

**Sprawozdanie Finansowe
mBanku S.A. według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej
za 2016 rok**

Wybrane dane finansowe

Poniższe wybrane dane finansowe stanowią informację uzupełniającą do sprawozdania finansowego mBanku S.A. za 2016 rok.

		w tys. zł		w tys. EUR	
		Rok kończący się 31.12.2016	Rok kończący się 31.12.2015	Rok kończący się 31.12.2016	Rok kończący się 31.12.2015
I.	Przychody z tytułu odsetek	3 394 096	3 274 494	775 669	782 473
II.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	1 259 269	1 091 508	287 787	260 827
III.	Wynik na działalności handlowej	249 545	294 010	57 030	70 257
IV.	Wynik na działalności operacyjnej	1 789 234	1 538 826	408 902	367 718
V.	Zysk brutto	1 570 154	1 553 030	358 835	371 112
VI.	Zysk netto	1 219 339	1 301 233	278 661	310 943
VII.	Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	8 348 347	8 084 953	1 907 888	1 931 981
VIII.	Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	122 765	347 388	28 056	83 012
IX.	Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(363 482)	(6 281 212)	(83 068)	(1 500 959)
X.	Przepływy pieniężne netto, razem	8 107 630	2 151 129	1 852 876	514 034
XI.	Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	28,86	30,82	6,60	7,36
XII.	Rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	28,84	30,80	6,59	7,36
XIII.	Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/EUR)	-	-	-	-

		w tys. zł		w tys. EUR	
		Stan na dzień		Stan na dzień	
		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
I.	Aktywa razem	128 215 265	119 115 370	28 981 751	27 951 512
II.	Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-
III.	Zobowiązania wobec innych banków	8 503 014	12 183 191	1 922 019	2 858 897
IV.	Zobowiązania wobec klientów	98 960 320	85 924 151	22 368 969	20 162 889
V.	Kapitał własny	13 023 803	12 242 347	2 943 898	2 872 779
VI.	Kapitał akcyjny	169 121	168 956	38 228	39 647
VII.	Liczba akcji	42 280 127	42 238 924	42 280 127	42 238 924
VIII.	Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	308,04	289,84	69,63	68,01
IX.	Łączny współczynnik kapitałowy	24,07	20,18	24,07	20,18

Do wyliczenia wybranych danych finansowych w EUR zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs NBP z dnia 31 grudnia 2016 roku – 1 EUR = 4,4240 PLN oraz kurs z dnia 31 grudnia 2015 roku – 1 EUR = 4,2615 PLN
- dla pozycji rachunku zysków i strat - kurs wyliczony jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca 2016 i 2015 roku, odpowiednio: 1 EUR = 4,3757 PLN i 1 EUR = 4,1848 PLN.

Spis treści

Rachunek zysków i strat	5
Sprawozdanie z całkowitych dochodów	6
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	7
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	8
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	9
Noty objaśniające do sprawozdania finansowego	10
1. Informacje o mBanku S.A.	10
2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości	10
2.1. Podstawa sporządzenia	10
2.2. Przychody i koszty z tytułu odsetek.....	11
2.3. Przychody z tytułu opłat i prowizji	12
2.4. Przychody i koszty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami.....	12
2.5. Aktywa finansowe	12
2.6. Kompensowanie instrumentów finansowych	14
2.7. Utrata wartości aktywów finansowych	15
2.8. Umowy gwarancji finansowych	16
2.9. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	17
2.10. Umowy sprzedaży i odkupu	17
2.11. Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń	17
2.12. Zyski i straty w momencie początkowego ujęcia	19
2.13. Kredyty i pożyczki otrzymane oraz depozyty przyjęte	20
2.14. Wartości niematerialne	20
2.15. Rzeczowe aktywa trwałe	20
2.16. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana	21
2.17. Odroczone podatek dochodowy.....	22
2.18. Aktywa przejęte za długi.....	23
2.19. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów.....	23
2.20. Leasing.....	23
2.21. Rezerwy	23
2.22. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia i inne świadczenia pracownicze	23
2.23. Kapitał.....	24
2.24. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych.....	25
2.25. Działalność powiernicza	25
2.26. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów	25
2.27. Dane porównawcze	35
2.28. Segmenty działalności	38
3. Zarządzanie ryzykiem	38
3.1. Informacje ogólne.....	38
3.2. Zarządzanie ryzykiem w mBanku w 2016 roku – uwarunkowania zewnętrzne.....	41
3.3. Zasady zarządzania ryzykiem	42
3.4. Ryzyko kredytowe.....	55
3.5. Instrumenty dłużne: obligacje skarbowe i inne uznane papiery wartościowe.....	70
3.6. Koncentracja aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych.....	70
3.7. Ryzyko rynkowe	72
3.8. Ryzyko walutowe	76
3.9. Ryzyko stopy procentowej	77
3.10. Ryzyko płynności	79
3.11. Ryzyko operacyjne.....	86
3.12. Ryzyko biznesowe.....	89

3.13. Ryzyko modeli	89
3.14. Ryzyko reputacji	90
3.15. Ryzyko kapitałowe	91
3.16. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań	92
3.17. Pozostała działalność	100
4. Ważniejsze oszacowania i oceny dokonane w związku z zastosowaniem zasad rachunkowości ...	100
5. Wynik z tytułu odsetek	102
6. Wynik z tytułu opłat i prowizji	103
7. Przychody z dywidend	103
8. Wynik na działalności handlowej	104
9. Pozostałe przychody operacyjne	104
10. Ogólne koszty administracyjne	105
11. Pozostałe koszty operacyjne	106
12. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	106
13. Podatek dochodowy	106
14. Zysk na jedną akcję	107
15. Pozostałe całkowite dochody	107
16. Kasa, operacje z bankiem centralnym	109
17. Należności od banków	109
18. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	110
19. Pochodne instrumenty finansowe	111
20. Rachunkowość zabezpieczeń	113
21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	116
22. Inwestycyjne papiery wartościowe	120
23. Inwestycje w jednostkach zależnych	122
24. Wartości niematerialne	123
25. Rzeczowe aktywa trwałe	125
26. Inne aktywa	126
27. Zobowiązania wobec innych banków	127
28. Zobowiązania wobec klientów	128
29. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	128
30. Zobowiązania podporządkowane	129
31. Pozostałe zobowiązania	130
32. Rezerwy	132
33. Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	133
34. Biuro Maklerskie	135
35. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej	136
36. Zobowiązania pozabilansowe	138
37. Aktywa zastawione	140
38. Zarejestrowany kapitał akcyjny	140
39. Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	141
40. Zyski zatrzymane	141
41. Inne pozycje kapitału własnego	142
42. Dywidenda na akcję	142
43. Noty objaśniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych	143
44. Programy motywacyjne oparte na akcjach	145
45. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	151
46. Przejęcie i zbycie	156
47. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	156
48. Adekwatność kapitałowa	156
49. Pozostałe informacje	164
50. Zdarzenia po dniu bilansowym	164

Rachunek zysków i strat

	Nota	Rok kończący się 31 grudnia	
		2016	2015 - przekształcony
Przychody z tytułu odsetek	5	3 394 096	3 274 494
Koszty odsetek	5	(927 910)	(1 066 135)
Wynik z tytułu odsetek		2 466 186	2 208 359
Przychody z tytułu opłat i prowizji	6	1 259 269	1 091 508
Koszty z tytułu opłat i prowizji	6	(576 047)	(468 653)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		683 222	622 855
Przychody z tytułu dywidend	7	166 833	197 872
Wynik na działalności handlowej, w tym:	8	249 545	294 010
<i>Wynik z pozycji wymiany</i>		265 741	285 786
<i>Wynik na pozostałej działalności handlowej oraz na rachunkowości zabezpieczeń</i>		(16 196)	8 224
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone, w tym:	22	261 213	289 253
<i>Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych</i>		261 652	133 645
<i>Wynik na inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone</i>		(439)	155 608
Pozostałe przychody operacyjne	9	68 750	56 381
Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	12	(312 195)	(325 325)
Ogólne koszty administracyjne	10	(1 491 553)	(1 571 995)
Amortyzacja	24,25	(199 826)	(171 888)
Pozostałe koszty operacyjne	11	(102 941)	(60 696)
Wynik działalności operacyjnej		1 789 234	1 538 826
Podatki od pozycji bilansowych Banku		(312 254)	(3 650)
Udział w zyskach (stratach) jednostek wycenianych metodą praw własności	23	93 174	17 854
Zysk brutto		1 570 154	1 553 030
Podatek dochodowy	13	(350 815)	(251 797)
Zysk netto		1 219 339	1 301 233

Zysk netto		1 219 339	1 301 233
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	14	42 252 790	42 221 351
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)	14	28,86	30,82
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych	14	42 280 286	42 247 160
Rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)	14	28,84	30,80

Noty przedstawione na stronach 10 - 165 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota	Rok kończący się 31 grudnia	
		2016	2015 - przekształcony
Zysk netto		1 219 339	1 301 233
Pozostałe dochody całkowite netto, w tym:	15	(447 125)	(116 706)
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych (netto)		337	684
Zmiana wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)		(444 189)	(112 192)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych (netto)		(2 404)	(3 197)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności		(1 202)	(483)
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat			
Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia (netto)		333	(1 518)
Dochody całkowite netto, razem		772 214	1 184 527

Noty przedstawione na stronach 10 - 165 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

AKTYWA	Nota	31.12.2016	31.12.2015 - przekształcone	01.01.2015 - przekształcone
Kasa, operacje z bankiem centralnym	16	9 158 751	5 930 611	3 046 817
Należności od banków	17	7 308 769	4 981 321	5 648 047
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	18	3 837 606	558 590	1 251 064
Pochodne instrumenty finansowe	19	1 818 306	3 350 746	4 874 882
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21	72 304 131	71 284 102	69 529 868
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	20	-	130	461
Inwestycyjne papiery wartościowe	22	30 467 780	29 982 642	27 246 034
Inwestycje w jednostki zależne	23	1 782 219	1 758 247	1 580 226
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży		-	-	31 063
Wartości niematerialne	24	540 452	473 816	425 078
Rzeczowe aktywa trwałe	25	481 695	484 867	468 822
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		1 067	-	60 211
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	33	146 693	31 279	15 144
Inne aktywa	26	367 796	279 019	199 405
AKTYWA RAZEM		128 215 265	119 115 370	114 377 122
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY				
Z o b o w i ą z a n i a				
Zobowiązania wobec banku centralnego		-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	27	8 503 014	12 183 191	13 384 224
Pochodne instrumenty finansowe	19	1 644 250	3 203 918	4 755 856
Zobowiązania wobec klientów	28	98 960 320	85 924 151	79 312 266
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	20	87 566	78 568	77 619
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	29	-	-	386 423
Pozostałe zobowiązania	31	1 792 740	1 386 264	1 112 805
Bieżące zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego		77 475	44 190	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	33	100	82	82
Rezerwy	32	182 648	225 344	176 878
Zobowiązania podporządkowane	30	3 943 349	3 827 315	4 127 724
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m		115 191 462	106 873 023	103 333 877
K a p i t a ł y				
Kapitał podstawowy:		3 551 096	3 535 758	3 523 903
- Zarejestrowany kapitał akcyjny	38	169 121	168 956	168 840
- Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	39	3 381 975	3 366 802	3 355 063
Zyski zatrzymane	40	9 486 890	8 273 647	6 969 694
- Wynik finansowy z lat ubiegłych		8 267 551	6 972 414	6 969 694
- Wynik roku bieżącego		1 219 339	1 301 233	-
Inne pozycje kapitału własnego	41	(14 183)	432 942	549 648
K a p i t a ł y r a z e m		13 023 803	12 242 347	11 043 245
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY RAZEM		128 215 265	119 115 370	114 377 122
Łączny współczynnik kapitałowy	48	24,07	20,18	16,95
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	48	20,59	16,70	14,06
Wartość księgową		13 023 803	12 242 347	11 043 245
Liczba akcji		42 280 127	42 238 924	42 210 057
Wartość księgową na jedną akcję (w zł)		308,04	289,84	261,63

Noty przedstawione na stronach 10 - 165 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Zmiany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku

	Nota	Kapitał podstawowy		Zyski zatrzymane					Inne pozycje kapitału własnego					Razem
		Zarejestrowany kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	
Stan na 1 stycznia 2016 r.		168 956	3 366 802	4 384 011	32 976	1 065 143	2 791 517	-	(6 290)	441 758	859	(3 850)	465	12 242 347
Dochody całkowite razem	15							1 219 339	337	(444 189)	(2 404)	333	(1 202)	772 214
Transfer na fundusz ogólnego ryzyka		-	-	-	-	30 000	(30 000)	-	-	-	-	-	-	-
Emisja akcji	38	165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	165
Pozostałe zmiany		-	-	-	-	-	(11)	-	-	-	-	-	-	(11)
Program opcji pracowniczych	39,44	-	15 173	-	(6 085)	-	-	-	-	-	-	-	-	9 088
- wartość usług świadczonych przez pracowników		-	-	-	9 088	-	-	-	-	-	-	-	-	9 088
- rozliczenie zrealizowanych opcji pracowniczych		-	15 173	-	(15 173)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2016 r.		169 121	3 381 975	4 384 011	26 891	1 095 143	2 761 506	1 219 339	(5 953)	(2 431)	(1 545)	(3 517)	(737)	13 023 803

Zmiany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku

	Nota	Kapitał podstawowy		Zyski zatrzymane					Inne pozycje kapitału własnego					Razem
		Zarejestrowany kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	
Stan na 1 stycznia 2015 r.		168 840	3 355 063	3 977 488	30 256	1 015 143	1 174 096	-	(6 974)	553 950	4 056	(2 332)	-	10 269 586
- zmiany przyjętych zasad rachunkowości		-	-	-	-	-	772 711	-	-	-	-	-	948	773 659
Skorygowany kapitał na 1 stycznia 2015 r.		168 840	3 355 063	3 977 488	30 256	1 015 143	1 946 807	-	(6 974)	553 950	4 056	(2 332)	948	11 043 245
Dochody całkowite razem	15							1 301 233	684	(112 192)	(3 197)	(1 518)	(483)	1 184 527
Transfer na fundusz ogólnego ryzyka		-	-	-	-	50 000	(50 000)	-	-	-	-	-	-	-
Transfer na kapitał zapasowy		-	-	406 523	-	-	(406 523)	-	-	-	-	-	-	-
Emisja akcji	38	116	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	116
Program opcji pracowniczych	39,44	-	11 739	-	2 720	-	-	-	-	-	-	-	-	14 459
- wartość usług świadczonych przez pracowników		-	-	-	14 459	-	-	-	-	-	-	-	-	14 459
- rozliczenie zrealizowanych opcji pracowniczych		-	11 739	-	(11 739)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2015 r. - przekształcony		168 956	3 366 802	4 384 011	32 976	1 065 143	1 490 284	1 301 233	(6 290)	441 758	859	(3 850)	465	12 242 347

Noty przedstawione na stronach 10 - 165 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	Rok kończący się 31 grudnia	
		2016	2015 - przekształcone
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		8 348 347	8 084 953
Zysk przed opodatkowaniem		1 570 154	1 553 030
Korekty:		6 778 193	6 531 923
Zapłacony podatek dochodowy		(325 315)	(108 825)
Amortyzacja	24,25	199 826	171 888
(Zyski) straty z tytułu różnic kursowych z działalności finansowej		584 298	1 617 302
(Zyski) straty z działalności inwestycyjnej		(362 429)	(314 689)
Utrata wartości inwestycyjnych papierów wartościowych i inwestycji w jednostki zależne	23	8 119	8 096
Dywidendy otrzymane	7	(166 833)	(197 872)
Przychody odsetkowe (rachunek zysków i strat)	5	(3 394 096)	(3 274 494)
Koszty odsetkowe (rachunek zysków i strat)	5	927 910	1 066 135
Odsetki otrzymane		3 648 385	3 482 616
Odsetki zapłacone		(792 003)	(1 011 989)
Zmiana stanu należności od banków		(855 233)	291 758
Zmiana stanu papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu		45 521	253 060
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		51 799	60 237
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom		(1 079 885)	(1 748 095)
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych		(866 124)	(3 230 924)
Zmiana stanu pozostałych aktywów		(93 071)	(31 052)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		(1 359 349)	659 837
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		10 183 114	8 450 347
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		-	(1 423)
Zmiana stanu rezerw		(42 696)	48 466
Zmiana stanu innych zobowiązań		466 255	341 544
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		8 348 347	8 084 953
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		122 765	347 388
Wpływy z działalności inwestycyjnej		371 906	587 108
Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych		2 000	28 036
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		4 041	148
Dywidendy otrzymane	7	166 833	197 872
Inne wpływy inwestycyjne		199 032	361 052
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej		249 141	239 720
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		249 141	229 659
Inne wydatki inwestycyjne		-	10 061
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		122 765	347 388
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		(363 482)	(6 281 212)
Wpływy z działalności finansowej		3 165 800	596 011
Z tytułu kredytów i pożyczek otrzymanych od banków		570 635	180 475
Z tytułu kredytów i pożyczek otrzymanych od innych podmiotów		439 000	415 420
Z tytułu emisji akcji zwykłych		165	116
Kaucja z tytułu gwarancji emisji euroobligacji		2 156 000	-
Wydatki z tytułu działalności finansowej		3 529 282	6 877 223
Spląty kredytów i pożyczek od banków		3 266 045	3 378 322
Spląty kredytów i pożyczek na rzecz innych podmiotów		12 844	12 655
Wykup dłużnych papierów wartościowych		-	385 000
Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych - zwiększenie zaangażowania		102 200	144 168
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	30	-	637 661
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		9 517	9 037
Zwrot kaucji z tytułu gwarancji emisji euroobligacji		-	2 113 650
Odsetki zapłacone od kredytów otrzymanych od banków oraz od pożyczek podporządkowanych		138 676	196 730
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(363 482)	(6 281 212)
Zmiana stanu środków pieniężnych netto, razem (A+B+C)		8 107 630	2 151 129
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		(12 377)	(21 303)
Środki pieniężne na początek okresu sprawozdawczego		6 892 431	4 762 605
Środki pieniężne na koniec okresu sprawozdawczego	43	14 987 684	6 892 431

Noty przedstawione na stronach 10 - 165 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do sprawozdania finansowego

1. Informacje o mBanku S.A.

mBank S.A. został powołany pod nazwą Bank Rozwoju Eksportu SA uchwałą nr 99 Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1986 roku. Bank został zarejestrowany na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy, XVI Wydział Gospodarczy - Rejestrowy w dniu 23 grudnia 1986 roku w Rejestrze Handlowym pod numerem RHB 14036. IX Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy z dnia 4 marca 1999 roku podjęło uchwałę o zmianie nazwy Banku na BRE Bank SA. Nowa firma Banku została wpisana do rejestru w dniu 23 marca 1999 roku. W dniu 11 lipca 2001 roku Sąd Rejonowy w Warszawie wydał postanowienie o wpisie Banku do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000025237.

W dniu 22 listopada 2013 roku Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał rejestracji zmian Statutu Banku wynikających z uchwał nr 26 oraz 27 XXVI Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia mBanku S.A., które odbyło się dnia 11 kwietnia 2013 roku. Wraz z rejestracją zmian w Statucie zmiana uległa nazwa Banku z dotychczasowej BRE Bank Spółka Akcyjna na mBank Spółka Akcyjna (w skrócie mBank S.A.).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności Bank posiada numer 6419Z „Pozostałe pośrednictwo pieniężne”. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Zgodnie ze Statutem Banku, przedmiotem jego działalności jest świadczenie usług bankowych i konsultacyjno-doradczych w sprawach finansowych oraz prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie określonym w Statucie. Bank prowadzi działalność w zakresie obsługi klientów korporacyjnych, instytucjonalnych i detalicznych (w tym private banking) na terenie całego kraju oraz prowadzi działalność handlową i inwestycyjną, a także działalność maklerską.

Bank świadczy usługi na rzecz osób prawnych i fizycznych, krajowych i zagranicznych, zarówno w złotych jak i walutach obcych.

Bank może otwierać i posiadać rachunki w bankach polskich i zagranicznych oraz ma prawo posiadania wartości dewizowych i dokonywania obrotu nimi.

W ramach bankowości detalicznej mBanku działalność prowadzą oddziały zagraniczne w Czechach i na Słowacji.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku zatrudnienie w mBanku S.A. wynosiło 5 364 etaty - 6 313 osób (31 grudnia 2015 r.: 5 151 etatów; 6 336 osób).

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd mBanku S.A. dnia 1 marca 2017 roku.

2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego zostały przedstawione poniżej. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych okresach w sposób ciągły.

2.1. Podstawa sporządzenia

Sprawozdanie finansowe mBanku S.A. sporządzono za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 roku. Zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym dane porównawcze dotyczą okresu 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2015 roku.

Sprawozdanie finansowe mBanku S.A. sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi do stosowania w Unii Europejskiej, według zasady kosztu historycznego z uwzględnieniem zasad wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wszystkich kontraktów pochodnych oraz zobowiązań z tytułu rozliczanych w środkach pieniężnych płatności w formie akcji własnych, które są wyceniane według wartości godziwej oraz aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Składniki aktywów trwałych lub grupy do sprzedaży zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z dwóch, tj. ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Udziały i akcje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach wyceniane są metodą praw własności.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga użycia określonych szacunków księgowych. Wymaga również od Zarządu stosowania własnego osądu przy stosowaniu przyjętych przez Bank zasad rachunkowości. Zagadnienia, w odniesieniu do których w istotnym zakresie wymagany jest

profesjonalny osąd, zagadnienia bardziej złożone lub takie, przy których założenia i szacunki są znaczące z punktu widzenia sprawozdania finansowego, ujawnione są w Nocie 4.

Sprawozdanie finansowe sporządzane jest zgodnie z zasadą istotności. Pominięcia lub zniekształcenia pozycji sprawozdania finansowego są istotne, jeżeli mogą, pojedynczo lub łącznie, wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników sprawozdania finansowego Banku. Istotność uzależniona jest od wielkości i rodzaju pominięcia lub zniekształcenia pozycji w sprawozdaniu finansowym oraz od kombinacji obu tych czynników. Każdą istotną kategorię podobnych pozycji Bank prezentuje odrębnie. Pozycje odmienne pod względem rodzaju lub funkcji Bank prezentuje odrębnie, chyba że są one nieistotne.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Bank.

Bank sporządza również skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z MSSF. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy mBanku S.A. za 2016 rok zostało opublikowane w dniu 1 marca 2017 roku.

2.2. Przychody i koszty z tytułu odsetek

W rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych w koszcie zamortyzowanym przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz przychody odsetkowe od aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu i dostępnych do sprzedaży.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą obliczania zamortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa to stopa, dla której zdyskontowane przyszłe płatności lub wpływy pieniężne w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego są równe bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Bank szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne premie lub dyskonta.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek naliczane są od wartości netto aktywa finansowego i wykazywane są według stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych oraz inwestycyjnych papierów wartościowych ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek, w tym odsetek od kredytów, ujmowane są w rachunku zysków i strat oraz drugostronnie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako składnik należności od banków lub pozostałych klientów.

W kalkulacji efektywnej stopy procentowej uwzględniane są przepływy pieniężne wynikające tylko z takich wbudowanych instrumentów pochodnych, które są ściśle powiązane z umową zasadniczą.

Przychody i koszty dotyczące elementu odsetkowego wyniku na instrumentach pochodnych stopy procentowej oraz wynikające z bieżącego naliczania punktów swapowych walutowych instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do księgi bankowej wykazywane są w wyniku odsetkowym w pozycji Przychody/koszty odsetkowe na instrumentach pochodnych zaklasyfikowanych do księgi bankowej. Do portfela bankowego zalicza się transakcje, które nie są dokonywane w celach handlowych tj. nie mające na celu uzyskania korzyści finansowych w krótkim okresie czasu (do 6 miesięcy) oraz takie, które nie stanowią zabezpieczenia ryzyka wynikającego z operacji zaliczonych do portfela handlowego.

Przychody i koszty odsetkowe dotyczące elementu odsetkowego wyceny z tytułu instrumentów pochodnych zawartych jako instrumenty zabezpieczające w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej prezentowane są w wyniku odsetkowym w pozycji Przychody/koszty odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Przychody odsetkowe dotyczące elementu odsetkowego wyceny z tytułu instrumentów pochodnych zawartych jako instrumenty zabezpieczające w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów

pieniężnych prezentowane są w wyniku odsetkowym w pozycji Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

2.3. Przychody z tytułu opłat i prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji ujmuje się według zasady memoriału, z chwilą wykonania usługi. Opłaty za uruchomienie kredytu dotyczące kredytów, które prawdopodobnie zostaną wykorzystane, są odraczane (wraz z odnośnymi kosztami bezpośrednimi) i uwzględniane w kalkulacji efektywnej stopy procentowej kredytu. Opłaty z tytułu udostępnienia kredytów konsorcjalnych wykazuje się jako przychód w momencie zakończenia procesu organizacji konsorcjum, jeżeli Bank nie zachował dla siebie żadnej części ryzyka kredytowego lub zachował część ryzyka o poziomie zbliżonym jak inni uczestnicy. Prowizje i opłaty z tytułu negocjowania lub uczestnictwa w negocjowaniu transakcji na rzecz osoby trzeciej, takiej jak nabycie akcji/udziałów lub innych papierów wartościowych bądź nabycie lub zbycie przedsiębiorstwa, ujmuje się z chwilą zrealizowania odnośnej transakcji. Opłaty z tytułu zarządzania portfelem i inne opłaty za usługi zarządzania, doradztwa i inne są ujmowane na podstawie umów o świadczenie usług, zazwyczaj proporcjonalnie do upływu czasu. Tę samą zasadę stosuje się przy usługach zarządzania majątkiem klientów, planowania finansowego i powiernictwa, które świadczy się nieprzerwanie przez dłuższy okres.

Prowizje i opłaty pobierane przez Bank z tytułu wydania, odnowienia i zmiany limitu kart kredytowych i płatniczych, udzielonych gwarancji oraz z tytułu otwarcia, przedłużenia i podwyższenia akredytów rozliczane są metodą liniową.

Prowizje i opłaty pobierane przez Bank z tytułu operacji gotówkowych, prowadzenia rachunków klientów, realizacji przekazów oraz z tytułu działalności maklerskiej rozpoznawane są w rachunku zysków i strat jednorazowo.

Do wyniku z tytułu opłat i prowizji Bank zalicza także wynagrodzenie uzyskane z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych podmiotów trzecich. W przypadku sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, które nie są powiązane z produktami kredytowymi, przychody te są rozpoznawane jednorazowo lub, w przeważającej większości przypadków, rozliczane na bazie miesięcznej.

2.4. Przychody i koszty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami

Bank traktuje sprzedawane produkty ubezpieczeniowe jako powiązane z kredytami w szczególności, gdy produkt ubezpieczeniowy był oferowany klientowi wyłącznie z kredytem, tj. nie było możliwości zakupu w Grupie produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej bez zakupu kredytu.

Przychody z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami ujmuje się częściowo w przychodach odsetkowych, a częściowo w przychodach prowizyjnych w oparciu o analizę relatywnej wartości godziwej każdego z tych produktów.

Wynagrodzenie zaliczane do przychodów odsetkowych rozliczane jest w czasie w ramach kalkulacji efektywnej stopy procentowej dla powiązanego kredytu. Wynagrodzenie ujmowane w przychodach z tytułu prowizji ujmowane jest częściowo jednorazowo, a częściowo jest liniowo rozkładane w czasie na podstawie analizy stopnia zaawansowania usługi.

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego są rozliczane w analogiczny sposób do rozliczania przychodów, z zachowaniem zasady współmierności przychodów i kosztów. Część kosztów jest traktowana jako element korygujący wyliczenie przychodów odsetkowych przy użyciu efektywnej stopy procentowej, a pozostała część tych kosztów rozpoznawana jest jednorazowo lub jest rozliczana w czasie w ramach kosztów prowizyjnych.

Bank dokonuje również szacunku wynagrodzenia, które będzie w przyszłości zwracane z tytułu wcześniejszego zakończenia umowy ubezpieczeniowej i odpowiednio pomniejsza rozpoznawane przychody odsetkowe lub prowizyjne.

W związku z wejściem w życie Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance, począwszy od 31 marca 2015 roku Bank nie otrzymuje wynagrodzenia z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, które byłyby traktowane jako produkty powiązane z kredytami.

2.5. Aktywa finansowe

Bank klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, pożyczki i należności, aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. O klasyfikacji aktywów finansowych decyduje kierownictwo w momencie ich początkowego ujęcia.

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży ujmuje się na dzień rozliczenia transakcji - dzień, w którym Bank dostarcza lub otrzymuje dany składnik aktywów. Zmiany w wartości godziwej pomiędzy datą zawarcia transakcji a datą jej rozliczenia w przypadku aktywów wycenianych w wartości godziwej ujmuje się w rachunku zysków i strat lub w innych pozycjach kapitału własnego. Kredyty wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy. Pochodne instrumenty finansowe są ujmowane począwszy od dnia zawarcia transakcji.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Bank traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe wyznaczone w momencie ich początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub jeżeli został zaliczony do tej kategorii przez Bank. Instrumenty pochodne również zalicza się do „przeznaczonych do obrotu”, o ile nie zostały przeznaczone na zabezpieczenia zgodnie z definicją MSR 39.

Rozchód dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu następuje według średniej ważonej metody rozchodu.

Bank klasyfikuje aktywa finansowe/zobowiązania finansowe jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat jeśli spełniony został którykolwiek z poniższych warunków:

- aktywa/zobowiązania kwalifikowane są jako przeznaczone do obrotu, tj.: są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego, faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków lub są instrumentami pochodnymi (z wyjątkiem instrumentów pochodnych wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi oraz umów gwarancji finansowych),
- przy początkowym ujęciu aktywa/zobowiązania zostały zgodnie z MSR 39 wyznaczone przez jednostkę jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Jeśli umowa zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, Bank wyznacza całą hybrydową (łącną) umowę jako składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniany według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o ile:

- wbudowany instrument pochodny nie zmienia znacząco przepływów pieniężnych, które byłyby wymagane umową, lub
- jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument byłby najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego (wbudowanych instrumentów pochodnych) byłoby zabronione, jak na przykład opcja przedpłaty wbudowana w pożyczkę pozwalająca jej posiadaczowi na spłatę pożyczki za kwotę zbliżoną do jej zamortyzowanego kosztu.

Bank dokonuje również klasyfikacji do aktywów finansowych/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, gdy klasyfikacja taka prowadzi do uzyskania bardziej przydatnych informacji, gdyż:

- eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (określaną czasami jako "niedopasowanie księgowe"), która w przeciwnym razie powstałaby z powodu innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań bądź innego ujęcia związanych z nimi zysków i strat, lub
- grupa aktywów finansowych, zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną, natomiast informacje na temat grupy są na tej podstawie przekazywane wewnątrz jednostki kluczowym członkom kierownictwa.

W momencie początkowego ujęcia aktywa i zobowiązania finansowe zaklasyfikowane do tej kategorii wyceniane są w wartości godziwej.

Przychody/koszty z tytułu odsetek od aktywów finansowych/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej (Nota 2.2), za wyjątkiem instrumentów pochodnych, których sposób ujęcia jest opisany w Nocie 2.11, ujmuje się w wyniku z tytułu odsetek. Wycena i wynik ze sprzedaży aktywów finansowych/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej ujęte są w wyniku na działalności handlowej.

W prezentowanych w niniejszym sprawozdaniu okresach sprawozdawczych, Bank nie wyznaczył żadnych instrumentów finansowych w momencie ich początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Bank wydaje środki pieniężne, towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi, nie mając zamiaru wprowadzać swojej należności do obrotu. Pożyczki i należności są wprowadzane do ksiąg w dniu zawarcia transakcji.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności (UDTZ) to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Bank zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności, notowane na aktywnym rynku.

W przypadku sprzedaży przez Bank przed terminem zapadalności części aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności, której nie można uznać za nieistotną, następuje tzw. „zarażenie portfela UDTZ”, a tym samym wszystkie aktywa z tej kategorii są przekwalifikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży.

W prezentowanych w niniejszym sprawozdaniu okresach sprawozdawczych, w Banku nie było aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to inwestycje, które Bank zamierza utrzymywać przez czas nieokreślony. Mogą one zostać sprzedane, np. w celu poprawy płynności, w reakcji na zmiany stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen instrumentów kapitałowych.

Przychody/koszty z tytułu odsetek od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w wyniku z tytułu odsetek. Wynik ze sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są na koniec okresu sprawozdawczego wyceniane według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są wykazywane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały.

Zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są odnoszone bezpośrednio na pozostałe całkowite dochody do czasu usunięcia danego składnika aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej lub wystąpienia utraty wartości – wówczas łączna kwota zysków lub strat ujmowanych dotychczas w pozostałych dochodach całkowitych wykazywana jest w rachunku zysków i strat. Jednakże odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej ujmowane są w rachunku zysków i strat. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Wartość godziwa inwestycji notowanych na aktywnym rynku wynika z ich bieżącej wartości rynkowej. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny, Bank ustala wartość godziwą stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawno przeprowadzonych transakcji na normalnych zasadach rynkowych, odwołanie się do innych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych oraz modele wyceny opcji oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

Jeżeli poprzez zastosowanie technik wyceny nie można uzyskać wiarygodnej wartości godziwej inwestycji w nienotowane na aktywnym rynku instrumenty kapitałowe, wycenia się je po koszcie nabycia.

2.6. Kompensowanie instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania. Powyższe warunki uznaje się za niespełnione, a dokonanie kompensaty za niewłaściwe, gdy: różne instrumenty finansowe łączy się tak, aby naśladowały cechy pojedynczego instrumentu, aktywa i zobowiązania finansowe wynikają z instrumentów finansowych

obciążonych takim samym ryzykiem ale dotyczą różnych kontrahentów, aktywa finansowe lub inne aktywa stanowią zabezpieczenie zobowiązań finansowych bez prawa regresu, aktywa finansowe są wnoszone przez dłużnika na rachunek powierniczy w celu wywiązania się ze zobowiązania ale nie zostały jeszcze przyjęte przez wierzyciela jako spłata zobowiązania lub gdy oczekuje się, że obowiązki powstałe na skutek zdarzeń powodujących straty zostaną rozliczone przez stronę trzecią na podstawie roszczenia zgłoszonego z tytułu umowy ubezpieczeniowej.

2.7. Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa wykazywane według zamortyzowanego kosztu

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. O utracie wartości składnika lub grupy aktywów finansowych i stratach poniesionych z tego tytułu mowa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek wydarzenia lub wydarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz gdy to zdarzenie (lub zdarzenia) ma wpływ na możliwe do wiarygodnego oszacowania przyszłe przepływy pieniężne dotyczące tego aktywa lub grupy aktywów finansowych. Przesłanki niewykonania zobowiązania klienta wobec Banku podzielono na twarde przesłanki utraty wartości, których zajście jest jednoznaczne z koniecznością klasyfikacji klienta do kategorii default oraz miękkie przesłanki utraty wartości gdzie zajście danego zdarzenia może, ale nie musi, świadczyć o konieczności klasyfikacji klienta do kategorii default.

W przypadku sytuacji specyficznych, dla których przyszłe przepływy są jednoznacznie uwarunkowane zdarzeniami jednostkowymi (zgodnie z metryką dyskretną), Bank szacuje prawdopodobieństwo takich zdarzeń jako podstawę do wyliczenia kwoty należnych rezerw.

Bank najpierw ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych istotnych składników aktywów finansowych, oraz czy dowody takie występują indywidualnie lub łącznie dla aktywów, które indywidualnie nie są istotne. Jeżeli Bank ustali, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości (niezależnie od tego, czy składnik ten jest istotny, czy nie), składnik ten włączany jest do grupy aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, która jest następnie zbiorczo oceniana pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną (po raz pierwszy lub kolejny), nie są uwzględniane w zbiorczej ocenie utraty wartości.

Rozpoznanie stanu default w stosunku do jednej ekspozycji klienta powoduje rozpoznanie stanu default w stosunku do wszystkich ekspozycji tego klienta.

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na utratę wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, kwotę straty oblicza się jako różnicę między wartością bilansową danego składnika aktywów a bieżącą wartością szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów, które nie zostały jeszcze poniesione) zdyskontowaną według pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika aktywów finansowych. Wartość bilansowa składnika aktywów zostaje zmniejszona poprzez konto odpisów aktualizujących, a kwota straty obciąża rachunek zysków i strat. Jeżeli kredyt lub inwestycja utrzymywana do terminu zapadalności ma zmienną stopę procentową, wówczas stopą dyskontową stosowaną do ustalenia utraty wartości jest bieżąca efektywna stopa procentowa ustalona zgodnie z umową.

Kalkulacja bieżącej wartości szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia pomniejszone o koszty jego nabycia i sprzedaży, niezależnie od tego, czy przejęcie jest prawdopodobne, czy nie.

W celu weryfikacji utraty wartości ekspozycji dokonywana jest identyfikacja ekspozycji kredytowych z przesłanką utraty wartości. Następnie przeprowadzane jest porównanie wartości bilansowej brutto ekspozycji kredytowej z wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej, które pozwala stwierdzić czy nastąpiła utrata wartości. W przypadku gdy zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest większa od wartości bilansowej brutto, nie stwierdza się utraty wartości i nie dokonuje się odpisu.

Dla celów zbiorczej oceny utraty wartości ekspozycje kredytowe są grupowane na potrzeby zapewnienia jednorodności ryzyka kredytowego w ramach danego portfela. Do grupowania na jednorodne portfele może zostać użytych wiele parametrów, np.: typ kontrahenta, typ ekspozycji, szacowane prawdopodobieństwa defaultu, typ zabezpieczenia, przeterminowanie, zapadalności oraz ich kombinacje. Cechy te mają wpływ na oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dla określonych grup aktywów,

ponieważ wskazują na możliwości spłaty przez dłużników całości ich zobowiązań zgodnie z warunkami umów dotyczących ocenianych aktywów.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych zbiorczo pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Do wyliczenia kwoty rezerwy na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo zostało wykorzystane prawdopodobieństwo wystąpienia defaultu (PD). Poprzez skalibrowanie wartości PD uwzględniające specyfikę poszczególnych produktów i okresów ujawniania się strat na tych produktach, są to wartości PD pozwalające na wykrycie już zaistniałych strat i obejmujące jedynie okres w jakim straty, które wystąpiły na dzień oceny utraty wartości, powinny się skryzystalizować.

Nieściągalne kredyty są spisywane w ciężar rezerw na utratę wartości kredytów. Przed spisaniem kredytu przeprowadza się wszystkie wymagane przepisami procedury Banku i ustala kwotę straty. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty zmniejszana jest wysokość odpisów z tytułu utraty wartości kredytów w rachunku zysków i strat.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie korekty konta odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat w pozycji „Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek”.

Aktywa wyceniane w wartości godziwej dostępne do sprzedaży

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako aktywa dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, brany jest pod uwagę m.in. znaczny lub długotrwały spadek wartości godziwej papieru wartościowego poniżej jego ceny nabycia, wynikający ze zwiększenia ryzyka kredytowego. Jeżeli istnieją tego rodzaju przesłanki dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą - zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat. Tak wyliczona strata powinna zostać pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazywaną w rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych ujęte w rachunku zysków i strat nie są odwracane przez rachunek zysków i strat, lecz przez kapitał własny. Jeżeli w późniejszym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po ujęciu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w rachunku zysków i strat.

Umowy renegecjonowane

Bank traktuje renegecjację warunków umownych pożyczek i kredytów jako przesłankę utraty wartości, chyba że renegecjacja warunków umownych nie była wymuszona sytuacją dłużnika, a przeprowadzona była na normalnych zasadach biznesowych. Następnie Bank ocenia, czy utrata wartości takich pożyczek i kredytów powinna zostać rozpoznana na bazie indywidualnej czy grupowej.

2.8. Umowy gwarancji finansowych

Umową gwarancji finansowych jest umowa zobowiązująca wystawcę do dokonania określonych płatności rekompensujących posiadaczowi stratę, jaką poniesie z powodu nie dokonania przez określonego dłużnika płatności w przypadającym terminie zgodnie z pierwotnymi lub zmienionymi warunkami instrumentu dłużnego.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu, wystawca takiej umowy wycenia ją według wartości wyższej z:

- wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz
- wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

2.9. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują pozycje zapadalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym: kasę i środki w banku centralnym o nieograniczonych możliwościach dysponowania, bony skarbowe oraz inne kwalifikujące się bony, kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, należności od innych banków oraz zakupione z intencją sprzedaży w krótkim terminie papiery wartościowe Skarbu Państwa. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

2.10. Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse repo określane są jako operacje sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i określonej umownej cenie i są ujmowane na dzień przekazania środków.

Papiery wartościowe sprzedawane przy jednoczesnym zawarciu powiązanej umowy odkupu (ang. *repos/sell buy back*) są reklasyfikowane w sprawozdaniu finansowym jako aktywa, na których ustanowiono zabezpieczenie, jeżeli jednostka przejmująca ma wynikające z umowy lub zwyczaju prawo do sprzedaży lub ponownego zastawienia zabezpieczenia. Zobowiązanie wobec kontrahenta ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków, depozytach innych banków, innych depozytach lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od jego charakteru. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (ang. *reverse repos/buy sell back*) ujmuje się jako kredyty i pożyczki udzielone innym bankom lub klientom, w zależności od ich charakteru.

Przy zawieraniu transakcji repo i reverse repo mBank sprzedaje lub nabywa papiery wartościowe z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej umownej cenie. Transakcje te są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa finansowe przeznaczone do obrotu lub inwestycyjne aktywa finansowe oraz zobowiązania w przypadku dokonania transakcji „sell buy back” i jako należności w przypadku transakcji typu „buy sell back”.

Pożyczonych przez Bank w transakcjach „buy sell back” papierów wartościowych nie ujmuje się w sprawozdaniu finansowym, chyba że zostały sprzedane osobom trzecim. W takim wypadku, transakcje sprzedaży ujmuje się w sprawozdaniu finansowym a przychody ze sprzedaży uwzględnia się w wyniku na działalności handlowej, a obowiązek zwrotu pożyczonych papierów ujmuje się według wartości godziwej jako zobowiązania wobec klientów. Nie rozpoznaje się jako aktywów finansowych papierów wartościowych pożyczonych w transakcjach „buy sell back” oraz ponownie wypożyczonych w transakcjach „sell buy back”.

W wyniku zawierania transakcji „sell buy back” na papierach posiadanych przez Bank, dokonuje się przeniesienia aktywów finansowych w taki sposób, że nie kwalifikują się one do wyłączenia, ponieważ Bank zachowuje zasadniczo wszystkie ryzyka i korzyści związane z posiadaniem aktywów finansowych.

2.11. Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji, oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów jest w danym przypadku właściwy. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej wykazuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa, a o wartości ujemnej – jako zobowiązania.

Najlepszym wskaźnikiem wartości godziwej instrumentu pochodnego w momencie jego początkowego ujęcia jest cena zawarcia transakcji (czyli wartość godziwa zapłaconej lub otrzymanej zapłaty). Jeżeli wartość godziwa tego instrumentu może być określona poprzez porównanie z innymi aktualnymi transakcjami rynkowymi dotyczącymi tego samego instrumentu (nie poddanego modyfikacji) lub na podstawie technik wyceny opartych wyłącznie na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych, wówczas Bank wykazuje zyski lub straty pierwszego dnia zgodnie z zasadami opisanymi w Nocie 2.12.

Wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne, jeżeli ryzyka z nimi związane oraz ich charakterystyka nie są ściśle powiązane z ryzykami i charakterystyką zasadniczego kontraktu oraz kontrakt zasadniczy nie jest wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Tego rodzaju wbudowane instrumenty pochodne wycenia się według wartości godziwej, a zmiany wartości godziwej wykazuje się w rachunku zysków i strat.

Zgodnie z zapisami MSR 39 OS 30: (i), opcja wcześniejszej spłaty nie musi być wydzielana z instrumentu dłużnego i wyceniana na potrzeby sprawozdania finansowego, jeżeli wartość wykonania opcji wcześniejszej spłaty jest w przybliżeniu równa wartości zamortyzowanego kosztu instrumentu dłużnego

na każdy dzień rozliczania. W przypadku, gdyby wartość opcji wcześniejszej spłaty nie była ściśle związana z instrumentem dłużnym, byłaby ona wyceniona oraz ujawniona w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Banku; (ii), cena wykonania opcji przedpłaty daje pożyczkodawcy zwrot w kwocie w przybliżeniu równej wartości bieżącej utraconych odsetek za pozostały do końca okres zasadniczej umowy. Utracone odsetki są rezultatem pomnożenia kwoty nominalu objętej przedpłatą, przez różnicę stóp procentowych. Różnica stóp procentowych jest to nadwyżka efektywnej stopy procentowej umowy zasadniczej nad efektywną stopą procentową, którą jednostka uzyskałaby na dzień przedpłaty, gdyby dokonała reinwestycji kwoty nominalu objętej przedpłatą w ramach podobnej umowy obejmującej okres pozostały do końca umowy zasadniczej.

Ocena tego, czy opcja kupna lub sprzedaży jest ściśle powiązana z zasadniczym instrumentem dłużnym, dokonywana jest przed wydzieleniem składnika kapitałowego z zasadniczego instrumentu dłużnego zgodnie z MSR 32.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, a jeżeli tak, to także od rodzaju zabezpieczanej pozycji.

Bank wyznacza niektóre instrumenty pochodne albo jako (1) zabezpieczenie wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej), albo (2) zabezpieczenie przyszłych wysoce prawdopodobnych przepływów pieniężnych z tytułu ujętego składnika aktywów lub zobowiązania, lub prognozowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych). W odniesieniu do instrumentów pochodnych zabezpieczających pozycje Banku stosuje się rachunkowość zabezpieczeń pod warunkiem spełnienia określonych w MSR 39 kryteriów tzn.:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem;
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego;
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat;
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione;
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Bank dokumentuje cele zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających oraz w momencie zawarcia transakcji, relację między instrumentem zabezpieczającym a zabezpieczaną pozycją. Bank dokumentuje również własną ocenę efektywności transakcji zabezpieczających przed zmianami wartości godziwej lub przepływów pieniężnych, mierzoną zarówno prospektywnie jak i retrospektywnie od momentu ustalenia oraz przez cały okres trwania relacji instrumentu zabezpieczającego z zabezpieczaną pozycją.

Ze względu na podział instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do księgi bankowej oraz zaklasyfikowanych do księgi handlowej, Bank stosuje odmienne podejście do prezentowania przychodów/kosztów odsetkowych dla każdej z tych grup instrumentów pochodnych, które zostało opisane w Nocie 2.2 Przychody i koszty z tytułu odsetek. Pozostały wynik z wyceny do wartości godziwej instrumentów ujmuje się w wyniku na działalności handlowej.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej ujmuje się w rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Bank się zabezpiecza.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się w czasie w rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu

wymagalności/zapadalności. Korekta wartości bilansowej zabezpieczanego kapitałowego papieru wartościowego jest wykazywana w pozostałych całkowitych dochodach do czasu zbycia tego papieru wartościowego.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Efektywną część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach. Zysk lub stratę dotyczącą części nieefektywnej wykazuje się w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Kwoty ujęte w pozostałych całkowitych dochodach przenosi się do rachunku zysków i strat oraz zalicza do przychodów lub kosztów tych samych okresów, w których zabezpieczana pozycja wpłynie na rachunek zysków i strat (np. w momencie zawarcia prognozowanej transakcji sprzedaży, która jest przedmiotem zabezpieczenia).

W przypadku, gdy instrument zabezpieczający wygaśł albo został sprzedany, lub gdy zabezpieczenie przestało spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń, wszelkie łączne zyski lub straty wykazywane w tym momencie w pozostałych całkowitych dochodach pozostają w pozostałych całkowitych dochodach do momentu ujęcia w rachunku zysków i strat prognozowanej transakcji. Jeżeli zawarcie prognozowanej transakcji nie jest już uznawane za prawdopodobne, łączne zyski lub straty wykazane w pozostałych całkowitych dochodach są niezwłocznie przenoszone do rachunku zysków i strat.

Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Bank posiada w portfelu następujące instrumenty pochodne:

Instrumenty na ryzyko rynkowe:

- Kontrakty futures na obligacje, na indeks
- Opcje na papiery wartościowe i indeksy giełdowe
- Opcje na kontrakty futures
- Transakcje terminowe na papiery wartościowe
- Swapy towarowe

Instrumenty na ryzyko stopy procentowej:

- Forward Rate Agreement (FRA)
- Interest Rate Swap (IRS), Overnight Index Swap (OIS)
- Opcje na stopę procentową

Instrumenty na ryzyko kursu walutowego:

- Walutowe transakcje terminowe, fx swap, fx forward
- Cross Currency Interest Rate Swap (CIRS)
- Opcje walutowe

2.12. Zyski i straty w momencie początkowego ujęcia

Najlepszym dowodem wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcji (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty), chyba że wartość godziwa tego instrumentu jest udowodniona poprzez porównanie z innymi możliwymi do obserwacji bieżącymi transakcjami rynkowymi dla tego samego instrumentu (tj. bez modyfikacji lub przepakowania) lub oparta jest na technice wyceny, której zmienne obejmują wyłącznie dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

W przypadku transakcji, których wartość początkowa uzyskana z modelu wyceny (uwzględniającego zarówno dane obserwowane na rynku jak i dane nierynkowe) oraz cena transakcyjna różnią się, początkowe ujęcie następuje według ceny transakcyjnej. Bank zakłada, że cena taka jest najlepszym przybliżeniem wartości godziwej, pomimo faktu, iż wartość otrzymana z modelu wyceny może być różna. Różnica pomiędzy ceną transakcji a wartością uzyskaną z modelu, zwyczajowo nazywana zyskami i stratami z początkowego ujęcia („*day one profit and loss*”), jest rozliczana w czasie.

Moment ujęcia odroczonego zysków i strat z początkowego ujęcia jest oceniany indywidualnie. Są one amortyzowane przez okres trwania transakcji, odraczone do momentu, kiedy wartość instrumentu może być ustalona na podstawie obserwowalnych rynkowych danych wejściowych, lub realizowane przez płatności. Instrument finansowy jest od tego momentu wyceniany w wartości godziwej, skorygowanej o zyski i straty z początkowego ujęcia. Dalsze zmiany wartości godziwej są niezwłocznie ujmowane w rachunku zysków i strat bez odwracania odroczonego zysków i strat z początkowego ujęcia.

2.13. Kredyty i pożyczki otrzymane oraz depozyty przyjęte

Kredyty i pożyczki otrzymane oraz depozyty przyjęte ujmują się początkowo według wartości godziwej, pomniejszonej o poniesione koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu, kredyty i pożyczki oraz depozyty przyjęte wykazuje się według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej). Wszelkie różnice pomiędzy otrzymaną kwotą (pomniejszoną o koszty transakcyjne) a wartością wykupu ujmują się w rachunku zysków i strat przez okres obowiązywania odnośnych umów metodą efektywnej stopy procentowej.

2.14. Wartości niematerialne

Przy początkowym ujęciu Bank wycenia wartości niematerialne w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartości niematerialne wykazane są według ceny nabycia skorygowanej o koszty ulepszenia (przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji lub modernizacji) oraz naliczone umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Umorzenie naliczane jest metodą liniową przy uwzględnieniu oczekiwanych okresów ekonomicznej użyteczności wartości niematerialnych.

Oprogramowanie komputerowe

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe aktywuje się w wysokości kosztów poniesionych na zakup i przygotowanie do używania konkretnego oprogramowania komputerowego. Aktywowane koszty odpisuje się przez szacowany okres użytkowania oprogramowania (2-11 lat). Wydatki związane z utrzymaniem programów komputerowych spisywane są w koszty z chwilą poniesienia. Wydatki bezpośrednio związane z wytworzeniem dających się zidentyfikować i unikatowych programów komputerowych kontrolowanych przez Bank, które prawdopodobnie wygenerują korzyści gospodarcze przekraczające te koszty i będą uzyskiwane przez więcej niż jeden rok, ujmują się jako wartości niematerialne. Koszty bezpośrednie obejmują koszty osobowe bezpośrednio przypisane do oprogramowania.

Aktywowane koszty związane z tworzeniem oprogramowania amortyzowane są przez szacowany okres użytkowania (2-11 lat).

Oprogramowanie komputerowe bezpośrednio związane z funkcjonowaniem określonego sprzętu informatycznego jest wykazywane w pozycji „Rzeczowe aktywa trwałe”.

Koszty zakończonych prac rozwojowych

Bank identyfikuje koszty zakończonych prac rozwojowych jako wartości niematerialne w związku z uzyskaniem przyszłych korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem warunków określonych w MSR 38, tj. Bank ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowaniu wytwarzanego składnika oraz może wiarygodnie ustalić wysokość nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzonemu składnikowi wartości niematerialnych.

Ekonomiczny okres użyteczności „Kosztów zakończonych prac rozwojowych” jest określony i nie przekracza 3 lat. Stawki amortyzacyjne są dostosowane do okresu ekonomicznej użyteczności. Bank wykazuje osobno te koszty, które wynikają z prac rozwojowych we własnym zakresie i z transakcji połączenia jednostek gospodarczych.

Na nakłady na prace rozwojowe składają się wszystkie nakłady, które można bezpośrednio przyporządkować czynnościom rozwojowym.

Wartości niematerialne są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania.

2.15. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmują jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Banku, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie obrotowym, w którym je poniesiono.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację innych środków trwałych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej, pomniejszonej o wartość końcową, przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

mBank S.A.Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości
Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

- Budynki i budowle	25-40 lat,
- Urządzenia techniczne i maszyny	2-10 lat,
- Środki transportu	5 lat,
- Sprzęt informatyczny	2-5 lat,
- Inwestycje w obce środki trwałe	10-40 lat nie dłużej niż okres najmu/ dzierżawy/ leasingu,
- Sprzęt biurowy, meble	5-10 lat.

Grunty i budynki obejmują głównie oddziały i biura. Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania środków trwałych oraz metod amortyzacji dokonuje się na koniec każdego okresu sprawozdawczego i w razie potrzeby dokonuje się ich korekty prospektywnie.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości środków trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie występują, Bank szacuje wartość odzyskiwaną tych środków trwałych. Amortyzowane środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Jeżeli oszacowanie wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów nie jest możliwe, Bank ustala wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należy dany składnik aktywów (ośrodek wypracowujący środki pieniężne danego składnika aktywów).

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Wartość bilansowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych zostaje usunięta z bilansu w momencie zbycia lub wówczas, gdy nie przewiduje się osiągnięcia przyszłych korzyści ekonomicznych z jego użytkowania i następującego po nim zbycia. Zyski i straty wynikające z faktu usunięcia pozycji rzeczowych aktywów trwałych z bilansu ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie usunięcia z bilansu. Zysków nie klasyfikuje się jako przychodu.

2.16. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwałe w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku, gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Bank zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Bank wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do zbycia) w kwocie niższej z dwóch:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Banku, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności jednostki lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży.

Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczanej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może się kwalifikować jako działalność zaniechana.

2.17. Odroczonego podatek dochodowy

Bank tworzy rezerwę na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną różnicą między wartością bilansową danego składnika aktywów lub zobowiązań wykazywaną w sprawozdaniu finansowym a jego wartością podatkową. Dodatnią różnicę netto wykazuje się w pasywach jako „Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Ujemną różnicę netto ujmuje się w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Zmianę stanu rezerwy na odroczonego podatku dochodowego oraz aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w stosunku do poprzedniego okresu obrotowego zalicza się do pozycji „Podatek dochodowy”. Do wyliczenia podatku odroczonego stosuje się metodę bilansową.

Zobowiązania lub aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w pełnej wysokości, metodą bilansową, w związku z istnieniem różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową. Zobowiązania lub aktywa z tego tytułu ustala się przy zastosowaniu stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego, i które to stawki zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji aktywów lub regulowania zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Główne różnice przejściowe powstają z tytułu odpisów tworzonych na utratę wartości kredytów i udzielonych gwarancji spłaty kredytów, amortyzacji środków trwałych i wartości niematerialnych, leasingu finansowego podatkowo traktowanego jako operacyjny, aktualizacji wyceny niektórych aktywów i zobowiązań finansowych, w tym kontraktów na instrumenty pochodne oraz transakcje terminowe, rezerw na świadczenia emerytalne i inne świadczenia po okresie zatrudnienia, a także strat podatkowych przysługujących do odliczenia.

Bank weryfikuje wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec każdego okresu sprawozdawczego. Bank obniża wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie, w jakim nie jest prawdopodobne osiągnięcie zysku do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Takie obniżki koryguje się w górę w zakresie, w jakim uzyskanie wystarczającego zysku do opodatkowania staje się prawdopodobne.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są ujmowane w księgach w wysokości możliwej do zrealizowania. Jeżeli prognozowana kwota dochodu ustalonego dla celów podatkowych nie pozwala na realizację aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w całości lub w części, aktywa te są tworzone w odpowiedniej wysokości. Powyższa zasada dotyczy także ujmowanych w aktywie odroczonego kwot strat podatkowych.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego Bank wykazuje w sprawozdaniu finansowym po skompensowaniu na poziomie każdego z krajów, w którym Bank prowadzi działalność i rozlicza się z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Aktywa i rezerwy można kompensować, jeżeli Bank ma tytuł uprawniający do ich jednoczesnego uwzględniania przy obliczaniu kwoty zobowiązania podatkowego.

Bank ujawnia oddzielnie kwotę ujemnych różnic przejściowych (głównie z tytułu nierozliczonych strat podatkowych lub niewykorzystanych ulg podatkowych), w związku z którymi nie ujęto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, a także kwotę różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Bank ujmuje w kalkulacji podatku odroczonego zobowiązania lub aktywa z tytułu różnic przejściowych powstających w związku z inwestycjami w jednostki zależne i stowarzyszone, chyba że na podstawie posiadanych dowodów realizacja różnic przejściowych jest kontrolowana przez Bank i prawdopodobne jest, że w możliwej do przewidzenia przyszłości różnice te nie ulegną odwróceniu.

Odroczony podatek dochodowy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji dostępnych do sprzedaży i aktualizacji transakcji zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujmuje się, tak jak aktualizację wyceny, bezpośrednio w innych pozycjach kapitału własnego, a następnie przenosi do rachunku zysków i strat w momencie, gdy dana inwestycja lub pozycja zabezpieczana wpływa na rachunek zysków i strat.

2.18. Aktywa przejęte za długi

Aktywa przejęte za długi to finansowe i niefinansowe aktywa przejęte przez Bank w celu rozliczenia przeterminowanych należności kredytowych. Aktywa te wycenia się w momencie początkowego ujęcia w kwocie odpowiadającej ich wartości godziwej i klasyfikuje jako rzeczowe aktywa trwałe, aktywa finansowe lub inne aktywa w zależności od rodzaju aktywów i intencji Banku odnośnie sposobu realizacji korzyści z tych aktywów. W przypadku, gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy.

W późniejszym okresie aktywa przejęte za długi są ujmowane i wyceniane zgodnie z polityką przewidzianą dla aktywów danej kategorii.

2.19. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów ujmuje się, jeśli wydatki dotyczą miesięcy następujących po miesiącu, w którym je poniesiono. Czynne rozliczenia międzyokresowe ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne aktywa”.

Do biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów zalicza się koszty z tytułu świadczeń wykonywanych na rzecz Grupy, lecz jeszcze nie stanowiących jej zobowiązań. Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń. Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów oraz przychody przyszłych okresów prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

2.20. Leasing

mBank S.A. jako leasingobiorca

Większość dotychczasowych umów leasingowych Banku to umowy leasingu operacyjnego. Całość opłat leasingowych dokonywanych w ramach leasingu operacyjnego jest rozliczana w ciężar kosztów metodą liniową w okresie trwania umowy leasingowej.

Umowa leasingowa zaliczana jest do leasingu finansowego, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo wszystkich ryzyk i pożytków wynikających z tytułu posiadania przedmiotu leasingu. Ostateczne przeniesienie tytułu prawnego może, lecz nie musi nastąpić.

Umowa leasingowa zaliczana jest do leasingu operacyjnego, jeżeli nie następuje przeniesienie zasadniczo wszystkich ryzyk i pożytków z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Bank dokonuje ustalenia czy umowa jest umową leasingu bądź umową, która zawiera leasing, w oparciu o istotę umowy i o ocenę czy wywiązanie się z umowy jest uzależnione od korzystania z określonego składnika aktywów oraz czy umowa przenosi prawo do użytkowania składnika aktywów.

2.21. Rezerwy

Rezerwy na zobowiązania warunkowe o charakterze niewykorzystanych gwarancji i akredytyw (własnych), jak również na niewykorzystane, nieodwołalne, bezwarunkowo przyznane limity kredytowe, są wyceniane zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”.

Rezerwy zgodnie z MSR 37 są tworzone wówczas, gdy na Banku ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków oraz gdy można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

2.22. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia i inne świadczenia pracownicze

Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia

Bank tworzy rezerwy na przyszłe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia ustalone w oparciu o oszacowania tego typu zobowiązań, na podstawie modelu aktuarialnego. Bank stosuje zasadę ujmowania zysków i strat aktuarialnych z wyceny świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia dotyczących zmian w założeniach aktuarialnych w pozostałych całkowitych dochodach, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat. Natomiast koszty zatrudnienia oraz odsetki netto od zobowiązania z tytułu określonych świadczeń Bank ujmuje odpowiednio w „Ogólnych kosztach administracyjnych” i w pozostałych kosztach z tytułu odsetek.

Świadczenia oparte na akcjach rozliczane w instrumentach kapitałowych

Bank prowadzi programy wynagrodzeń opartych na i regulowanych akcjami własnymi oraz opartych na akcjach jednostki dominującej najwyższego szczebla i rozliczanych w środkach pieniężnych. Świadczenia oparte na akcjach rozliczane w instrumentach kapitałowych są rozliczane zgodnie z MSSF 2 „Płatności

związane z akcjami". Wartość godziwa świadczonej przez pracowników pracy, w zamian za przyznanie opcji i akcji, powiększa koszty danego okresu odpowiednio w korespondencji z kapitałami własnymi. Łączną kwotę, jaką należy rozliczyć w koszty przez okres nabywania uprawnień przez pracowników do realizacji opcji i akcji, ustala się w oparciu o wartość godziwą przyznanych opcji i akcji. Nie występują warunki rynkowe nabywania uprawnień, które byłyby uwzględnione przy szacowaniu na dzień wyceny wartości godziwej opcji na akcje oraz akcji. Warunki nabycia uprawnień inne niż warunki rynkowe nie są uwzględniane przy szacowaniu wartości godziwej opcji na akcje i akcji, lecz są uwzględniane przez korektę liczby instrumentów kapitałowych. Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank koryguje szacunek co do poziomu liczby opcji i akcji, co do których oczekuje się, że będą możliwe do wykorzystania. Zgodnie z MSSF 2, w trakcie trwania programów nie jest konieczne ujmowanie zmiany wartości godziwej płatności opartej na akcjach.

Świadczenia oparte na akcjach rozliczane w środkach pieniężnych

W przypadku transakcji opartych na akcjach jednostki dominującej najwyższego szczebla rozliczanych w środkach pieniężnych, wartość godziwa świadczonej przez pracowników pracy, w zamian za przyznanie praw do opcji i akcji/praw do udziału we wroście akcji, powiększa koszty danego okresu odpowiednio w korespondencji z zobowiązaniami. Do czasu, gdy zobowiązanie wynikające z transakcji opartych na akcjach rozliczanych w środkach pieniężnych zostanie uregulowane, Bank na każdy dzień sprawozdawczy, a także na dzień rozliczenia wycenia zobowiązanie w wartości godziwej, a ewentualne zmiany wartości ujmuje w zysku lub stracie danego okresu.

2.23. Kapitał

Kapitały stanowią kapitały i fundusze własne przypadające na akcjonariuszy Banku i kapitały przypadające na udziały niekontrolujące, tworzone zgodnie z określonymi przepisami prawa, tj. właściwymi ustawami, statutem lub umową Banku.

Zarejestrowany kapitał akcyjny

Zarejestrowany kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

■ Akcje własne

W przypadku nabycia akcji Banku przez Bank, zapłacona kwota pomniejsza kapitał własny jako akcje własne do momentu ich anulowania. W przypadku sprzedaży lub powtórnego przydziału tych akcji, otrzymana zapłata wykazywana jest w kapitale własnym.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ten tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Koszty bezpośrednio związane z emisją nowych akcji, emisją opcji, pomniejszają ujęte w kapitale własnym wpływy z emisji.

Ponadto kapitał zapasowy uwzględnia rozliczenia z tytułu programów motywacyjnych opartych na akcjach Banku.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ogólnego ryzyka,
- niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych,
- wynik roku bieżącego.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ogólnego ryzyka tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Ponadto w pozostałym kapitale rezerwowym ujmuje się wycenę programów motywacyjnych opartych na akcjach Banku.

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na koniec okresu sprawozdawczego, ujawnia się w pozycji zobowiązania z tytułu dywidendy w ramach „pozostałych zobowiązań”.

Inne pozycje kapitałów

Inne pozycje kapitałów tworzone są w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii „dostępne do sprzedaży”,
- różnic kursowych z przeliczenia jednostek zagranicznych,
- zysków i strat aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia,
- wyceny instrumentów pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w odniesieniu do efektywnej części zabezpieczenia.

2.24. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy, w tym oddziałów zagranicznych Banku, wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą prezentacji Banku.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji pieniężnych, takich jak aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej. Różnice kursowe z tytułu takich pozycji pieniężnych jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, uwzględnia się w pozostałych całkowitych dochodach.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego pozycje niepieniężne wyceniane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia zawarcia transakcji, natomiast pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została wyceniona.

W przypadku, gdy zysk lub strata z tytułu pozycji niepieniężnych jest ujęta w pozostałych całkowitych dochodach, każdy element tego zysku lub straty dotyczący różnic kursowych ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach. I odwrotnie, jeżeli zysk lub strata z tytułu pozycji niepieniężnych jest ujęta w wyniku, każdy element tego zysku lub straty dotyczący różnic kursowych ujmuje się w wyniku.

Zmiana wartości godziwej pieniężnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży obejmuje różnice kursowe wynikające z wyceny według zamortyzowanego kosztu, które ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej oddziałów zagranicznych przeliczane są na walutę prezentacji z waluty funkcjonalnej z zastosowaniem kursu średniego na koniec okresu sprawozdawczego. Pozycje rachunku zysków i strat tych jednostek przelicza się na walutę prezentacji z zastosowaniem kursów średnich z końca poszczególnych miesięcy okresu sprawozdawczego. Powstałe w ten sposób różnice kursowe ujmowane są w pozostałych całkowitych dochodach.

2.25. Działalność powiernicza

mBank S.A. prowadzi działalność powierniczą w zakresie krajowych i zagranicznych papierów wartościowych oraz obsługi funduszy inwestycyjnych i emerytalnych.

Aktywa te nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym, ponieważ nie należą do Banku.

2.26. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów

Niniejsze sprawozdanie finansowe uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji, które zostały wydane i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2016 roku.

Opublikowane Standardy i Interpretacje, które zostały wydane i obowiązują Bank za okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2016 roku:

Standardy i interpretacje zatwierdzone przez Unię Europejską:

- MSR 19 (Zmieniony), Programy określonych świadczeń: składki pracownicze, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 21 listopada 2013 roku, zatwierdzony przez Unię Europejską 17 grudnia 2014 roku i obowiązuje za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 lipca 2014 roku lub po tej dacie, w Unii Europejskiej ma zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lutego 2015 roku lub później.

Poprawka do standardu odnosi się jedynie do składek na programy określonych świadczeń wnoszonych przez pracowników lub strony trzecie. Celem zmiany do standardu jest wyjaśnienie i uproszczenie wymogów rachunkowych dotyczących składek niezależnych od okresu zatrudnienia pracowników, tj. składki stanowiące stały procent wynagrodzenia, stałą kwotę w okresie zatrudnienia oraz składki zależne od wieku pracownika. Zgodnie ze zmianą do standardu składki takie powinny być ujmowane jako zmniejszenie kosztu zatrudnienia w okresie, w którym pracownik wykonuje pracę.

- Poprawki do MSSF 2010 – 2012, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 grudnia 2013 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 17 grudnia 2014 roku. Niektóre ze zmian obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lipca 2014 roku lub później, a niektóre perspektywnie dla transakcji mających miejsce dnia 1 lipca 2014 roku lub później. W Unii Europejskiej mają zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lutego 2015 roku lub później.

W trakcie cyklu wprowadzono zmiany do następujących standardów: MSSF 2 w zakresie zmiany definicji „warunku nabywania uprawnień” oraz „warunku rynkowego” oraz dodania definicji „warunku świadczenia usług” oraz „warunku związanego z dokonaniem gospodarczymi jednostek”, MSSF 3 w zakresie doprecyzowania klasyfikacji warunkowej zapłaty przez jednostkę przejmującą, MSSF 8 w zakresie obowiązku ujawniania informacji na temat osądów kierownictwa związanych z kryteriami przy agregowaniu segmentów operacyjnych oraz ujawnianiu uzgodnienia sumy aktywów segmentów sprawozdawczych z całkowitą sumą aktywów, MSSF 13 w zakresie wyjaśnienia wątpliwości w odniesieniu do możliwości uproszczonej wyceny należności i zobowiązań krótkoterminowych z pominięciem efektu dyskontowego w przypadku gdy efekt niedyskontowania jest niematerialny, MSR 16 oraz MSR 38 w zakresie proporcjonalnego przeliczenia wartości skumulowanego umorzenia środka trwałego bądź wartości niematerialnej w sytuacji, gdy składnik środków trwałych bądź wartości niematerialnych podlega przeszacowaniu, zmiany do MSR 24 w zakresie identyfikacji jednostki powiązanej zapewniającej jednostce sprawozdawczej lub podmiotowi dominującemu usługi kluczowego personelu kierowniczego.

- Zmiany do MSR 1, Inicjatywa w zakresie ujawniania informacji, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 18 grudnia 2014 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 18 grudnia 2015 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSR 1 obejmują wyjaśnienia w zakresie istotności informacji ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia nieistotnych informacji w sprawozdaniu finansowym. Ponadto, określone pozycje sprawozdania finansowego mogą podlegać zarówno agregowaniu, jak i dezagregacji w sprawozdaniu finansowym w zależności od ich istotności. MSR 1 został również uzupełniony o wymogi dotyczące prezentacji sum pośrednich w sprawozdaniu finansowym. Dodatkowo informacje ujawniane w notach do sprawozdania finansowego mogą być prezentowane w kolejności ustalonej przez jednostkę, jednakże ustalając kolejność prezentowania informacji dodatkowej jednostka powinna uwzględnić zrozumiałość i porównywalność informacji w sprawozdaniu finansowym. W zmianach do MSR 1 usunięto też wytyczne dotyczące identyfikacji znaczących obszarów polityki rachunkowości.

- Zmiany do MSR 16 i do MSR 38, Wyjaśnienie dopuszczalnych metod amortyzacji, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 maja 2014 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 2 grudnia 2015 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie.

Zmieniony standard MSR 16 zabrania stosowania metody amortyzacji w oparciu o metodę przychodową dla rzeczowych aktywów trwałych. Wykorzystanie metody naliczenia umorzenia wartości składnika aktywów opartej na przychodach jednostki nie jest właściwe, ponieważ przychody generowane z działalności, w której wykorzystywany jest dany składnik aktywów odzwierciedla inne czynniki niż konsumowanie korzyści ekonomicznych generowanych przez dany składnik aktywów.

Zmieniony standard MSR 38 wprowadza założenie, że metoda amortyzacji aktywów niematerialnych w oparciu o metodę przychodową jest niewłaściwa z tych samych powodów, co w przypadku rzeczowych aktywów trwałych przedstawionych w zmianach do standardu MSR 16. Założenie to można jednak w odniesieniu do zmienionego standardu MSR 38 odrzucić w dwóch przypadkach: jeżeli można wykazać, że przychody z danego składnika są silnie skorelowane z konsumpcją korzyści ekonomicznych zawartych w tych aktywach oraz jeżeli składnik aktywów niematerialnych jest wyrażony jako prawo do uzyskania określonej kwoty przychodów.

- Zmiany do MSR 16 i do MSR 41 Rolnictwo: rośliny produkcyjne, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w dniu 30 czerwca 2014 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 23 listopada 2015 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie.

Zmieniony standard MSR 16 i MSR 41 wprowadza obowiązek ujmowania roślin produkcyjnych w taki sam sposób jak rzeczowych aktywów trwałych i stosowania do nich regulacji MSR 16 wyceniając je według kosztu lub w wartości przeszacowanej. Produkty rolne wytwarzane przez rośliny produkcyjne będą nadal wyceniane w wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży zgodnie z MSR 41. Zwierzęta hodowlane nie są objęte zmianami.

- Zmiany do MSR 27, Metoda praw własności w jednostkowych sprawozdaniach finansowych, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 sierpnia 2014 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 18 grudnia 2015 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie. Wpływ zastosowania zmienionego MSR 27 na jednostkowe dane porównawcze prezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym przedstawiono w Nocie 2.27 Dane porównawcze.

Zmieniony standard MSR 27 przywraca możliwość zastosowania metody praw własności przy ujmowaniu inwestycji w jednostki zależne, wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone w jednostkowym sprawozdaniu finansowym. Jednostka może teraz ujmować inwestycje w jednostkach zależnych, wspólnych przedsięwzięciach i jednostkach stowarzyszonych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym po koszcie lub zgodnie z MSSF 9 lub metodą praw własności w sposób opisany w MSR 28. Dywidendę od jednostek zależnych, stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięć ujmuje się w rachunku zysków i strat lub jako korektę wartości bieżącej inwestycji, gdy inwestycja ujmowana jest przy zastosowaniu metody praw własności.

- MSSF 11 (Zmieniony), Rozliczenie nabycia udziału we wspólnej działalności, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 6 maja 2014 roku, zatwierdzony przez Unię Europejską 24 listopada 2015 roku i obowiązuje za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie.

Zmieniony standard przy rozliczaniu transakcji nabycia udziałów we wspólnej działalności, w których wspólna działalność stanowi przedsięwzięcie zgodnie z definicją w MSSF 3 Połączenia przedsięwzięć, wprowadza wymóg stosowania wszystkich zasad ujmowania połączenia przedsięwzięć zawartych w MSSF 3 i w innych standardach za wyjątkiem tych zasad, które są sprzeczne z wytycznymi w tym MSSF. Ujęcie takie ma obowiązywać nie tylko w odniesieniu do nabycia początkowych udziałów, ale również dodatkowych udziałów we wspólnej działalności. Ponadto, nabywający udziały we wspólnej działalności jest zobowiązany do ujawnienia informacji wymaganych przez MSSF 3 i inne standardy dotyczące połączenia przedsięwzięć.

- Roczne poprawki do MSSF 2012-2014, zmieniające 4 standardy, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 25 września 2014 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 15 grudnia 2015 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie.

W trakcie cyklu wprowadzono zmiany do następujących standardów: MSSF 5 w sytuacji kiedy składnik aktywów zostaje przeklasyfikowany z kategorii „przeznaczony do sprzedaży” do kategorii „przeznaczony do dystrybucji” lub odwrotnie, nie stanowi to zmiany planu sprzedaży lub dystrybucji i wobec tego dotychczasowe wymogi dotyczące klasyfikacji nie ulegną zmianie. Dodatkowo, kiedy aktywa przestały spełniać kryterium przeznaczonych do dystrybucji nie spełniając kryteriów przeznaczonych do sprzedaży, należy zaprzestać stosowania zasad obowiązujących dla przeznaczonych do dystrybucji w ten sam sposób w jaki zaprzestaje się stosowania zasad kiedy aktywa nie spełniają dłużej kryteriów przeznaczonych do sprzedaży; MSSF 7 w zakresie ujawnienia, w przypadku, gdy jednostka przekazuje składnik aktywów finansowych osobie trzeciej zatrzymując prawo do obsługi tego aktywa za określoną opłatą zawartą w umowie o obsługę, czy dana umowa o obsługę stanowi kontynuację zaangażowania w przekazany składnik aktywów. Dodatkowo MSSF 7 wyjaśnia, że ujawnienia dotyczące kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych nie są wymagane dla wszystkich okresów śródrocznych, chyba że wymaga tego MSR 34; MSR 19 w zakresie wyjaśnienia, że wysokiej jakości obligacje przedsiębiorstw wykorzystywane do szacowania stopy

dyskonta zobowiązań z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia powinny być wyemitowane w tej samej walucie, co zobowiązania z tytułu tych świadczeń. Ocena czy występuje rozwinięty rynek takich obligacji przedsiębiorstw powinna być więc dokonana na poziomie konkretnej waluty, a nie danego kraju; MSR 34 w zakresie wyjaśnienia co oznacza odwołanie do informacji ujawnionych „w innym miejscu w śródrocznym raporcie finansowym” oraz dodatkowo wprowadza wymóg zawarcia w śródrocznym sprawozdaniu finansowym odnośnika do innego sprawozdania, w którym znajdują się te informacje.

- Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28, Jednostki inwestycyjne: zastosowanie wyjątku w zakresie konsolidacji, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 18 grudnia 2014 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 22 września 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 zwalniają z wymogu sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostki dominującej, jeżeli jej jednostka dominująca średniego lub najwyższego szczebla sporządza sprawozdanie finansowe dostępne do publicznej wiadomości zgodne z MSSF, w którym jednostki zależne są konsolidowane lub wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Dodatkowo, wymóg konsolidacji został ograniczony do sytuacji, gdy jednostka inwestycyjna ma jednostkę zależną, która sama nie jest jednostką inwestycyjną oraz której głównym celem jest świadczenie usług związanych z działalnością inwestycyjną jednostki dominującej. Ponadto, przy zastosowaniu metody praw własności w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu będącej jednostką inwestycyjną, inwestor może nadal stosować wycenę w wartości godziwej, które jednostka stowarzyszona lub wspólne przedsięwzięcie stosowała w odniesieniu do własnych jednostek zależnych.

Niniejsze sprawozdanie finansowe nie uwzględnia wymienionych poniżej standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską bądź zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym.

W odniesieniu do standardów i interpretacji, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym, Bank nie skorzystał z możliwości ich wcześniejszego zastosowania.

Standardy i interpretacje, które nie są jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską:

- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28, Ujmowanie transakcji sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 11 września 2014 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie, przy czym termin ten został wstępnie odroczony przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 eliminują istniejącą niespójność pomiędzy wymogami tych standardów i wyjaśniają ujęcie księgowe utraty kontroli nad spółką zależną, która jest wniesiona do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Ujęcie księgowe zależy od tego czy aktywa sprzedane lub wniesione do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia spełniają definicję przedsięwzięcia zgodnie z MSSF 3 Połączenia przedsięwzięć. Jeżeli aktywa spełniają definicję przedsięwzięcia, zmiany wprowadzają wymóg pełnego ujęcia zysku lub straty na transakcji. Gdy transakcja dotyczy aktywów nie stanowiących przedsięwzięcia, nastąpi częściowe ujęcie zysku lub straty do wysokości zaangażowania kapitałowego innych podmiotów.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionych standardów nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich początkowego zastosowania.

- MSSF 14, Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 30 stycznia 2014 roku i obowiązuje za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie.

Standard zezwala jednostce stosującej Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy na kontynuację stosowania, zarówno przy pierwszym zastosowaniu MSSF jak i w kolejnych sprawozdaniach finansowych, dotychczasowych zasad rachunkowości odnośnie ujmowania, wyceny, utraty wartości oraz zaprzestania rozpoznawania regulacyjnych rozliczeń międzyokresowych. Standard wymaga ujawnień sald regulacyjnych rozliczeń międzyokresowych w osobnych pozycjach sprawozdania z sytuacji finansowej, ujawniania zmiany stanu sald na tych kontach w oddzielnej pozycji rachunku zysków i strat oraz całkowitych dochodach. Wymagane są również ujawnienia dotyczące natury, ryzyk oraz stawki regulacyjnej, która spowodowała ujęcie sald na kontach regulacyjnych rozliczeń międzyokresowych.

Bank uważa, że zastosowanie standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

Opublikowane Standardy i Interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane**Standardy i interpretacje zatwierdzone przez Unię Europejską:**

- MSSF 9, Instrumenty finansowe, opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 24 lipca 2014 roku, zatwierdzony przez Unię Europejską 22 listopada 2016 roku, stanowi ostateczną wersję standardu zastępującą wcześniejsze publikowane wersje MSSF 9 i kończy projekt Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości zastąpienia MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena. Nowy standard odnosi się do klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, metodologii utraty wartości oraz rachunkowości zabezpieczeń. MSSF 9 nie obejmuje rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych, co stanowi osobny projekt Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości. Grupa w stosunku do portfelowego zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań finansowych nadal jest zobowiązana stosować zapisy MSR 39 w tym zakresie. Nowy standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Informacje na temat wpływu zastosowania standardu na prezentację i wycenę tych instrumentów w sprawozdaniu finansowym przedstawiono na końcu niniejszej noty.

- MSSF 15, Przychody z tytułu umów z klientami, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w dniu 28 maja 2014 roku, zatwierdzony przez Unię Europejską 22 września 2016 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 15 zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 11 września 2015 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 22 września 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

MSSF 15 wprowadza nowe zasady ujmowania przychodów. Główną zasadą jest, że jednostka rozpoznaje przychód w taki sposób, aby wskazać transfer towarów lub usług na rzecz klienta w takiej kwocie, która odzwierciedla wysokość wynagrodzenia, tj. płatność, którego spółka spodziewa się w zamian za te towary lub usługi. Zgodnie z nowym MSSF 15 przychód powstaje w momencie, gdy kontrola nad towarami lub usługami przechodzi w ręce klienta. W zależności od spełnienia określonych warunków przychody są albo rozkładane w czasie w sposób odzwierciedlający wykonanie umowy przez jednostkę, albo ujmowane jednorazowo w momencie przeniesienia kontroli nad towarami lub usługami na klienta.

Standardy i interpretacje, które nie są jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską:

- Zmiany do MSSF 15, Wyjaśnienia do MSSF 15 Przychody z tytułu umów z klientami, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 kwietnia 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 15 precyzują wytyczne dotyczące identyfikacji obowiązków spełnienia świadczeń, rachunkowości licencji dotyczących własności intelektualnej oraz oceny „mocodawca czy agent” w kontekście prezentowania przychodów w kwotach brutto czy netto. Dodano również praktyczne rozwiązania ułatwiające wdrożenie nowego standardu.

Bank uważa, że zastosowanie standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSR 12, Ujęcie podatku odroczonego z tytułu niezrealizowanych strat, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 19 stycznia 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSR 12 doprecyzowują wymogi ujmowania aktywów z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat na instrumentach dłużnych wycenianych do wartości godziwej. Zmiany wprowadzają wytyczne dotyczące identyfikacji ujemnych różnic przejściowych. W szczególności standard potwierdza, że spadek poniżej kosztu w wartości bilansowej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej wycenianych w wartości godziwej, dla których podstawa opodatkowania pozostaje na poziomie kosztu powoduje powstanie ujemnych różnic przejściowych, niezależnie od tego czy posiadacz instrumentu zamierza go utrzymywać czy sprzedać.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSR 7, Inicjatywa dotycząca ujawnień, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 29 stycznia 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSR 7 wprowadzają wymóg ujawnienia zmian w zobowiązaniach wynikających z działalności finansowej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych, włączając w to zmiany zarówno będące przepływami pieniężnymi oraz zmianami niepieniężnymi. Aby spełnić wymóg standard nakazuje uzgodnienie sald otwarcia i sald zamknięcia poszczególnych zobowiązań przedstawionych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, które kwalifikują się jako działalność finansowa w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- MSSF 16, Leasing, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 13 stycznia 2016 roku i obowiązuje za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.

MSSF 16 wprowadza nowe zasady ujmowania leasingu. Główną zmianą jest wyeliminowanie klasyfikacji leasingu na leasing operacyjny i leasing finansowy, a zamiast tego wprowadzenie jednego modelu księgowego leasingu. Stosując jeden model leasingobiorca jest zobowiązany rozpoznać aktywa będące przedmiotem leasingu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz odpowiadające im zobowiązania, za wyjątkiem krótkoterminowych umów leasingowych do 12 miesięcy oraz umów leasingowych dotyczących małych składników aktywów. Leasingobiorca jest również zobowiązany rozpoznać koszty amortyzacji aktywa będącego przedmiotem leasingu oddzielnie od kosztów odsetek z tytułu zobowiązania leasingowego w rachunku zysków i strat.

Aktualne ujęcie księgowe przez leasingodawcę pozostanie w znacznej mierze niezmienione przez MSSF 16. Oznacza to, że leasingodawca kontynuuje klasyfikacje leasingów jako leasing operacyjny lub leasing finansowy oraz ich ujęcie księgowe jako dwa oddzielne typy leasingu.

Bank uważa, że zastosowanie nowego standardu będzie miało wpływ na ujmowanie, prezentację, wycenę oraz ujawnienia aktywów będących przedmiotem leasingu operacyjnego oraz odpowiadających im zobowiązań w sprawozdaniu finansowym Banku jako leasingobiorcy. Bank uważa, że zastosowanie nowego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na ujmowanie dotychczasowego leasingu finansowego w sprawozdaniu finansowym Banku.

- Zmiany do MSSF 2, Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 20 czerwca 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 2 wprowadzają dodatkowe wytyczne w zakresie ujmowania płatności w formie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych oraz dodają wyjątek zezwalający na ujęcie rozliczenia w formie instrumentów kapitałowych, jeśli rozliczenie płatności w formie akcji zostało podzielone na instrumenty kapitałowe wydane pracownikowi i płatność środków pieniężnych na rzecz organów skarbowych.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSSF 4, Zastosowanie MSSF 9 Instrumenty Finansowe wraz z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 września 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 4 zapewniają tymczasowe zwolnienie ze stosowania wymogów MSSF 9 przez ubezpieczyciela tylko wówczas, gdy jednostka nie stosowała wcześniej MSSF 9 oraz gdy działalność jednostki jest głównie związana z ubezpieczeniami. Alternatywnie jednostka może wdrożyć MSSF 9 stosując podejście nakładkowe, które ma na celu rozwiązanie części niedopasowań rachunkowych i tymczasowych wahań w rachunku zysków i strat dla desygnowanych aktywów finansowych, do których mogłoby dojść stosując MSSF 9, a przed wdrożeniem nowego standardu dotyczącego umów ubezpieczeniowych.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSR 40, Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnych, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 8 grudnia 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSR 40 doprecyzowują, że sama zmiana zamiarów kierownictwa co do użytkowania nieruchomości nie stanowi dowodu na zmianę sposobu użytkowania. Poprawiono również przykłady odnoszące się do zmiany użytkowania tak, aby odnosiły się również do nieruchomości w budowie lub w trakcie rozwoju. Zmiany do MSR 40 pozwalają też jednostce na zastosowanie jednego z dwóch

rozwiązań przejściowych oraz wymagają ujawnienia informacji o wszelkich reklasyfikacjach nieruchomości na moment zastosowania uproszczonego rozwiązania przejściowego.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Interpretacja KIMSF 22, Transakcje w walucie obcej i zaliczki, została opublikowana przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 8 grudnia 2016 roku i obowiązuje za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Interpretacja KIMSF 22 wyjaśnia moment ustalenia daty transakcji dla potrzeb określenia kursu walutowego do przeliczenia na moment początkowego ujęcia składnika aktywów, kosztów lub przychodów, gdy jednostka ujmuje przekazaną przedpłatę lub otrzymaną zaliczkę w walucie obcej. Interpretacja dotyczy sytuacji, gdy transakcja jest wyrażona w walucie obcej i jednostka ujmuje przekazaną przedpłatę lub otrzymaną zaliczkę w walucie obcej wcześniej niż ujęcie składnika aktywów, kosztów lub przychodów związanych z daną transakcją.

Bank uważa, że zastosowanie interpretacji nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Roczne poprawki do MSSF 2014-2016, zmieniające 3 standardy (MSSF 1, MSSF 12, MSR 28), zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 8 grudnia 2016 roku, i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2017 roku lub z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

W trakcie cyklu wprowadzono zmiany do następujących standardów: MSSF 1 w zakresie usunięcia krótkoterminowych wyłączeń dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy, MSSF 12 w zakresie wyjaśnienia zakresu wymogów informacji finansowych dla spółki zależnej, spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia zaklasyfikowanej jako przeznaczony do sprzedaży lub działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5, MSR 28 w zakresie doprecyzowania, że jednostka, która sama nie jest podmiotem inwestycyjnym, ale posiada zaangażowania w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, która to jednostka jest podmiotem inwestycyjnym może, stosując metodę praw własności, pozostać przy wycenie do wartości godziwej stosowanej przez jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie w odniesieniu do udziałów inwestycji jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia w spółki zależne.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionych standardów nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

MSSF 9, Instrumenty finansowe

W dniu 24 lipca 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) wydała nowy Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej – MSSF 9: „Instrumenty finansowe”, obowiązujący dla rocznych okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku, który zastąpi istniejący Międzynarodowy Standard Rachunkowości 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. Komisja Europejska Rozporządzeniem nr 2016/2067 z dnia 22 listopada 2016 roku przyjęła MSSF 9 w wersji opublikowanej przez RSMR 24 lipca 2014 roku.

MSSF 9 wprowadza nowy model utraty wartości aktywów finansowych oparty na koncepcji „straty oczekiwanej”, zmiany w zakresie zasad klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych (w szczególności aktywów finansowych) jak również nowe podejście do rachunkowości zabezpieczeń.

Bank w czerwcu 2015 roku uruchomił projekt wdrożenia MSSF 9, angażujący aktywnie jednostki organizacyjne Banku odpowiedzialne za obszar rachunkowości i sprawozdawczości finansowej oraz zarządzenia ryzykiem, jak również departamenty biznesowe, informatyczne oraz departament organizacji.

Bank jest na etapie implementacji niezbędnych rozwiązań dla poszczególnych wymogów w oparciu o wyniki przeprowadzonej analizy luki oraz zdefiniowane założenia metodologiczne. Bank planuje zakończenie prac projektowych w grudniu 2017 roku.

Podsumowanie kluczowych założeń MSSF 9**Klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych**Aktywa finansowe

Zgodnie z MSSF 9, aktywa finansowe w momencie ich początkowego ujęcia kwalifikuje się do następujących kategorii wyceny:

1. aktywa finansowe wyceniane zamortyzowanym kosztem,
2. aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
3. aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Klasyfikacja aktywa finansowego do jednej z powyższych kategorii wyceny odbywa się w momencie jego początkowego ujęcia w bilansie na podstawie:

- modelu biznesowego Banku w zakresie zarządzania aktywami finansowymi, który określany jest na poziomie odzwierciedlającym sposób, w jaki zarządza się łącznie grupami aktywów finansowych aby zrealizować określony cel biznesowy, oraz
- charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych składnika aktywów finansowych, mającej na celu weryfikację, czy warunki umowy powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (tzw. kryterium SPPI – ang. solely payments of principal and interest).

Aktywa finansowe podlegają przeklasyfikowaniu wtedy i tylko wtedy, gdy Bank zmienia model biznesowy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi. W takim przypadku przeklasyfikowaniu podlegają te aktywa, na który zmiana modelu biznesowego miała wpływ.

Zobowiązania finansowe

MSSF 9 nie wprowadza istotnych zmian w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych, w stosunku do zasad wprowadzonych przez MSR 39.

Utrata wartości

MSSF 9 zastępuje obowiązujący zgodnie z postanowieniami MSR 39 model utraty wartości funkcjonujący w oparciu o pojęcie „straty poniesionej”, nowym modelem opartym o pojęcie „oczekiwanych strat kredytowych” (ang. expected credit loss, dalej: ECL). Bezpośrednią konsekwencją tej zmiany będzie konieczność liczenia odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu w oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględniania prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji, co było niedopuszczalne zgodnie z MSR 39.

Nowy model utraty wartości będzie miał zastosowanie do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych, zgodnie z postanowieniami MSSF 9, jako aktywa finansowe wyceniane zamortyzowanym kosztem lub do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, z wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Zmiana koncepcji straty poniesionej (MSR 39) na rzecz straty oczekiwanej, będzie miała istotne konsekwencje w zakresie modelowania parametrów ryzyka kredytowego oraz ostatecznej wysokości utworzonych odpisów. Stosowany obecnie okres identyfikacji straty (ang. Loss Identification Period) nie będzie występował, a wraz z nim wyeliminowana zostanie kategoria odpisów IBNR (ang. Incurred But Not Reported).

Zgodnie z MSSF 9, w miejsce odpisów z tytułu IBNR oraz odpisów dla ekspozycji niepracujących, odpis z tytułu utraty wartości będzie wyznaczany w następujących kategoriach:

1. Koszyk 1 – oczekiwana strata w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego dla klientów, u których nie stwierdzono istotnego wzrostu ryzyka kredytowego,
2. Koszyk 2 – oczekiwana strata kredytowa w okresie życia aktywa finansowego dla klientów, u których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego, ale na dzień sprawozdawczy nie stwierdzono utraty wartości.
3. Koszyk 3 – oczekiwana strata kredytowa w okresie życia aktywa finansowego dla klientów w statusie default.

Sposób kalkulacji utraty wartości aktywów finansowych będzie miał również wpływ na sposób rozpoznania przychodu odsetkowego. Przychód od aktywów znajdujących się w koszykach 1 i 2 będzie wyznaczany na bazie brutto ekspozycji, natomiast w koszyku 3 na bazie netto (podobnie jak dla aktywów ze stwierdzoną utratą wartości w MSR 39).

Rachunkowość zabezpieczeń

Zgodnie z postanowieniami MSSF 9, Bank wyłącznie w dniu wdrożenia MSSF 9 może podjąć decyzję stanowiącą element polityki rachunkowości o kontynuowaniu stosowania wymogów rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 zamiast wymogów wskazanych w MSSF 9.

MSSF 9 wymaga aby Bank zapewnił spójność stosownych powiązań zabezpieczających ze strategią zarządzania ryzykiem stosowaną przez Bank oraz jej celami. MSSF 9 wprowadza nowe postanowienia w zakresie, między innymi oceny efektywności powiązania zabezpieczającego oraz mechanizmu przywracania równowagi powiązania zabezpieczającego (ponownego bilansowania powiązania zabezpieczającego), jak również znosi możliwość zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń w wyniku subiektywnej decyzji Banku (tzn. przy braku przesłanek do zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń, określonych w Standardzie).

Potencjalny wpływ MSSF 9 na sytuację finansową oraz fundusze własne Banku

Ilościowe oszacowania wpływu MSSF 9 na sytuację finansową oraz fundusze własne Banku

Na dzień 31 grudnia 2016 roku całościowy wpływ wdrożenia wymogów MSSF 9 na sytuację finansową oraz fundusze własne Banku nie jest możliwy do oszacowania. W opinii Banku, ujawnienie danych ilościowych nieodzwierciedlających potencjalnego wpływu wszystkich aspektów MSSF 9 na sytuację finansową oraz fundusze własne Banku mogłoby mieć negatywny wpływ na wartość informacyjną sprawozdania finansowego dla jego odbiorców. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę obecne przepisy prawne, zmiany w wymaganiach dotyczących klasyfikacji i wyceny oraz tworzenia rezerw z tytułu utraty wartości będą miały umiarkowanie negatywny wpływ na poziom funduszy własnych Banku. Jednakże, efekty zmian będą możliwe do oszacowania w sposób ostateczny i wiarygodny dopiero w późniejszym terminie.

W związku z powyższym Bank zdecydował się ujawnić jedynie informacje jakościowe dotyczące podejścia Banku do sposobu zaimplementowania wymogów MSSF 9, które, w opinii Banku pozwolą odbiorcom sprawozdania finansowego na zrozumienie wpływu MSSF 9 na pozycję finansową Banku oraz na zarządzanie kapitałem.

Dane jakościowe umożliwiające odbiorcom sprawozdania finansowego zrozumienie wpływu MSSF 9 na pozycję finansową Banku oraz zarządzanie kapitałem

Klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych

Aktywa finansowe

W celu zapewnienia możliwości podjęcia decyzji klasyfikacyjnej w zakresie posiadanych przez Bank składników aktywów finansowych zgodnie z MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku, w ramach prowadzonego projektu wdrożenia MSSF 9 Bank dokonuje przeglądu posiadanych składników aktywów finansowych, które będą znajdowały się w jego posiadaniu po 31 grudnia 2017 roku, poprzez:

1. określenie oraz przypisanie grup składników aktywów finansowych do odpowiedniego modelu biznesowego na podstawie oceny przyjętego sposobu zarządzania portfelami aktywów finansowych dokonywanej poprzez m.in.:
 - a) przegląd oraz ocenę istotnych i obiektywnych danych jakościowych mających wpływ na przyporządkowanie portfeli aktywów do odpowiedniego modelu biznesowego (takich jak, np.: sposób oceny dochodowości danych portfeli aktywów finansowych oraz sposobu raportowania wyników takiej oceny do kluczowej kadry zarządzającej Banku, analizę typów ryzyka mających wpływ na efektywność danych portfeli aktywów finansowych oraz sposób zarządzania zidentyfikowanym ryzykiem, zasady wynagradzania zarządzających portfelami aktywów finansowych oraz przyczyny dokonanych w przeszłości sprzedaży aktywów finansowych w ramach danych portfeli),
 - b) przegląd oraz ocenę istotnych i obiektywnych danych ilościowych mających wpływ na przyporządkowanie portfeli aktywów do odpowiedniego modelu biznesowego (takich jak, np.: wartość sprzedaży aktywów finansowych dokonanych w ramach danych portfeli dokonanych we wcześniejszych okresach sprawozdawczych (o ile sprzedaże wystąpiły) oraz częstotliwość dokonanych sprzedaży aktywów finansowych w ramach danych portfeli (o ile sprzedaże wystąpiły);
 - c) analizę oczekiwań, co do planowanych przyszłych wartości sprzedaży aktywów finansowych oraz ich częstotliwości w ramach danych portfeli;
2. określenie, poprzez identyfikację i analizę zapisów kontraktowych składnika aktywów finansowych mogących mieć wpływ na niespełnienie przez dany składnik aktywów finansowych kryterium

SPPI, czy warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych (utrzymywanego zgodnie z modelem biznesowym, którego cel zakłada utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub utrzymywanego zgodnie z modelem biznesowym, którego cel zakłada zarówno utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych) pozwalają na stwierdzenie, że dany składnik aktywów finansowych spełnia kryterium SPPI.

Bank przewiduje zmiany w zakresie klasyfikacji części portfela kredytów detalicznych (wybrane portfele kredytów gotówkowych, kredytów odnawialnych oraz kredytów kartowych) oraz nieznaczącej liczby kredytów korporacyjnych (np. kredyty konsorcjalne), wycenianych zamortyzowanym kosztem zgodnie z MSR 39, które w wyniku wdrożenia wymogów MSSF 9 będą musiały być wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy w związku z niespełnieniem kryterium SPPI.

Ponadto, dla części portfela papierów wartościowych klasyfikowanych zgodnie z MSR 39 do kategorii „Dostępne do sprzedaży” Bank rozważa zastosowanie przewidzianego postanowieniami MSSF 9 modelu biznesowego, którego cel zakłada utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych, co skutkowałoby zmianą sposobu wyceny tych aktywów z wyceny do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody na wycenę zamortyzowanym kosztem.

Dane ilościowe, w tym wpływ na wynik finansowy i fundusze własne Banku dostępne będą po zakończeniu prac nad metodologią wyceny części portfela kredytów do wartości godziwej oraz po podjęciu finalnych decyzji w zakresie części portfela papierów wartościowych, który może zostać przypisany do modelu biznesowego, którego cel zakłada utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Bank nie identyfikuje składników aktywów finansowych, które zamierzałby wyznaczyć 1 stycznia 2018 roku do kategorii wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy celem zmniejszenia niedopasowania księgowego, które w przeciwnym razie powstałoby na skutek wyceny aktywów finansowych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Bank posiada instrumenty kapitałowe (akcje i udziały), które kwalifikowane są według MSR 39 jako „aktywa finansowe dostępne do sprzedaży”. Zgodnie z MSSF 9 w przypadku akcji i udziałów innych niż akcje i udziały w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, Bank będzie mógł zaklasyfikować je do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy (o ile zgodnie z intencją zarządzających nimi jednostek nie stanowią inwestycji strategicznej) lub dokonać nieodwołalnego wyboru ujmowania ich w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. W przypadku wyboru przez Bank ujmowania instrumentów kapitałowych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody wynik z tytułu wyceny do wartości godziwej będzie ujmowany w innych całkowitych dochodach, odpis z tytułu utraty wartości nie będzie rozpoznawany w rachunku wyników, a w przypadku sprzedaży zysk/strata nie będzie przeklasyfikowana do rachunku wyników. Na moment sporządzenia sprawozdania finansowego Bank nie podjął decyzji w tym zakresie.

Zobowiązania finansowe

W wyniku wdrożenia wymogów MSSF 9, Bank nie przewiduje zmian w klasyfikacji zobowiązań finansowych w stosunku do dotychczasowej klasyfikacji zgodnej z MSR 39, które mogłyby mieć istotny wpływ na bilans i/lub na wynik finansowy Banku.

Utrata wartości

Bank zakłada, że wprowadzenie nowego modelu liczenia utraty wartości opartego na koncepcji ECL spowoduje umiarkowany wzrost wysokości rezerw z tytułu utraty wartości w Banku, szczególnie w zakresie ekspozycji zaklasyfikowanych do koszyka 2. Standard MSSF 9 w odróżnieniu od MSR 39, nie wymaga zidentyfikowania przesłanek utraty wartości w celu oszacowania strat w horyzoncie dożywočním w koszyku 2. W zamian za to, Bank jest zobowiązany do stałego oszacowania wysokości strat kredytowych od momentu rozpoznania danego aktywa, do momentu usunięcia go z bilansu. W przypadku znacznego zwiększenia ryzyka kredytowego w porównaniu do momentu rozpoznania aktywa w bilansie, występuje konieczność liczenia strat w horyzoncie dożywočním – koszyk 2. Takie podejście spowoduje, że oczekiwane straty kredytowe zostaną wcześniej rozpoznane, co przełoży się ostatecznie na zwiększenie wysokości odpisów i tym samym docelowo wpłynie na wynik finansowy. W zakresie ekspozycji zaklasyfikowanych do koszyka 1 w obszarze detalicznym Bank nie oczekuje zmian w poziomie rezerw z tytułu utraty wartości. Z kolei w obszarze korporacyjnym w wyniku zaprzestania stosowania parametru LIP Bank oczekuje wzrostu rezerw z tytułu utraty wartości.

Należy podkreślić, że na moment wdrożenia standardu MSSF 9 jednorazowa zmiana wynikająca z przyjęcia nowych modeli nie będzie uwzględniona w wyniku roku bieżącego i zostanie ujęta w wyniku z lat ubiegłych.

Bank, w ramach prowadzonego projektu wdrożenia MSSF 9, pracuje nad wdrożeniem nowej metodyki kalkulacji odpisów oraz nad implementacją odpowiednich zmian w systemach IT oraz procesach funkcjonujących w Banku, w szczególności nad założeniami modelu utraty wartości, pozyskaniem niezbędnych danych jak również projektowaniem procesu i narzędzi oraz przeprowadzeniem szczegółowego oszacowania wpływu wymogów MSSF 9 na poziom odpisów. Prace metodologiczne koncentrują się na rozbudowie stosowanych obecnie rozwiązań, jak również nad wdrożeniem elementów zupełnie nowych. W zakresie rozbudowy mają miejsce prace dostosowujące obecne modele PD, LGD, EAD i CCF, tak by mogły zostać wykorzystane w oszacowaniach straty oczekiwanej. W zakresie rozwiązań nowych prace przede wszystkim obejmują opracowanie kryteriów transferów pomiędzy koszykami, jak również uwzględnienie prognoz ekonomicznych przy szacowaniu wartości odpisów.

Ocena wpływu nowego standardu na pozycję finansową Banku oraz zarządzanie kapitałem jest na chwilę obecną istotnie utrudniona. Trudności te wynikają z faktu toczących się prac metodologicznych nad dostosowaniem modeli ryzyka kredytowego do wymogów nowego standardu, jak również z braku jednoznacznych interpretacji nowych przepisów i utartej praktyki rynkowej. Na poziomie legislacyjnym organy nadzoru oraz ciała regulacyjne pracują nad aktualizacją wymagań ostrożnościowych, które będą miały wiążący dla Banku charakter. Prace te znajdują się na zbyt wczesnym etapie, aby móc jednoznacznie wskazać wpływ MSSF 9 na pozycję finansową i wskaźniki adekwatności kapitałowej.

Rachunkowość zabezpieczeń

Na chwilę obecną Bank zakłada, że w oparciu o zapisy MSSF 9.7.2.21 Bank będzie kontynuował stosowanie wymogów rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 zamiast wymogów wskazanych w MSSF 9.

W związku z powyższym, w zakresie rachunkowości zabezpieczeń, wejście w życie MSSF 9 najprawdopodobniej nie będzie miało wpływu na sytuację finansową Banku.

2.27. Dane porównawcze

W związku z wejściem w życie w dniu 1 lutego 2016 roku Ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, w danych porównawczych w rachunku zysków i strat za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku Bank dokonał przeniesienia z ogólnych kosztów administracyjnych (z pozycji „Podatki i opłaty”) do nowej pozycji „Podatki od pozycji bilansowych Banku” kwoty 3 650 tys. zł z tytułu podatku zapłaconego przez Oddział mBanku na Słowacji od łącznej kwoty zobowiązań, co było efektem przyjęcia przez Bank zasady prezentacji tej pozycji poza wynikiem na działalności operacyjnej. Zmiana ta nie miała wpływu na wynik netto i kapitały własne Banku.

Bank dokonał przekształcenia danych porównawczych według stanu na dzień 1 stycznia 2015 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku w związku ze zmianą zasad rachunkowości dotyczącą stosowanej metody wyceny inwestycji w jednostkach zależnych i stowarzyszonych oraz we wspólnych przedsięwzięciach. Do dnia 31 grudnia 2015 roku udziały i akcje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych oraz we wspólnych przedsięwzięciach wykazywane były według metody ceny nabycia. Poczynając od 1 stycznia 2016 roku do wyceny tych aktywów Bank stosuje metodę praw własności w związku z wejściem w życie zmian do MSR 27 Jednostkowe sprawozdania finansowe, umożliwiającą zastosowanie takiej metody wyceny (MSR 27.10(c)).

Wpływ wprowadzonych zmian zasad rachunkowości na prezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym dane porównawcze przedstawiają poniższe zestawienia.

mBank S.A.

Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Przekształcenia w sprawozdaniu z sytuacji finansowej mBanku S.A. na dzień 31 grudnia 2015 roku.

AKTYWA	31.12.2015 przed przekształceniem	Korekty	31.12.2015 po przekształceniu
Inwestycje w jednostki zależne	1 438 183	320 064	1 758 247
Pozostałe pozycje aktywów	117 357 123	-	117 357 123
AKTYWA RAZEM	118 795 306	320 064	119 115 370
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY			
Z o b o w i ą z a n i a			
Pozostałe zobowiązania	1 363 428	22 836	1 386 264
Pozostałe pozycje zobowiązań	105 486 759	-	105 486 759
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	106 850 187	22 836	106 873 023
K a p i t a ł y			
Kapitał podstawowy	3 535 758	-	3 535 758
Zyski zatrzymane	7 976 884	296 763	8 273 647
- Wynik finansowy z lat ubiegłych	6 705 435	266 979	6 972 414
- Wynik roku bieżącego	1 271 449	29 784	1 301 233
Inne pozycje kapitału własnego	432 477	465	432 942
K a p i t a ł y r a z e m	11 945 119	297 228	12 242 347
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY RAZEM	118 795 306	320 064	119 115 370

Przekształcenia w rachunku zysków i strat mBanku S.A. za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku.

	Okres od 01.01.2015 do 31.12.2015 przed przekształceniem	Korekty	Okres od 01.01.2015 do 31.12.2015 po przekształceniu
Przychody z tytułu odsetek	3 274 494	-	3 274 494
Koszty odsetek	(1 066 135)	-	(1 066 135)
Wynik z tytułu odsetek	2 208 359	-	2 208 359
Przychody z tytułu opłat i prowizji	1 091 508	-	1 091 508
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(468 653)	-	(468 653)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	622 855	-	622 855
Przychody z tytułu dywidend	197 872	-	197 872
Wynik na działalności handlowej, w tym:	294 010	-	294 010
<i>Wynik z pozycji wymiany</i>	285 786	-	285 786
<i>Wynik na pozostałej działalności handlowej oraz na rachunkowości zabezpieczeń</i>	8 224	-	8 224
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone, w tym:	277 323	11 930	289 253
<i>Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych</i>	133 645	-	133 645
<i>Wynik na inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone</i>	143 678	11 930	155 608
Pozostałe przychody operacyjne	56 381	-	56 381
Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(325 325)	-	(325 325)
Ogólne koszty administracyjne	(1 575 645)	3 650	(1 571 995)
Amortyzacja	(171 888)	-	(171 888)
Pozostałe koszty operacyjne	(60 696)	-	(60 696)
Wynik działalności operacyjnej	1 523 246	15 580	1 538 826
Podatek od pozycji bilansowych Banku	-	(3 650)	(3 650)
Udział w zyskach (stratach) jednostek wycenianych metodą praw własności	-	17 854	17 854
Zysk brutto	1 523 246	29 784	1 553 030
Podatek dochodowy	(251 797)	-	(251 797)
Zysk netto	1 271 449	29 784	1 301 233
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)	30,11		30,82
Rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)	30,10		30,80

mBank S.A.

Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Przekształcenia w sprawozdaniu z całkowitych dochodów mBanku S.A. za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku.

	Okres od 01.01.2015 do 31.12.2015 przed przekształceniem	Korekty	Okres od 01.01.2015 do 31.12.2015 po przekształceniu
Zysk netto	1 271 449	29 784	1 301 233
Pozostałe dochody całkowite netto, w tym:	(116 223)	(483)	(116 706)
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych (netto)	684	-	684
Zmiana wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	(112 192)	-	(112 192)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych (netto)	(3 197)	-	(3 197)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności (netto)	-	(483)	(483)
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat			
Zyski (straty) aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia (netto)	(1 518)	-	(1 518)
Dochody całkowite netto, razem	1 155 226	29 301	1 184 527

Przekształcenia w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych mBanku S.A. za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku.

	Okres od 01.01.2015 do 31.12.2015 przed przekształceniem	Korekty	Okres od 01.01.2015 do 31.12.2015 po przekształceniu
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	8 084 953	-	8 084 953
Zysk przed opodatkowaniem	1 523 246	29 784	1 553 030
Korekty:	6 561 707	(29 784)	6 531 923
Zapłacony podatek dochodowy	(108 825)	-	(108 825)
Amortyzacja	171 888	-	171 888
(Zyski) straty z tytułu różnic kursowych z działalności finansowej	1 617 302	-	1 617 302
(Zyski) straty z działalności inwestycyjnej	(296 835)	(17 854)	(314 689)
Utrata wartości aktywów finansowych	20 026	(11 930)	8 096
Dywidendy otrzymane	(197 872)	-	(197 872)
Przychody odsetkowe (rachunek zysków i strat)	(3 274 494)	-	(3 274 494)
Koszty odsetkowe (rachunek zysków i strat)	1 066 135	-	1 066 135
Odsetki otrzymane	3 482 616	-	3 482 616
Odsetki zapłacone	(1 011 989)	-	(1 011 989)
Zmiana stanu należności od banków	291 758	-	291 758
Zmiana stanu papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	253 060	-	253 060
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	60 237	-	60 237
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom	(1 748 095)	-	(1 748 095)
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych	(3 208 088)	(22 836)	(3 230 924)
Zmiana stanu pozostałych aktywów	(31 052)	-	(31 052)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	659 837	-	659 837
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	8 450 347	-	8 450 347
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(1 423)	-	(1 423)
Zmiana stanu rezerw	48 466	-	48 466
Zmiana stanu innych zobowiązań	318 708	22 836	341 544
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	8 084 953	-	8 084 953
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	347 388	-	347 388
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	(6 281 212)	-	(6 281 212)
Zmiana stanu środków pieniężnych netto, razem (A+B+C)	2 151 129	-	2 151 129
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	(21 303)	-	(21 303)
Środki pieniężne na początek okresu sprawozdawczego	4 762 605	-	4 762 605
Środki pieniężne na koniec okresu sprawozdawczego	6 892 431	-	6 892 431

Przekształcenia w sprawozdaniu z sytuacji finansowej mBanku S.A. na dzień 1 stycznia 2015 roku (bilans otwarcia).

AKTYWA	01.01.2015 przed przekształceniem	Korekty	01.01.2015 po przekształceniu
Inwestycje w jednostki zależne	806 567	773 659	1 580 226
Pozostałe pozycje aktywów	112 796 896	-	112 796 896
AKTYWA RAZEM	113 603 463	773 659	114 377 122
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY			
Z o b o w i ą z a n i a			
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	103 333 877	-	103 333 877
K a p i t a ł y			
Kapitał podstawowy	3 523 903	-	3 523 903
Zyski zatrzymane	6 196 983	772 711	6 969 694
- Wynik finansowy z lat ubiegłych	6 196 983	772 711	6 969 694
- Wynik roku bieżącego	-	-	-
Inne pozycje kapitału własnego	548 700	948	549 648
K a p i t a ł y r a z e m	10 269 586	773 659	11 043 245
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY RAZEM	113 603 463	773 659	114 377 122

2.28. Segmenty działalności

Dane dotyczące segmentów działalności zostały zaprezentowane w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy mBanku S.A. za 2016 rok, sporządzonym według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, opublikowanym w dniu 1 marca 2017 roku.

3. Zarządzanie ryzykiem

mBank zarządza ryzykiem w oparciu o wymagania nadzorcze oraz najlepsze praktyki rynkowe, formułując strategię, polityki oraz wytyczne w zakresie zarządzania ryzykiem. Funkcje i zadania związane z zarządzaniem ryzykiem występują na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej, począwszy od Rady Nadzorczej a na jednostkach biznesowych Banku skończywszy. Zarządzanie ryzykiem jest ujęte w jednolity proces realizowany przez wyspecjalizowane jednostki organizacyjne, a analizy prowadzone są na poziomie Grupy.

3.1. Informacje ogólne

Lokalizacja informacji dotyczących zarządzania ryzykiem

Informacje dotyczące zarządzania ryzykiem w mBanku w 2016 roku zawarte są w Raporcie Rocznym Banku oraz Ujawnieniach dotyczących adekwatności kapitałowej.

Poniższa tabela wskazuje lokalizację informacji dotyczących poszczególnych aspektów zarządzania ryzykiem w powyższych dokumentach.

Ujawnienia dotyczące adekwatności kapitałowej Grupy mBanku S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku i Sprawozdanie Zarządu z działalności mBanku S.A. w 2016 roku nie stanowią części Sprawozdania finansowego mBanku S.A.

Rodzaj ryzyka	Informacja	Lokalizacja informacji za rok 2016		
		Raport Roczny mBanku		Ujawnienia dotyczące adekwatności kapitałowej
		Sprawozdanie Zarządu	Sprawozdanie finansowe	
Informacje ogólne	Lokalizacja informacji dotyczących zarządzania ryzykiem	-	str. 38	str. 3
	Słownik stosowanych pojęć	-	str. 39	-
	Uwarunkowania zewnętrzne – standardy regulacyjne	-	str. 41	-
Zasady zarządzania ryzykiem	Podział ról w procesie zarządzania ryzykiem	-	str. 42	-
	Kultura zarządzania ryzykiem	-	str. 46	-

	Dokumentacja procesu zarządzania ryzykiem	-	str. 48	-
	Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)	-	str. 50	str. 27
	Apetyt na ryzyko	-	str. 52	-
	Testy warunków skrajnych w ramach ICAAP	-	str. 53	str. 29
	Planowanie kapitału	-	str. 54	str. 9
Ryzyko kredytowe	Organizacja zarządzania ryzykiem	str. 43	str. 55	-
	Polityka kredytowa	str. 47	str. 57	-
	Stosowane zabezpieczenia	-	str. 57	str. 63, 66
	System ratingowy	-	str. 59	-
	Monitoring i walidacja modeli	-	str. 59	-
	Zasady wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw z tytułu utraty wartości	str. 49	str. 60	str. 69
	Polityka Banku w zakresie forbearance	-	str. 63	-
	Ryzyko kontrahenta wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych	-	str. 69	-
	Ryzyko koncentracji	-	str. 70	str. 68
	Ryzyko rynkowe	Strategia ryzyka rynkowego	-	str. 72
Narzędzia i miary		str. 54	str. 73	-
Pomiar ryzyka		str. 55	str. 75	-
Ryzyko stopy procentowej portfela bankowego		str. 57	str. 77	-
Ryzyko walutowe		-	str. 76	-
Ryzyko płynności i źródła finansowania	Strategia ryzyka płynności	str. 57	str. 79	-
	Pomiar, limitowanie i raportowanie ryzyka płynności	str. 58	str. 82	-
	Źródła finansowania	-	str. 84	-
Ryzyko operacyjne	Narzędzia i miary	str. 59	str. 87	str. 80
	Straty operacyjne	-	str. 87	-
	Ryzyko braku zgodności	-	str. 88	-
Pozostałe rodzaje ryzyka	Ryzyko biznesowe	-	str. 89	-
	Ryzyko modeli	-	str. 89	-
	Ryzyko reputacji	-	str. 90	-
Adekwatność kapitałowa	Ryzyko kapitałowe	-	str. 91	-
		str. 60	str. 156	str. 9
Wskaźnik dźwigni		str. 25, 63	str. 40, 41, 157	str. 58

Słownik stosowanych pojęć

Add-on – potencjalna zmiana wyceny w przyszłości.

Collateral – aktywo, które ma być zapłacone lub otrzymane w zależności od aktualnej wyceny portfela instrumentów pochodnych w celu ograniczenia potencjalnego ryzyka kredytowego w przyszłości. Obecnie głównym zabezpieczeniem jest gotówka.

CCF (Credit Conversion Factor) – współczynnik konwersji kredytowej, tj. szacowany stopień wykorzystania zobowiązań pozabilansowych w dniu zaistnienia defaultu.

Dochód odsetkowy narażony na ryzyko (Earnings at risk - EaR) – potencjalny spadek wyniku odsetkowego Banku w perspektywie 1 roku, przy założeniu określonego scenariusza zmiany stóp procentowych, niezmienności wolumenów i struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz niezmienności konstrukcji oprocentowania poszczególnych pozycji, w tym marży odsetkowej.

Dyrektywa CRD IV - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, z późniejszymi zmianami (Capital Requirements Directive IV, CRD IV).

EAD (Exposure at Default) – szacowana wysokość ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania.

EL (Expected Loss) – statystycznie oczekiwana strata w wyniku niewykonania zobowiązania.

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) – proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.

Kapitał ekonomiczny – szacowana przez Bank wartość kapitału niezbędna do pokrycia nieoczekiwanych strat (przy założonym poziomie ufności, dla rocznego horyzontu czasowego) z tytułu:

- ryzyka kredytowego,
- ryzyka rynkowego,
- ryzyka operacyjnego,
- ryzyka biznesowego.

Kapitał wewnętrzny – szacowana przez Bank wartość kapitału niezbędna do pokrycia nieoczekiwanych strat z tytułu wszystkich istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Banku w ramach procesu inwentaryzacji ryzyka. Kapitał wewnętrzny jest sumą kapitału ekonomicznego oraz kapitału na pokrycie pozostałych, w tym trudno mierzalnych, rodzajów ryzyka.

KNF - Komisja Nadzoru Finansowego.

LCR (Liquidity Coverage Ratio) – wskaźnik określający relację aktywów płynnych bufora płynności do spodziewanych odpływów netto w przeciągu 30 dni kalendarzowych.

LGD (Loss Given Default) – szacowana strata w przypadku niewykonania zobowiązania.

LtV (Loan to Value) – relacja kwoty kredytu do wartości rynkowej nieruchomości.

Luka płynności krótkoterminowej (Miara M1) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako suma podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności pomniejszona o niestabilne środki obce.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko (TREA) – suma kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem dla ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta oraz pomnożonej przez 12,5 kwoty wymogów w zakresie funduszy własnych dla innych rodzajów ryzyka, tj.:

- ryzyka rynkowego,
- ryzyka operacyjnego,
- pozostałych rodzajów ryzyka, np. ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej, dużych ekspozycji zaliczonych do portfela bankowego, itp.

Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) – fundusze własne wyrażone jako procent łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

NSFR (Net Stable Funding Ratio) – wskaźnik określający relację funduszy własnych i stabilnych pasywów banku zapewniających stabilne finansowanie do aktywów niepłynnych i należności wymagających stabilnego finansowania.

PD (Probability of Default) – prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania.

RBC (Risk Bearing Capacity) - zdolność do absorpcji ryzyka, tj. relacja potencjału pokrycia ryzyka (RCP) do kapitału wewnętrznego – miara wewnętrzna.

RCP (Risk Coverage Potential) - potencjał pokrycia ryzyka, tj. kwota funduszy własnych skorygowana o specjalne czynniki korygujące, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w mBanku – miara wewnętrzna.

Rozporządzenie CRR - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, z późniejszymi zmianami (Capital Requirements Regulation, CRR).

Wartość zagrożona ryzykiem (Value at risk – VaR) – miara potencjalnej straty wartości rynkowej (instrumentu finansowego, portfela, instytucji), na jaką narażony jest instrument finansowy, portfel, instytucja w przeciągu określonego czasu, dla danego poziomu ufności, w normalnych warunkach rynkowych.

Wskaźnik dźwigni – stosunek kapitału podstawowego Tier I do miary całkowitej ekspozycji instytucji, rozumianej jako suma wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu kapitału Tier I.

Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (współczynnik CET1) – kapitał podstawowy Tier I wyrażony jako procent łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

Współczynnik kapitału Tier I (współczynnik T1) – kapitał Tier I wyrażony jako procent łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

Współczynnik płynności krótkoterminowej (Miara M2) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako iloraz sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności oraz niestabilnych środków obcych.

Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi (Miara M3) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako iloraz funduszy własnych pomniejszonych o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do sumy aktywów niepiętnych.

Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i stabilnymi środkami obcymi (Miara M4) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako iloraz sumy funduszy własnych pomniejszonych o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i stabilnych środków obcych do sumy aktywów o ograniczonej płynności i aktywów niepiętnych.

3.2. Zarządzanie ryzykiem w mBanku w 2016 roku – uwarunkowania zewnętrzne

Standardy regulacyjne Bazylei III

Od dnia 1 stycznia 2014 roku na terenie Unii Europejskiej obowiązują nowe przepisy dotyczące wymogów ostrożnościowych dla banków, czyli Rozporządzenie CRR w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (*Capital Requirement Regulation*) oraz Dyrektywa CRD IV (*Capital Requirement Directive IV*) w sprawie warunków dopuszczenia banków do działalności i nadzoru ostrożnościowego, będące implementacją postanowień Bazylei III. Zmiany w ramach Bazylei III dotyczyły w szczególności:

- określenia uniwersalnej definicji i składowych posiadanego przez banki kapitału oraz wprowadzenia wskaźnika kapitałowego określonego dla funduszy najwyższej jakości,
- wprowadzenie wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej,
- wprowadzenie wskaźnika dźwigni finansowej,
- wprowadzenia dodatkowych buforów kapitałowych, m.in. kapitałowego bufora ochronnego, bufora antycyklicznego, bufora ryzyka globalnej instytucji o znaczeniu systemowym oraz bufora ryzyka systemowego,
- określenia wymogów płynnościowych, mierzonych wskaźnikami LCR (Liquidity coverage ratio) i NSFR (Net stable funding ratio).

Przepisy regulacyjne z zakresu Dyrektywy CRD IV wymagały implementacji do prawodawstwa krajowego, co zakończyło się w 2015 roku przyjęciem Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym oraz stosowną aktualizacją Prawa Bankowego. Natomiast Rozporządzenie CRR obowiązuje bezpośrednio od 1 stycznia 2014 roku, bez konieczności przystosowania prawodawstwa krajowego do jego wymogów.

Wskaźnik dźwigni finansowej

W październiku 2014 roku Parlament Europejski zatwierdził akt delegowany, który obowiązuje od 2015 roku, w którym zostały określone modyfikacje w zakresie obliczania wskaźnika dźwigni finansowej. Bank wdrożył stosowne zmiany w zakresie kalkulacji wskaźnika dźwigni finansowej jednak ze względu na wytyczne europejskich i lokalnych organów nadzoru raportowanie ostrożnościowe dotyczące wskaźnika dźwigni finansowej według przepisów aktu delegowanego zostało wdrożone w Polsce od września 2016 roku. Wcześniej odbywało się ono według przepisów Rozporządzenia CRR, Bank równolegle kalkulował wskaźnik dźwigni finansowej według przepisów Rozporządzenia CRR oraz przepisów aktu delegowanego.

Wskaźniki płynnościowe

W październiku 2015 roku zaczęło obowiązywać Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE)2015/61 z dnia 10 października 2014 roku, uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013. Począwszy od sprawozdania według stanu na dzień 31 października 2015 roku kalkulacja LCR z zastosowaniem zmian wynikających z treści wspomnianego rozporządzenia delegowanego przekazywana jest do KNF w formie specjalnie przygotowanych przez KNF ankiet. Oprócz tego, do 30 września 2016 roku Bank raportował do NBP według standardów ustanowionych w 2014 roku.

Począwszy od raportu za wrzesień 2016 roku Bank raportuje według nowego standardu zgodnego z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE)2015/61 z dnia 10 października 2014 roku.

W zakresie NSFR Bank raportuje do NBP według standardów ustanowionych przez EBA w 2014 roku a także raportuje do KNF w formie specjalnie przygotowanej ankiety.

Rekomendacje KNF

W 2016 roku weszła w życie Rekomendacja W KNF dotycząca zarządzania ryzykiem modeli w bankach. Rekomendacja określa standardy procesu zarządzania ryzykiem modeli, w tym zasady budowy modeli oraz oceny jakości ich działania, przy zapewnieniu właściwych rozwiązań w ramach ładu korporacyjnego. Celem rekomendacji jest określenie oczekiwań nadzorczych w zakresie efektywnego procesu zarządzania ryzykiem modeli, w szczególności określenie poziomu tolerancji banku na ten rodzaj ryzyka, a także ograniczenie stopnia narażenia sektora bankowego na ryzyko modeli.

W maju 2016 roku KNF opublikowała zaktualizowaną Rekomendację C dotyczącą zarządzania ryzykiem koncentracji (która zastąpiła Rekomendację C dotyczącą zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań wydaną przez nadzór bankowy w 2002 roku). Zaktualizowana rekomendacja określa zasady identyfikacji, pomiaru, monitorowania i ograniczania ryzyka koncentracji oraz obowiązuje banki od 1 stycznia 2017 roku.

3.3. Zasady zarządzania ryzykiem

3.3.1 Podział ról w procesie zarządzania ryzykiem

- 1. Rada Nadzorcza**, poprzez **Komisję ds. Ryzyka**, sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku w obszarze przyjmowania ryzyka, co obejmuje m.in. zatwierdzanie Strategii Zarządzania Ryzykiem Grupy i nadzorowanie jej realizacji.
- 2. Zarząd Banku** przyjmuje Strategię Zarządzania Ryzykiem Grupy i jest odpowiedzialny za określanie i wdrażanie zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz za ich spójność ze Strategią. Ponadto Zarząd określa strukturę organizacyjną Banku, dbając o oddzielenie ról oraz przydziela zadania i obowiązki poszczególnym jednostkom.

Zarząd podejmuje działania w celu zapewnienia, że Bank prowadzi politykę umożliwiającą zarządzanie wszystkimi rodzajami ryzyka w zakresie niezbędnym dla działalności operacyjnej Banku oraz posiada w tym celu stosowne procedury, w tym w szczególności odpowiada za przygotowanie i wdrożenie pisemnych strategii i procedur dotyczących: systemu kontroli wewnętrznej, systemu zarządzania ryzykiem, procesu oceny kapitału wewnętrznego, zarządzania kapitałem i planowania kapitału.

- 3. Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem (Chief Risk Officer – CRO)** jest odpowiedzialny za zintegrowane zarządzanie ryzykiem i kapitałem Banku i Grupy w zakresie: definiowania strategii i polityk, pomiaru, kontroli i niezależnego raportowania wszystkich rodzajów ryzyka (w szczególności ryzyka kredytowego, rynkowego, płynności i niefinansowego, w tym ryzyka operacyjnego), zatwierdzania modeli ryzyka i limitów (zgodnie z regulacjami wewnętrznymi) oraz za procesy zarządzania ryzykiem detalicznego portfela kredytowego i portfela korporacyjnego.

4. Komitety:

- a/ **Forum Biznesu i Ryzyka** jest oficjalną platformą decyzyjno-informacyjną dla obszaru zarządzania ryzykiem i jednostek organizacyjnych poszczególnych linii biznesowych Grupy.

Forum Biznesu i Ryzyka tworzą następujące komitety:

- Komitet Ryzyka Bankowości Detalicznej (KRD),
- Komitet Ryzyka Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (KRK),
- Komitet Ryzyka Rynków Finansowych (KRF).

W skład tych komitetów wchodzi przedstawiciele linii biznesowych i właściwych departamentów zarządzania ryzykiem.

Każdy komitet jest odpowiedzialny za wszystkie rodzaje ryzyka powstające wskutek prowadzenia działalności w ramach danej linii biznesowej.

Główną funkcją wyżej wymienionych komitetów jest kształtowanie zasad zarządzania ryzykiem kredytowym, ryzykiem rynkowym i ryzykiem płynności oraz apetytu na ryzyko, poprzez podejmowanie decyzji i wydawanie rekomendacji dotyczących w szczególności:

- polityk ryzyka kredytowego,
- procesów i narzędzi oceny ryzyka,
- systemu limitowania ryzyka kredytowego,
- oceny jakości i efektywności portfela ekspozycji wobec klientów,
- kwestii związanych z ryzykiem płynności, takich jak metodologie i limity.

Wewnętrzne przepisy Banku określają szczegółowe kompetencje i zadania komitetów Forum Biznesu i Ryzyka.

b/ **Komitet Ryzyka Modeli**, funkcjonujący jako dedykowany organ odpowiedzialny za nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem modeli, pełniący funkcje: informacyjną, dyskusyjną, decyzyjną oraz legislacyjną. W szczególności Komitet:

- zatwierdza nowe i przebudowane modele, a także wprowadzane do nich zmiany, decydując również o ewentualnej rezygnacji ze stosowania modelu,
- podejmuje decyzje odnośnie zakresu stosowania modeli grupowych oraz zewnętrznych, w tym modeli centralnych w procesach bankowych,
- rekomenduje poziom tolerancji na ryzyko modeli i przekazuje swoje ustalenia do decyzji Zarządu oraz Rady Nadzorczej,
- podejmuje finalną decyzję w zakresie zatwierdzenia istotności przypisanej danemu modelowi,
- aprobuje działania zaradcze i naprawcze wskazane w ramach wyników monitoringu,
- akceptuje harmonogram walidacji modeli oraz wyniki poszczególnych walidacji modeli.

Funkcjonowanie Komitetu zapewnia adekwatny poziom niezależności poszczególnych uczestników procesu zarządzania ryzykiem modeli oraz pozwala uniknąć konfliktu interesów między nimi. Ponadto gwarantuje jednostce walidacyjnej możliwość wydawania wiążących zaleceń o adekwatnym priorytecie.

c/ **Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami** Grupy mBanku (ALCO) jest w szczególności odpowiedzialny za kształtowanie, monitorowanie i zarządzanie strukturą aktywów i pasywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w celu optymalizacji alokacji funduszy.

d/ **Komitet ds. Zarządzania Kapitałem** jest w szczególności odpowiedzialny za zarządzanie kapitałem. Na podstawie podjętych decyzji Komitet wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w sprawie:

- działań z zakresu zarządzania kapitałem oraz poziomu i struktury kapitału,
- zwiększania efektywności wykorzystania kapitału,
- procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania kapitałem i planowania kapitału.

e/ **Komitet Kredytowy Grupy mBanku** jest w szczególności odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad ryzykiem koncentracji i dużymi zaangażowaniami na poziomie Grupy mBanku poprzez podejmowane decyzje oraz wydawane rekomendacje. Komitet podejmuje również decyzje w ramach Banku dotyczące konwersji długu na akcje, udziały, itp. oraz decyzje dotyczące przejęcia nieruchomości w zamian za długi.

f/ **Komitet Kredytowy Bankowości Detalicznej** jest w szczególności odpowiedzialny za:

- podejmowanie indywidualnych decyzji kredytowych dotyczących klientów detalicznych, jeżeli całkowita ekspozycja wobec takiego klienta, wartość transakcji lub wartość parametrów ryzyka AIRB (PD/LGD/EL) ustalona dla klienta lub transakcji osiągnie określony próg, przyjęty dla tego poziomu decyzyjnego,
- przyznanie, zmianę lub cofnięcie uprawnień decyzyjnych poszczególnym pracownikom Banku

- g/ **Komitet ds. Jakości Danych i Rozwoju Systemów Informacyjnych**, realizujący zadania oraz posiadający uprawnienia decyzyjne w zakresie zasad i struktury funkcjonowania systemu zarządzania jakością danych, zatwierdzania standardów działania dotyczących zarządzania danymi, przeprowadzania oceny skuteczności systemu zarządzania jakością danych, inicjowania działań mających na celu poprawę jakości danych w skali całego Banku w szczególności z uwzględnieniem potrzeb związanych z wyliczaniem regulacyjnego wymogu kapitałowego Banku według metody AIRB.
- h/ **Komitet ds. Nadzoru nad Oddziałami Zagranicznymi mBanku** między innymi wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w sprawie zatwierdzenia strategii działania oraz zasad stabilnego i ostrożnego zarządzania danego oddziału zagranicznego Banku, w szczególności w odniesieniu do ryzyka kredytowego.

Pozostałe jednostki:

1. Jednostki organizacyjne obszaru zarządzania ryzykiem

Funkcja zarządzania na poziomie strategicznym i funkcja kontroli ryzyka kredytowego, rynkowego, płynności, operacyjnego i ryzyka modeli wykorzystywanych do kwantyfikacji wymienionych rodzajów ryzyka jest realizowana w ramach obszaru zarządzania ryzykiem nadzorowanego przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem.

Poniższy schemat prezentuje strukturę organizacyjną tego obszaru:

*jednostka organizacyjna tworząca integralne struktury oddziałów zagranicznych mBanku S.A.

Poszczególne jednostki mają ściśle określone role w procesie identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka, w tym oceny indywidualnego ryzyka kredytowego klientów oraz określania reguł selekcji klientów. Jednostki te opracowują w ramach swoich kompetencji metodologie i systemy wspierające wymienione obszary. Zadaniem jednostek kontroli ryzyka jest także raportowanie ryzyka i wsparcie naczelnych organów Banku.

Departament Procesów Kredytowych i Oceny Ryzyka Detalicznego

- podejmowanie decyzji kredytowych dotyczących produktów bankowości detalicznej,
- monitoring umów kredytowych i realizacja czynności administracyjnych,
- zapewnienie rozwoju i efektywne wykorzystanie systemów i narzędzi antywyłudzeniowych,
- przeciwdziałanie nadużyciom kredytowym oraz sprawowanie kontroli nad ryzykiem operacyjnym w procesie kredytowym dla produktów bankowości detalicznej i korporacyjnej, a także tworzenie metodyki dla tych procesów,
- identyfikowanie w procesach, produktach i systemach luk, zwiększających ekspozycję Banku na wyłudzenia i podejmowanie działań zmierzających do ich usunięcia.

Departament Zarządzania Ryzykiem Detalicznym

- opracowywanie zasad i procesów zarządzania ryzykiem,
- akceptacja produktów bankowości detalicznej, z uwzględnieniem wpływu na różne typy ryzyka oraz wymogi kapitałowe,
- tworzenie raportów dla potrzeb monitorowania zasad zarządzania ryzykiem,
- rozwój i zarządzanie systemami wspierającymi proces oceny ryzyka i podejmowania decyzji.

Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klientów Detalicznych:

- realizacja procesów restrukturyzacji i windykacji w zakresie detalicznych produktów kredytowych na rynku polskim,
- przeprowadzanie transakcji sprzedaży wierzytelności w zakresie windykowanych portfeli detalicznych.

Departament Procesów Ryzyka Korporacyjnego:

- opracowywanie i wdrażanie zasad dotyczących korporacyjnego procesu kredytowego, monitorowanie jego efektywności,
- opracowywanie strategii korporacyjnego ryzyka kredytowego Grupy mBanku, a także polityk kredytowych, w tym polityk dotyczących sektorowego apetytu na ryzyko,
- przygotowywanie analiz portfelowych i raportowanie dla potrzeb zarządzania korporacyjnym ryzykiem kredytowym,
- rozwój i monitorowanie jakości modeli ratingowych klientów detalicznych, korporacyjnych, i instytucji finansowych (modelowanie ryzyka kredytowego),
- prowadzenie rozliczeń i obsługi księgowej transakcji finansowania strukturalnego i mezzanine oraz należności objętych windykacją,
- weryfikacja wartości, płynności i atrakcyjności nieruchomości i ruchomości proponowanych na zabezpieczenie, oraz analiza inwestycji finansowanych przez Bank.

Departament Oceny Ryzyka Korporacyjnego:

- realizacja polityki kredytowej Banku w odniesieniu do klientów obszaru bankowości korporacyjnej, krajów i instytucji finansowych,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku i spółkach Grupy w wyżej wymienionych obszarach.

Departament Ryzyka Rynków Finansowych:

- identyfikacja, pomiar, kontrola i monitorowanie ryzyka rynkowego, stopy procentowej księgi bankowej, płynności oraz ryzyka kontrahenta,
- rozwój metod pomiaru ryzyka rynkowego, stopy procentowej księgi bankowej, płynności oraz ryzyka kontrahenta,
- rozwój metod wyceny instrumentów finansowych,
- wycena i kontrola transakcji oraz analiza wyniku jednostek front-office,
- administracja merytoryczna systemami front-office oraz systemem do pomiaru ryzyka,

- kontrola uczestnictwa Banku w ustalaniu jednolitych stawek WIBID/WIBOR.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem:

- integracja zarządzania ryzykiem i kapitałem w ramach ICAAP,
- kontrola adekwatności kapitałowej i zdolności do absorpcji ryzyka oraz planowanie i limitowanie kapitału na ryzyko,
- formułowanie apetytu na ryzyko oraz koordynacja procesu wyznaczania strategicznych limitów ryzyka,
- integracja wyceny ryzyka (kapitał ekonomiczny, rezerwy, testy warunków skrajnych),
- integracja systemu kontroli niefinansowych rodzajów ryzyka (w tym ryzyka operacyjnego) i Samoocena Efektywności Zarządzania Ryzykiem,
- integracja zarządzania modelami oraz walidacja modeli ilościowych.

Departament Zarządzania Projektami i Architekturą Ryzyka:

- zarządzanie portfelem projektów obszaru zarządzania ryzykiem,
- pełnienie funkcji centrum kompetencji w obszarze zarządzania procesami,
- rozwój i optymalizacja architektury procesów i aplikacji IT obszaru zarządzania ryzykiem,
- zarządzanie aplikacjami IT obszaru zarządzania ryzykiem (biznesowe utrzymanie i rozwój),
- zarządzanie danymi obszaru zarządzania ryzykiem i współpraca z obszarem finansów w zakresie zcentralizowanego systemu informacji zarządczej.

Departament Ryzyka Oddziałów Zagranicznych Banku:

- obsługa procesu oceny ryzyka kredytowego i udział w podejmowaniu decyzji kredytowych klientów w oddziałach zagranicznych Banku,
- administrowanie i rozliczanie kredytów w oddziałach zagranicznych Banku,
- obsługa procesu windykacji należności w oddziałach zagranicznych Banku.

2. Jednostki organizacyjne spoza obszaru zarządzania ryzykiem odpowiadają za zarządzanie i kontrolę pozostałych rodzajów ryzyka identyfikowanych w działalności Grupy mBanku (ryzyko biznesowe, kapitałowe, reputacji, prawne, działania systemów informatycznych, kadrowe i organizacyjne, bezpieczeństwa i braku zgodności).

3. Jednostki biznesowe biorą udział w zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka poprzez uwzględnianie ryzyka w decyzjach biznesowych, przy budowie oferty produktowej oraz w procesie akwizycji klientów. Jednostki te ponoszą ostateczną odpowiedzialność za podejmowanie ryzyka w ramach przyznanych limitów oraz za kształtowanie wyników Banku.

4. Jednostki kontrolne:

- **Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)** dokonuje niezależnego przeglądu procesu identyfikacji, podejmowania, pomiaru, monitoringu i kontroli ryzyka w ramach realizowanej funkcji kontroli i audytu wewnętrznego.
- **Departament Compliance (DC)** odpowiada za tworzenie standardów w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności regulacji wewnętrznych oraz standardów działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa.

3.3.2 Kultura zarządzania ryzykiem**Linie obrony**

W Grupie mBanku role i zadania w zakresie zarządzania ryzykiem zorganizowano w oparciu o schemat trzech linii obrony:

- Pierwszą linię obrony stanowi **Biznes** (linie biznesowe), odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem i kapitałem. Zadaniem Biznesu jest uwzględnianie aspektów związanych z ryzykiem i kapitałem przy podejmowaniu wszystkich decyzji i w granicach apetytu na ryzyko określonego dla Grupy.

- Druga linia obrony, przede wszystkim **Ryzyko** (obszar zarządzania ryzykiem), **IT, Bezpieczeństwo oraz funkcja Compliance**, wspiera Biznes, tworząc strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz odpowiednie polityki określające wytyczne dla Biznesu odnoszące się do decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka przez Biznes. Głównym celem drugiej linii obrony jest wspieranie Biznesu we wdrażaniu strategii i polityk oraz nadzorowanie funkcji kontrolnych w Grupie i ekspozycji na ryzyko.
- Trzecią linią obrony jest **Audyt Wewnętrzny**, dokonujący niezależnych ocen zarówno pierwszej jak i drugiej linii obrony.

Filary zarządzania ryzykiem

Ramy zarządzania ryzykiem w Grupie mBanku wywodzą się z koncepcji trzech filarów:

- **Koncentracja na Kliencie** – dążenie do zrozumienia i zrównoważenia szczególnych potrzeb różnych interesariuszy Ryzyka (Biznes, Zarząd Banku, Rada Nadzorcza, akcjonariusze i organy nadzoru).
- **Jedno ryzyko** rozumiane, jako zintegrowane podejście do zarządzania ryzykiem i odpowiedzialność wobec klientów za wszystkie rodzaje ryzyka (określone w Katalogu Ryzyka Grupy mBanku).
- Perspektywa **ryzyko vs. stopa zwrotu** – wsparcie procesu podejmowania decyzji biznesowych na bazie długoterminowych relacji między ryzykiem a stopą zwrotu, unikając ryzyka zdarzeń skrajnych (tail risks).

Wizja Ryzyka

Wykorzystujemy szanse w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu, stosując innowacyjne metody zarządzania ryzykiem.

Dbając o efektywność i bezpieczeństwo Banku tworzymy wartość dla klienta w partnerskim dialogu z biznesem.

Misja Ryzyka

Obszar zarządzania ryzykiem aktywnie uczestniczy w realizacji inicjatyw i działań podejmowanych w ramach realizacji nowej strategii Grupy mBanku. Wsparcie to jest zorganizowane wokół pięciu wyzwań stojących przed obszarem zarządzania ryzykiem w najbliższych latach:

- **Empatia** rozumiana w obszarze zarządzania ryzykiem jako aktywne dostosowywanie zarządzania ryzykiem do zmieniających się potrzeb różnych grup klientów.
- Promowanie doświadczenia **mobilności**.
- **Efektywność** oznaczająca: mierzenie, doskonalenie i automatyzację procesów ryzyka w kulturze Lean; kształtowanie - w partnerskim dialogu - apetytu na ryzyko zapewniającego bezpieczny i dochodowy bilans banku.
- **Zaangażowani ludzie**. Filar będzie rozwijany poprzez budowę środowiska pracy, które sprzyja innowacjom, przyciąga, utrzymuje i rozwija ludzi o wiedzę z zakresu biznesu i ryzyka, dociekliwych w poszukiwaniu rozwiązań, otwarcie się komunikujących.
- **Przewaga technologiczna** oznaczająca wdrażanie zarządzania ryzykiem w oparciu o wspólną zintegrowaną platformę danych (CDL) oraz poszukiwanie rozwiązań technologicznych pozwalających na innowacyjne zarządzanie ryzykiem.

Kluczowe zmiany w obszarze zarządzania ryzykiem w 2016 roku

mBank stale doskonali proces kontroli i zarządzania ryzykiem z naciskiem na usprawnienie zintegrowanego zarządzania ryzykiem z perspektywy koncentracji na kliencie.

Poniżej opisane są wybrane projekty realizowane w 2016 roku:

- **Samoocena Efektywności Zarządzania Ryzykiem**

Zakończono wdrażanie procesu Samooceny Efektywności Zarządzania Ryzykiem w Spółkach Grupy. W 2015 roku zakończył się proces wdrażania procesu Samooceny w Banku. Tym samym proces Samooceny został wdrożony w całej Grupie mBanku. Proces Samooceny wykonywany jest w cyklu rocznym i ma na celu kompleksową ocenę ryzyka operacyjnego poprzez: identyfikację istotnych ryzyk operacyjnych, inwentaryzację mechanizmów kontrolnych służących do ograniczania tych ryzyk,

ocenę adekwatności i efektywności mechanizmów kontrolnych, a następnie ocenę poziomu ryzyka oraz opracowanie i wdrożenie niezbędnych planów działań naprawczych.

- **Zakończono prace dostosowawcze do wymogów Rekomendacji W** dotyczącej zarządzania ryzykiem modeli w bankach (opublikowanej przez KNF w lipcu 2015 roku). Ich głównym celem było:
 - opracowanie zasad klasyfikacji modeli oraz pomiaru i monitoringu ryzyka modeli, zgodnych z wymogami Nadzoru,
 - wdrożenie wymaganego systemu raportowego, dotyczącego ryzyka modeli na różnych szczeblach organizacji,
 - uzupełnienie dotychczasowego procesu zarządzania modelami, w szczególności w zakresie kwestii dokumentacyjnych, o elementy wskazane w Rekomendacji.

W rezultacie powyższych prac dokonano między innymi aktualizacji Polityki Zarządzania Modelami, uzupełniając jej zapisy o wymogi wynikające z Rekomendacji W oraz zdefiniowano poziom tolerancji na ryzyko modeli. Zaktualizowana Polityka, a także poziom tolerancji na ryzyko modeli zostały zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Ponadto w mBanku został powołany Komitet Ryzyka Modeli, będący odbiorcą między innymi informacji zarządczej dotyczącej ryzyka modeli.

- **Polityka wobec deweloperów** - Przyjęto „Politykę kredytową finansowania deweloperskich projektów mieszkaniowych przez Grupę mBanku S.A.”, która jest kolejną, po polityce dotyczącej finansowania nieruchomości przychodowych, wspólną polityką na poziomie Grupy mBanku. W formie dialogu z Biznesem ustalone zostały ramy apetytu na ryzyko i rozwoju akwizycji Grupy mBanku na tym rynku, wypracowana została definicja deweloperskiego projektu mieszkaniowego, zostały zidentyfikowane ryzyka i określone mitygantki tych ryzyk, a także wprowadzony został limit koncentracji dla portfela deweloperskich projektów mieszkaniowych.
- Kontynuowano rozpoczęty w 2015 roku program stałego zwiększania efektywności pracy w obszarze zarządzania ryzykiem oparty na zasadach **Lean Management**, ze szczególnym naciskiem na wdrożenie kultury odpowiedzialności i mechanizmów ciągłego doskonalenia procesów. Celem programu jest umożliwienie absorpcji rosnącej liczby zadań wynikających z rozwoju biznesu i zwiększających się wymagań regulacyjnych, bez konieczności znacznego powiększania zasobów.
- W Banku prowadzono **projekt wdrożeniowy Standardu MSSF 9**. W ramach projektu prowadzono m.in. prace analityczne w zakresie oceny wpływu Standardu MSSF 9 na metodykę kalkulacji rezerw w Grupie oraz rozpoczęto wdrażanie niezbędnych zmian. Więcej informacji na temat projektu zamieszczono w Nocie 2.26.

3.3.3 Dokumentacja procesu zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem w Banku i Grupie jest udokumentowany. Kluczowe dokumenty w tym zakresie zostały przedstawione poniżej:

Strategie i polityki:

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Grupy mBanku**

Dokument opracowany w powiązaniu ze strategią rozwojową oraz planem średniookresowym Grupy mBanku określa apetyt na ryzyko w Grupie, w tym kluczowe, jakościowe i ilościowe, wytyczne dotyczące ryzyka, jak również identyfikuje zagrożenia wynikające z przyjętego modelu biznesowego wychodzące poza obszar strategii.

- **Strategia Zarządzania Korporacyjnym Ryzykiem Kredytowym Grupy mBanku**

Dokument opisuje zagadnienia związane z ryzykiem kredytowym w obszarze bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej; określa poziom apetytu na ryzyko oraz ogólne zasady zarządzania i limitowania korporacyjnego ryzyka kredytowego w Grupie.

- **Strategia Zarządzania Detalicznym Ryzykiem Kredytowym Grupy mBanku**

Dokument określa generalne, kierunkowe założenia dotyczące procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w obszarze detalicznym, w tym kwestie: formalnej organizacji i odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem kredytowym, apetytu na ryzyko, ogólnych założeń funkcjonujących procesów kredytowych, wykorzystywanych modeli decyzyjnych oraz systemów raportowych.

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w Grupie mBanku**

Dokument opisuje zasady i elementy systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie mBanku, w tym kwestie: organizacji i odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem operacyjnym, profilu ryzyka operacyjnego, apetytu na ryzyko operacyjne oraz metod i narzędzi kontroli ryzyka operacyjnego.

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Rynkowym Grupy mBanku**

Dokument opisuje kluczowe kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem rynkowym w Grupie, w tym: określa uwarunkowania mające wpływ na profil ryzyka rynkowego, definiuje apetyt na ryzyko rynkowe oraz wyznacza ramy dla zarządzania ryzykiem rynkowym w Grupie poprzez określenie organizacji, ról i odpowiedzialności, zdefiniowanie procesu zarządzania ryzykiem rynkowym, a także podejścia do zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach Grupy.

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Płynności Grupy mBanku**

Dokument opisuje kluczowe kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem płynności w Grupie, w tym: określa uwarunkowania mające wpływ na profil ryzyka płynności, definiuje apetyt na ryzyko płynności oraz wyznacza ramy dla zarządzania ryzykiem płynności w Grupie poprzez określenie organizacji, ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, zdefiniowanie procesu zarządzania ryzykiem płynności, a także podejścia do zarządzania ryzykiem płynności w spółkach Grupy.

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Reputacji w Grupie mBanku**

Dokument określa zasady i elementy zarządzania ryzykiem reputacji, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii profilu ryzyka reputacji oraz organizacji i metod zarządzania tym ryzykiem.

- **Polityka Zarządzania Kapitałem Grupy mBanku**

Polityka określa organizację procesu zarządzania kapitałem, w tym podstawowe cele, zasady i metody stosowane w ramach tego procesu, a także cele strategiczne Grupy w obszarze kapitału.

- **Polityka Zgodności w mBanku S.A.**

Dokument stanowi zbiór wytycznych postępowania i zasad organizacyjnych, które Bank realizuje spełniając wymogi polskiego prawa oraz uwzględniając zasady compliance w Grupie Commerzbanku, z zastrzeżeniem polskich wymogów prawnych, a także określa podstawowe zasady działania pracowników Banku oraz główne procesy identyfikujące ryzyko braku zgodności i umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem na wszystkich szczeblach organizacji Banku.

- **Polityka Zarządzania Modelami**

Dokument określa uczestników oraz ramowe zasady procesu zarządzania modelami, obejmujące zagadnienia dotyczące budowy modeli w Grupie mBanku, ich zatwierdzania, wdrażania, walidacji, monitorowania, dokonywania zmian i związanego z tym procesu raportowania.

System limitowania:

- **Księga limitów. Zasady limitowania ryzyka w Grupie mBanku**

Dokument zawiera opis systemu limitów stosowanych w kontroli i zarządzaniu ryzykiem Grupy zapewniających przełożenie apetytu na ryzyko na konkretne ograniczenia poziomu ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku i spełnienie wymogów regulacyjnych.

Testy warunków skrajnych:

- **Księga testów warunków skrajnych. Zasady przeprowadzania analiz warunków skrajnych w Grupie mBanku**

Dokument określa uczestników oraz ramowe zasady procesu przeprowadzania testów warunków skrajnych, w tym zagadnienia dotyczące: tworzenia scenariuszy warunków skrajnych i ich zatwierdzania, przeprowadzania testów warunków skrajnych oraz wykorzystywania wyników testów warunków skrajnych i ich integracji w procesie zarządzania ryzykiem.

Dokumentacja ICAAP:**■ Proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (ICAAP) w Grupie mBanku – Kluczowe Zasady**

Dokument zawiera opis realizowanego w Grupie procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (w tym koncepcji zdolności absorpcji ryzyka) oraz przebiegu poszczególnych etapów tego procesu.

■ Dokument opisujący koncepcję wyznaczania kapitału na pokrycie trudno mierzalnych rodzajów ryzyka**■ Koncepcja potencjału pokrycia ryzyka****3.3.4 Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)**

Grupa mBanku dostosowuje wielkość funduszy własnych do poziomu i rodzaju ryzyka, na jakie jest narażona oraz do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności. W tym celu Grupa mBanku stosuje proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, tzw. ICAAP (ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process), który służy utrzymaniu funduszy własnych na poziomie adekwatnym do profilu i poziomu ryzyka ponoszonego w działalności Grupy mBanku.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w Grupie mBanku składa się z sześciu etapów realizowanych przez jednostki organizacyjne mBanku i spółki Grupy mBanku. Są to:

- inwentaryzacja ryzyka w działalności Grupy mBanku,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka,
- agregacja kapitału,
- testy warunków skrajnych,
- planowanie i alokacja kapitału ekonomicznego na linie biznesowe i spółki Grupy,
- monitorowanie polegające na stałej identyfikacji ryzyka występującego w działalności Grupy mBanku oraz analizie poziomu kapitału na pokrycie ryzyka.

Proces podlega regularnym przeglądom realizowanym przez Zarząd Banku i nadzorowanym przez Radę Nadzorczą Banku.

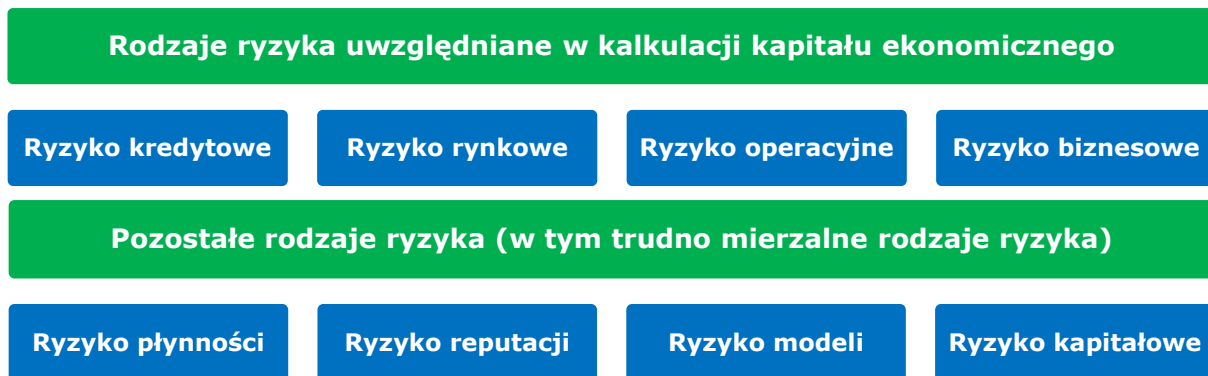
Istotne rodzaje ryzyka w działalności Grupy mBanku

Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie, że Bank zarządza wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka, wynikającymi z realizacji przyjętej strategii biznesowej.

Istotne rodzaje ryzyka, zidentyfikowane w działalności Grupy w ramach funkcjonującego w niej procesu inwentaryzacji ryzyka realizowanego na podstawie zasad określonych w ramach ICAAP, są klasyfikowane do jednej z dwóch grup:

- do pierwszej grupy zaliczane są rodzaje ryzyka uwzględniane w procesie szacowania kapitału ekonomicznego,
- drugą grupę stanowią pozostałe rodzaje ryzyka (w tym trudno mierzalne rodzaje ryzyka), które są zarządzane z zastosowaniem odpowiednich procesów. Ponadto, zgodnie z zasadami ICAAP obowiązującymi dla Grupy, dla pozostałych rodzajów ryzyka może zostać oszacowany bufor kapitałowy.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku za istotne w działalności Grupy mBanku uznawane były następujące rodzaje ryzyka:

Kapitał wewnętrzny

Kapitał wewnętrzny to szacowana przez Bank wartość kapitału niezbędna do pokrycia istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Grupy mBanku. Kapitał wewnętrzny jest sumą:

- kapitału ekonomicznego na pokrycie rodzajów ryzyka uwzględnianych w procesie kalkulacji kapitału ekonomicznego,
- kapitału niezbędnego na pokrycie pozostałych rodzajów ryzyka (w tym trudno mierzalnych rodzajów ryzyka).

Kapitał ekonomiczny wyznacza się za pomocą metod ilościowych pozwalających w sposób adekwatny odzwierciedlić poziom ryzyka.

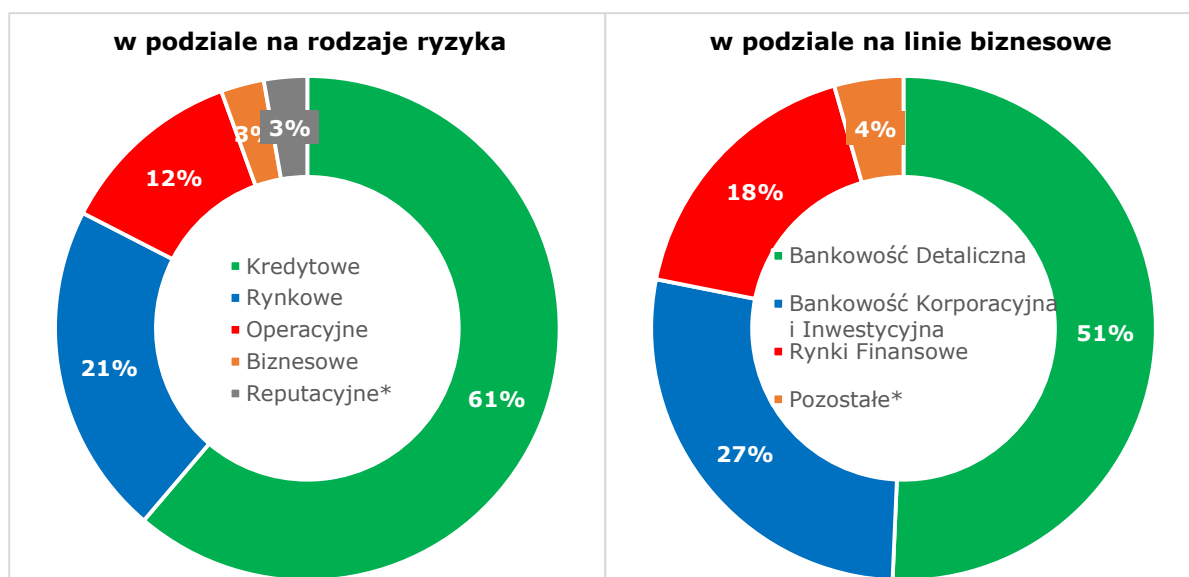
Analogicznie jak w 2015 roku, w roku 2016 mBank kalkulował kapitał ekonomiczny dla wszystkich rodzajów ryzyka przy poziomie ufności wynoszącym 99,91% w rocznym horyzoncie czasowym. Przy kalkulowaniu łącznego kapitału ekonomicznego Bank nie uwzględniał efektu dywersyfikacji pomiędzy różnymi rodzajami ryzyka.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami, decyzję dotyczącą wysokości kapitału na pokrycie trudno mierzalnych rodzajów ryzyka podejmuje Komitet ds. Zarządzania Kapitałem. W 2016 roku Bank utrzymywał kapitał na pokrycie ryzyka reputacji.

Struktura kapitału wewnętrznego i całkowitego wymogu kapitałowego

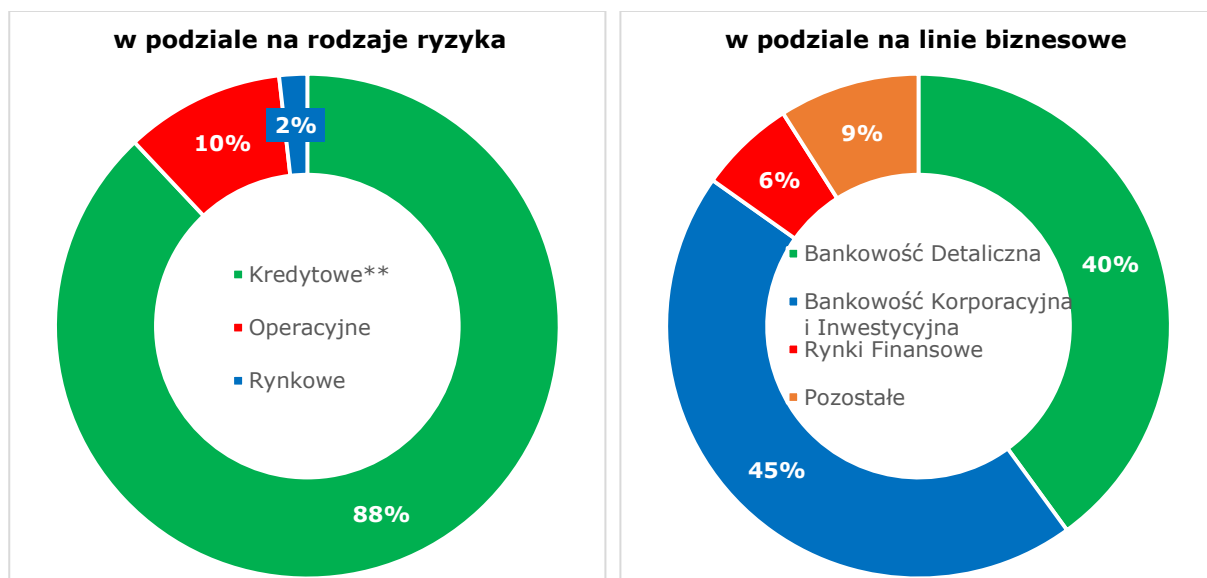
Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę kapitału wewnętrznego oraz całkowitego wymogu kapitałowego mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku w podziale na poszczególne rodzaje ryzyka oraz linie biznesowe.

Struktura kapitału wewnętrznego mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku

*Kapitał na pokrycie trudno mierzalnych rodzajów ryzyka (ryzyko reputacji) nie jest alokowany na linie biznesowe. Na wykresie prezentującym strukturę kapitału wewnętrznego wg linii biznesowych kapitał na ryzyko reputacyjne jest uwzględniony w pozycji „Pozostałe”

Struktura całkowitego wymogu kapitałowego mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku

**W pozycji przedstawiającej ryzyko „Kredytowe” uwzględniony został także tzw. floor nadzorczy występujący dla portfeli ekspozycji kredytowych objętych metodą AIRB: ekspozycji wobec banków oraz ekspozycji detalicznych mBanku wobec mikrofirm zabezpieczonych hipotecznie.

Wyższy udział ryzyka rynkowego w strukturze kapitału wewnętrznego (w stosunku do udziału w strukturze wymogu kapitałowego) wynika z faktu, że model kapitału ekonomicznego na ryzyko rynkowe obejmuje dodatkowe czynniki ryzyka, które zgodnie z obowiązującą metodą nie generują wymogu kapitałowego (przede wszystkim ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym oraz tzw. spread kredytowy na portfelu papierów rządowych w portfelu bankowym).

Istotnie niższy udział kapitału wewnętrznego przypisanego Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (w porównaniu do udziału tej linii biznesowej w strukturze wymogu kapitałowego), wynika z efektu dywersyfikacji rozpoznawanego w modelu kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe. Odwrotny efekt w przypadku Bankowości Detalicznej wynika z uwzględnienia horyzontu zapadalności produktów hipotecznych (w szczególności kredytów mieszkaniowych) w modelu kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe (przy braku korekty ze względu na termin zapadalności w regulacyjnej wadze ryzyka).

3.3.5 Apetyt na ryzyko

Grupa mBanku definiuje apetyt na ryzyko jako maksymalny poziom ryzyka, pod względem zarówno wartości, jak i struktury, jaki Grupa jest skłonna i zdolna zaakceptować w toku realizacji przyjętych celów biznesowych w ramach scenariusza kontynuacji działalności gospodarczej. Apetyt na ryzyko wynikający z dostępnej bazy kapitałowej i dostępnego finansowania stanowi punkt wyjścia dla zarządzania ryzykiem Grupy i dlatego wpływa na proces budżetowania i proces alokacji kapitału.

Ramy zarządzania apetytem na ryzyko

Przebieg wdrożonego w Grupie mBanku procesu zarządzania apetytem na ryzyko ilustruje poniższy schemat.

Apetyt na ryzyko jest oparty na ocenie profilu ryzyka Grupy oraz poziomie zasobów na pokrycie ryzyka (ang. risk capacity) z punktu widzenia:

- kapitału,
- finansowania,
- ryzyk niefinansowych,
- miar efektywności skorygowanych o ryzyko (ang. Risk Adjusted Performance Measures).

Apetyt na ryzyko jest punktem wyjścia do ciągłego dialogu o profilu ryzyka wewnątrz organizacji. Podczas strategicznych dyskusji Zarząd określa ogólne kierunki rozwoju Grupy i poszczególnych linii biznesowych. Sformułowane ogólne wytyczne stanowią podstawę stałego dialogu między kierownictwem i Zarządem, który materializuje się w postaci wytycznych specyficznych dla danego portfela. Wytyczne dotyczące apetytu na ryzyko podlegają dalszej dekompozycji na kluczowe mierniki i cele w trakcie procesu zintegrowanego, strategicznego planowania, które są następnie kaskadowane na niższe szczeble organizacji w operacyjnej fazie planowania. Dokumentacja apetytu na ryzyko i jego monitoring tworzą właściwy mechanizm kontroli chroniący cele Grupy.

Bufory kapitałowe

Apetyt na ryzyko jest ustalany poniżej zasobów na pokrycie ryzyka (risk capacity), określonych na podstawie minimalnych standardów adekwatności kapitałowej i płynności przyjętych w przepisach europejskich i polskich, w celu zapewnienia przetrwania Grupy w razie niekorzystnych zmian w samej Grupie lub jej otoczeniu, umożliwiając w ten sposób zapewnienie zdolności absorpcji ryzyka. Zasoby na pokrycie ryzyka i apetyt na ryzyko określa się z uwzględnieniem poziomu źródeł finansowania i pozycji kapitałowej Grupy zarówno dla kapitału regulacyjnego, jak i wewnętrznego. Bank utrzymuje kapitał i płynne aktywa na poziomach zapewniających spełnianie wymogów regulacyjnych w warunkach normalnych oraz w warunkach skrajnych, ale prawdopodobnych.

W przypadku Grupy mBanku apetyt na ryzyko uwzględnia wszystkie istotne rodzaje ryzyka i ich kluczowe koncentracje wynikające z przyjętej strategii biznesowej, ustalając odpowiednie bufory kapitałowe, niezbędne w przypadku materializacji wybranych czynników ryzyka, dotyczących istniejących portfeli oraz planowanej działalności, a także uwzględniające nowe wymagania regulacyjne, jak również potencjalne niekorzystne zmiany makroekonomiczne.

Zdolność do absorpcji ryzyka

Zdolność do absorpcji ryzyka jest wyrażona w kapitale i źródłach finansowania, które mogą być alokowane celem zapewnienia bezpieczeństwa w scenariuszu normalnym i scenariuszu ryzyka. Maksymalne ryzyko, jakie Grupa mBanku jest skłonna i zdolna ponieść, przy akceptacji zagrożeń wynikających ze strategii biznesowej Grupy mBanku, określa się z uwzględnieniem następujących warunków:

- zapewnienie adekwatnej ekonomicznej zdolności absorpcji ryzyka (przestrzeganie limitów obowiązujących w normalnych warunkach),
- przestrzeganie wewnętrznych ograniczeń ustalonych dla regulacyjnych wskaźników kapitałowych,
- zapewnienie płynności finansowej oraz adekwatnej płynności strukturalnej Grupy.

Podejście Grupy mBanku do oceny i kontroli zdolności do absorpcji ryzyka Grupy uwzględnia wymogi wewnętrzne i regulacyjne.

System limitowania ryzyka

W celu zapewnienia efektywnej alokacji apetytu na ryzyko Grupa mBanku wdrożyła system limitowania ryzyka. Struktura limitów przekłada apetyt na ryzyko na konkretne ograniczenia dotyczące rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy. Koncepcję struktury limitów i proces zarządzania limitami opisano w dokumencie „Księga limitów. Zasady limitowania ryzyka w Grupie mBanku S.A.”, przyjętym przez Radę Nadzorczą. Zaakceptowane wartości limitów są przedstawione w dokumencie „Księga Limitów – rejestr limitów”.

3.3.6 Testy warunków skrajnych w ramach ICAAP

Testy warunków skrajnych są istotnym elementem procesu ICAAP wykorzystywanym w zarządzaniu Bankiem i Grupą oraz planowaniu kapitałowym. Testy warunków skrajnych pozwalają ocenić odporność Grupy w kontekście ekstremalnych, ale wiarygodnych scenariuszy wydarzeń zewnętrznych i wewnętrznych.

Zintegrowane testy warunków skrajnych są przeprowadzane przy założeniu scenariusza niekorzystnych warunków makroekonomicznych, które mogą negatywnie wpłynąć na sytuację finansową

Banku w horyzoncie co najmniej dwóch pełnych lat kalendarzowych (dla ryzyka płynności - w horyzoncie rocznym). Scenariusz ryzyka, tj. najbardziej prawdopodobny (w horyzoncie co najmniej dwóch pełnych lat kalendarzowych) scenariusz negatywnych odchyleń od scenariusza bazowego, wyrażony za pomocą wskaźników makroekonomicznych i finansowych, jest wspólny dla wszystkich rodzajów ryzyka oraz zgodny ze scenariuszem przyjętym na poziomie grupy podmiotu dominującego wobec Banku. Scenariusz może uwzględniać zdarzenia o charakterze swoistym (idiosynkratycznym).

Zintegrowany scenariusz makroekonomiczny umożliwia kompleksową analizę wszystkich rodzajów ryzyka pokrytych kapitałem wewnętrznym oraz analizę jego wpływu na adekwatność kapitałową i płynność Banku oraz Grupy.

Wyniki testów warunków skrajnych obejmują następujące miary:

- 1/ kapitał ekonomiczny w warunkach skrajnych (obejmujący kapitał na ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko operacyjne i ryzyko biznesowe),
- 2/ potencjał pokrycia ryzyka (RCP) w warunkach skrajnych,
- 3/ normy płynnościowe w warunkach skrajnych.

Kapitał wewnętrzny w warunkach skrajnych jest wyznaczany jako wynik kalkulacji przeprowadzanych zgodnie z obowiązującą metodyką wyliczania kapitału wewnętrznego, ale z wykorzystaniem parametrów wejściowych typowych dla warunków skrajnych.

Scenariusze makroekonomiczne w warunkach skrajnych są aktualizowane z częstotliwością kwartalną lub doraźnie, o ile zaistnieje taka konieczność. Bazując na scenariuszach testów warunków skrajnych szacuje się zapotrzebowanie na kapitał wewnętrzny oraz negatywny wpływ niekorzystnego scenariusza makroekonomicznego na wynik finansowy.

Dodatkowo, raz w roku, Bank przeprowadza **uzupełniające testy warunków skrajnych** stosując bardziej dotkliwy scenariusz ryzyka i/lub wpływ wybranych zdarzeń. Dla Banku i Grupy przeprowadzane są tzw. **odwrócone testy warunków skrajnych**, których celem jest identyfikacja zdarzeń mogących spowodować zagrożenie dla kontynuacji funkcjonowania Banku i Grupy. Odwrócone testy warunków skrajnych są wykorzystywane do weryfikacji awaryjnych planów kapitałowych i płynnościowych Grupy oraz służą do podejmowania decyzji strategicznych dotyczących akceptowanego profilu ryzyka Grupy. Odwrócone testy warunków skrajnych są przeprowadzane w trybie odwrotnym do klasycznych testów warunków skrajnych – od efektu do przyczyny – i stanowią ich uzupełnienie. Odwrócone testy warunków skrajnych są dodatkowym elementem analizy odporności Banku i Grupy na negatywne czynniki makroekonomiczne i swoiste.

Bank i Grupa uczestniczą w przeprowadzanych corocznie przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) **regulacyjnych testach warunków skrajnych**, w celu określenia wpływu zakładanych makroekonomicznych scenariuszy w warunkach skrajnych na bilans oraz rachunek wyników Grupy, jak również na zewnętrzne normy ostrożnościowe.

3.3.7 Planowanie kapitału

Planowanie wymaganego kapitału – faza strategiczna

Faza strategiczna planowania kapitałowego ma formę dialogu strategicznego pomiędzy Zarządem, obszarem zarządzania ryzykiem, obszarem finansów i liniami biznesowymi, w wyniku którego ustala się pożądane kierunki rozwoju działalności, które mają wspierać realizację celów biznesowych Grupy mBanku.

Grupa planuje swoją działalność i związany z nią apetyt na ryzyko w granicach swojej zdolności do absorpcji ryzyka oraz ograniczeń wynikających z wymogów regulacyjnych, których spełnienie jest wymagane zarówno w warunkach normalnych, jak też w warunkach skrajnych.

W świetle powyższego, planowane zmiany wielkości i struktury działalności gospodarczej Grupy, jak również przewidywane zmiany w otoczeniu regulacyjnym, są uwzględniane przy szacowaniu wymaganego kapitału w procesie planowania. Wymagany kapitał jest szacowany z użyciem parametrów ryzyka, które odzwierciedlają oczekiwania makroekonomiczne przyjęte w procesie planowania, z uwzględnieniem planowanych zmian w metodologii.

W sytuacji, gdy kapitał potrzebny do realizacji celów biznesowych Grupy przekracza kwotę zasobów kapitałowych dostępnych do alokacji, konieczna jest weryfikacja celów biznesowych.

Po ustaleniu kierunków strategicznych analizowane są kluczowe koncentracje ryzyka, wynikające z obecnego oraz planowanego profilu ryzyka, a Zarząd określa akceptowalny poziom związanych z nimi czynników ryzyka. Kluczowe koncentracje ryzyka są identyfikowane w oparciu o analizę odwróconych

testów warunków skrajnych. Cele kapitałowe są wyznaczane z uwzględnieniem potrzeb kapitałowych wynikających z potencjalnej materializacji kluczowych czynników ryzyka rozpoznanych w procedurze odwróconych testów warunków skrajnych i ustalonych na poziomie uznanym za zgodny z docelowym poziomem tolerancji ryzyka. Wpływ czynników ryzyka na pozycję kapitałową Grupy określany jest na podstawie symulacji warunków skrajnych.

Procesowi ustalenia strategicznych celów finansowych towarzyszy strategiczna alokacja zasobów kapitałowych na poszczególne obszary działalności, z uwzględnieniem długoterminowego zwrotu z kapitału.

Planowanie wymaganego kapitału – faza operacyjna

Na podstawie kierunków strategicznych ogólne cele bilansowe zostają doprecyzowane na etapie operacyjnym planowania kapitałowego (proces oddolny). Na tym etapie dostępny kapitał jest porównywany z zapotrzebowaniem na kapitał (wynikającym z rozwoju działalności i rezultatów testów warunków skrajnych), w celu określenia efektywnej alokacji kapitału na niższe poziomy.

Jednostki biznesowe tworzą własne plany cząstkowe na podstawie przyjętych założeń makroekonomicznych, celów finansowych oraz oceny możliwości rozwoju działalności.

W celu określenia akceptowalnego z punktu widzenia konsumpcji kapitału profilu ryzyka, prognozowane wolumeny (plany cząstkowe) i wynikające z nich zapotrzebowanie na kapitał regulacyjny i kapitał ekonomiczny porównywane są, w procesie iteracyjnym, z dostępnymi zasobami i strategicznymi wytycznymi.

Limity wspierające plan kapitałowy

Aby zapewnić adekwatne wykorzystanie dostępnych zasobów w celu realizacji celów biznesowych ustala się corocznie aktualizowane limity. Wielopoziomowa struktura limitów ma na celu zapewnienie przełożenia apetytu na ryzyko na konkretne ograniczenia nałożone na ryzyka występujące w poszczególnych obszarach działalności Grupy.

Dostępna baza kapitałowa

Efekt końcowy procesu planowania polega na ustaleniu docelowego poziomu regulacyjnej (fundusze własne) i ekonomicznej (RCP) bazy kapitałowej, potrzebnej na pokrycie koncentracji ryzyka w działalności bieżącej oraz działalności planowanej, wyrażonej przez całkowity wymóg kapitałowy i łączną kwotę kapitału wewnętrznego.

3.4. Ryzyko kredytowe

3.4.1. Organizacja zarządzania ryzykiem

Grupa aktywnie zarządza ryzykiem kredytowym mając na celu optymalizację poziomu zysku uwzględniającą koszt ponoszonego ryzyka. Analiza ryzyka występującego w funkcjonowaniu Grupy ma charakter ciągły. W celu identyfikacji i monitorowania ryzyka kredytowego, w strukturze Banku oraz spółek zależnych stosuje się jednolite zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, których podstawą jest między innymi oddzielenie funkcji oceny ryzyka kredytowego od funkcji sprzedażowych na wszystkich szczeblach do poziomu Zarządu włącznie. Analogiczne podejście Bank stosuje w odniesieniu do administrowania ekspozycjami niosącymi ryzyko kredytowe, które jest realizowane w obszarze zarządzania ryzykiem oraz w obszarze operacyjnym w pełnej niezależności od funkcji sprzedażowych. Przyjęty model zarządzania ryzykiem w ramach Grupy zakłada uczestnictwo w tym procesie jednostek organizacyjnych Banku wchodzących w skład obszaru zarządzania ryzykiem, a także Komitetu Kredytowego Grupy (KKG). Podział zadań w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym wygląda następująco:

- **Departament Procesów Kredytowych i Oceny Ryzyka Detalicznego (DPK)** odpowiada za: zapewnienie efektywności i bezpieczeństwa udzielania kredytów oraz obsługi posprzedażowej, w tym monitoringu w zakresie produktów detalicznych na rynku polskim oraz zapobieganie wyłudzeniom i oszustwom w obszarze bankowości detalicznej, korporacyjnej, a także tworzenia metodyki w tym zakresie.
- **Departament Zarządzania Ryzykiem Detalicznym (DZR)** odpowiada za zarządzanie ryzykiem kredytowym oraz innymi rodzajami ryzyka w ramach bankowości detalicznej mBanku. Główną funkcją operacyjną DZR (realizowaną na rynku polskim) jest nadzór nad zautomatyzowanym procesem kredytowym. Ponadto w Departamencie opracowywane są zasady oceny ryzyka kredytowego, kalkulacji zdolności kredytowej klientów detalicznych oraz inne elementy polityki kredytowej przedstawiane do akceptacji Komitetu Ryzyka Bankowości Detalicznej. Rozwiązania funkcjonujące na rynku polskim są adaptowane także w oddziałach

- zagranicznych (w Czechach i na Słowacji). Departament odpowiada również za implementację zasad oceny w narzędziach wspierających podejmowanie decyzji kredytowych, raportuje jakość portfela kredytowego oraz monitoruje jakość danych używanych w procesie oceny ryzyka. W zakresie, w jakim pozwalają na to regulacje zewnętrzne DZR uczestniczy w procesie zarządzania ryzykiem spółek Grupy posiadających w ofercie produkty detaliczne obciążone ryzykiem kredytowym.
- **Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klientów Detalicznych (DWD)** odpowiada za zapewnienie realizacji procesu odzyskiwania wymagalności Banku wynikających z udzielonych kredytów detalicznych na rynku polskim, a także spójności i kompletności regulacji wewnętrznych oraz środowiska raportowego w obszarze windykacji kredytowej. Działalność obszaru skupia się na realizacji procesów windykacji polubownej, restrukturyzacji, windykacji po wypowiedzeniu umowy kredytowej, windykacji sądowo-egzekucyjnej oraz wykonywaniu procesu sprzedaży wierzytelności detalicznych.
 - **Departament Oceny Ryzyka Korporacyjnego (DOR)** odpowiada za zarządzanie jakością portfela kredytowego Banku oraz jednostek zależnych Grupy mBanku w odniesieniu do zaangażowań wobec przedsiębiorców, w tym także względem zaangażowań podlegających restrukturyzacji. Kluczowymi funkcjami realizowanymi przez DOR są: podejmowanie lub udział w podejmowaniu decyzji kredytowych dotyczących ekspozycji regularnych i nieregularnych, z uwzględnieniem wpływu na ryzyko operacyjne, reputacyjne, płynności oraz na wymogi kapitałowe i zwrot z zaangażowanego kapitału; analiza, ocena i kontrola ryzyka kredytowego krajów, banków, międzynarodowych instytucji finansowych oraz klientów niefinansowych Banku i spółek Grupy z obszaru bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej; kontrola przestrzegania limitów kredytowych na kraje, banki, międzynarodowe instytucje finansowe; zarządzanie rezerwami na ryzyko kredytowe Banku w obszarze bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej.
 - **Departament Procesów Ryzyka Korporacyjnego (DPR)** odpowiada za: opracowywanie strategii korporacyjnego ryzyka kredytowego, kształtowanie polityki kredytowej w obszarze bankowości korporacyjnej, opracowywanie przekrojowych analiz portfelowych, w tym branżowych, produktowych, koncentracji ekspozycji; sporządzanie raportów i sprawozdawczości na potrzeby organów nadzoru, organów Banku oraz jednostek organizacyjnych Banku z zakresu portfela ekspozycji kredytowych Banku oraz spółek Grupy. DPR opracowuje i wdraża zasady korporacyjnego procesu kredytowego oraz monitoruje jego efektywność, administruje aplikacjami wspierającymi korporacyjny proces kredytowy oraz wspiera ich użytkowników. W obszarze działania DPR pozostaje również rozwój i kontrola jakości modeli ratingowych dla klientów detalicznych, korporacyjnych i finansowych w Banku oraz spółkach Grupy mBanku. DPR administruje rezerwami na ryzyko kredytowe w obszarze bankowości korporacyjnej, prowadzi rozliczenia i obsługę księgową kredytów i gwarancji udzielonych przez Departament Finansowania Strukturalnego i Mezzanine oraz należności windykowanych będących w portfelu Departamentu Restrukturyzacji i Windykacji. W ramach DPR odbywa się również weryfikacja nieruchomości i ruchomości przedstawianych przez Klientów na zabezpieczenie kredytów pod kątem ich wartości, płynności i atrakcyjności, jak również weryfikacja poprawności inwestycji finansowanych przez Bank.
 - **Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (DKR)** odpowiada za: opracowywanie metodyki i kalkulację wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, przeprowadzanie kalkulacji portfelowych rezerw kredytowych Banku oraz kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe; przeprowadzanie testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka kredytowego (rezerwy, wymóg kapitałowy, kapitał ekonomiczny); organizowanie procesu zarządzania modelami stosowanymi dla potrzeb zarządzania i wyceny ryzyka kredytowego oraz przeprowadzanie walidacji modeli stosowanych w zarządzaniu ryzykiem kredytowym; koordynowanie i udział w procesie określania apetytu na ryzyko kredytowe; przygotowywanie raportów i informacji dla organów Banku oraz na potrzeby nadzoru skonsolidowanego w zakresie ryzyka kredytowego (rezerwy, wymóg kapitałowy, kapitał ekonomiczny, testy warunków skrajnych).

Podejmowanie decyzji w odniesieniu do ekspozycji kredytowych w obszarze korporacyjnym.

Decyzje kredytowe podejmowane są zgodnie z przyjętymi zasadami Polityki Ryzyka Kredytowego. Poziom kompetencji decyzyjnych określony jest w postaci macierzy decyzyjnej. Na jej podstawie, w zależności od EL-ratingu (ratingu oczekiwanej straty) oraz łącznego zaangażowania na klienta/grupę podmiotów powiązanych, ustalany jest szczebel decyzyjny odpowiedzialny za podjęcie decyzji kredytowej. W łącznym zaangażowaniu uwzględniane są również zaangażowania spółek Grupy mBanku na klienta/grupę podmiotów powiązanych.

Podejmowanie decyzji w odniesieniu do ekspozycji kredytowych w obszarze detalicznym.

Ze względu na profil klientów detalicznych, wielkość dopuszczalnych zaangażowań na pojedynczego klienta oraz standaryzację oferowanych produktów, proces podejmowania decyzji jest inny niż w przypadku klientów korporacyjnych. Proces decyzyjny w znacznej mierze jest zautomatyzowany, zarówno w zakresie pozyskiwania danych o kredytobiorcy z wewnętrznych oraz zewnętrznych źródeł danych, jak i oceny ryzyka wykonywanej przy użyciu technik scoringowych oraz wystandaryzowanych kryteriów decyzyjnych. Obszar uznaniowości dotyczy głównie czynności związanych z weryfikacją dokumentacji kredytowej oraz obsługi ewentualnych odstępstw, kiedy to decyzja podejmowana jest z zastosowaniem właściwych reguł podwyższenia poziomu decyzyjnego. W przypadku kredytowania hipotecznego dla firm dodatkowo dokonywana jest wycena wartości zabezpieczenia (lub weryfikacja wyceny dostarczonej z zewnątrz) oraz przeprowadzana jest ocena z punktu widzenia zgodności wartości zabezpieczeń z przyjętą polityką kredytową, w tym z akceptowanymi poziomami LtV. Czynności te w całości wykonywane są przez komórki operacyjne umiejscowione w Departamencie Procesów Kredytowych i Oceny Ryzyka Detalicznego i Departamencie Procesów Ryzyka Korporacyjnego, w pełnej niezależności od funkcji sprzedaży.

3.4.2 Polityka kredytowa

Bank zarządza ryzykiem kredytowym w oparciu o wymagania nadzorcze oraz najlepsze praktyki rynkowe. W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym główną rolę odgrywają polityki kredytowe, ustalone osobno dla obszaru bankowości detalicznej i korporacyjnej. Polityki kredytowe określają między innymi:

- docelowe grupy klientów,
- minimalne akceptowalne poziomy ratingów definiowane wielkością oczekiwanej straty,
- kryteria akceptacji przedmiotów finansowania oraz zabezpieczeń,
- zasady ograniczania ryzyka koncentracji,
- reguły odnoszące się do wybranych branż lub segmentów klientów.

3.4.3 Stosowane zabezpieczenia

Zabezpieczenia stosowane w ramach udzielania produktów kredytowych. Ważnym elementem polityki kredytowej jest polityka zabezpieczeń, która zakłada, że Bank, podejmując decyzję o przyznaniu produktu niosącego ryzyko kredytowe, dąży do uzyskania zabezpieczenia adekwatnego do podejmowanego ryzyka. Jakość zaproponowanych zabezpieczeń rzeczowych ocenia się według ich płynności i wartości rynkowej, natomiast zabezpieczeń osobistych według sytuacji finansowej zabezpieczającego. Ponadto w ocenie jakości zabezpieczenia istotne znaczenie ma jego wpływ na ograniczenie utraty wartości portfela kredytowego. Jakość akceptowanych zabezpieczeń jest powiązana z kwotą produktu obciążonego ryzykiem kredytowym oraz z poziomem ryzyka związanego z udzieleniem danego produktu. Do najczęściej stosowanych form zabezpieczeń należą:

- hipoteka na nieruchomości,
- przelew wierzytelności (cesja praw),
- zastaw rejestrowy,
- przewłaszczenie (częściowe lub warunkowe),
- kaucja pieniężna,
- depozyt gwarancyjny lub blokada pieniężna,
- weksel,
- gwarancje i poręczenia,
- list patronacki wystawiony przez firmę, której wiarygodność i rzetelność znana jest na międzynarodowych rynkach finansowych.

W przypadku zabezpieczeń typu osobistego (np. poręczenie, gwarancja) dokonywana jest ocena kondycji i wiarygodności podmiotu wystawiającego takie zabezpieczenie przy zastosowaniu takich samych standardów, jakie obowiązują przy ocenie kredytobiorców.

Zabezpieczenia rzeczowe podlegają ocenie na podstawie wewnętrznych przepisów Banku. Wartość środków trwałych (innych niż pojazdy samochodowe) ustanowionych jako zabezpieczenia ustalana jest najczęściej na podstawie operatu szacunkowego, sporządzonego przez uprawnionego rzeczoznawcę. Przedłożony w Banku operat jest weryfikowany przez zespół specjalistów usytuowany w obszarze zarządzania ryzykiem, który sprawdza poprawność przyjęcia wartości rynkowej oraz ocenia płynność zabezpieczenia z punktu widzenia Banku. W procesie weryfikacji brane są pod uwagę między innymi następujące czynniki:

a) dla zabezpieczeń na nieruchomościach:

- rodzaj nieruchomości,
- status prawny,
- przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- charakterystyka techniczna budynków i budowli,
- charakterystyka gruntu,
- sytuacja na lokalnym rynku,
- inne czynniki cenotwórcze,

b) dla zabezpieczeń na maszynach i urządzeniach:

- ogólne przeznaczenie i funkcja w procesie technologicznym/możliwości alternatywnego wykorzystania,
- charakterystyka techniczna i parametry,
- warunki eksploatacji i utrzymania ruchu,
- zgodność z obowiązującymi normami,
- dostępność podobnych maszyn i urządzeń,
- aktualna sytuacja rynkowa,
- prognozowane trendy zapotrzebowania na określone maszyny w powiązaniu z sytuacją w sektorach przemysłowych stosujących te maszyny,

c) dla zabezpieczeń ustanowionych na zapasach:

- wymagania formalno-prawne dotyczące określonych produktów,
- możliwości sprzedaży,
- wymagane warunki magazynowania,
- ochrona i ubezpieczenia zarówno obiektu magazynowego jak i przechowywanych w nim towarów.

Zabezpieczenia stosowane w ramach obrotu instrumentami pochodnymi. Bank zarządza ryzykiem związanym z instrumentami pochodnymi. Ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z zawartych transakcji pochodnych zarządza się w ramach ogólnych limitów kredytowych dla klientów, uwzględniając potencjalny wpływ na wartość ekspozycji zmian parametrów rynkowych. Stosowane porozumienia ramowe z kontrahentami zobowiązują Bank do codziennego monitorowania wartości ekspozycji wobec kontrahenta i wprowadzają konieczność dodatkowego zabezpieczenia ekspozycji przez klienta w przypadku wzrostu wartości ekspozycji lub przypadku przekroczenia kwoty limitu. Jednocześnie wspomniane porozumienia ramowe w przypadku naruszenia warunków umowy pozwalają na przedterminowe rozliczenie transakcji z klientem. mBank wykorzystuje Proces Wczesnego Ostrzegania (Early Warning) w celu monitorowania wykorzystania limitu na transakcje pochodne i możliwości reakcji Banku w stosunku do klienta, w przypadku gdy wycena otwartych transakcji zbliża się do maksymalnego poziomu limitu. Ponadto, uwzględniając ryzyko kredytowe związane z limitem na transakcje pochodne konkretnego klienta, Bank może stosować dodatkowe zabezpieczenia tego limitu, w ramach standardowego katalogu zabezpieczeń produktów ryzyka kredytowego.

Zabezpieczenia na papierach wartościowych wynikające z transakcji buy-sell-back. Bank przyjmuje zabezpieczenia w postaci papierów wartościowych z tytułu zawartych transakcji buy-sell-back. W zależności od umowy zabezpieczenie to może być sprzedane lub ponownie zastawione.

3.4.4 System ratingowy

Kluczowym elementem procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w obszarze bankowości korporacyjnej jest system ratingowy, oparty na dwóch podstawowych elementach:

- ratingu dłużnika (PD-rating) - określającym prawdopodobieństwo zaniechania regulowania zobowiązań,
- ratingu kredytowym (EL-rating) - określającym oczekiwaną stratę (EL), i biorącym pod uwagę zarówno ryzyko związane z klientem (PD) jak i specyfikę transakcji (LGD – strata na skutek zaniechania regulowania zobowiązań). EL wyrażone jest w postaci iloczynu PD*LGD. Wskaźnik EL wykorzystywany jest głównie na etapie podejmowania decyzji kredytowej.

Rating dostarcza względne miary ryzyka kredytowego zarówno w skali procentowej (PD% i EL%) jak też według umownej skali od 1.0 do 6.5 (PD-rating, EL-rating) dla korporacji (obroty powyżej 50 mln zł) i SME (obroty poniżej 50 mln zł). Kalkulacja PD jest ściśle zdefiniowanym procesem obejmującym siedem elementów tj. analizę finansową raportów rocznych, analizę finansową danych śródrocznych, ocenę terminowości składania sprawozdań finansowych, ocenę ryzyk jakościowych, wskaźniki ostrzegawcze, ocenę stopnia integracji grupy dłużnika oraz dodatkowe kryteria uznaniowe. Rating kredytowy oparty na oczekiwanej stracie (EL) powstaje poprzez nałożenie na ocenę ryzyka klienta analizy ryzyka transakcyjnego wynikającego z wielkości zaangażowania (EAD) oraz z charakteru i stopnia zabezpieczenia transakcji zawartych z danym klientem (LGD). LGD wyrażone jako procent EAD jest funkcją możliwej do realizacji wartości zabezpieczeń rzeczowych i finansowych, zależnej od typu oraz wartości zabezpieczenia, typu transakcji oraz współczynnika odzysku należności z innych źródeł, niż zabezpieczenia.

System ratingowy generuje prawdopodobieństwo zaniechania regulowania zobowiązań przez kredytobiorców bezpośrednio w postaci PD wyrażonych w procentach (skala ciągła). Klasy ratingowe tworzone są w oparciu o procedury dzielenia na grupy PD wyrażonego w procentach na podstawie drabinki geometrycznej. W sprawozdawczości zewnętrznej Bank stosuje mapowanie wewnętrznej skali ratingowej PD do ratingów zewnętrznych. Sposób mapowania przedstawiony jest w poniższej tabeli.

Pod-portfel	1				2			3	4			5		6	7		8			
PD rating	1,0 - 1,2	1,4	1,6	1,8	2	2,2	2,4 - 2,6	2,8	3	3,2 - 3,4	3,6	3,8	4	4,2 - 4,6	4,8	5	5,2 - 5,4	5,6 - 5,8	Brak ratingu	6,1 - 6,5
S&P	AAA	AA+	AA, AA-	A+, A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	B-	CCC+	CCC bis CC-	Nie dotyczy	C, D-I, D-II	
	Stoień inwestycyjny								Stoień nieinwestycyjny									Default		

W obszarze bankowości detalicznej funkcjonują następujące modele, wchodzące w skład systemu ratingowego:

- model straty z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD) obejmujący cały portfel detaliczny. W ujęciu tego modelu strata zdefiniowana jest jako funkcja zależna od poziomu odzysku ze spłat własnych klienta oraz możliwej, zrealizowanej w postępowaniu egzekucyjnym wartości zabezpieczenia na nieruchomości,
- model współczynnika konwersji kredytowej CCF obejmujący cały portfel detaliczny. Model ten bazuje na danych historycznych. Współczynnik konwersji kredytowej jest integralną częścią modelu EAD,
- model parametru PD o konstrukcji modułowej integrujący funkcjonujące w obszarze detalicznym modele aplikacyjne, behawioralne oraz bazujące na danych z Biura Informacji Kredytowej (BIK).

3.4.5. Monitoring i walidacja modeli

Wszystkie modele parametrów ryzyka w mBanku oraz w spółkach Grupy, w tym między innymi modele scoringowe, prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD), oraz współczynnika konwersji kredytowej (CCF) podlegają szczegółowemu i corocznemu procesowi monitoringu przez jednostki modelujące oraz walidacji przez niezależną jednostkę walidacyjną mBanku.

W trakcie monitoringu przeprowadzane są testy sprawdzające moc dyskryminacyjną modeli lub poszczególnych ich komponentów, stabilność w czasie, istotność poszczególnych odchyłeń empirycznych realizacji od wartości teoretycznych oraz wpływ na parametry portfelowe. W przypadku identyfikacji pewnych niedopasowań jednostka modelująca przeprowadza rekalkulacje przedmiotowych modeli.

Raporty z przeprowadzonych monitoringów/backtestów przedstawiane są do wiadomości użytkowników modelu oraz niezależnej jednostki walidacyjnej.

Walidacja

Walidacja jest wewnętrznym, kompleksowym procesem niezależnej i obiektywnej oceny funkcjonowania modelu, spełniającym wymogi Rekomendacji W, a także - w przypadku metody AIRB - wytyczne nadzoru określone w Rozporządzeniu CRR. Zasady walidacji zostały ramowo określone w „Polityce Zarządzania Modelami” („PZM”) i uszczegółowione w innych regulacjach wewnętrznych Banku. Walidacji podlegają modele bezpośrednio lub pośrednio wykorzystywane w ocenie adekwatności kapitałowej z wykorzystaniem metody AIRB oraz inne wskazane w prowadzonym w Banku Rejestrze Modeli PZM.

W przypadku modeli AIRB zachowana jest niezależność jednostki walidacyjnej w strukturach organizacyjnych Banku lub spółki Grupy w stosunku do jednostek zaangażowanych w proces budowy/utrzymania modelu, tzn. jego właściciela oraz użytkowników. W mBanku za walidację odpowiedzialny jest Wydział Walidacji w Departamencie Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (Jednostka Walidacyjna).

Walidacja przeprowadzana przez Jednostkę Walidacyjną obejmuje ocenę:

- modeli,
- ich implementacji,
- procesu ich stosowania.

W zależności od istotności i złożoności modelu, a także rodzaju przeprowadzanego badania, walidacja ma charakter zaawansowany (obejmuje zarówno elementy ilościowe, jak i jakościowe) lub podstawowy (jest skoncentrowana głównie na analizach ilościowych oraz wybranych elementach jakościowych). Wyniki walidacji są udokumentowane w formie raportu walidacyjnego, który zawiera ocenę modelu m.in. na potrzeby dalszego zatwierdzenia modelu oraz ewentualne zalecenia, w postaci działań zaradczych bądź naprawczych, dotyczące stwierdzonych nieprawidłowości.

Zadania walidacyjne realizowane są zgodnie z rocznym planem walidacji. Zarówno plan walidacji, jak i wyniki przeprowadzonych zadań walidacyjnych zatwierdzane są przez Komitet Ryzyka Modeli.

Polityka zmian metody IRB

Bank posiada zatwierdzoną przez Zarząd i wdrożoną „Politykę zmian metody IRB”. Zawiera ona wewnętrzne zasady zarządzania zmianami w ramach stosowanej metody IRB, oparte na wytycznych władz nadzorczych i uwzględniające własną specyfikę organizacyjną. Polityka określa etapy procesu zarządzania zmianami, definiuje role i odpowiedzialności, szczegółowo charakteryzuje zasady klasyfikacji zmian, w szczególności kryteria klasyfikacji w oparciu o wytyczne Europejskiego Banku Centralnego.

3.4.6. Zasady wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych

Sposób wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw zgodny jest z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

W celu rozpoznania utraty wartości dokonywana jest identyfikacja ekspozycji kredytowych z przesłanką utraty wartości.

3.4.6.1 Należności korporacyjne

Przesłanki utraty wartości podzielono na twarde, których wystąpienie determinuje klasyfikację klienta do kategorii default oraz miękkie, gdy dane zdarzenie może, ale nie musi spowodować przeklasyfikowania klienta do kategorii default. Analityk kredytowy dokonuje dodatkowej oceny, czy wydarzenie miało istotny negatywny wpływ na zdolność dłużnika do wywiązywania się w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych. Celem wprowadzenia miękkich przesłanek utraty wartości jest zasygnalizowanie sytuacji, które mogą skutkować istotnym zwiększeniem ryzyka kredytowego dłużnika, prowadzącym do niemożności wywiązania się dłużnika w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych wobec Banku.

Lista twardych przesłanek utraty wartości:

1. Okres przeterminowania którejkolwiek ekspozycji o charakterze zobowiązania kredytowego dłużnika przekracza 90 dni (dla banków - 14 dni) oraz kwota przeterminowania przekracza 3 000 zł.
2. Zbycie przez Bank ekspozycji ze znaczną stratą ekonomiczną związaną z obniżeniem wiarygodności kredytowej dłużnika.

3. Dokonanie przez Bank wymuszonej restrukturyzacji ekspozycji, czego następstwem jest zmiana harmonogramu obsługi kredytu/transakcji z uwagi na brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z umowy kredytowej/transakcji według jej pierwotnych założeń, prowadząca do:

a) umorzenia części zobowiązania lub

b) odroczenia istotnej części spłaty kwoty głównej, odsetek lub (jeżeli dotyczy) prowizji, pod warunkiem, że brak zgody na restrukturyzację skutkowałby opóźnieniem dłużnika w płatności powyżej 90 dni kalendarzowych dotyczącym istotnej części zobowiązania.

4. Złożenie przez Bank, podmiot dominujący wobec Banku lub podmiot zależny od Banku wniosku o postawienie dłużnika w stan upadłości lub podobnego wniosku w odniesieniu do zobowiązań kredytowych dłużnika wobec Banku, podmiotu dominującego wobec Banku lub podmiotu zależnego Banku.

5. Postawienie dłużnika w stan upadłości lub uzyskanie przez niego podobnej ochrony prawnej, powodującej uniknięcie lub opóźnienie spłaty zobowiązań kredytowych wobec Banku, podmiotu dominującego wobec Banku lub podmiotu zależnego Banku.

6. Wypowiedzenie przez Bank umowy w części lub całości i wszczęcie procedur restrukturyzacyjnych /windykacyjnych.

7. Oszustwo (wyłudzenie) ze strony klienta.

Lista miękkich przesłanek utraty wartości jest przygotowana oddzielnie dla każdego z następujących typów podmiotów:

a) rządów i banków centralnych,

b) banków,

c) korporacji, w tym kredytowania specjalistycznego,

d) jednostek samorządu terytorialnego,

e) ubezpieczycieli,

f) funduszy PTE, TFI.

Określenie oddzielnych miękkich przesłanek utraty wartości dla poszczególnych typów podmiotów ma na celu odzwierciedlenie specyfiki działalności poszczególnych podmiotów w procesie identyfikacji przypadków niewykonania zobowiązania.

W celu weryfikacji utraty wartości ekspozycji dokonywana jest identyfikacja ekspozycji kredytowych z przesłanką utraty wartości. Następnie przeprowadzane jest porównanie wartości bilansowej brutto ekspozycji kredytowej z wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej, które pozwala stwierdzić czy nastąpiła utrata wartości. W przypadku gdy zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest większa od wartości bilansowej brutto, nie stwierdza się utraty wartości i nie dokonuje się odpisu.

W przypadku sytuacji specyficznych, dla których przyszłe przepływy są jednoznacznie uwarunkowane zdarzeniami jednostkowymi (zgodnie z metryką dyskretną), Bank szacuje prawdopodobieństwo takich zdarzeń jako podstawę do wyliczenia kwoty należnych rezerw.

3.4.6.2 Przesłanki utraty wartości – należności detaliczne

W przypadku Banku w Polsce przesłanki utraty wartości rozpoznawane są na poziomie klienta, tj. z uwzględnieniem wszystkich jego zobowiązań wobec Banku. W oddziałach Banku w Czechach i na Słowacji stosuje się podejście transakcyjne, w którym każda ekspozycja kredytowa klienta analizowana jest niezależnie od innych.

Najczęściej występującą przesłanką utraty wartości jest opóźnienie w spłacie, które wyznaczone jest w różny sposób w zależności od wyżej wymienionego podejścia. W oddziale polskim przesłanka utraty wartości ma miejsce, gdy kwota wymagalna wszystkich ekspozycji klienta, przeterminowanych powyżej 30 dni, przekracza 500 PLN, a największe opóźnienie w spłacie jest większe niż 90 dni.

W oddziałach Banku w Czechach i na Słowacji przesłankę utraty wartości stanowi zaległość przekraczająca odpowiednio 3 000 CZK lub 120 EUR, opóźniona powyżej 90 dni.

Dodatkowo we wszystkich oddziałach przesłankę utraty wartości stanowią poniższe zdarzenia:

- a. restrukturyzacja danego zobowiązania kredytowego,
- b. upadłość dłużnika,

- c. uznanie przez Bank danej transakcji jako wyłudzenie,
- d. sprzedaż wierzytelności kredytowej ze znaczną stratą ekonomiczną,
- e. stwierdzenie przez Bank nieściągalności zobowiązania,
- f. wypłata przez towarzystwo ubezpieczeniowe świadczenia z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (NWW).

3.4.6.3 Wyznaczanie odpisów aktualizujących oraz rezerw – należności korporacyjne

Narzędziem do wyliczania odpisów aktualizujących dla zaangażowań z utratą wartości udzielonych klientom korporacyjnym oraz bankom jest intranetowa aplikacja IMPAIRMENT-Korpo. Proces identyfikacji klientów z utratą wartości i kalkulacji odpisów aktualizacyjnych przebiega następująco:

- a) identyfikacja w podejściu indywidualnym przesłanek utraty wartości (ang. loss events), a w przypadku wystąpienia przesłanki – klasyfikacja klienta do kategorii default,
- b) oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych zarówno z zabezpieczeń, jak i z bieżącej działalności klienta,
- c) kalkulacja utraty wartości uwzględniająca bieżącą wartość szacowanych przyszłych odzysków zdyskontowanych efektywną stopą procentową,
- d) ewidencja księgową odpisów aktualizujących oraz rezerw.

W przypadku klientów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości przeprowadzane jest porównanie wartości bilansowej brutto ekspozycji kredytowej z wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku, gdy zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest niższa od wartości bilansowej brutto, uznaje się, że wystąpiła utrata wartości. Skutkuje to koniecznością dokonania odpisu aktualizującego bilansową ekspozycję kredytową i/lub zawiązaniem rezerwy na pozabilansową część ekspozycji kredytowej.

W przypadku ekspozycji dla których zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest wyższa od wartości bilansowej brutto nie stwierdza się utraty wartości i klasyfikuje się ekspozycję do portfela IBNR (*Incurring But Not Reported loss*), zaistniałych lecz niezareportowanych strat. Rezerwa portfelowa IBNR dla tego portfela tworzona jest w ujęciu grupowym w wysokości 5% w wartości bilansowej brutto.

3.4.6.4 Wyznaczanie rezerwy IBNR dla portfela bez rozpoznanych przesłanek utraty wartości – należności korporacyjne

Wielkość tworzonego odpisu/rezerwy odpowiada szacowanej wartości poniesionej straty i jest założona na poziomie oczekiwanego zaangażowania w momencie wystąpienia utraty wartości z uwzględnieniem przewidywanej wartości straty księgowej (w ujęciu procentowym) oraz prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia utraty wartości ekspozycji.

Prawdopodobieństwo ujawnienia się straty jest modelowane przy pomocy regresji logistycznej opartej na wskaźnikach finansowych i danych jakościowych na temat finansowanego podmiotu. Model jest kalibrowany na wewnętrznych danych Banku obejmujących kilkuletni okres obserwacji portfela korporacyjnego. W oparciu o istniejący w Banku okres monitoringowy oszacowano, że średni okres, jaki upływa między zaistnieniem negatywnego zdarzenia ekonomicznego a możliwością jego rejestracji przez Bank, wynosi 6–8 miesięcy (w zależności od wielkości firmy) – jest to tzw. okres identyfikacji straty (ang. LIP: Loss Identification Period). Zatem w obliczeniach przyjęto dla parametru PD horyzont obserwacji równy 6–8 miesięcy, a jego wartość uzyskiwana jest w wyniku przeskalowania oryginalnej wartości 12-miesięcznego PD-ratingu pochodzącego z modelu ratingowego dla korporacji. Wielkość poniesionej straty jest założona na poziomie oczekiwanego zaangażowania w przypadku zaistnienia stanu default (EAD) pomnożonego przez PD oraz LGD.

Charakterystyka korporacyjnego systemu ratingowego jako modelu wrażliwego na zmiany cyklu koniunkturalnego (ang. Point-in-Time), jak też uwzględnienie w modelu finansowych danych śródrocznych oraz wskaźników ostrzegawczych, w ocenie Zarządu Banku zapewnia adekwatną reakcję wyliczonych kwot rezerw portfelowych na zmieniające się warunki rynkowe.

3.4.6.5 Wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw – należności detaliczne

W obszarze detalicznym odpisy aktualizacyjne oraz rezerwy wyznaczone są portfelowo dla ekspozycji zarówno ze stwierdzoną jak i bez stwierdzonej utraty wartości. Do celów pomiaru utraty wartości stosuje się dwa sposoby wyznaczania parametrów ryzyka kredytowego. W przypadku rynku polskiego wykorzystywane są parametry analogiczne do pochodzących z metodyki AIRB (zaawansowanej metody

ratingów wewnętrznych kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego), po niezbędnej eliminacji różnic pomiędzy podejściem wynikającym z AIRB i MSR 39. W przypadku rynku czeskiego i słowackiego parametry ryzyka szacowane są w oparciu o macierze migracji.

Do szacowania prawdopodobieństwa wystąpienia utraty wartości wykorzystywany jest 12-miesięczny okres identyfikacji straty (LIP) wyznaczony w oparciu o bieżące dane wewnętrzne dotyczące bankowych procesów i możliwości detekcji zaistniałych strat.

3.4.6.6 Pokrycie rezerwami poszczególnych pod-portfeli

Poniższa tabela prezentuje udział procentowy pozycji bilansowych i pozabilansowych Banku, odnoszących się do kredytów i pożyczek oraz gwarancji i akredytyw udzielonych klientom indywidualnym, korporacyjnym i budżetowym oraz pokrycia ekspozycji odpisem z tytułu utraty wartości dla każdej kategorii wewnętrznego ratingu stosowanego przez Bank (opis modelu ratingu jest przedstawiony w Nocie 3.4.4).

Pod-portfel	31.12.2016		31.12.2015	
	Udział zaangażowania (%)	Pokrycie rezerwą (%)	Udział zaangażowania (%)	Pokrycie rezerwą (%)
1	13,83	0,01	4,80	0,02
2	35,68	0,05	41,62	0,04
3	19,39	0,17	17,58	0,15
4	20,52	0,36	23,56	0,29
5	4,47	1,05	5,02	0,98
6	0,26	2,42	0,42	2,20
7	0,57	4,77	1,50	4,15
8	0,08	1,24	1,21	0,02
<i>kategoria default</i>	5,20	54,56	4,29	57,08
Razem	100,00	3,04	100,00	2,68

Na dzień 31 grudnia 2016 roku 49,51% portfela kredytów i pożyczek (dla zaangażowania bilansowego i pozabilansowego) jest klasyfikowane na dwóch najwyższych poziomach wewnętrznego systemu oceny (31 grudnia 2015 r. – 46,42%).

Rozkład pokrycia rezerwą portfela z kategorii non-default pozostał bez istotnych zmian w porównaniu do roku 2015. Udział pokrycia rezerwą portfela z kategorii default nieznacznie spadł (z 57,08% do 54,56%).

3.4.6.7 Przejęte zabezpieczenia

Bank klasyfikuje przejęte zabezpieczenia jako aktywa przejęte za długi i wycenia zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości opisanymi w punkcie 2.18. Aktywa przejęte za długi zaklasyfikowane jako aktywa do zbycia zostaną wystawione na sprzedaż na właściwym dla nich rynku oraz zbyte w najszybszym możliwym terminie. Proces sprzedaży przejętych przez Bank zabezpieczeń jest zorganizowany zgodnie z polityką i procedurami określonymi przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klientów Detalicznych dla poszczególnych rodzajów przejmowanych zabezpieczeń. W 2016 roku i w 2015 roku Bank nie posiadał żadnych trudnozbywalnych aktywów przejętych jako zabezpieczenia.

3.4.7 Polityka mBanku w zakresie forbearance

Definicja

Polityka Banku w zakresie forbearance oznacza zdefiniowany regulacjami wewnętrznymi zestaw działań związanych z renegocjacją i restrukturyzacją warunków umów kredytowych.

Bank oferuje klientom, którzy są tymczasowo w trudnej sytuacji finansowej i nie są w stanie sprostać pierwotnym warunkom spłaty, łagodniejsze warunki obsługi zobowiązań, pozwalające na utrzymanie bieżącej ich obsługi, bez których problemy finansowe klientów uniemożliwiłyby spłatę w terminie określonym pierwotną umową. Umowy te mogą być inicjowane przez klienta lub Bank i obejmują między innymi restrukturyzację zadłużenia, nowy harmonogram spłaty oraz odroczenie terminu płatności rat kapitałowych przy utrzymaniu płatności odsetek.

Bank nie traktuje kredytów ze zmienionymi warunkami, jako podlegających polityce forbearance w przypadkach, gdy zmiany wynikają z wniosku klienta, oraz nie występują bieżące, lub nie są przewidywane trudności finansowe klienta, a ponadto modyfikacje warunków umowy spełniają kryteria polityki decyzyjnej dla zdrowego portfela.

Typ oferowanej ulgi jest dostosowywany do charakteru i przewidywanego czasu trwania trudnej sytuacji finansowej klienta. Do zawarcia porozumienia z klientem konieczne jest przekonanie po stronie Banku o zdolności i gotowości klienta do spłaty. Przed udzieleniem ulgi przeprowadzana jest ocena jej wpływu na poprawę zdolności klienta do spłaty.

Bank renegotjuje umowy kredytowe z klientami mającymi trudności finansowe w celu maksymalizacji możliwości odzyskania należności oraz minimalizacji ryzyka default (niewywiązania się klienta ze swoich zobowiązań).

Ekspozycje ze zmodyfikowanymi warunkami podlegającymi polityce forbearance (dalej - ekspozycje forborne) są przedmiotem raportowania regulacyjnego oraz wewnętrznego.

Stosowane instrumenty

Bank prowadzi otwartą komunikację z klientem w celu jak najwcześniejszego rozpoznania trudności finansowych oraz poznania ich przyczyn. Działania pomocowe oferowane klientom indywidualnym, których trudności finansowe w ocenie Banku mają krótkoterminowy charakter, koncentrują się na czasowej redukcji wysokości rat i mogą mieć charakter zawieszenia spłat kapitału przy utrzymaniu spłat odsetek.

Klientom, których problemy finansowe mają charakter długoterminowy, może być oferowane wydłużenie terminu spłaty zobowiązań, które może obejmować zmniejszenie wysokości spłacanych rat.

W przypadku refinansowania długu jako regułę stosuje się przeklasyfikowanie klienta do kategorii default.

Wobec klientów korporacyjnych będących w trudnej sytuacji finansowej ulgi oferowane przez mBank, począwszy od standstill (zaniechania działań, do których bank jest upoważniony w przypadku naruszenia warunków umownych bądź covenantów), a na restrukturyzacji umów kończąc, mają na celu wsparcie procesu biznesowego. Umowy restrukturyzacyjne mogą zwiększyć bezpieczeństwo Banku poprzez zamianę finansowania otwartego (kredyt w rachunku bieżącym) na faktoring lub dyskonto faktur. Umowy restrukturyzacyjne mogą uchylać lub łagodzić warunki dodatkowe zawarte w umowie pierwotnej, jeżeli jest to optymalna strategia przetrwania biznesu klienta.

Poniższa lista nie wyczerpuje wszystkich dostępnych działań podlegających polityce forbearance, ale obejmuje te najczęściej stosowane:

- zwiększenie kwoty kredytu,
- zmiana harmonogramu spłat,
- wydłużenie ostatecznej daty spłaty/przedłużenie czasu trwania kredytu,
- restrukturyzacja (średnio lub długoterminowe refinansowanie),
- kapitalizacja odsetek,
- odroczenia spłat odsetek,
- odroczenia spłat rat kapitałowych,
- zawieszenie, odstąpienie od realizacji działań wynikających z dodatkowych warunków zawartych w umowie (tzw. covenantów),
- standstills.

Zarządzanie ryzykiem

Działania z zakresu forbearance są w mBanku od wielu lat integralną częścią działalności obszaru zarządzania ryzykiem. Portfel forbearance podlega regularnemu przeglądowi i raportowaniu do kierownictwa obszaru. Ocenie podlega skuteczność podejmowanych działań, regularność obsługi zrestrukturyzowanych transakcji w zależności od typu produktu oraz segmentu klienta. Analiza ryzyka związanego z detalicznym portfelem forbearance ma charakter portfelowy, zaś portfela korporacyjnego oparta jest na podejściu indywidualnym.

W bankowości korporacyjnej procesowi udzielania ulgi towarzyszy przeprowadzanie testu impairmentowego. Rozpoznanie utraty wartości należności skutkuje przejściem obsługi klienta przez wyspecjalizowaną jednostkę ds. restrukturyzacji i windykacji. Wszystkie produkty kredytowe udzielone klientowi obsługiwane przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji mają status forbearance. Klienci bez rozpoznanej utraty wartości, którzy otrzymali ulgę, podlegają szczególnemu monitoringowi (Watch List – WL) przez wszystkie jednostki uczestniczące w procesie kredytowania. Monitorowana jest ich bieżąca sytuacja finansowa oraz kontrolowane jest wystąpienie przesłanek trwałej utraty wartości należności Banku.

mBank nie stosuje odrębnych modeli do wyznaczania poziomu rezerwy portfelowej bądź celowej na produktach pomocowych podlegających polityce forbearance.

Warunki wyjścia z forbearance

mBank zaprzestaje wykazywania produktu pomocowego jako forborne w przypadku spełnienia łącznie wszystkich poniższych warunków:

- umowa jest uważana jako niezagrożona (performing),
- przeprowadzono analizę kondycji finansowej dłużnika, która potwierdziła wyjście klienta z trudności finansowych,
- minęły co najmniej 2 lata próby od uznania ekspozycji za niezagrożoną (performing),
- co najmniej od połowy okresu próby wystąpiły regularne wpływy z tytułu należności lub odsetek (na kontrakcie nie występowały opóźnienia w spłacie przekraczające 31 dni) zgodnie z harmonogramem ustalonym w momencie udzielenia ulgi,
- na koniec okresu żadna ekspozycja dłużnika nie jest przeterminowana powyżej 31 dni w kwocie wyższej niż 500 zł.

Charakterystyka portfela

Poniższa tabela przedstawia zmiany wartości bilansowej ekspozycji forborne w 2016 roku.

31.12.2016	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Opisy aktualizacyjne	Wartość netto
Saldo na 31.12.2015	1 851 027	1 159 631	622 652	1 228 375
Wyjścia z forbearance	(566 915)	(516 826)	(314 980)	(251 935)
Wejścia do forbearance	294 587	152 365	66 258	228 329
Zmiana salda na kontynuowanych umowach	(44 132)	(13 217)	24 736	(68 868)
Saldo na 31.12.2016	1 534 567	781 953	398 666	1 135 901

Poniższa tabela przedstawia zmiany wartości bilansowej ekspozycji forborne w 2015 roku.

31.12.2015	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Opisy aktualizacyjne	Wartość netto
Saldo na 31.12.2014	1 945 585	1 551 974	710 353	1 235 232
Wyjścia z forbearance	(396 636)	(337 346)	(186 920)	(209 716)
Wejścia do forbearance	441 931	156 103	71 322	370 609
Zmiana salda na kontynuowanych umowach	(139 853)	(211 100)	27 897	(167 750)
Saldo na 31.12.2015	1 851 027	1 159 631	622 652	1 228 375

Portfel forbearance według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	Wartość netto
Należności od banków	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	1 534 567	808 387	398 666	1 135 901
Klienci indywidualni:	747 806	214 766	76 275	671 531
- Należności bieżące	48 261	7 739	2 580	45 681
- Kredyty terminowe, w tym:	699 545	207 027	73 695	625 850
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	616 865	142 209	45 815	571 050
Klienci korporacyjni	786 761	593 621	322 391	464 370
udzielone dużym klientom	402 874	258 838	83 683	319 191
udzielone średnim i małym klientom	383 887	334 783	238 708	145 179
Klienci budżetowi	-	-	-	-
Razem	1 534 567	808 387	398 666	1 135 901

Portfel forbearance według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	Wartość netto
Należności od banków	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	1 851 027	1 159 631	622 652	1 228 375
Klienci indywidualni:	694 456	187 684	69 767	624 689
- Należności bieżące	52 130	5 871	2 472	49 658
- Kredyty terminowe, w tym:	642 326	181 813	67 295	575 031
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	513 689	116 469	36 390	477 299
Klienci korporacyjni	1 156 571	971 947	552 885	603 686
udzielone dużym klientom	572 641	436 131	244 645	327 996
udzielone średnim i małym klientom	583 930	535 816	308 240	275 690
Klienci budżetowi	-	-	-	-
Razem	1 851 027	1 159 631	622 652	1 228 375

Udział portfela forborne stanowi 2,05% (2015 r. - 2,45%) całego portfela. Ponad połowa portfela forborne (53%) jest wykazywana w kategorii default (2015 r. - 63%). Portfel ten w 49% jest pokryty rezerwą celową (2015 r. - 54%), a ponadto ryzyko braku spłaty jest mitygowane przyjętymi zabezpieczeniami w wartości nominalnej 1,00 mld zł, takiej samej jak w 2015 roku.

Ekspozycje forborne według charakteru udzielonej ulgi według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Typ ulgi	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Refinansowanie	153 590	75 492	41 942	111 648
Zmiana warunków	1 380 977	732 895	356 724	1 024 253
Razem	1 534 567	808 387	398 666	1 135 901

Ekspozycje forborne według charakteru udzielonej ulgi według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015 Typ ulgi	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Refinansowanie	379 348	275 337	192 952	186 396
Zmiana warunków	1 471 679	884 294	429 700	1 041 979
Razem	1 851 027	1 159 631	622 652	1 228 375

Ekspozycje forborne według struktury geograficznej według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Polska	1 253 405	527 225	185 302	1 068 103
Zagranica	281 162	281 162	213 364	67 798
Razem	1 534 567	808 387	398 666	1 135 901

Ekspozycje forborne według struktury geograficznej według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Polska	1 424 609	733 213	366 884	1 057 725
Zagranica	426 418	426 418	255 768	170 650
Razem	1 851 027	1 159 631	622 652	1 228 375

Ekspozycje forborne bez rozpoznanej utraty wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	588 816	3 909	33	588 783
do 30 dni	110 312	1 642	3	110 309
od 31 dni do 90 dni	27 147	2 477	167	26 980
powyżej 90 dni	2 691	2 684	29	2 662
Razem	728 966	10 712	232	728 734

Ekspozycje forborne bez rozpoznanej utraty wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	578 603	4 357	4 295	574 308
do 30 dni	92 479	4 490	2 478	90 001
od 31 dni do 90 dni	18 411	11	616	17 795
powyżej 90 dni	721	721	32	689
Razem	690 214	9 579	7 421	682 793

Ekspozycje forborne z rozpoznaną utratą wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	134 612	127 911	36 114	98 498
do 30 dni	38 982	38 156	8 518	30 464
od 31 dni do 90 dni	29 784	29 384	11 948	17 836
powyżej 90 dni	602 223	602 224	341 854	260 369
Razem	805 601	797 675	398 434	407 167

Ekspozycje forborne z rozpoznaną utratą wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	385 886	380 315	200 536	185 350
do 30 dni	47 575	43 235	11 104	36 471
od 31 dni do 90 dni	36 698	35 848	17 434	19 264
powyżej 90 dni	690 654	690 654	386 157	304 497
Razem	1 160 813	1 150 052	615 231	545 582

Ekspozycje forborne według struktury branżowej według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Branża	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Branża drzewna	220 378	220 378	164 622	55 756
Branża finansowa	313	313	16	297
Branża spożywcza	6 227	4 467	830	5 397
Budownictwo	25 608	12 594	6 618	18 990
Drobne usługi	4	4	4	-
Działalność profesjonalna	5 053	5 053	699	4 354
Elektronika i AGD	68 693	-	-	68 693
Energetyka i ciepłownictwo	2 108	2 108	659	1 449
Handel detaliczny	6 183	6 183	2 979	3 204
Handel hurtowy	51 908	37 409	28 840	23 068
Hotele i restauracje	51 364	43 950	2 395	48 969
Informacja i komunikacja	15 605	15 603	13 871	1 734
Kultura i rozrywka	49 597	49 597	37 345	12 252
Metale	33 907	16 121	12 150	21 757
Opieka zdrowotna	2 744	2 744	264	2 480
Paliwa i chemia	17 432	7 155	4 386	13 046
Przemysł	10 202	10 202	9 387	815
Obsługa rynku nieruchomości	104 944	104 028	26 002	78 942
Rolnictwo	1 737	1 737	1 621	116
Tkaniny i odzież	881	881	44	837
Transport i logistyka	6 057	3 024	558	5 499
Usługi	34 177	34 177	1 721	32 456
Usługi komunalne	4 129	94	94	4 035
Inne	815 316	230 565	83 561	731 755
Razem	1 534 567	808 387	398 666	1 135 901

Ekspozycje forborne według struktury branżowej według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015 Branża	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Branża drzewna	231 521	215 010	161 051	70 470
Branża finansowa	1 837	423	89	1 748
Branża spożywcza	32 832	31 971	9 853	22 979
Budownictwo	44 964	31 976	17 709	27 255
Działalność profesjonalna	15 030	13 136	8 203	6 827
Edukacja	1 714	1 316	81	1 633
Elektronika i AGD	96 706	5 980	6 876	89 830
Energetyka i ciepłownictwo	100 013	100 013	25 876	74 137
Handel detaliczny	82 086	62 017	22 189	59 897
Handel hurtowy	84 844	50 527	38 909	45 935
Hotele i restauracje	65 051	53 027	6 998	58 053
Informacja i komunikacja	65 647	63 792	33 316	32 331
Kultura i rozrywka	47 718	47 303	35 451	12 267
Metale	207 192	205 038	157 336	49 856
Opieka zdrowotna	4 720	4 513	614	4 106
Paliwa i chemia	13 390	7 631	4 288	9 102
Pozostałe przetwórstwo przemysłowe	13 583	12 612	6 764	6 819
Obsługa rynku nieruchomości	45 495	29 846	10 548	34 947
Rolnictwo	3 799	3 788	3 320	479
Tkaniny i odzież	5 156	3 353	947	4 209
Transport i logistyka	10 410	6 295	2 980	7 430
Usługi	62 860	56 831	16 098	46 762
Usługi komunalne	257	197	116	141
Inne	614 202	153 036	53 040	561 162
Razem	1 851 027	1 159 631	622 652	1 228 375

3.4.8 Ryzyko kontrahenta wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych

Ekspozycja kredytowa na portfelu mBanku jest kalkulowana jako suma kosztu zastąpienia poszczególnych transakcji (netowanie pozycji kredytowej - NPV) i potencjalnej zmiany wyceny w przyszłości (Add-on). Bank korzysta z metod ograniczania ryzyka takich jak kompensowanie (netting) i kolateralizacja (uwzględnienie zabezpieczeń). Netowanie ekspozycji kredytowej jest stosowane po podpisaniu z klientem tzw. umowy kompensacyjnej (netting agreement), zaś kolateralizacja wymaga podpisania tzw. umowy CSA (Credit Support Annex). Umowa CSA pozwala na wezwanie klienta do wpłacenia zabezpieczenia jeśli wycena portfela transakcji klienta przekroczy określony poziom kwotowy (tzw. threshold). Ekspozycja kredytowa na instrumentach pochodnych jest korygowana o otrzymane lub wniesione zabezpieczenie (collateral) zgodnie z podpisanymi umowami między Bankiem a kontrahentami.

Kontrola tej ekspozycji dokonywana jest systemowo w czasie rzeczywistym. W szczególności, kontrolowane i monitorowane jest na bieżąco wykorzystanie przyznanych poszczególnym kontrahentom limitów ekspozycji kredytowej z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych. Limity na ekspozycję kredytową z tytułu transakcji pochodnych są dekomponowane na określone grupy produktów i tenory transakcji. W przypadku centralnych izb rozliczeniowych uwzględniane są dodatkowo wniesione rodzaje zabezpieczeń (initial margin, default fund).

Rozkład ekspozycji kredytowej mBanku z tytułu zawartych transakcji pochodnych w podziale na typ kontrahenta przedstawia się w następujący sposób:

- 37% z bankami,
- 33% z centralnymi izbami rozliczeniowymi (CCP),
- 21% z klientami korporacyjnymi,
- 9% z instytucjami finansowymi.

Rozkład ekspozycji kredytowej z tytułu zawartych transakcji pochodnych w podziale na typ klienta:

Typ klienta	Ekspozycja kredytowa 2016 (w mln zł)	Ekspozycja kredytowa 2015 (w mln zł)
Banki z umowa zabezpieczającą	1 267	1 608
Banki bez umowy zabezpieczającej	93	226
Centralne izby rozliczeniowe	1 242	445
Korporacje z ekspozycją zabezpieczoną gotówką	(8)	(12)
Korporacje z limitem	794	670
Niebankowe instytucje finansowe	324	254
Klienci Private Banking	0	(1)

W porównaniu do końca roku 2015 miał miejsce istotny wzrost ekspozycji z centralnymi izbami rozliczeniowymi (CCP): 1 242 mln zł na koniec roku 2016 wobec 445 mln zł na koniec roku 2015, co wynika ze zmian podyktowanych regulacją EMIR (clearing obligation).

Ekspozycja kredytowa mBanku z tytułu zawartych transakcji pochodnych w podziale na bieżącą wycenę i Add-on została przedstawiona w poniższej tabeli:

(w mln zł)	Banki		CCP		Korporacje i pozostali klienci	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
NPV	56,31	107,20	0,07	0,09	321,96	246,06
add-on	1 303,79	1 726,76	1 241,97	444,84	828,70	695,21
collateral	(38,95)	(1,35)	(99,21)	(14,26)	41,06	30,28

W celu odzwierciedlenia ryzyka kredytowego zawartego w instrumentach pochodnych Bank stosuje korektę ich wartości godziwej, która uwzględnia ryzyko kredytowe kontrahenta. Korekta z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta bazuje na oczekiwanej stracie do terminu zapadalności instrumentu i jest wyliczana na poziomie Banku zgodnie z przyjętą metodyką kalkulacji CVA/DVA. Kwota korekty jest następnie alokowana na poszczególne transakcje. Wartość tej korekty ujęta jest w rachunku zysków i strat w wyniku na działalności handlowej.

Poniższa tabela prezentuje udział procentowy instrumentów pochodnych razem z korektą z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta, stanowiących składnik aktywów finansowych w łącznej wartości bilansowej dla każdej kategorii wewnętrznego ratingu stosowanego przez Bank (opis modelu ratingu jest przedstawiony w Nocie 3.4.4).

Pod-portfel	31.12.2016		31.12.2015	
	Wartość godziwa %	Pokrycie rezerwą (%)	Wartość godziwa %	Pokrycie rezerwą (%)
1	47,22	0,12	29,39	0,17
2	30,84	0,18	34,04	0,10
3	6,37	2,70	29,42	0,53
4	12,71	0,50	3,03	1,63
5	1,20	2,58	3,05	0,74
6	0,07	1,42	0,03	4,21
7	1,31	0,54	0,03	3,11
8	0,09	0,00	1,00	0,05
kategoria default	0,19	2,02	0,01	5,53
Razem	100,00	0,39	100,00	0,31

3.5. Instrumenty dłużne: obligacje skarbowe i inne uznane papiery wartościowe

31 grudnia 2016 r.	Przeznaczone do obrotu			Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Razem
Rating	Obligacje rządowe	Bony skarbowe	Pozostałe dłużne		
AAA	-	-	2 884	1 987 820	1 990 704
AA- do AA+	-	-	-	-	-
A- do A+	3 503 029	-	19 034	27 609 198	31 131 261
BBB+ do BBB-	-	-	83 867	372 290	456 157
BB+ do BB-	-	-	144 822	340 024	484 846
B+ do B-	-	-	21 395	21 601	42 996
poniżej B-	-	-	-	-	-
bez ratingu	-	-	59 072	85 764	144 836
Razem	3 503 029	-	331 074	30 416 697	34 250 800

31 grudnia 2015 r.	Przeznaczone do obrotu			Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Razem
Rating	Obligacje rządowe	Bony skarbowe	Pozostałe dłużne		
AAA	-	-	-	46 353	46 353
AA- do AA+	-	-	-	827 919	827 919
A- do A+	178 492	-	24 313	28 164 873	28 367 678
BBB+ do BBB-	-	-	225 565	399 673	625 238
BB+ do BB-	-	-	128 406	361 620	490 026
B+ do B-	-	-	-	-	-
poniżej B-	-	-	-	-	-
bez ratingu	-	-	-	-	-
Razem	178 492	-	378 284	29 800 438	30 357 214

96,70% inwestycji w dłużne papiery wartościowe uzyskało przynajmniej rating kredytowy: A- (31 grudnia 2015 r. – 96,33%).

3.6. Koncentracja aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych

Ryzyko koncentracji geograficznej

W celu aktywnego zarządzania ryzykiem koncentracji na kraje Bank:

- przestrzega sformalizowanych procedur mających na celu identyfikację, pomiar oraz monitorowanie tego ryzyka,
- przestrzega sformalizowanych limitów ograniczających ryzyko na kraje oraz zasad postępowania w przypadku przekroczenia tych limitów,
- posiada system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka na kraje, wspierający proces decyzyjny dotyczący zarządzania,
- utrzymuje kontakty z wyselekcjonowaną grupą największych banków o dobrym ratingu, aktywnych w obsłudze transakcji zagranicznych. Na niektórych rynkach, których ryzyko jest trudne do oszacowania, Bank korzysta z usług swoich zagranicznych banków korespondentów, na

przykład Commerzbanku, oraz z ubezpieczenia w KUKE pokrywającego ryzyko ekonomiczne i polityczne.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku nie występował istotny poziom koncentracji geograficznej w portfelu kredytowym mBanku. W zakresie ekspozycji odnoszących się do krajów innych niż Polska nie stwierdzono istotnego udziału ekspozycji z utratą wartości.

Ryzyko koncentracji branżowej

Bank dokonuje analizy ryzyka koncentracji branżowej w celu bezpiecznego i efektywnego budowania portfela korporacyjnego.

Monitorowaniu i analizie podlegają branże, na które Bank posiada zaangażowanie powyżej 5% łącznej kwoty zaangażowania na koniec danego okresu sprawozdawczego, a także branże dodatkowo wskazane przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem.

Bank zarządza ryzykiem koncentracji branżowej wyznaczając limity branżowe. O ile Komitet Ryzyka Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (KRK) nie postanowi inaczej, ustala się limit zaangażowania mBanku w dowolną branżę na poziomie nie wyższym niż:

- 12% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o niskim ryzyku,
- 10% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o średnim ryzyku,
- 5% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o wysokim ryzyku.

W przypadku przekroczenia limitu branżowego lub przewidywania, że taki limit może być przekroczony w następnym okresie sprawozdawczym, wprowadzane są działania zapobiegające przekroczeniu limitów, a wszelkie decyzje w tym zakresie są podejmowane przez KRK.

Poniższa tabela prezentuje strukturę koncentracji zaangażowania bilansowego mBanku w poszczególne branże.

Struktura koncentracji zaangażowania mBanku S.A.

Lp	Branże	Zadłużenie kapitałowe (w tys.zł)	%	Zadłużenie kapitałowe (w tys.zł)	%
		31.12.2016		31.12.2015	
1.	Osoby fizyczne	44 707 271	59,79	43 796 808	59,24
2.	Branża finansowa	9 709 323	12,99	8 698 555	11,77
3.	Handel hurtowy	2 738 578	3,66	2 580 864	3,49
4.	Obsługa rynku nieruchomości	1 974 407	2,64	1 543 899	2,09
5.	Handel detaliczny	1 820 515	2,43	1 931 620	2,61
6.	Budownictwo	1 666 719	2,23	1 421 763	1,92
7.	Branża spożywcza	1 469 607	1,97	1 423 773	1,93
8.	Paliwa i chemia	1 185 495	1,59	1 362 047	1,84
9.	Energetyka i ciepłownictwo	1 106 462	1,48	1 434 958	1,94
10.	Metale	990 655	1,32	934 208	1,26
11.	Informacja i komunikacja	966 282	1,29	870 952	1,18
12.	Branża drzewna	954 506	1,28	1 170 058	1,58
13.	Administracja publiczna	829 675	1,11	1 062 693	1,44
14.	Transport i logistyka	549 292	0,73	762 754	1,03
15.	Usługi	547 545	0,73	221 874	0,30
16.	Motoryzacja	352 321	0,47	385 523	0,52
17.	Elektronika i AGD	341 724	0,46	421 591	0,57
18.	Przemysł	308 628	0,41	355 447	0,48
19.	Górnictwo	302 855	0,41	395 697	0,54
20.	Działalność profesjonalna	287 648	0,38	235 359	0,32
21.	Usługi komunalne	270 312	0,36	208 654	0,28
22.	Hotele i restauracje	213 363	0,29	182 856	0,25
23.	Kultura i rozrywka	102 747	0,14	244 745	0,33

Łączne zaangażowanie Banku na dzień 31 grudnia 2016 roku w wyżej wymienione branże (poza osobami fizycznymi) wynosi 38,37% portfela kredytowego (31 grudnia 2015 roku – 37,67%).

Ryzyko inwestycyjne tych branż (w 3-stopniowej skali, tj.: niskie , średnie, wysokie) według stanu na koniec 2016 roku i na koniec 2015 roku zostało oszacowane przez analityków sektorowych Banku zgodnie z poniższą tabelą.

Lp	Branże	31.12.2016	31.12.2015
1.	Branża finansowa	średnie	średnie
2.	Handel hurtowy	średnie	średnie
3.	Obsługa rynku nieruchomości	średnie	średnie
4.	Handel detaliczny	średnie	średnie
5.	Budownictwo	średnie	średnie
6.	Branża spożywcza	średnie	średnie
7.	Paliwa i chemia	średnie	średnie
8.	Energetyka i ciepłownictwo	średnie	średnie
9.	Metale	wysokie	wysokie
10.	Informacja i komunikacja	średnie	średnie
11.	Branża drzewna	średnie	średnie
12.	Administracja publiczna	niskie	niskie
13.	Transport i logistyka	średnie	średnie
14.	Usługi	średnie	średnie
15.	Motoryzacja	średnie	średnie
16.	Elektronika i AGD	średnie	średnie
17.	Przemysł	średnie	średnie
18.	Górnictwo	wysokie	wysokie
19.	Działalność profesjonalna	średnie	średnie
20.	Usługi komunalne	średnie	średnie
21.	Hotele i restauracje	średnie	średnie
22.	Kultura i rozrywka	wysokie	wysokie

Ryzyko koncentracji dużych ekspozycji

Celem procesu zarządzania ryzykiem koncentracji dużych ekspozycji jest bieżący monitoring poziomu limitów określonych w Rozporządzeniu CRR. W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem przekroczenia regulacyjnych limitów w Banku:

- ustalane są limity wewnętrzne, mniejsze niż określone w Rozporządzeniu CRR,
- prowadzony jest codzienny monitoring dużych ekspozycji oraz obowiązuje niezwłoczne informowanie uczestników procesów, kredytowego i inwestycyjnego, w przypadku zanotowania przekroczeń limitów wewnętrznych.

Działania te mają bezpośredni wpływ na decyzje podejmowane w Banku dotyczące nowych ekspozycji lub zwiększania istniejących wobec klientów i grup podmiotów powiązanych (GPP).

mBank przykładą szczególną wagę do prawidłowej identyfikacji skali ryzyka wobec znaczących ekspozycji kredytowych, które są zdefiniowane w wewnętrznych przepisach Banku. W przypadku przekroczenia określonej kwoty ekspozycji/limitu na klienta/GPP identyfikowanej jako „bulk risk” finansowanie wymaga dodatkowej decyzji Zarządu Banku niezależnie od PD-ratingu i poziomu szczebla decyzyjnego.

Bank monitoruje duże zaangażowania podlegające limitowi koncentracji, tj. ekspozycje po uwzględnieniu skutków ograniczenia ryzyka kredytowego (art. 401 - 403 Rozporządzenia CRR) oraz wyłączeń (art. 390 ust. 6, art. 400, art. 493 ust. 3 Rozporządzenia CRR), które są równe lub przekraczają 10% uznanego kapitału. Według stanu na koniec 2016 roku nie zanotowano żadnego dużego zaangażowania podlegającego limitowi koncentracji.

3.7. Ryzyko rynkowe

3.7.1 Organizacja zarządzania ryzykiem

Organizując procesy zarządzania ryzykiem rynkowym mBank kieruje się zasadami i wymaganiami określonymi w uchwałach oraz rekomendacjach KNF, które dotyczą zarządzania ryzykiem rynkowym, w szczególności Rekomendacjami A oraz I.

Naczelną zasadą organizacji procesu zarządzania ryzykiem rynkowym jest oddzielenie funkcji monitoringu i kontroli ryzyka rynkowego od funkcji związanych z podejmowaniem i utrzymywaniem otwartych pozycji ryzyka rynkowego. Funkcje monitoringu i kontroli ryzyka rynkowego są realizowane przez Departament

Ryzyka Rynków Finansowych (DRR) nadzorowany przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem (CRO), podczas gdy operacyjne zarządzanie pozycjami ryzyka rynkowego odbywa się w Departamencie Rynków Finansowych (DFM), w Wydziale Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim (BM_WTW) oraz w Departamencie Skarbu (DS), które podlegają Wiceprezesowi Zarządu ds. Rynków Finansowych. W I półroczu 2016 roku mDom Maklerski został włączony do mBanku. W wyniku połączenia jednostek prowadzących działalność operacyjną skoncentrowaną na instrumentach finansowych podlegających obrotowi na giełdach papierów wartościowych, z obu podmiotów wyodrębniony został Wydział Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim, który zastąpił w mBanku dotychczasowe Biuro Maklerskie. Wzrost miar ryzyka rynkowego z tego powodu był nieznaczny.

Departament Emisji Papierów Dłużnych (DCM) jest jednostką organizacyjną odpowiedzialną za emisję instrumentów dłużnych oraz zarządzanie pozycjami nieskarbowych papierów dłużnych pozostających w księdze bankowej. Ponadto, pozycje inwestycyjne wrażliwe na czynniki ryzyka rynkowego (na ceny akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych) oraz pozycje w instrumentach dłużnych emitentów nierządowych są zarządzane w Departamencie Finansowania Strukturalnego i Mezzanine (DFS). DCM i DFS funkcjonują w obszarze Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym jest realizowane w ramach jednolitego procesu w Departamencie Ryzyka Rynków Finansowych (DRR), który odpowiada za pomiar ekspozycji na ryzyko rynkowe portfeli jednostek front-office Banku za pomocą miar ryzyka rynkowego: wartości zagrożonej (VaR) oraz wartości testów warunków skrajnych. DRR odpowiada za kontrolę wykorzystania limitów dla miar ryzyka rynkowego ustanowionych przez Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Rynków Finansowych Grupy mBanku (KRF) oraz zapewnia bieżące i okresowe raportowanie ekspozycji na ryzyko rynkowe dla menadżerów zarządzających portfelami jednostek front-office Banku, dla członków KRF oraz bezpośrednio dla CRO. DRR prowadzi również prace rozwojowe metodologii pomiaru ryzyka rynkowego, ryzyka przedrozliczeniowego transakcji na instrumentach pochodnych oraz opracowuje modele wyceny instrumentów finansowych. Za nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem modeli odpowiada Komitet Ryzyka Modeli.

Ponadto Departament Ryzyka Rynków Finansowych odpowiada za ustalanie i uzgadnianie wyniku finansowego na transakcjach dokonywanych przez front-office oraz dostarczanie codziennych informacji dotyczących wycen instrumentów finansowych do obszaru finansów. Wyceny transakcji pochodnych z klientami Banku są również przekazywane do jednostek biznesowych zajmujących się obsługą klientów (obszar Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej). Wyceny przygotowywane w DRR są podstawą do zarządzania zabezpieczeniami związanymi z zawartymi transakcjami na instrumentach pochodnych.

Departament administruje systemami informatycznymi wykorzystywanymi przez front-office i w tym zakresie do jego kompetencji należy między innymi administracja uprawnieniami użytkowników, parametryzacja w systemach instrumentów finansowych, a także kontrahentów i emitentów papierów wartościowych oraz zasilanie tych systemów danymi rynkowymi. Do kompetencji DRR należy również kontrola wykorzystania limitów kredytowych kontrahenta (obejmujących limity na ryzyko przedrozliczeniowe, rozliczeniowe oraz limity na ryzyko emitenta i ryzyko kraju) i eskalacja przekroczeń. Ponadto DRR weryfikuje, czy transakcje zawierane przez front-office są wykonane po cenach rynkowych obowiązujących w momencie zawarcia transakcji oraz kontroluje proces modyfikacji i usuwania transakcji z systemów front-office.

3.7.2 Narzędzia i miary

W prowadzonej działalności mBank jest narażony na ryzyko rynkowe, czyli ryzyko niekorzystnej dla Banku zmiany bieżącej wyceny instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach Banku następującej w wyniku zmian czynników ryzyka rynkowego - stóp procentowych, kursów walutowych, cen akcji i kwotowań indeksów, implikowanych zmienności instrumentów opcyjnych, oraz spreadów kredytowych.

mBank identyfikuje ryzyko rynkowe na pozycjach zaliczanych do księgi handlowej wycenianych do wartości godziwej (metodą wyceny bezpośredniej lub metodą wyceny z modelu), które może się zmaterializować stratami mającymi swoje odzwierciedlenie w wyniku finansowym mBanku. Ponadto, Bank przypisuje ryzyko rynkowe pozycjom księgi bankowej, niezależnie od zasad kalkulacji wyniku na tych pozycjach stosowanych na potrzeby sprawozdawczości rachunkowej. W szczególności, w celu odzworowania ryzyka stóp procentowych produktów obszaru bankowości detalicznej i korporacyjnej o nieokreślonym terminie przeliczania odsetek lub o stopach administrowanych przez mBank, Bank stosuje modele tak zwanych portfeli replikujących. Bank przyjmuje również aktywne podejście do zarządzania kapitałem, które w przypadku miar ryzyka rynkowego odzwierciedlone jest poprzez modelowanie kapitału w horyzoncie inwestycyjnym 5 lat. Miary ryzyka rynkowego pozycji odsetkowych księgi bankowej są wyznaczone modelami wartości bieżącej (NPV – net present value).

Kwantyfikacja ekspozycji na ryzyko rynkowe odbywa się poprzez:

- pomiar wartości zagrożonej (VaR),
- pomiar oczekiwanej straty pod warunkiem, że strata przekracza wartość zagrożoną (ES – Expected Shortfall),
- pomiar wartości zagrożonej w niekorzystnych warunkach rynkowych (Stressed VaR),
- pomiar kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka rynkowego,
- wyznaczanie wartości testów warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) wyznaczana jest za pomocą metody historycznej, w trybie dziennym, dla 1-dniowego i 10-dniowego horyzontu czasowego dla poziomów ufności 95%, 97,5% oraz 99%. W metodzie symulacji historycznej brane są pod uwagę dane historyczne dotyczące czynników ryzyka z ostatnich 254 dni roboczych. Od września 2015 roku wprowadzony został pomiar wartości zagrożonej w niekorzystnych warunkach rynkowych. W przypadku tej miary kalkulacja jest analogiczna do kalkulacji wartości zagrożonej, a jedyną różnicą jest okres występowania warunków skrajnych, który wyznaczany jest na podstawie 7-letniego szeregu wartości zagrożonej, opartego na kolejnych dwunastomiesięcznych oknach zmian czynników ryzyka z ostatnich 8 lat. W 2016 roku obejmował on rok kończący się w czerwcu 2009 roku. Okres ten podlega weryfikacji co najmniej raz w roku.

W kalkulacji wartości zagrożonej uwzględniane są następujące czynniki ryzyka:

- stopy procentowe,
- kursy walutowe,
- ceny akcji i wartości indeksów oraz ich zmienności,
- spready kredytowe (w części odpowiadającej za rynkową fluktuację cen papierów dłużnych, odzwierciedlając wartość spreadu kredytowego dla obligacji korporacyjnych oraz wartość spreadu pomiędzy krzywą rentowności obligacji rządowych oraz krzywą swap - dla obligacji rządowych).

Na podstawie dziennej kalkulacji wartości zagrożonej obliczana jest oczekiwana wartość straty pod warunkiem, że strata przekracza wartość zagrożoną (ES), jako średnia z sześciu hipotetycznych największych strat.

Kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka rynkowego to kapitał na pokrycie strat w skali jednego roku z tytułu zmian wyceny instrumentów finansowych tworzących portfele Banku, wynikających ze zmian cen i wartości parametrów rynkowych.

Dodatkowymi miarami ryzyka rynkowego, uzupełniającymi pomiar wartości zagrożonej, są testy warunków skrajnych, które pokazują hipotetyczną zmianę bieżącej wyceny portfeli mBanku, która nastąpiłaby wskutek wystąpienia tzw. scenariuszy testów warunków skrajnych, czyli przyjęcia przez czynniki ryzyka wyszczególnionych skrajnych wartości, przy założeniu utrzymywania statycznego portfela.

Testy warunków skrajnych składają się z dwóch części: standardowych testów warunków skrajnych wyznaczonych dla standardowych czynników ryzyka: kursy wymiany walut, stopy procentowe, ceny akcji oraz ich zmienności, a także testu warunków skrajnych, który obejmuje zmiany spreadów kredytowych. W ten sposób zaadresowano między innymi potrzebę pokrycia w analizach testów warunków skrajnych niezależnego wpływu ryzyka bazowego (spreadu pomiędzy stopami obligacji rządowych oraz stopami IRS), na które wyeksponowany jest Bank z tytułu utrzymywania portfela obligacji Skarbu Państwa.

Ryzyko rynkowe, w szczególności ryzyko stóp procentowych księgi bankowej, jest kwantyfikowane również przez wyznaczanie wartości zagrożonego dochodu odsetkowego (ang. Earnings at Risk - EaR) dla portfela bankowego, co szerzej opisane zostało w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko rynkowe decyzjami Rady Nadzorczej (w odniesieniu do portfela Grupy mBanku), Zarządu Banku (w odniesieniu do portfela mBanku) oraz Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych (w odniesieniu do portfeli jednostek biznesowych) ustanawiane są limity VaR na poziomie ufności 97,5% w 1-dniowym horyzontie czasowym oraz limity na test warunków skrajnych.

3.7.3 Pomiar ryzyka

Wartość zagrożona, Expected Shortfall

W 2016 roku ryzyko rynkowe Banku mierzone wartością zagrożoną VaR (w horyzoncie jednodniowym, na poziomie ufności 97,5%) utrzymywało się na umiarkowanym poziomie w relacji do limitów VaR. Średnie wykorzystanie limitów wartości zagrożonej dla portfela Departamentu Rynków Finansowych (DFM), składającego się z pozycji portfela handlowego wynosiło 46% (2,5 mln zł), dla portfela Wydziału Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim (BM_WTW) 20% (0,2 mln zł), natomiast dla portfela Departamentu Skarbu (DS), którego pozycje są klasyfikowane wyłącznie do portfela bankowego wynosiło 79% (33,3 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału oraz 60% (25,1 mln zł) w przypadku portfela z modelowaniem kapitału.

Średnie wykorzystanie limitu wartości zagrożonej pozycji Departamentu Emisji Papierów Dłużnych (DCM) wynosiło 43% (0,8 mln PLN). Limit wartości zagrożonej pozycji Departamentu Finansowania Strukturalnego i Mezzanine (DFS) był wykorzystany średnio w 16% (8 tys. zł).

W 2016 roku na wysokość wartości zagrożonej (VaR) portfela Banku miały wpływ w przeważającej mierze portfele instrumentów wrażliwych na stopę procentową oraz na wyodrębniony spread kredytowy – portfele skarbowych papierów dłużnych zarządzane przez DS na księdze bankowej oraz zarządzane przez DFM na pozycjach księgi handlowej łącznie z pozycjami wynikającymi z transakcji wymiany stóp procentowych.

Portfele DFM instrumentów wrażliwych na zmiany kursów walutowych, takich jak transakcje wymiany walut oraz opcje walutowe, a także ekspozycja portfeli BM_WTW na ryzyko cen akcji oraz na ryzyko zmienności implikowanych opcji giełdowych obracanych na GPW miały relatywnie mniejszy wpływ na profil ryzyka Banku.

Poziom VaR i ES dla mBanku

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały statystyki poziomów miar wartości zagrożonej oraz oczekiwanej straty pod warunkiem, że przekroczy ona wartość zagrożoną portfela mBanku:

w tys. zł	2016 rok				2015 rok			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum	31.12.2015	średnia	maksimum	minimum
VaR IR	12 903	13 721	18 454	11 042	13 688	16 085	23 329	12 739
VaR FX	772	547	816	351	496	685	1 096	453
VaR EQ	199	214	791	62	79	5 170	6 588	67
VaR CS	21 249	21 172	30 150	19 856	26 320	23 916	26 345	20 426
VaR	28 037	35 306	40 726	27 124	29 943	27 877	34 881	21 266
ES	42 093	42 983	49 041	38 046	40 007	37 576	45 102	28 954

VaR IR – ryzyko stopy procentowej (bez wyodrębnionego ze stopy spreadu kredytowego)

VaR FX – ryzyko walutowe

VaR EQ – ryzyko akcyjne

VaR CS – ryzyko spreadu kredytowego

Wartość zagrożona w niekorzystnych warunkach

Od września 2015 roku wprowadzona została nowa miara - wartość zagrożona w niekorzystnych warunkach (jest to miara obserwowana). Poniższa tabela przedstawia statystyki tej miary dla mBanku za ostatni kwartał 2015 roku oraz w roku 2016:

w tys. zł	2016 rok				2015 rok			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum	31.12.2015	średnia	maksimum	minimum
Stressed VaR IR	45 288	43 671	50 339	36 293	37 742	35 742	39 293	31 053
Stressed VaR FX	2 339	1 363	2 655	576	1 338	1 376	2 933	516
Stressed VaR EQ	422	342	1 495	2	4	8 721	13 074	4
Stressed VaR CS	87 930	87 516	96 278	74 731	73 992	75 255	77 899	73 530
Stressed VaR	124 833	119 771	130 662	105 462	103 060	111 038	116 945	102 035

Kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka rynkowego

Dla Grupy mBanku średnie wykorzystanie limitu na kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka rynkowego w 2016 roku wyniosło 52% (681,5 mln zł). Średni poziom kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka rynkowego dla mBanku wynosił 668,9 mln zł. Na koniec 2016 roku kapitał ekonomiczny na ryzyko rynkowe wynosił dla Grupy mBanku 783,0 mln zł, natomiast dla Banku 767,3 mln zł. Dla porównania na koniec 2015 roku wartości tej miary kształtowały się odpowiednio na poziomie 655,8 mln zł oraz 643,5 mln zł.

Testy warunków skrajnych

Dla Grupy mBanku średnie wykorzystanie limitu na wyniki testów warunków skrajnych wyniosło w 2016 roku 59% (797,2 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału, natomiast 58% (788,1 mln zł) dla portfela z modelowaniem kapitału.

Dla mBanku średnie wykorzystanie limitu na wyniki testów warunków skrajnych wyniosło w 2016 roku 60% (776,6 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału.

Średnie wykorzystanie limitów na wyniki testów warunków skrajnych wyniosło w 2016 roku na portfelu DS 69% (655,3 mln zł) oraz 72% (692,0 mln zł), odpowiednio bez modelowania oraz z modelowaniem kapitału. Z kolei na portfelu DFM średnie wykorzystanie limitu wyniosło 37% (91,8 mln zł), na portfelu BM 17% (1,3 mln zł), na portfelu DCM 55% (33,2 mln zł), a na portfelu DFS 33% (232 tys. zł). Największą część prezentowanych wyników testów warunków skrajnych stanowi wartość testu z tytułu zmiany spreadu kredytowego dla portfeli obligacji skarbowych, ponieważ w scenariuszach stresowych uwzględniony został przeciętnie wzrost spreadu kredytowego o 100 punktów bazowych.

Poniższa tabela przedstawia wyniki testów warunków skrajnych dla mBanku (bez modelowania kapitału) w 2016 roku w porównaniu do roku 2015:

w mln zł	2016 rok				2015 rok			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum	31.12.2015	średnia	maksimum	minimum
Base ST	97	82	120	20	74	107	134	68
CS ST	752	695	782	623	640	689	770	611
Total ST	849	777	892	656	714	796	900	699

Base stress test – standardowy test warunków skrajnych

CS stress test – test warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych

Total stress test – całkowity test warunków skrajnych (suma standardowego testu warunków skrajnych i testu warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych)

3.8. Ryzyko walutowe

Bank jest narażony na wpływ zmian kursów walutowych z tytułu posiadanych aktywów finansowych i zaciągniętych zobowiązań w walutach innych niż PLN. Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Banku na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku. Tabele te przedstawiają aktywa i zobowiązania Banku według wartości bilansowej, w podziale walutowym.

31.12.2016	PLN	EUR	USD	CHF	CZK	Inne	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	5 823 151	2 276 894	30 065	8 197	996 597	23 847	9 158 751
Należności od banków	5 277 251	1 585 741	271 818	9 005	86 169	78 785	7 308 769
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	3 837 606	-	-	-	-	-	3 837 606
Pochodne instrumenty finansowe	1 294 257	386 238	34 762	90 807	2 199	10 043	1 818 306
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	37 011 311	11 446 065	1 378 666	19 085 388	3 246 761	135 940	72 304 131
Inwestycyjne papiery wartościowe	28 780 082	941 402	38 392	-	707 904	-	30 467 780
Inwestycje w jednostki zależne	1 779 371	2 848	-	-	-	-	1 782 219
Wartości niematerialne	539 421	388	-	-	643	-	540 452
Rzeczowe aktywa trwałe	470 516	5 283	-	-	5 896	-	481 695
Pozostałe aktywa, w tym aktywa podatkowe	470 764	13 109	1 382	485	29 811	5	515 556
A k t y w a r a z e m	85 283 730	16 657 968	1 755 085	19 193 882	5 075 980	248 620	128 215 265
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	1 197 491	911 791	212 237	6 181 492	-	3	8 503 014
Pochodne instrumenty finansowe	1 353 562	251 361	29 249	-	-	10 078	1 644 250
Zobowiązania wobec klientów	65 672 603	23 087 202	2 342 800	1 468 984	5 796 818	591 913	98 960 320
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	-	74 745	-	12 414	407	-	87 566
Pozostałe zobowiązania, w tym zobowiązania podatkowe	1 658 518	63 213	78 685	3 709	59 241	6 949	1 870 315
Rezerwy	173 007	7 939	698	349	654	1	182 648
Zobowiązania podporządkowane	1 263 940	-	-	2 679 409	-	-	3 943 349
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	71 319 121	24 396 251	2 663 669	10 346 357	5 857 120	608 944	115 191 462
Pozycja bilansowa netto	13 964 609	(7 738 283)	(908 584)	8 847 525	(781 140)	(360 324)	13 023 803
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	18 952 354	1 814 812	461 548	338	366 855	5 183	21 601 090
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	4 433 584	7 829 008	182 679	823 460	84 616	20 307	13 373 654

31.12.2015	PLN	EUR	USD	CHF	CZK	Inne	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	5 574 275	158 265	47 965	14 535	78 932	56 639	5 930 611
Należności od banków	2 820 660	1 762 378	235 417	732	107 010	55 124	4 981 321
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	558 590	-	-	-	-	-	558 590
Pochodne instrumenty finansowe	2 911 503	330 983	48 001	56 263	3 996	-	3 350 746
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	35 910 767	11 220 234	1 534 571	19 630 704	2 845 762	142 064	71 284 102
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	-	-	-	-	130	-	130
Inwestycyjne papiery wartościowe	28 292 518	862 205	-	-	827 919	-	29 982 642
Inwestycje w jednostki zależne	1 756 059	2 188	-	-	-	-	1 758 247
Wartości niematerialne	472 773	261	-	-	782	-	473 816
Rzeczowe aktywa trwałe	475 476	3 592	-	-	5 799	-	484 867
Pozostałe aktywa, w tym aktywa podatkowe	298 854	1 832	5 899	-	3 707	6	310 298
A k t y w a r a z e m	79 071 475	14 341 938	1 871 853	19 702 234	3 874 037	253 833	119 115 370
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	2 361 649	545 290	198 567	9 069 323	61	8 301	12 183 191
Pochodne instrumenty finansowe	2 946 703	194 202	63 013	-	-	-	3 203 918
Zobowiązania wobec klientów	61 768 572	16 246 078	1 707 708	1 319 760	4 577 142	304 891	85 924 151
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	-	57 142	-	20 659	767	-	78 568
Pozostałe zobowiązania, w tym zobowiązania podatkowe	1 236 825	76 633	62 356	3 501	42 205	9 016	1 430 536
Rezerwy	219 399	4 614	695	354	280	2	225 344
Zobowiązania podporządkowane	1 263 940	-	-	2 563 375	-	-	3 827 315
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	69 797 088	17 123 959	2 032 339	12 976 972	4 620 455	322 210	106 873 023
Pozycja bilansowa netto	9 274 387	(2 782 021)	(160 486)	6 725 262	(746 418)	(68 377)	12 242 347
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	17 205 395	1 387 865	460 708	-	330 750	19 845	19 404 563
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	3 747 517	5 409 553	160 952	787 880	82 392	19 590	10 207 884

3.9. Ryzyko stopy procentowej

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej funkcje monitoringu i kontroli ryzyka realizowane są przez Departament Ryzyka Rynków Finansowych, nadzorowany przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem, a operacyjne zarządzanie pozycjami ryzyka przez Departament Skarbu, podlegający Wiceprezesowi Zarządu ds. Rynków Finansowych. W ten sposób zapewniona została niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej zajmowaniem pozycji przez Bank.

Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej to ryzyko wynikające z narażenia wyniku odsetkowego oraz kapitału Banku na niekorzystny wpływ zmian stóp procentowych. Kierując się rekomendacjami KNF, a w szczególności Rekomendacją G, Bank monitoruje strukturę księgi bankowej zarówno w zakresie niedopasowania terminów przeszacowania, jak również ryzyka bazowego, ryzyka krzywej dochodowości oraz ryzyka opcji klienta.

Podstawowymi miarami stosowanymi do kontroli ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej są:

- luka niedopasowania terminów przeszacowania (różnica między aktywami, pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi księgi bankowej wyznaczana w określonych przedziałach przeszacowania w oparciu o najbliższą datę możliwej zmiany oprocentowania produktów odsetkowych);
- dochód odsetkowy narażony na ryzyko (ang. Earnings at Risk – potencjalny spadek dochodu odsetkowego w perspektywie 1 roku wskutek niekorzystnej zmiany rynkowych stóp procentowych. Miara zakłada stałą wartość i strukturę księgi bankowej, niezmienną konstrukcję oprocentowania, stałą wysokość marży oraz równoległe przesunięcie krzywej dochodowości. EaR liczony jest dla 5 głównych walut - PLN, CHF, EUR, CZK, USD).

Wykonywane są również analizy typu stres test, mające na celu oszacowanie wpływu niekorzystnych zmian stóp procentowych na dochód odsetkowy oraz na wartość ekonomiczną portfela bankowego. Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej kwantyfikowane jest również poprzez miary ryzyka rynkowego – wartość zagrożoną (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej jest ograniczana dla portfela bankowego limitami (mającymi charakter poziomów kontrolnych) niedopasowania terminów przeszacowania, a także limitami dla ryzyka rynkowego – nałożonymi na wartość zagrożoną (VaR) oraz testy warunków skrajnych. Wykorzystanie tych limitów jest monitorowane i kontrolowane w trybie dziennym.

Dochód odsetkowy narażony na ryzyko

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku nagła, trwała i o niekorzystnym kierunku zmiana rynkowych stóp procentowych o 100 p.b. dla wszystkich terminów zapadalności spowodowałaby zmniejszenie rocznego dochodu odsetkowego, w okresie 12 miesięcy następujących po dniu bilansowym (EaR) o:

w mln zł	2016				2015			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum	31.12.2015	średnia	maksimum	minimum
PLN	171,8	78,3	180,0	34,7	99,4	55,4	122,2	8,4
USD	9,3	7,5	13,8	1,2	3,7	2,4	7,5	0,7
EUR	64,9	70,6	142,3	50,2	52,5	37,3	63,1	0,0
CHF	0,0	4,1	21,6	0,0	2,4	8,1	38,8	0,0
CZK	3,1	4,1	7,5	2,4	2,7	2,3	4,8	1,3

Do wyliczenia tych wartości przyjęto założenie, że struktura aktywów i zobowiązań finansowych ujętych w sprawozdaniu według stanu na prezentowane powyżej daty, będzie niezmienna przez okres roku, a Bank nie podejmie żadnych działań w celu zmiany związanej z nimi ekspozycji na ryzyko zmiany stopy procentowej. W kalkulacjach uwzględniono pozycje wynikające z modelowania okresu przeszacowania zgodnie z metodologią portfeli replikujących.

Testy warunków skrajnych

Bank przeprowadza również szereg kalkulacji zmian wartości ekonomicznej portfela bankowego o charakterze scenariuszy testu warunków skrajnych. Zmiana wartości ekonomicznej portfela bankowego w wyniku stres testu, który zakłada scenariusz negatywnej zmiany stóp procentowych dla danej waluty o 200 punktów bazowych wynosiła na koniec 2016 roku 658,1 mln zł (na koniec 2015 roku 497,9 mln zł). Przy kalkulacji tych wartości nie uwzględnia się korelacji pomiędzy walutami oraz zakłada się brak możliwości spadku oprocentowania klientowskiego poniżej 0.

W portfelu bankowym istotną pozycją wycenianą do wartości godziwej jest portfel papierów wartościowych w złotych (bony pieniężne, bony oraz obligacje skarbowe). Ryzyko zmian stóp procentowych w odniesieniu do tego portfela jest kalkulowane także przy wykorzystaniu metodologii testów warunków skrajnych (opisanej powyżej w pkt 3.7). Uwzględnia ona zarówno scenariusze zmian rynkowych stóp procentowych oraz spreadu kredytowego, co w przypadku papierów skarbowych może odzwierciedlać ryzyko bazowe (zmiany spreadu pomiędzy krzywą rządową oraz krzywą swapową).

Ryzyko stopy procentowej mBanku S.A.

Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Banku na ryzyko stopy procentowej. Tabele te przedstawiają instrumenty finansowe Banku według wartości bilansowej, w podziale według wcześniejszego z dwóch terminów: zmiany oprocentowania przewidzianego w umowie lub terminu wymagalności.

31.12.2016	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Pozycje nieodsetkowe	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	2 780 247	-	-	-	-	6 378 504	9 158 751
Należności od banków	3 725 356	2 718 995	681 593	-	-	182 825	7 308 769
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, inwestycyjne i inwestycje w jednostki zależne	8 911 865	385 958	3 432 026	20 543 861	980 593	1 833 302	36 087 605
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	57 229 062	9 657 163	2 320 435	2 868 525	522	228 424	72 304 131
Inne aktywa oraz pochodne instrumenty finansowe	268 398	360 343	505 176	425 380	54 179	572 626	2 186 102
A k t y w a r a z e m	72 914 928	13 122 459	6 939 230	23 837 766	1 035 294	9 195 681	127 045 358
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	3 554 311	4 947 423	-	-	-	1 280	8 503 014
Zobowiązania wobec klientów	74 272 306	9 901 491	8 169 140	6 379 866	171 284	66 233	98 960 320
Zobowiązania podporządkowane	1 465 581	1 977 101	500 667	-	-	-	3 943 349
Pozostałe zobowiązania oraz pochodne instrumenty finansowe	232 336	324 483	579 944	348 361	47 808	1 904 058	3 436 990
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	79 524 534	17 150 498	9 249 751	6 728 227	219 092	1 971 571	114 843 673
Luka bilansowa	(6 609 606)	(4 028 039)	(2 310 521)	17 109 539	816 202		

31.12.2015	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Powyżej 5 lat	pozycje nieodsetkowe	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	2 551 372	-	-	-	-	3 379 239	5 930 611
Należności od banków	2 360 752	1 990 616	446 067	10 056	-	173 830	4 981 321
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, inwestycyjne i inwestycje w jednostki zależne	11 192 757	407 071	4 410 636	13 451 704	1 215 110	1 622 201	32 299 479
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	55 940 216	9 683 037	2 038 208	3 213 216	226 071	183 354	71 284 102
Inne aktywa oraz pochodne instrumenty finansowe	474 124	654 067	1 191 765	679 005	101 110	529 694	3 629 765
A k t y w a r a z e m	72 519 221	12 734 791	8 086 676	17 353 981	1 542 291	5 888 318	118 125 278
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	5 768 851	6 390 976	21 310	-	-	2 054	12 183 191
Zobowiązania wobec klientów	63 598 275	9 342 686	9 546 150	3 185 413	196 722	54 905	85 924 151
Zobowiązania podporządkowane	1 435 282	1 891 372	500 661	-	-	-	3 827 315
Pozostałe zobowiązania oraz pochodne instrumenty finansowe	444 281	663 942	1 226 852	609 835	108 327	1 536 945	4 590 182
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	71 246 689	18 288 976	11 294 973	3 795 248	305 049	1 593 904	106 524 839
Luka bilansowa	1 272 532	(5 554 185)	(3 208 297)	13 558 733	1 237 242		

3.10. Ryzyko płynności

Źródła ryzyka płynności

Ryzyko płynności jest rozumiane jako ryzyko utraty zdolności finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań płatniczych wynikających z posiadanych przez Bank pozycji bilansowych i pozabilansowych na dogodnych dla Banku warunkach i po cenie rynkowej zobowiązań.

Przyczyny problemów z płynnością mogą pojawić się po dwóch stronach bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych.

Po stronie **aktywnej** ich głównym źródłem jest ryzyko płynności rynku oraz ryzyko nieterminowej spłaty kredytów. Ryzyko płynności rynku jest to rodzaj zagrożenia, którego objawem jest całkowity bądź częściowy brak możliwości upłynnienia posiadanych aktywów lub możliwość zbycia tych aktywów jedynie po niekorzystnej cenie. Jest on uwzględniony w analizach płynności poprzez przyjęcie ostrożnościowych założeń dotyczących stopnia płynności aktywów (w szczególności Rezerwy Płynności) i możliwości ich upłynnienia odzwierciedlonej w profilu upłynnienia (w scenariuszu ANL Stress). Z tego powodu w scenariuszu kryzysu rynkowego (ANL Stress Market) i scenariuszu połączonym (ANL Stress Combined) zakłada się korzystanie z kredytu lombardowego oraz transakcji repo oferowanych przez NBP pod zastaw dopuszczalnych papierów wartościowych z uwzględnieniem odpowiednich korekt stosowanych przez NBP. Ryzyko nieterminowej spłaty kredytów związane jest z gwałtowną materializacją się ryzyka kredytowego powiązanego np. z rynkiem nieruchomości mieszkalnych czy komercyjnych.

Po stronie **pasywnej** najczęstszym źródłem ryzyka płynności jest ryzyko finansowania i ryzyko wycofania środków przez klientów. Pierwsze z nich jest rodzajem zagrożenia, w którym w przypadku kryzysu pozyskanie środków finansujących może odbyć się jedynie po znacznie wyższej cenie, a w sytuacji skrajnej pozyskanie lub odnowienie zapadającego finansowania wcale nie jest możliwe. Drugi rodzaj zagrożenia jest związany z niepewnością w zakresie zachowania klientów, których decyzje (np. dotyczące wycofania zdeponowanych środków) mogą zachwiać zdolnością Banku do bieżącej obsługi zobowiązań.

Źródłem ryzyka dla **zobowiązań pozabilansowych** są, związane z zachowaniem klientów, niespodziewane ciągnięcia przyznaných linii. Odnosi się to również do wykorzystywania przyznaných linii intraday i overdraft dla klientów powierniczych i korporacyjnych. Materializacja tego rodzaju ryzyka może być szczególnie dotkliwa w sytuacji występowania wysokich koncentracji zobowiązań. W odniesieniu do instrumentów pochodnych zawartych w ramach umów CSA (Credit Support Annex) lub rozliczanych przez centralnego kontrahenta, ryzyko płynności może materializować się na skutek niekorzystnych, skrajnych zmian w warunkach rynkowych powodujących zmianę wyceny instrumentów pochodnych i związanej z tym konieczności uzupełnienia zabezpieczenia.

Bieżąca działalność Banku wymaga rozliczania operacji płatniczych. Tego typu działalność generuje wysokie zapotrzebowanie na płynności w ciągu dnia. Na poziomie systemu NBP oferuje narzędzie wspierające płynne rozliczanie transakcji (kredyt techniczny). Bank posiada odpowiedniej wielkości portfel płynnych papierów wartościowych spełniających określone wymagania w celu bieżącego korzystania z kredytu technicznego.

Biorąc pod uwagę **Grupę mBanku** ryzyko płynności identyfikowane jest również jako możliwość nieoczekiwanego wzrostu istotnych potrzeb płynnościowych spółek zależnych mBanku. Zgodnie z decyzją Zarządu Banku z dnia 25 listopada 2014 roku zostało wprowadzone scentralizowane podejście do zarządzania finansowaniem Grupy w celu zwiększenia efektywności wykorzystywanych zasobów

płynnościowych oraz bardziej efektywnego dopasowania struktury terminowej zapadalności finansowania i aktywów. Finansowanie spółek zależnych odbywa się za pośrednictwem Departamentu Skarbu (DS), z wyjątkiem mBanku Hipotecznego i mLeasing, które dodatkowo pozyskują finansowanie na rynku poprzez emisję listów zastawnych (mBank Hipoteczny) oraz krótkoterminowych papierów dłużnych (mBank Hipoteczny i mLeasing). Ryzyko nieoczekiwanego wzrostu istotnych potrzeb płynnościowych spółek zależnych mBanku może powstać wskutek np. braku możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego (mBank Hipoteczny i mLeasing) lub nieoczekiwanego wzrostu materializowania się ryzyka kredytowego.

Ryzyko płynności może ujawnić się także w wyniku stosowania nieadekwatnych modeli na potrzeby analiz płynności (np. modelu osadu bazy depozytowej) i może w konsekwencji polegać na niedoszacowaniu ryzyka płynności. Jest ono monitorowane poprzez weryfikację i back-testy zgodnie z Polityką Zarządzania Modelami.

Organizacja zarządzania ryzykiem

W celu zapewnienia efektywnego procesu zarządzania ryzykiem płynności Zarząd Banku określa adekwatną strukturę organizacyjną oraz deleguje kompetencje na dedykowane jednostki i Komitety. Zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się w oparciu o model trzech linii obrony. W ramach istniejącego procesu można wyodrębnić obszar zarządzania ryzykiem płynności zarówno na poziomie strategicznym jak i operacyjnym (I linia obrony), obszar pomiaru i kontroli ryzyka płynności (II linia obrony) oraz Audyt Wewnętrzny (III linia obrony) dokonujący niezależnych ocen zarówno pierwszej jak i drugiej linii obrony.

Zarządzanie ryzykiem płynności ma na celu zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku i Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności. Na proces zarządzania płynnością składa się zbiór działań mających na celu identyfikację, pomiar, kontrolowanie, monitorowanie, redukcję oraz określenie akceptowanego poziomu ekspozycji na ryzyko. W procesie tym można wydzielić, w sensie operacyjnym, dwa podstawowe elementy – składnik obejmujący wszelkie formy zarządzania oraz składnik kontroli i monitorowania ryzyka płynności. Za zarządzanie ryzykiem płynności na poziomie strategicznym odpowiadają Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku, Komitet Ryzyka Rynków Finansowych mBanku oraz Zarząd Banku. W procesie kontroli i zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą poniższe jednostki.

- **Departament Skarbu (DS)** - I linia obrony, pełni w Banku funkcje skarbowe, odpowiada za zapewnienie środków do rozliczeń na rachunkach Banku w ramach zarządzania ryzykiem płynności w wymiarze śróddziennym, realizację strategicznych zaleceń Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku, kształtowanie struktury przyszłych przepływów pieniężnych w ramach limitów nałożonych przez Radę Nadzorczą Banku, Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Rynków Finansowych mBanku, odpowiedniego poziomu rezerw, stanowiących zabezpieczenie płynności w ramach limitów nałożonych przez Radę Nadzorczą Banku, Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Rynków Finansowych mBanku. Funkcję wspierającą dla Departamentu Skarbu przy realizacji opisanych wyżej zadań pełnią: Departament Instytucji Finansowych w zakresie aranżacji finansowania od banków krajowych i zagranicznych oraz międzynarodowych instytucji finansowych oraz Departament Rynków Finansowych w zakresie aranżacji emisji papierów dłużnych Banku. Dodatkowo do zadań DS należy monitorowanie ryzyka płynności i finansowania spółek Grupy mBanku pod kątem zgodności z wewnętrzną dokumentacją Banku, uczestniczenie, jako obserwator z ramienia Banku, w posiedzeniach komitetów ALCO spółek Grupy mBanku (w szczególności mBanku Hipotecznego S.A.).
- **Departament Obsługi i Rozliczeń Rynków Finansowych (DOF)** – I linia obrony, odpowiada za operacyjny nadzór nad prawidłowością przepływów na rachunkach.
- **Departament Usług Powierniczych (DCU)** – I linia obrony, pełni funkcje w zakresie rozliczeń transakcji na papierach wartościowych.
- **Departament Ryzyka Rynków Finansowych (DRR)** - II linia obrony, odpowiada za kontrolę i bieżące monitorowanie ryzyka płynności Banku na poziomie strategicznym i raportuje do Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem, do Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych mBanku oraz Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku. DRR monitoruje płynność finansową w trybie dziennym wykorzystując metody oparte o analizę przepływów pieniężnych. Pomiar ryzyka płynności bazuje na modelu nadzorczym oraz wewnętrznym, który został zbudowany na podstawie analiz specyfiki Banku, zmienności bazy depozytowej, koncentracji finansowania oraz planowanego rozwoju poszczególnych portfeli.
- **Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)** – III linia obrony, dokonuje niezależnych ocen zarówno pierwszej jak i drugiej linii obrony.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań. Bank realizuje ten cel poprzez dywersyfikację stabilnych źródeł finansowania w odniesieniu do grup klientów (od których pozyskuje depozyty), produktów i walut przy jednoczesnej optymalizacji bilansu pod kątem rentowności. Długoterminowe działania mBanku w tym zakresie realizowane są przy uwzględnieniu uwarunkowań co do możliwości pozyskania finansowania oraz dochodowości biznesu.

W 2016 roku sytuacja płynnościowa była monitorowana i utrzymywana na adekwatnym do potrzeb poziomie poprzez dostosowywanie poziomu bazy depozytów i uruchamianie dodatkowych źródeł finansowania w zależności od rozwoju akcji kredytowej i pozostałych potrzeb płynnościowych.

Narzędzia i miary wykorzystywane w pomiarze ryzyka płynności

W ramach zarządzania ryzykiem płynności analizie poddawany jest szereg miar ryzyka, z których podstawową jest luka niedopasowania. Obejmuje ona wszystkie aktywa, pasywa oraz pozycje pozabilansowe Banku dla wszystkich walut w horyzontach czasowych ustalonych przez Bank. W 2016 roku Bank utrzymywał poziom nadwyżki płynnościowej adekwatny do prowadzonej działalności operacyjnej i aktualnej sytuacji rynkowej w postaci portfela płynnych papierów skarbowych i pieniężnych, dla których istnieje możliwość zastawu bądź sprzedaży w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości. Zgodnie z Uchwałą KNF nr 386/2008 w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Bank kalkuluje zdefiniowane w Uchwale nadzorcze miary płynności. W 2016 roku nadzorcze limity na miary płynności, zarówno krótkoterminowej, jak i długoterminowej, nie były przekraczane. Ponadto zgodnie z wymogami Uchwały, Bank dokonuje pogłębionej analizy płynności długoterminowej oraz ustala wewnętrzne limity (o charakterze poziomów kontrolnych) zaangażowania w aktywa długoterminowe. Badana jest również stabilność i struktura źródeł finansowania, w tym poziom osadu i koncentracji dla depozytów terminowych i rachunków bieżących. Dodatkowo Bank przeprowadza analizy zmienności pozycji bilansowych i pozabilansowych, w szczególności otwartych linii kredytowych i wykorzystania limitów w rachunkach.

Bieżącej analizie podlega nie tylko płynność w warunkach normalnych, ale również przy założeniu scenariuszy mogących skutkować potencjalnym zagrożeniem jej utraty. W celu określenia wytrzymałości Banku na niekorzystne, istotne zdarzenia mogące prowadzić do utraty płynności przeprowadzane są analizy scenariuszowe obejmujące skrajne założenia dotyczące zarówno funkcjonowania rynków finansowych, zjawisk behawioralnych dotyczących klientów Banku, jak i połączenie obu wymienionych czynników. W tym celu regularnie przeprowadzane są trzy scenariusze: ANL Stress odzwierciedlający scenariusz kryzysu wewnątrz banku, ANL Stress Market odzwierciedlający kryzys rynkowy oraz ANL Stress Combined łączący oba poprzednio wymienione.

Główne założenia scenariusza ANL Stress:

- odpływ depozytów klientów,
- materializacja udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych,
- sprzedaż na rynku płynnych papierów w oszacowanych przez Bank kwotach,
- wykorzystanie finansowania zabezpieczonego z banku centralnego dla niesprzedanej kwoty papierów wartościowych.

Główne założenia scenariusza ANL Stress Market:

- odpływ depozytów klientów,
- materializacja udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych,
- brak możliwości sprzedaży na rynku papierów wartościowych Rezerw Płynności,
- wykorzystanie finansowania zabezpieczonego z banku centralnego dla niesprzedanej kwoty papierów wartościowych.

Scenariusz ANL Stress Combined łączy założenia ANL Stress i ANL Stress Market.

Dodatkowo raz do roku w Banku przeprowadzany jest scenariusz odwrócony dla ryzyka płynności (reverse stress test) oraz z częstotliwością miesięczną scenariusz kryzysowy dla ryzyka płynności śróddziennej.

Testy warunków skrajnych są wykorzystywane w Banku do bieżącego zarządzania ryzykiem płynności oraz są raportowane do Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych, Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku (ALCO) oraz Rady Nadzorczej Banku. Dodatkowo scenariusze wykorzystane w istniejącym w Banku Planie Awaryjnym są spójne z testami warunków skrajnych.

Bank posiada ustalone procedury działania na wypadek zagrożenia utraty płynności finansowej. W zależności od dotkliwości występujących czynników oraz stopnia zagrożenie utratą płynności zdefiniowane są odpowiednie działania w Planie Awaryjnym na wypadek zagrożenia utraty płynności przez Grupę mBanku (Plan Awaryjny) lub w Planie Naprawy Grupy mBanku (Plan Naprawy).

Realizacja strategii zapewnienia płynności polega na aktywnym zarządzaniu strukturą bilansu, przyszłych przepływów pieniężnych oraz utrzymywaniu odpowiednich rezerw płynności adekwatnych do potrzeb płynnościowych, wynikających z aktywności Banku i struktury bilansu, zobowiązań wobec spółek zależnych i aktualnej sytuacji rynkowej oraz zapotrzebowania na środki płynne wynikające z przeprowadzanych testów warunków skrajnych. W tym celu Bank utrzymuje zapas nieobciążonych aktywów płynnych stanowiących Rezerwy Płynności, dla których istnieje możliwość zastawu, transakcji na rynku repo bądź sprzedaży w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości. W skład Rezerw Płynności wchodziły polskie obligacje skarbowe w PLN i EUR, bony pieniężne emitowane przez Narodowy Bank Polski, oraz czeskie obligacje skarbowe w CZK. Wartości tych Rezerw wynosiły:

Wartość Rezerw Płynności (w mln zł)	
31.12.2016	31.12.2015
25 034	22 900

W celu wsparcia procesu zarządzania ryzykiem płynności został wypracowany system wskaźników wczesnego ostrzegania. Składa się on ze wskaźników monitorujących poziom wykorzystania limitów regulacyjnych i wewnętrznych oraz dodatkowo wskaźników monitorujących istotne zmiany czynników rynkowych, a także zmiany struktury bilansu Banku. Przekroczenie wartości progowych przez zdefiniowane wskaźniki może być przesłanką do uruchomienia Planu Awaryjnego lub Planu Naprawy.

W związku ze stosowaniem przez Bank instrumentów FX swap i CIRS do zamiany nadwyżek walut lokalnych na waluty obce, w Banku obowiązują wewnętrzne limity na wykorzystanie tych instrumentów. Dodatkowo, w celu ograniczenia ryzyka koncentracji transakcji FX swap monitorowana jest wielkość pozyskiwanych kwot w okresie do 1 roku w przedziałach miesięcznych.

W Banku obliczane są i raportowane również inne miary ryzyka płynności obejmujące:

- koncentrację źródeł finansowania,
- stabilność bazy depozytowej,
- zrywalność depozytów,
- wskaźnik finansowania rynku nieruchomości.

Bank w zarządzaniu ryzykiem płynności uwzględnia również ryzyko płynności produktu. Odzwierciedlone jest ono w zakresie pomiaru płynności rynku papierów wartościowych, które tworzą Rezerwy Płynności, uwzględniając determinanty płynności rynkowej takie jak: obrót rynkowy, głębokość arkusza zleceń, spread transakcji kupna/sprzedaży i wielkość emisji. Badanie płynności rynkowej uwzględnione jest w mierze ryzyka ANL Base i ANL Stress, w których konstrukcja scenariuszy uwzględnia upłynianie obligacji Skarbu Państwa będących w posiadaniu Banku na poszczególnych seriach obligacji. Badanie potencjału rynkowego wykonywane jest również w kontekście potencjału zastawienia poszczególnych serii obligacji.

Pomiar, limitowanie i raportowanie ryzyka płynności

W Banku funkcjonuje proces cyklicznego raportowania ryzyka płynności. Obejmuje ono zarówno dostarczanie informacji dziennej dla jednostek zajmujących się zarządzaniem ryzykiem płynności oraz osób kontrolujących zarządzanie ryzykiem płynności na poziomie operacyjnym, jak i cykliczne raportowanie dla wyższych szczebli zarządzania na potrzeby podejmowania decyzji strategicznych dotyczących ryzyka płynności.

W cyklu dziennym raportowane są:

- miary regulacyjne,
- luki płynności w scenariuszach kryzysowych dla mBanku, Grupy mBanku oraz istotnych z punktu widzenia ryzyka płynności spółek zależnych wraz z wykorzystaniem nałożonych na nie limitów,
- płynność śróddzienna,
- inne miary wewnętrzne ryzyka płynności.

W cyklu tygodniowym raportowane są:

- Wskaźniki Wczesnego Ostrzegania (EWI).

W cyklu miesięcznym raportowane są:

- miary regulacyjne i wewnętrzne miary płynności dla członków Zarządu Banku oraz Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych (KRF),
- miary regulacyjne, wewnętrzne miary płynności oraz prognozy miar płynności uwzględniające prognozy rozwoju biznesu dla Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku (ALCO).

W cyklu kwartalnym raportowane są miary regulacyjne i wewnętrzne miary płynności dla Rady Nadzorczej Banku.

Dla potrzeb bieżącego monitorowania płynności Bank kalkuluje wartości urealnionej, skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych. Luka urealniona jest kalkulowana na bazie przepływów kontraktowych (Nota 3.10.1). Urealniane są przede wszystkim przepływy w portfelu depozytów klientów niebankowych, w portfelu kredytów w rachunkach bieżących oraz przepływy portfela kredytów terminowych. Przy kalkulacji miar płynności Bank bierze pod uwagę potencjalne możliwości uzyskania środków finansowych z tytułu upłynnienia bądź zastawienia papierów wartościowych należących do Rezerw Płynności Banku.

Wartość urealnionej, przedziałowej i skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych (w mln zł)				
Przedział czasowy	luka - 31.12.2016		luka - 31.12.2015	
	przedziałowa	skumulowana	przedziałowa	skumulowana
do 1 dnia roboczego	8 024	8 024	10 494	10 494
do 3 dni roboczych	7 421	15 445	(5 946)	4 548
do 7 dni kalendarzowych	380	15 825	(5 946)	4 548
do 15 dni kalendarzowych	(838)	14 987	3 610	8 158
do 1 miesiąca	2 605	17 592	775	8 933
do 2 miesięcy	1 003	18 595	1 637	10 570
do 3 miesięcy	(993)	17 602	442	11 012
do 4 miesięcy	139	17 741	427	11 439
do 5 miesięcy	133	17 874	(256)	11 183
do 6 miesięcy	88	17 962	74	11 257
do 7 miesięcy	197	18 159	247	11 504
do 8 miesięcy	181	18 340	196	11 700
do 9 miesięcy	118	18 458	52	11 752
do 10 miesięcy	(797)	17 661	(516)	11 236
do 11 miesięcy	182	17 843	(1 674)	9 562
do 12 miesięcy	(1 998)	15 845	588	10 150

Powyższe wartości należy interpretować jako nadwyżki/niedobory płynności w wymienionych przedziałach czasowych. Od dnia 21 maja 2016 roku dane uwzględniają Dom Maklerski mBanku, który z tym dniem został włączony do struktur mBanku S.A. Dzięki pozytywnej dynamice wzrostu niebankowych depozytów terminowych i rachunków bieżących (10 mld zł, w przeliczeniu po kursie z dnia 31 grudnia 2016 roku) przewyższającej dynamikę rozwoju działalności kredytowej (1,3 mld zł, w przeliczeniu po kursie z dnia 31 grudnia 2016 roku) zanotowany został wzrost poziomu płynności na koniec 2016 roku.

W roku 2016 miał miejsce wzrost płynności związany z emisją 500 mln EUR obligacji w ramach Programu Emisji Obligacji (EMTN) prowadzonego w spółce mFF. Spadek zadłużenia wobec głównego akcjonariusza, Commerzbanku AG wynika ze spłaty 800 mln CHF kredytów. Jednocześnie w skumulowanej luce niedopasowania przepływów pieniężnych na koniec 2016 roku uwzględnione zostało zadłużenie wobec Commerzbanku AG, pozostające do spłaty w 2017 roku w kwocie równej 750 mln CHF kredytów i 400 mln CHF pożyczek podporządkowanych.

Metodyka ANL zawiera dodatkowy element, którego celem jest przygotowanie Banku na wypadek znacznych zmian kursów walutowych skutkujących negatywną wyceną transakcji CIRS i Fx-Swap przekładającą się na powstanie potrzeb płynnościowych wynikających z konieczności uzupełniania zabezpieczenia wobec kontrahentów (wartość odpływu za koniec roku 2016 – 966 mln PLN).

Ponadto Bank oblicza kwotę dodatkowego wymogu depozytów zabezpieczających, wynikającego z zawartych umów z kontrahentami, które musiałyby dostarczyć kontrahentom w przypadku potencjalnego obniżenia ratingu kredytowego. Według stanu na 31 grudnia 2016 roku Bank nie musiałby wносить dodatkowego zabezpieczenia ze względu na pozytywną wycenę transakcji.

W 2016 roku płynność Banku kształtowała się na bezpiecznym poziomie, co było odzwierciedlone w kwocie nadwyżki środków płynnych nad zobowiązaniami krótkoterminowymi w terminach miar ANL oraz w poziomach miar regulacyjnych.

Niedopasowanie luk ANL w terminach do 1 miesiąca oraz do 1 roku w ciągu 2016 roku oraz wysokość miar regulacyjnych M1, M2 oraz LCR przedstawia poniższa tabela:

Miara*	2016			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum
ANL Base 1M**	20 428	16 767	21 088	12 252
ANL Base 1Y**	18 694	16 597	20 837	12 392
ANL Stress 1M**	17 579	14 473	18 903	10 377
ANL Stress 1Y**	15 845	14 303	18 473	10 109
ANL Market 1M**	17 436	13 310	18 405	9 650
ANL Combined 1M**	16 411	12 437	17 404	8 706
M1	15 117	13 570	17 974	7 681
M2	1,42	1,40	1,54	1,26
M3	4,79	4,82	5,20	4,03
M4	1,41	1,34	1,41	1,28
LCR	200%	154%	200%	126%

* Miary ANL Base, ANL Stress, ANL Stress Market, ANL Stress Combined oraz M1 są wyrażone w mln zł, podczas gdy M2 jest miarą relatywną wyrażoną w postaci ułamka dziesiętnego. Miara ANL Stress jest limitowana do 1 roku, natomiast miary ANL Stress Market i ANL Stress Combined są limitowane do 1 miesiąca.

** Średnie, maksima i minima są obliczone za okres począwszy od dnia 1 lutego 2016 r.

Nadzorcze miary płynności krótkoterminowej (M1, M2) w 2016 roku kształtowały się na bezpiecznym poziomie z minimalną wartością 7,7 mld PLN (M1) powyżej limitu wynoszącego 0. Miary pokrycia długoterminowego (M3, M4) odznaczały się wysoką stabilnością na bezpiecznym poziomie, powyżej minimum określonego przez regulatora równego 1. W szczególności M3 oscylowało w zakresie od 4,03 do 5,20 w 2016 roku, podczas gdy M4 w zakresie od 1,28 do 1,41. Miara LCR pozostawała na bezpiecznym poziomie, znacznie przekraczającym 100%.

Źródła finansowania

Założenia strategiczne dotyczące dywersyfikacji źródeł finansowania i rentownej struktury bilansu odzwierciedlone są w planie finansowym Grupy mBanku za pomocą wybranych mierników, między innymi wskaźnika L/D (Loans to Deposits). Mierzy on określoną relację kredytów do depozytów w celu utrzymania stabilnej struktury bilansu. W ciągu roku 2016 wartość wskaźnika L/D uległa poprawie z poziomu 83,0% do poziomu 73,1%. Bank buduje stabilną bazę depozytową poprzez oferowanie klientom produktów depozytowych, inwestycyjnych oraz programów regularnego i celowego oszczędzania jak również w ramach depozytów operacyjnych spółek zależnych. Środki pozyskiwane od klientów Banku stanowią główne źródło finansowania działalności. Drugim pod względem wielkości źródłem finansowania jest portfel długoterminowych pożyczek od banków (powyżej 1 roku), w tym głównie od Commerzbanku (Nota 27). Wspomniane pożyczki, łącznie z pożyczkami podporządkowanymi (Nota 30) stanowią podstawowe źródło finansowania portfela kredytów hipotecznych w CHF. W związku z zawieszeniem sprzedaży kredytów hipotecznych w CHF następuje sukcesywne zmniejszanie się należności Banku w tej walucie wynikające ze stopniowego spłacania się portfela. Środki uzyskane ze spłaty wspomnianych kredytów są wykorzystywane do pomniejszenia zadłużenia Banku w CHF w stosunku do głównego akcjonariusza. W roku 2016 zadłużenie wobec Commerzbanku AG zostało zredukowane o 800 mln CHF - spłata kredytów.

Ponadto do finansowania się (w tym w walutach obcych) Bank wykorzystuje średnioterminowe i długoterminowe instrumenty, w tym finansowanie w postaci linii kredytowych zarówno w ramach Grupy Commerzbanku, jak i na rynku międzynarodowym (pozostające do spłaty kredyty z EBI – równowartość 4,2 mld PLN pozostające do spłaty na koniec 2016 roku) oraz transakcje FX swap i CIRS. W 2016 roku Grupa mBanku wyemitowała w ramach Programu Emisji Obligacji (EMTN) obligacje w kwocie 500 mln EUR (zobowiązanie na koniec 2016 roku – 1,5 mld EUR), jednocześnie w roku 2016 Bank zanotował wzrost zobowiązań netto z tytułu transakcji FX swap i CIRS w CHF.

Przy podejmowaniu decyzji co do finansowania, mając na celu optymalne dostosowanie struktury terminowej źródeł finansowania do struktury długoterminowych aktywów, Bank bierze pod uwagę poziomy nadzorczych miar płynności oraz wewnętrznie ustanowione limity płynności.

3.10.1 Przepływy środków pieniężnych z transakcji na niepochodnych instrumentach finansowych

Poniższa tabela zawiera wartości przepływów środków pieniężnych wymaganych do zapłacenia przez Bank, wynikających z zobowiązań finansowych. Przepływy zaprezentowano na datę bilansową w podziale według pozostałego umownego terminu wymagalności. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego. Kwoty ujawnione w analizie terminów wymagalności to umowne niezdykontowane przepływy środków pieniężnych.

Zobowiązania (według umownych terminów wymagalności) na dzień 31.12.2016 r.

	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	1 502 129	53 182	3 127 552	3 897 537	-	8 580 400
Zobowiązania wobec klientów	73 623 165	7 523 500	5 898 982	10 367 203	2 400 626	99 813 476
Zobowiązania podporządkowane	34 420	1 649 178	34 768	198 036	2 422 238	4 338 640
Pozostałe zobowiązania	1 345 001	-	-	-	-	1 345 001
Zobowiązania razem	76 504 715	9 225 860	9 061 302	14 462 776	4 822 864	114 077 517

Aktywa (według oczekiwanych terminów zapadalności)

Aktywa razem	21 651 115	3 976 243	18 091 969	57 593 251	37 292 354	138 604 932
Luka płynności netto	(54 853 600)	(5 249 617)	9 030 667	43 130 475	32 469 490	24 527 415

Zobowiązania (według umownych terminów wymagalności) na dzień 31.12.2015 r.

	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	2 826 397	95 895	3 219 210	6 162 615	-	12 304 117
Zobowiązania wobec klientów	62 651 370	7 155 930	6 965 983	5 357 648	4 754 575	86 885 506
Zobowiązania podporządkowane	1 018 826	1 596	39 277	1 774 492	1 441 788	4 275 979
Pozostałe zobowiązania	1 045 218	-	-	-	-	1 045 218
Zobowiązania razem	67 541 811	7 253 421	10 224 470	13 294 755	6 196 363	104 510 820

Aktywa (według oczekiwanych terminów zapadalności)

Aktywa razem	20 773 177	4 115 719	18 352 516	44 528 064	39 449 432	127 218 908
Luka płynności netto	(46 768 634)	(3 137 702)	8 128 046	31 233 309	33 253 069	22 708 088

Aktywa, zapewniające realizację wszystkich zobowiązań oraz zobowiązań do udzielenia kredytów, obejmują gotówkę, środki pieniężne w banku centralnym, środki w drodze oraz obligacje skarbowe i inne uznane obligacje, należności od banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom.

W normalnej działalności część z kredytów udzielonych klientom, których umowy termin spłaty przypadał w ciągu roku, zostanie przedłużona. Ponadto, część dłużnych papierów wartościowych została zastawiona jako zabezpieczenie zobowiązań. Bank mógłby zapewnić środki pieniężne na nieoczekiwane wypływy netto sprzedając papiery wartościowe oraz korzystając z innych źródeł finansowania, takich jak rynek papierów zabezpieczonych aktywami.

3.10.2 Przepływy środków pieniężnych z pochodnych instrumentów finansowych

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Do pochodnych instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii rozliczanych na bazie netto należą:

- pochodne transakcje futures,
- kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- opcje,
- warranty,
- kontrakty swap na stopę procentową (IRS),
- kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS),
- kontrakty forward na papiery wartościowe.

W poniższej tabeli przedstawiono zobowiązania finansowe Banku z tytułu transakcji na powyższych instrumentach finansowych, dla których wycena na koniec 2016 roku jest ujemna, pogrupowane w odpowiednich pozostałych umownych terminach zapadalności na datę bilansową, prezentowane w wartości nominalnej (niezdykontowanej) poza pozycjami Inne do 1 miesiąca oraz pozycją Pochodne

transakcje futures, które przedstawione zostały w wartościach bieżących (zdyskontowanych). Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego.

31.12.2016

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 199	958	3 050	-	-	6 207
Kontrakty Overnight Index Swap (OIS)	1 174	798	168	-	-	2 140
Kontrakty swap na stopę procentową (IRS)	84 342	205 545	255 400	872 290	185 941	1 603 518
Kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS)	22 017	(5 020)	(35 874)	(35 365)	1 331	(52 911)
Opcje	7 508	502	(5 854)	(4 070)	(120)	(2 034)
Pochodne transakcje futures	-	(1)	-	-	-	(1)
Inne	2 477	6 844	12 605	850	-	22 776
Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto razem	119 717	209 626	229 495	833 705	187 152	1 579 695

31.12.2015

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	4 405	12 096	2 815	505	-	19 821
Kontrakty Overnight Index Swap (OIS)	78	331	616	93	-	1 118
Kontrakty swap na stopę procentową (IRS)	74 438	364 372	694 395	1 665 275	280 731	3 079 211
Kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS)	14 888	(2 452)	(18 874)	(8 278)	984	(13 732)
Opcje	(2 766)	1 377	(11 212)	(141)	(2)	(12 744)
Inne	113	2 064	3 576	381	-	6 134
Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto razem	91 156	377 788	671 316	1 657 835	281 713	3 079 808

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Bank na bazie brutto należą pochodne walutowe instrumenty finansowe: walutowe kontrakty forward oraz walutowe kontrakty swap.

W poniższej tabeli przedstawiono zobowiązania/należności z tytułu instrumentów pochodnych Banku, które będą rozliczone na bazie brutto, pogrupowane w odpowiednich pozostałych umownych terminach zapadalności na datę bilansową. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego.

31.12.2016

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie brutto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Pochodne instrumenty walutowe:						
- wypływy	18 477 230	5 981 653	6 121 559	932 698	-	31 513 140
- wpływy	18 552 994	6 003 320	6 115 410	915 710	-	31 587 434

31.12.2015

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie brutto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Pochodne instrumenty walutowe:						
- wypływy	15 156 879	4 718 725	8 797 835	1 051 490	-	29 724 929
- wpływy	15 186 423	4 705 652	8 868 583	1 034 073	-	29 794 731

Kwoty ujawnione w tabeli to niezdykontowane umowne wypływy/wpływy pieniężne.

Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli to nominalne kwoty przepływów pozostające do rozliczenia z tytułu pochodnych walutowych instrumentów finansowych, podczas gdy w Nocie 19 zostały zaprezentowane wartości nominalne wszystkich umownie otwartych transakcji pochodnych.

Szczegółowe informacje dotyczące ryzyka płynności pozycji pozabilansowych przedstawiono w Nocie 36.

3.11. Ryzyko operacyjne

Przez ryzyko operacyjne mBank rozumie możliwość poniesienia straty wynikającą z nieadekwatnych lub wadliwych wewnętrznych procesów, systemów, błędów lub działań podjętych przez pracownika Banku oraz ze zdarzeń zewnętrznych. Zgodnie z Katalogiem Ryzyka Grupy mBanku, ryzyko operacyjne obejmuje w szczególności następujące podkategorie:

- ryzyko prawne,

- ryzyko działania systemów informatycznych,
- ryzyko kadrowe i organizacyjne,
- ryzyko bezpieczeństwa,
- ryzyko braku zgodności.

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka reputacji, jednakże materializacja ryzyka operacyjnego może powodować wzrost ryzyka reputacji.

Organizacja zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest w mBanku oraz na poziomie skonsolidowanym w Grupie mBanku.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (DKR) odpowiada za pomiar, kontrolę i monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego w Banku i Grupie mBanku.

W ramach sprawowania kontroli ryzyka operacyjnego DKR blisko współpracuje z innymi jednostkami i projektami realizowanymi w Banku i odnoszącymi się do ryzyka operacyjnego, w szczególności z Departamentem Compliance, Departamentem Prawnym, Departamentem Audytu Wewnętrznego oraz Departamentem Bezpieczeństwa. Wyniki kontroli i monitorowania ryzyka operacyjnego są raportowane do Komisji ds. Ryzyka Rady Nadzorczej, Zarządu Banku, komitetów Forum Biznesu i Ryzyka Grupy mBanku oraz Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem.

Organizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank bierze pod uwagę wymogi regulacyjne, które stanowią punkt wyjścia dla przygotowania ram systemu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku i Grupie.

Generalną zasadą zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest jego minimalizacja – ograniczenie przyczyn występowania zdarzeń operacyjnych, zmniejszanie prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz dotkliwości potencjalnych skutków. Przy podejmowaniu decyzji o akceptowalnym poziomie ryzyka operacyjnego rozważana jest analiza: koszty vs. korzyści.

Narzędzia i miary

Na kontrolę i zarządzanie ryzykiem operacyjnym składa się zbiór działań mających na celu identyfikację, monitorowanie, pomiar, ocenę, raportowanie, a także redukcję, unikanie, transfer lub akceptację ryzyka operacyjnego, na które Bank jest narażony w poszczególnych obszarach działalności. Podstawą są metody oraz narzędzia ilościowe i jakościowe, służące kontroli ryzyka operacyjnego. Narzędzia stosowane przez Bank zmierzają do ukierunkowanego na przyczynę zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz koncentrują się na podejściu oddolnym w celu identyfikacji ryzyka (bottom-up approach).

Celem narzędzi jakościowych jest ustanowienie w ramach Banku i Grupy mBanku spójnej oceny jakościowej czynników środowiska wewnętrznego i zewnętrznego mających wpływ na proces zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Podstawowym narzędziem jakościowym jest Samoocena Efektywności Zarządzania Ryzykiem, która pozwala na identyfikację i ocenę najważniejszych ryzyk operacyjnych i mechanizmów kontrolnych w Grupie, a następnie opracowanie i wdrożenie niezbędnych planów działań naprawczych.

Ponadto w celu kontroli ryzyka operacyjnego Bank prowadzi rejestr zdarzeń i strat operacyjnych Grupy, zbiera i monitoruje kluczowe wskaźniki ryzyka, a także tworzy i analizuje scenariusze ryzyka operacyjnego w celu identyfikacji zdarzeń, które potencjalnie mogą spowodować bardzo duże straty o charakterze operacyjnym. Jednocześnie utrzymywana jest komunikacja z wszystkimi obszarami działania Banku (zarówno obszarami biznesowymi, jak również wsparcia) w celu monitorowania i podejmowania działań zapobiegawczych w momencie zasygnalizowania ryzyka krytycznych zdarzeń w jakimkolwiek obszarze działania.

Straty operacyjne

Zdecydowana większość strat operacyjnych Banku dotyczy następujących linii biznesowych (wyodrębnionych zgodnie z Rozporządzeniem CRR): bankowość komercyjna, bankowość detaliczna oraz działalność dealerska.

W podziale strat na kategorie ryzyka, największe straty Bank ponosi z tytułu trzech kategorii ryzyka operacyjnego: (i) przestępstw popełnionych przez osoby z zewnątrz; (ii) realizacji, dostawy i zarządzania procesem oraz (iii) klientów, produktów i praktyk biznesowych.

Poniższa tabela przedstawia rozkład według strat rzeczywistych netto (po uwzględnieniu odzysków) poniesionych w 2016 roku przez mBank wg kategorii ryzyka operacyjnego:

Kategorie zdarzeń operacyjnych	Rozkład	Wartość strat do wartości zysku brutto
Przestępstwa popełnione przez osoby z zewnątrz	44%	1,4%
Klienci, produkty i praktyki biznesowe	43%	1,4%
Realizacja, dostawa i zarządzanie procesem	3%	0,1%
Pozostałe*	10%	-0,3%
Razem	100%	2,6%

*w pozostałych kategoriach odzyski przewyższyły straty

Poziom strat z tytułu ryzyka operacyjnego jest na bieżąco monitorowany i regularnie raportowany do kierownictwa oraz Rady Nadzorczej Banku. Monitorowanie odbywa się na poziomie pojedynczych transakcji oraz na poziomie wielkości sumy strat. W przypadku pojedynczych zdarzeń operacyjnych z wysoką stratą lub sumy strat przekraczającej ustalone progi wymagane jest przeprowadzenie analizy przyczyn i opracowanie planów naprawczych, które ograniczą wystąpienie podobnych strat w przyszłości.

3.11.1 Ryzyko braku zgodności

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w mBanku jest realizowane w szczególności zgodnie z postanowieniami Polityki zgodności w mBanku S.A., stanowiącej zbiór wytycznych postępowania i zasad organizacyjnych, które Bank realizuje spełniając wymogi polskiego prawa oraz uwzględniając zasady compliance właściwe w Grupie Commerzbanku, z zastrzeżeniem polskich wymogów prawnych. Polityka określa także podstawowe zasady działania pracowników Banku oraz główne procesy identyfikujące ryzyko braku zgodności i umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem na wszystkich szczeblach organizacji Banku.

Przez ryzyko braku zgodności należy rozumieć skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest minimalizowanie ryzyka związanego z nieprzestrzeganiem i niedostosowaniem działalności Banku do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Przez niedostosowanie działalności Banku do przepisów, o których mowa powyżej, należy rozumieć niedostosowanie regulacji wewnętrznych do przepisów prawa i standardów postępowania przyjętych przez Bank, w tym niewykonywanie zaleceń i rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego oraz innych organów nadzoru realizujących swoje zadania wobec instytucji finansowych.

Zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami prawa krajowego i międzynarodowego oraz ze standardami postępowania przyjętymi przez Bank, a także przestrzeganie regulacji wewnętrznych przez pracowników Banku ma na celu zniwelowanie ryzyka braku zgodności oraz zminimalizowanie możliwości jego wystąpienia bądź eliminację ryzyka: prawnego, reputacyjnego, nałożenia sankcji i powstania strat finansowych oraz ryzyka wynikającego z rozbieżności przy interpretacji przepisów prawa.

Za realizację procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności są odpowiedzialni wszyscy pracownicy Banku, stosownie do wykonywanego przez nich zakresu obowiązków oraz nadanych im uprawnień.

Za koordynację i nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest odpowiedzialny Departament Compliance. Do zadań Departamentu Compliance należy w szczególności:

- opracowywanie i wdrażanie w Banku wytycznych, zasad oraz standardów działania z obszaru compliance, w tym standardów obowiązujących w Grupie Commerzbanku AG, z uwzględnieniem zastrzeżeń polskich wymogów prawnych,
- sprawowanie nadzoru nad realizowanymi przez jednostki organizacyjne Banku zadaniami z obszaru compliance, w tym doradztwo i instruktaż merytoryczny, jak również przeprowadzanie kontroli w zakresie realizowanych przez jednostki zadań,
- sprawowanie nadzoru, w tym doradztwo i instruktaż merytoryczny, nad wdrażaniem przez właściwe służby compliance w oddziałach zagranicznych Banku i spółkach Grupy mBanku, wspólnych standardów postępowania Grupy mBanku w obszarze compliance,
- identyfikowanie ryzyk w obszarze compliance,

- wprowadzanie polityk i procedur kontroli z zakresu działania Departamentu Compliance, które zapewnią minimalizację ryzyk,
- dostosowanie Polityki zgodności w mBanku S.A. oraz regulacji wewnętrznych, których właścicielem jest Departament Compliance, do zmieniającego się otoczenia prawnego oraz standardów postępowania,
- budowanie kultury compliance w szczególności poprzez organizowanie, przygotowywanie materiałów merytorycznych oraz prowadzenie szkoleń dla pracowników Banku z zagadnień dotyczących procesów compliance,
- utrzymywanie systematycznych kontaktów z jednostką odpowiedzialną za obszar compliance w Grupie Commerzbanku AG w celu uzgadniania implementacji wspólnych standardów.

Nadzór nad wprowadzaniem przez podmioty z Grupy mBanku jednolitych zasad z obszaru compliance jest realizowany w szczególności na podstawie zawartych umów i porozumień dodatkowych z podmiotami zależnymi, określającymi między innymi obowiązki sprawozdawcze podmiotów zależnych z obszaru compliance oraz zasady przeprowadzania wizyt nadzorczych w tych podmiotach, wykonywanych przez uprawnione jednostki organizacyjne Banku.

Dyrektor i pracownicy Departamentu Compliance nie realizują żadnych procesów w Banku, które następnie podlegają kontroli Departamentu Compliance, nie są zaangażowani w działalność, która mogłaby rodzić konflikt interesów z ich obowiązkami w ramach Departamentu Compliance. W szczególności sprawowane przez nich funkcje konsultacyjne w zakresie realizacji zadań z obszaru compliance w stosunku do jednostek organizacyjnych nie mogą być łączone z jakimikolwiek innymi konsultacjami dla tych jednostek.

3.12. Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe oznacza ryzyko strat z tytułu odchylenia rzeczywistego wyniku operacyjnego Grupy mBanku od planowanego poziomu. Kalkulacja odchylenia wartości rzeczywistych od planowanych jest rozłączna dla części przychodowej i kosztowej. Ryzyko biznesowe obejmuje w szczególności ryzyko strategiczne, związane z możliwością wystąpienia negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych podjęciem błędnych lub niekorzystnych decyzji lub też wadliwą ich realizacją. Zakłada się przy tym, że skutki realizowanych decyzji strategicznych są odzwierciedlone w odchyleniach wyniku operacyjnego od poziomu planowanego w horyzoncie rocznym.

Ryzyko biznesowe jest uwzględniane w procesie kalkulacji kapitału ekonomicznego mBanku i Grupy mBanku.

Departament Controllingu i Informacji Zarządczej jest odpowiedzialny za opracowywanie metodologii i dokonywanie pomiaru kapitału ekonomicznego na ryzyko biznesowe oraz przygotowywanie informacji na temat zmian jego poziomu, a także za przeprowadzanie testów warunków skrajnych dla ryzyka biznesowego.

W celu efektywnego zarządzania i ograniczania ryzyka biznesowego podejmowane są następujące działania:

- koordynacja procesu planistycznego przez Departament Controllingu i Informacji Zarządczej obejmująca weryfikację zaplanowanych danych,
- regularna analiza przyczyn obserwowanych odchylenia bieżących wyników finansowych jednostek organizacyjnych Grupy mBanku od poziomu zaplanowanego,
- wyniki analizy przytoczonej w powyższym punkcie są dołączane w formie komentarzy do wyników finansowych Grupy mBanku dostarczanych do Zarządu Banku,
- okresowa weryfikacja przyjętej strategii,
- regularna analiza działań konkurencji.

3.13. Ryzyko modeli

Ryzyko modeli jest rozumiane jako ryzyko negatywnych konsekwencji związanych z decyzjami podejmowanymi na podstawie danych wyjściowych modeli, które zostały nieprawidłowo zbudowane bądź są niewłaściwie administrowane. Ryzyko modeli może skutkować stratami finansowymi lub utraconymi potencjalnymi zyskami, błędnymi decyzjami biznesowymi lub strategicznymi, bądź też niekorzystnie zaważyć na renomie Banku.

W ryzyku modeli można wyodrębnić w szczególności następujące specyficzne podkategorie:

- **Ryzyko danych** obejmujące: dostępność, jakość, pozyskiwanie, przetwarzanie, agregowanie, składowanie, zapewnienie właściwej długości szeregów czasowych, zasilanie modelu danymi.
- **Ryzyko założeń** stanowiących o: logice, funkcjonalności w połączeniu z określonymi celami do osiągnięcia, odpowiedniości względem warunków rzeczywistych oraz wykorzystywanych metod/narzędzi/technik, uwzględnieniu czynników wpływających na proces modelowania, zależności między złożonością a odpornością na efekt przeuczenia, integracji uproszczeń z charakterystyką modelowanego zjawiska, wkładzie eksperckim, wykorzystaniu elementów nieobserwowalnych, stabilności oszacowań wraz z właściwym uwzględnieniem błędów oszacowań.
- **Ryzyko administrowania** związane z: jakością dokumentacji oraz regulacji dotyczących procesu zarządzania modelem oraz jego ryzykiem, implementacją, wykorzystaniem modelu, informacjami związanymi z jakością działania modelu oraz procesem ich komunikacji, zarządzaniem zmianami, przełamywaniem wyników modelu.
- **Ryzyko immanentne** nierozzerwalnie związane z ograniczeniami w modelowaniu danego zjawiska – dążąc do osiągnięcia danej efektywności działania modelu należy zbadać podatność danego zjawiska na modelowanie.
- **Ryzyko współzależności** – w przypadku szacowania zagregowanego poziomu ryzyka, wynikające z bazowania na tych samych źródłach, technikach konstrukcji, założeniach, metodach testowania oraz wykorzystywania jako wsadowe części innych modeli, przy założeniu, że modele wsadowe są co najmniej średnioistotne.

Zarządzanie ryzykiem modeli koordynowane jest przez Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem, w którym funkcjonuje Wydział Walidacji.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (Wydział Walidacji) realizuje w szczególności następujące zadania:

- buduje i rozwija polityki oraz organizuje proces zarządzania modelami ryzyka,
- organizuje i monitoruje proces oceny ryzyka modeli w jednostkach organizacyjnych Banku i spółkach Grupy mBanku, odpowiedzialnych za budowę modelu oraz zapewnia spójność oceny ryzyka modeli w ramach Grupy.

Ryzyko modeli jest zarządzane w mBanku w sposób systemowy poprzez odpowiednie regulacje wewnętrzne dotyczące procesu zarządzania modelami i ich ryzykiem, w szczególności monitorowania i walidacji modeli.

Polityka Zarządzania Modelami określa uczestników oraz ramowe zasady procesu zarządzania modelami, obejmujące zagadnienia dotyczące budowy modeli w Grupie mBanku, ich zatwierdzania, wdrażania, weryfikacji/walidacji, monitorowania, dokonywania zmian i związanego z tym procesu raportowania. Definiuje ona również zasady klasyfikacji istotności modeli oraz pomiaru i monitoringu ryzyka modeli, zgodnych z wymogami Rekomendacji W Komisji Nadzoru Finansowego.

Istotną rolę w procesie zarządzania modelami i ich ryzykiem odgrywa Komitet Ryzyka Modeli, którego funkcje zostały szczegółowo omówione we wcześniejszych rozdziałach niniejszego dokumentu. Rekomenduje on między innymi poziom tolerancji na ryzyko modeli, który jest następnie zatwierdzany przez Zarząd Banku oraz Radę Nadzorczą.

3.14. Ryzyko reputacji

W konkurencyjnym otoczeniu reputacja nabiera coraz większego znaczenia. Od banku, jako instytucji zaufania publicznego, oczekuje się nie tylko rentowności i zwrotu na kapitale, ale również działania w sposób etyczny, ekologiczny i odpowiedzialny społecznie.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji, definiowanym jako ryzyko wynikające z negatywnego postrzegania mBanku lub jego spółek zależnych przez interesariuszy, jest identyfikacja, ocena i ograniczanie ryzyka reputacji w ramach szczególnych procesów, aby chronić i wzmacniać dobre imię mBanku i Grupy mBanku.

Wszystkie jednostki organizacyjne banku, oddziały zagraniczne oraz spółki zależne są bezpośrednio odpowiedzialne za ryzyko reputacji wynikające z ich działalności operacyjnej. Kluczową rolę w procesie zarządzania ryzykiem reputacji pełni Departament Komunikacji i Strategii Marketingowej, który odpowiada za kształtowanie wizerunku i marki Banku oraz Grupy mBanku.

Departament Komunikacji i Strategii Marketingowej jest odpowiedzialny za:

- tworzenie strategii komunikacji zewnętrznej Banku oraz Grupy mBanku i jej realizację;
- planowanie i realizację działań marketingowych dla linii biznesowych Banku, z wyłączeniem bankowości detalicznej (gdzie odpowiedzialność ponosi Departament Marketingu Bankowości Detalicznej);
- monitorowanie działań związanych z wizerunkiem, reputacją i rozpoznawalnością Banku;
- zarządzanie w sytuacjach kryzysowych, które niosą ze sobą ryzyko reputacji dla całego Banku i Grupy.

Ponadto istotne role w procesie zarządzania ryzykiem reputacji odgrywają inne jednostki organizacyjne Banku, między innymi Departament Compliance oraz Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem, który jest odpowiedzialny za: rozwój strategii zarządzania ryzykiem reputacji we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi oraz nadzór nad procesem Samooceny Efektywności Zarządzania Ryzykiem, uwzględniającym również aspekty ryzyka reputacji.

W celu monitorowania i zarządzania ryzykiem reputacji mBank wykorzystuje takie narzędzia jak:

- wartości mBanku (zorientowanie na klienta, prostota, profesjonalizm, zaangażowanie i myślenie zorientowane na przyszłość), które są kodem Banku podczas budowania relacji biznesowych zarówno w ramach Grupy, jak i poza nią,
- badanie kultury zaangażowania – postrzeganie Banku przez pracowników,
- Społeczna Odpowiedzialność Biznesu – podejmowanie odpowiedzialnych działań na rzecz klientów, pracowników, środowiska naturalnego i społeczności lokalnych (w tym wolontariat pracowniczy) oraz udział w projektach Fundacji mBanku,
- monitoring publikacji prasowych, komentarzy w internecie i mediach społecznościowych,
- analiza satysfakcji klientów bankowości detalicznej i korporacyjnej,
- proces wdrażania nowych produktów, gdzie ryzyko reputacji jest jednym z aspektów analizowanych podczas procesu implementacji nowych produktów,
- analiza reklamacji klientów.

Strategia Zarządzania Ryzykiem Reputacji Grupy mBanku określa zasady i poszczególne elementy procesu zarządzania ryzykiem reputacji i podkreśla w szczególności takie aspekty jak: profil ryzyka reputacji oraz organizację i metody zarządzania tym ryzykiem.

3.15. Ryzyko kapitałowe

Zarządzanie ryzykiem kapitałowym realizowane jest w mBanku oraz na poziomie skonsolidowanym w Grupie mBanku.

Departament Controllingu i Informacji Zarządczej odpowiada za:

- opracowywanie Polityki zarządzania kapitałem Grupy mBanku;
- dokonywanie pomiaru efektywności wykorzystania kapitału oraz monitorowanie wskaźników zwrotu na kapitale, jak również aktualizowanie metodyki w tym zakresie;
- prognozowanie i planowanie funduszy własnych dla Banku oraz Grupy mBanku.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem odpowiada za:

- monitorowanie adekwatności kapitałowej i zdolności Grupy mBanku do absorpcji ryzyka oraz profilu ryzyka Grupy;
- organizację procesu planowania, prognozowania i monitorowania regulacyjnego i wewnętrznego kapitału na ryzyko;
- rozwój koncepcji oceny zdolności Grupy mBanku do absorpcji ryzyka oraz opracowywanie metodyki limitowania regulacyjnego i wewnętrznego kapitału na ryzyko;
- przeprowadzanie analiz wrażliwości, testów warunków skrajnych oraz analiz wpływu nowych produktów i nowych metod kalkulacji na poziom adekwatności kapitałowej;

- przeprowadzanie monitoringu wymagań regulacyjnych w zakresie zastosowania metody AIRB w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych,
- przygotowywanie raportów i informacji dla organów statutowych Banku oraz na potrzeby nadzoru skonsolidowanego w zakresie adekwatności kapitałowej, zdolności do absorpcji ryzyka oraz profilu ryzyka Banku oraz Grupy mBanku.

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem kapitałowym, rozumianym jako ryzyko wynikające z braku zapewnienia odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie nieoczekiwanych strat, w Banku funkcjonuje proces zarządzania kapitałem.

Zarządzanie kapitałem w Grupie mBanku jest zorganizowane jako proces obejmujący planowanie, zarządzanie i monitorowanie kapitału regulacyjnego oraz kapitału wewnętrznego. W ramach procesu zarządzania kapitałem prowadzony jest regularny monitoring adekwatności i efektywności kapitałowej w celu zapewnienia adekwatnego i optymalnego poziomu kapitału w Grupie mBanku. Wsparciem dla tego procesu są procedury związane z prowadzeniem analiz i testów warunków skrajnych, których celem jest przedstawienie dokładnego obrazu aktualnej pozycji kapitałowej oraz możliwych przyszłych zmian.

Zarządzanie kapitałem w Grupie mBanku jest procesem wieloszczeblowym, obejmującym wszystkie podmioty zależne i jednostki organizacyjne Banku, które swym działaniem wpływają na poziom wymogów w zakresie funduszy własnych oraz wartość kapitału wewnętrznego.

Proces zarządzania kapitałem w Grupie mBanku został udokumentowany. Głównym elementem tej dokumentacji jest Polityka zarządzania kapitałem, która jest bezpośrednio powiązana ze Strategią Grupy, Strategią Zarządzania Ryzykiem i ze Średniookresowym Planem Finansowym Grupy mBanku oraz z dokumentacją procesu ICAAP.

Podstawowym założeniem Polityki zarządzania kapitałem jest zapewnienie efektywnego planowania i wykorzystania bazy kapitałowej w ramach mBanku oraz Grupy mBanku, w tym poprzez określenie polityki dywidendowej Banku. Cel ten jest realizowany głównie poprzez stosowanie wytycznych dotyczących apetytu na ryzyko oraz opracowywanie wytycznych zapewniających odpowiednią wielkość kapitału na pokrycie ryzyka zidentyfikowanego w działalności biznesowej, a także definiowanie ram organizacyjnych dla funkcjonowania efektywnego systemu zarządzania kapitałem.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na dwóch głównych filarach:

- utrzymanie optymalnego poziomu i struktury funduszy własnych zapewniających utrzymanie współczynników kapitałowych na poziomie wyższym niż założone minimum (przy uwzględnieniu poziomu apetytu na ryzyko określonego przez Zarząd) przy jednoczesnym zabezpieczeniu pokrycia kapitałem wszystkich istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Grupy mBanku;
- efektywne wykorzystanie bazy kapitałowej, gwarantujące osiągnięcie oczekiwanych stóp zwrotu, w tym zwrotu z kapitału regulacyjnego i zwrotu z kapitału skorygowanego o ryzyko.

Ponadto dokument porusza kwestie zarządzania kapitałowego w sytuacji niedoboru kapitału, w szczególności w przypadku aktywacji planu ochrony kapitału.

3.16. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Banku.

Zgodnie z praktykami rynkowymi Bank wycenia instrumenty finansowe, w których utrzymuje otwarte pozycje, stosując ceny rynkowe (wycena do rynku) lub uznane w praktyce rynkowej modele wyceny (wycena z modelu) zasilane cenami lub parametrami rynkowymi, a w nielicznych przypadkach parametrami estymowanymi wewnątrz przez Bank. Wszystkie istotne otwarte pozycje w instrumentach pochodnych (walutowych i stopy procentowej) są wyceniane modelami rynkowymi, które są zasilane cenami lub parametrami obserwowalnymi przez rynek. Papiery komercyjne emitentów krajowych są wyceniane z modelu (dyskontowanie przepływów finansowych), który oprócz rynkowej krzywej stóp procentowych używa spreadów kredytowych wyznaczonych wewnątrz.

Bank przyjął założenie, że wartość godziwa zobowiązań finansowych krótkoterminowych (poniżej 1 roku) jest równa ich wartości bilansowej.

Ponadto Bank przyjął założenie, że szacunkowa wartość godziwa aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku według ich wartości godziwej.

	31.12.2016		31.12.2015	
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Wartość księgowa	Wartość godziwa
Aktywa finansowe				
Należności od banków	7 308 769	7 305 171	4 981 321	4 979 660
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	72 304 131	73 328 021	71 284 102	71 966 423
Klienci indywidualni	43 195 950	44 244 310	42 267 085	43 122 732
należności bieżące	5 843 990	5 885 276	5 214 087	5 283 678
kredyty terminowe w tym:	37 351 960	38 359 034	37 052 998	37 839 054
- kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	30 446 487	31 254 411	31 068 708	31 735 223
Klienci korporacyjni	27 792 724	27 773 747	27 460 318	27 301 254
należności bieżące	3 995 482	3 972 501	3 883 744	3 859 771
kredyty terminowe	23 574 294	23 578 298	22 513 237	22 378 146
- udzielone dużym klientom	12 704 969	12 696 003	12 507 545	12 458 501
- udzielone średnim i małym klientom	10 869 325	10 882 295	10 005 692	9 919 645
transakcje reverse repo /buy sell back	56 676	56 676	1 031 029	1 031 029
pozostałe	166 272	166 272	32 308	32 308
Klienci budżetowi	1 087 033	1 081 540	1 373 344	1 359 082
Inne należności	228 424	228 424	183 355	183 355
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	8 503 014	8 525 938	12 183 191	11 980 394
Zobowiązania wobec klientów	98 960 320	99 283 334	85 924 151	86 013 567
Zobowiązania podporządkowane	3 943 349	3 853 900	3 827 315	3 919 644

Poniżej zaprezentowane są główne założenia i metody wykorzystane przez Bank podczas szacowania wartości godziwej instrumentów finansowych:

Należności od banków oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom. Wartość godziwa należności od banków oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom została wyliczona jako wartość bieżąca przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniając wysokość spreadu kredytowego oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Poziom spreadu kredytowego został wyznaczony w oparciu o notowania rynkowe mediany spreadów kredytowych dla systemu ratingowego Moody's. Przypisanie spreadu kredytowego do danej ekspozycji kredytowej nastąpiło w wyniku zmapowania systemu ratingowego Moody's z wewnętrznym systemem ratingowym Banku. W celu odzwierciedlenia faktu, że większość ekspozycji Banku jest zabezpieczona podczas gdy mediana kwotowań rynkowych jest skoncentrowana wokół emisji niezabezpieczonych, Bank dokonał korekty z tego tytułu.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Notowane instrumenty finansowe Banku dostępne do sprzedaży są wyceniane według wartości godziwej. Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych nienotowanych na aktywnym rynku ustalana jest przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych z uwzględnieniem spreadu kredytowego dla odpowiedniego emitenta.

Zobowiązania finansowe. Instrumenty finansowe po stronie zobowiązań to:

- Kredyty zaciągnięte
- Depozyty
- Emisje dłużnych papierów wartościowych
- Zobowiązania podporządkowane

Wartość godziwa dla powyższych zobowiązań finansowych powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych z tytułu kapitału i odsetek przy zastosowaniu czynnika dyskontującego. Dla zaciągniętych kredytów od Commerzbanku w CHF Bank zastosował krzywą opartą o kwotowania CDS dla Commerzbanku dla ekspozycji w EUR oraz kwotowania wyemitowanych obligacji w ramach programu

EMTN w EUR i CHF. Dla kredytów otrzymanych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego w EUR zastosowano krzywą rentowności EBI.

W przypadku depozytów Bank zastosował krzywą zbudowaną w oparciu o kwotowania stóp rynku międzybankowego, a także kontraktów FRA i kontraktów IRS dla odpowiednich walut i terminów zapadalności. W przypadku wyceny zobowiązań podporządkowanych Bank zastosował krzywe oparte na stawkach swapowych cross currency z uwzględnieniem pierwotnego spreadu na zobowiązaniach podporządkowanych oraz ich terminu zapadalności.

Bank przyjął, że wartość godziwa dla powyższych instrumentów poniżej 1 roku jest równa ich wartości bilansowej.

W tabeli poniżej przedstawiono hierarchię wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych, wycenianych do wartości godziwej zgodnie z założeniami i metodami opisanymi powyżej, wyłącznie na potrzeby ujawnień, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku.

31.12.2016	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
WYCENY WYŁĄCZNIE NA POTRZEBY UJAWNIENI				
Aktywa finansowe				
Należności od banków	7 305 171	-	-	7 305 171
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	73 328 021	-	-	73 328 021
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	8 525 938	-	6 987 831	1 538 107
Zobowiązania wobec klientów	99 283 334	-	13 821 680	85 461 654
Zobowiązania podporządkowane	3 853 900	-	3 853 900	-
Aktywa finansowe razem	80 633 192	-	-	80 633 192
Zobowiązania finansowe razem	111 663 172	-	24 663 411	86 999 761

31.12.2015	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
WYCENY WYŁĄCZNIE NA POTRZEBY UJAWNIENI				
Aktywa finansowe				
Należności od banków	4 979 660	-	-	4 979 660
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	71 966 423	-	-	71 966 423
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	11 980 394	-	9 146 976	2 833 418
Zobowiązania wobec klientów	86 013 567	-	6 740 303	79 273 264
Zobowiązania podporządkowane	3 919 644	-	3 919 644	-
Aktywa finansowe razem	76 946 083	-	-	76 946 083
Zobowiązania finansowe razem	101 913 605	-	19 806 923	82 106 682

Poziom 1

W Banku nie występują aktywa i zobowiązania finansowe, wyceniane do wartości godziwej wyłącznie na potrzeby ujawnień, które zostałyby ujęte w poziomie 1.

Poziom 2

Poziom 2 obejmuje wartość godziwą kredytów długoterminowych otrzymanych od banków, wartość godziwą depozytów długoterminowych złożonych przez klientów oraz wartość godziwą kredytu otrzymanego z EBI (Nota 28). Ponadto, w poziomie 2 Bank wykazał zobowiązania podporządkowane.

Wartość godziwa dla ujętych w poziomie 2 zobowiązań finansowych powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych przy zastosowaniu czynnika dyskontującego. Dla zaciągniętych kredytów w EUR Bank zastosował krzywą swapową skorygowaną o spread kredytowy wyznaczony na podstawie kwotowań CDS dla Commerzbanku w EUR oraz na podstawie kwotowania rynkowego wyemitowanych obligacji w ramach programu EMTN. Pozwoliło to na oszacowanie wartości spreadu Banku, przy założeniu stałej (niezależnie od terminu zapadalności) różnicy spreadu dla ekspozycji Banku w stosunku do Commerzbanku. Dla zaciągniętych kredytów w innych walutach wykorzystano oszacowanie spreadu dla EUR oraz kwotowania transakcji swapowych cross currency do

EUR. W odniesieniu do kredytów otrzymanych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego wykorzystano krzywą rentowności EBI oraz wartość marży, jaką Bank otrzymał w ostatniej zawartej transakcji. Na tej podstawie oszacowano następnie wartość spreadu dla zobowiązań Banku zaciągniętych w EBI w stosunku do rynkowej krzywej swap. W przypadku depozytów Bank zastosował krzywą zbudowaną w oparciu o kwotowania stóp rynku międzybankowego, a także kontraktów FRA i kontraktów IRS dla odpowiednich walut i terminów zapadalności. W przypadku wyceny zobowiązań podporządkowanych Bank zastosował krzywe oparte na stawkach swapowych cross currency z uwzględnieniem pierwotnego spreadu na zobowiązaniach podporządkowanych oraz ich terminu zapadalności.

Poziom 3

Poziom 3 obejmuje wartość godziwą należności od banków oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom, która została wyliczona jako wartość bieżąca przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniając wysokość spreadu kredytowego oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Poziom spreadu kredytowego został wyznaczony w oparciu o notowania rynkowe mediany spreadów kredytowych dla systemu ratingowego Moody's. Przypisanie spreadu kredytowego do danej ekspozycji kredytowej nastąpiło w wyniku zmapowania systemu ratingowego Moody's z wewnętrznym systemem ratingowym Banku. W celu odzwierciedlenia faktu, że większość ekspozycji Banku jest zabezpieczona podczas gdy mediana kwotowań rynkowych jest skoncentrowana wokół emisji niezabezpieczonych, Bank dokonał korekty z tego tytułu.

Poziom 3 obejmuje także zobowiązania wobec banków oraz wobec klientów o terminie wymagalności do 1 roku, dla których Bank przyjął, że ich wartość godziwa jest równa wartości bilansowej.

Ponadto poziom 3 obejmuje wartość godziwą tych zobowiązań wobec banków oraz wobec klientów o terminie wymagalności powyżej 1 roku, w przypadku których w ich wycenie posłużono się metodami wyceny wykorzystującymi przynajmniej jedną istotną daną wejściową nie bazującą na obserwowalnych danych rynkowych.

W tabeli poniżej przedstawiono hierarchię wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych, które zostały wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku według wartości godziwej.

31.12.2016	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywach rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ				
AKTYWA FINANSOWE				
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, w tym:	3 837 606	3 509 416	-	328 190
Dłużne papiery wartościowe:	3 834 103	3 505 913	-	328 190
- obligacje rządowe	3 503 029	3 503 029	-	-
- certyfikaty depozytowe	16 146	-	-	16 146
- listy zastawne	19 034	-	-	19 034
- obligacje bankowe	128 516	-	-	128 516
- obligacje korporacyjne	167 378	2 884	-	164 494
Kapitałowe papiery wartościowe	3 503	3 503	-	-
- notowane	3 503	3 503	-	-
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 818 306	-	1 818 306	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	1 635 609	-	1 635 609	-
- instrumenty odsetkowe	1 215 427	-	1 215 427	-
- instrumenty walutowe	378 840	-	378 840	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	41 342	-	41 342	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	182 697	-	182 697	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	154 511	-	154 511	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	28 186	-	28 186	-
Inwestycyjne papiery wartościowe	30 467 780	27 707 542	1 584 615	1 175 623
Dłużne papiery wartościowe:	30 416 697	27 706 703	1 584 615	1 125 379
- obligacje rządowe	27 348 734	27 348 734	-	-
- bony pieniężne	1 584 615	-	1 584 615	-
- certyfikaty depozytowe	50 466	-	-	50 466
- listy zastawne	223 494	-	-	223 494
- obligacje bankowe	140 880	-	-	140 880
- obligacje korporacyjne	1 031 538	357 969	-	673 569
- obligacje komunalne	36 970	-	-	36 970
Kapitałowe papiery wartościowe	51 083	839	-	50 244
- nie notowane	51 083	839	-	50 244
AKTYWA FINANSOWE, RAZEM	36 123 692	31 216 958	3 402 921	1 503 813
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 644 250	-	1 644 250	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	1 625 897	-	1 625 897	-
- instrumenty odsetkowe	1 237 989	-	1 237 989	-
- instrumenty walutowe	356 947	-	356 947	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	30 961	-	30 961	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	18 353	-	18 353	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	19 309	-	19 309	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	(956)	-	(956)	-
Zobowiązania finansowe razem	1 644 250	-	1 644 250	-
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ OGÓŁEM				
AKTYWA FINANSOWE	36 123 692	31 216 958	3 402 921	1 503 813
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	1 644 250	-	1 644 250	-

mBank S.A.

 Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości
 Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej na poziomie 3 - zmiana stanu w 2016 roku	Dłużne papiery przeznaczone do obrotu	Dłużne inwestycyjne papiery wartościowe	Kapitałowe inwestycyjne papiery wartościowe
Bilans otwarcia	377 310	827 986	181 449
Łączne zyski lub straty za okres	4 415	(14 343)	85 169
Ujęte w rachunku zysków i strat:	4 415	-	252 015
- Wynik na działalności handlowej	4 415	-	7 959
- Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone	-	-	244 056
Ujęte w pozostałych całkowitych dochodach:	-	(14 343)	(166 846)
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	(14 343)	(166 846)
Nabycie	3 314 524	1 549 259	5 238
Wykupy	(589 093)	(54 750)	-
Sprzedaże	(11 442 434)	(1 774 404)	(221 612)
Emisje	8 662 494	552 540	-
Transfery do poziomu 3	974	39 091	-
Bilans zamknięcia	328 190	1 125 379	50 244

Transfery pomiędzy poziomami w 2016 roku	Transfer do poziomu 1	Transfer z poziomu 1	Transfer do poziomu 2	Transfer z poziomu 2
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	(974)	-	-
Dłużne	-	(974)	-	-
Inwestycyjne papiery wartościowe	-	(39 091)	-	-
Dłużne	-	(39 091)	-	-

W 2016 roku miały miejsce dwa przeniesienia z poziomu 1 do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej. Jedno przeniesienie było efektem braku ceny rynkowej obligacji komunalnych, a drugie wynikało z niskiej płynności obligacji bankowych.

W odniesieniu do instrumentów finansowych wycenianych w sposób powtarzalny do wartości godziwej, sklasyfikowanych na poziomie 1 i 2 hierarchii wartości godziwej, ewentualne przypadki, w których mogłoby nastąpić przeniesienie pomiędzy tymi poziomami są monitorowane przez Departament Ryzyka Rynków Finansowych na podstawie wewnętrznych zasad. W przypadku jeśli wystąpi brak ceny rynkowej, służącej do wyceny bezpośredniej, przez okres ponad 5 dni roboczych następuje zmiana sposobu wyceny tego instrumentu, czyli przejście z wyceny bezpośredniej na wycenę z modelu, o ile dostępna jest zatwierdzona metoda wyceny z modelu dla tego instrumentu. Powrót do metody wyceny bezpośredniej następuje po okresie co najmniej 10 dni roboczych, w których cena rynkowa była dostępna w sposób ciągły. W przypadku braku ceny rynkowej dla skarbowych papierów dłużnych powyższe terminy wynoszą odpowiednio 2 i 5 dni roboczych.

31.12.2015	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ				
AKTYWA FINANSOWE				
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, w tym:	558 590	181 280	-	377 310
Dłużne papiery wartościowe:	556 776	179 466	-	377 310
- obligacje rządowe	178 492	178 492	-	-
- certyfikaty depozytowe	73 124	-	-	73 124
- listy zastawne	6 081	-	-	6 081
- obligacje bankowe	248 156	974	-	247 182
- obligacje korporacyjne	50 923	-	-	50 923
Kapitałowe papiery wartościowe	1 814	1 814	-	-
- notowane	1 814	1 814	-	-
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	3 350 746	-	3 350 746	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	3 183 026	-	3 183 026	-
- instrumenty odsetkowe	2 814 961	-	2 814 961	-
- instrumenty walutowe	348 317	-	348 317	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	19 748	-	19 748	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	167 720	-	167 720	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	116 959	-	116 959	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	50 761	-	50 761	-
Inwestycyjne papiery wartościowe	29 982 642	22 000 686	6 972 521	1 009 435
Dłużne papiery wartościowe:	29 800 438	21 999 931	6 972 521	827 986
- obligacje rządowe	21 959 984	21 959 984	-	-
- bony pieniężne	6 972 521	-	6 972 521	-
- listy zastawne	11 372	-	-	11 372
- obligacje bankowe	233 158	-	-	233 158
- obligacje korporacyjne	583 456	-	-	583 456
- obligacje komunalne	39 947	39 947	-	-
Kapitałowe papiery wartościowe	182 204	755	-	181 449
- nie notowane	182 204	755	-	181 449
AKTYWA FINANSOWE, RAZEM	33 891 978	22 181 966	10 323 267	1 386 745
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	3 203 918	-	3 203 918	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	3 203 714	-	3 203 714	-
- instrumenty odsetkowe	2 842 768	-	2 842 768	-
- instrumenty walutowe	343 222	-	343 222	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	17 724	-	17 724	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	204	-	204	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	204	-	204	-
Zobowiązania finansowe razem	3 203 918	-	3 203 918	-
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ OGÓŁEM				
AKTYWA FINANSOWE	33 891 978	22 181 966	10 323 267	1 386 745
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	3 203 918	-	3 203 918	-

Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej na poziomie 3 - zmiana stanu w 2015 roku	Dłużne papiery przeznaczone do obrotu	Kapitałowe papiery przeznaczone do obrotu	Pochodne instrumenty finansowe	Dłużne inwestycyjne papiery wartościowe	Kapitałowe inwestycyjne papiery wartościowe
Bilans otwarcia	626 687	22	469	635 432	7 665
Łączne zyski lub straty za okres	(1 870)	(18)	(469)	7 183	169 681
Ujęte w rachunku zysków i strat:	(1 870)	(18)	(469)	4 049	2 438
- Wynik na działalności handlowej	(1 870)	(18)	(469)	-	99
- Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone	-	-	-	4 049	2 339
Ujęte w pozostałych całkowitych dochodach:	-	-	-	3 134	167 243
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	-	3 134	167 243
Nabycie	2 246 493	-	-	815 904	6 840
Wykupy	(281 307)	-	-	(137 219)	-
Sprzedaże	(9 526 873)	-	-	(1 796 381)	(2 737)
Emisje	7 314 180	-	-	1 303 067	-
Transfery z poziomu 3	-	(4)	-	-	-
Bilans zamknięcia	377 310	-	-	827 986	181 449

Transfery pomiędzy poziomami w 2015 roku	Transfer do poziomu 1	Transfer z poziomu 1	Transfer do poziomu 2	Transfer z poziomu 2
Inwestycyjne papiery wartościowe	4	-	-	-
Kapitałowe	4	-	-	-

W 2015 roku miało miejsce jedno przeniesienie z poziomu 3 do poziomu 1 hierarchii wartości godziwej i było efektem weryfikacji technik wyceny stosowanych w odniesieniu do mniejszościowych pakietów akcji o niewielkiej wartości, będących w posiadaniu Banku.

Na podstawie stosowanych przez Bank metod ustalania wartości godziwej, aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikuje się do następujących kategorii:

- Poziom 1: ceny kwotowane na aktywnych rynkach dla tego samego instrumentu (bez modyfikacji);
- Poziom 2: ceny kwotowane na aktywnych rynkach dla podobnych instrumentów lub inne metody wyceny, dla których wszystkie istotne dane wejściowe bazują na obserwowalnych danych rynkowych;
- Poziom 3: metody wyceny, dla których przynajmniej jedna istotna dana wejściowa nie bazuje na obserwowalnych danych rynkowych.

Poziom 1

Na dzień 31 grudnia 2016 roku na poziomie 1 hierarchii wartości Bank wykazał wartość godziwą obligacji rządowych przeznaczonych do obrotu w kwocie 3 503 029 tys. zł (Nota 18) oraz wartość godziwą inwestycyjnych obligacji rządowych w kwocie 27 348 734 tys. zł (Nota 22) (31 grudnia 2015 r. odpowiednio: 178 492 tys. zł i 21 959 984 tys. zł). Poziom 1 obejmuje wartość godziwą obligacji korporacyjnych w kwocie 360 853 tys. zł (31 grudnia 2015 r. – 0). Na dzień 31 grudnia 2015 roku poziom 1 obejmował również wartość godziwą obligacji emitowanych przez jednostki budżetu terenowego w kwocie 39 947 tys. zł oraz wartość godziwą obligacji emitowanych przez banki w kwocie 974 tys. zł.

Ponadto na dzień 31 grudnia 2016 roku poziom 1 obejmuje wartość akcji imiennych uprzywilejowanych Giełdy Papierów Wartościowych w kwocie 839 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 755 tys. zł) oraz wartość akcji spółek giełdowych w kwocie 3 503 tys. zł, (31 grudnia 2015 r.: 1 814 tys. zł).

Instrumenty te zostały sklasyfikowane do poziomu 1, ponieważ ich wycena polega na bezpośrednim wykorzystaniu rynkowych bieżących cen tych instrumentów pochodzących z aktywnych i płynnych rynków finansowych.

Poziom 2

Poziom 2 hierarchii obejmuje głównie wartość godziwą bonów pieniężnych emitowanych przez NBP w kwocie 1 584 615 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 6 972 521 tys. zł), których wycena oparta jest na modelu NPV (dyskontowania przyszłych przepływów finansowych), który zasilany jest krzywymi stóp procentowych wyznaczonymi w drodze transformacji kwotowań pochodzących bezpośrednio z aktywnych i płynnych rynków finansowych.

Ponadto do poziomu 2 Grupa zalicza wycenę pochodnych instrumentów finansowych, do wyceny których stosowane są modele, zgodne ze standardami i praktykami rynkowymi w tym zakresie, które są zasilane parametrami pochodzącymi bezpośrednio z rynków (np. kursami wymiany walut, zmiennościami implikowanymi opcji walutowych, wartościami indeksów i akcji giełdowych) lub parametrami będącymi transformacjami kwotowań pochodzących bezpośrednio z aktywnych i płynnych rynków finansowych (np. krzywe stóp procentowych).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku poziom 2 obejmuje również wartość opcji na indeks WIG-20. Do wyceny opcji giełdowych na indeks WIG20 stosowany jest model wewnętrzny banku (bazujący na modelu zmienności implikowanej) zasilany parametrami rynkowymi.

Poziom 3

Na poziomie 3 hierarchii wykazana jest wartość godziwa dłużnych komercyjnych papierów wartościowych emitowanych przez krajowe banki i przedsiębiorstwa (obligacje, certyfikaty depozytowe i listy zastawne) w kwocie 1 416 599 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 1 205 296 tys. zł).

Poziom 3 obejmuje również wartość godziwą obligacji emitowanych przez jednostki budżetu terenowego w kwocie 36 970 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 0).

Powyższe instrumenty dłużne zostały zaklasyfikowane do poziomu 3, ponieważ do ich wyceny, oprócz parametrów będącymi transformacjami kwotowań pochodzących bezpośrednio z aktywnych i płynnych rynków finansowych (krzywe stóp procentowych), wykorzystuje się również tzw. spread kredytowy, który jest szacowany przez Bank przy użyciu wewnętrznego modelu ryzyka kredytowego i odzwierciedla ryzyko kredytowe emitenta papieru. Model ten wykorzystuje parametry (np. stopy zwrotu z zabezpieczeń, migracje ratingów, zmienności stóp defaultowości), które nie są obserwowane na aktywnych rynkach i w związku z tym zostały wyznaczone na podstawie analiz statystycznych. W 2016 r. wspomniany model został zmodyfikowany poprzez uwzględnienie dodatkowego czynnika kalibrującego poziom spreadu do poziomów rynkowych.

W poniższej tabeli przedstawiono wpływ zmiany spreadów kredytowych na wycenę papierów dłużnych zaklasyfikowanych do poziomu 3. Wielkość ta odzwierciedla zmianę ryzyka kredytowego w stosunku do dnia zakupu papierów przez Bank.

Emitent	Zmiana wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	
	31.12.2016	31.12.2015
Instytucje kredytowe	9 763	1 549
Przedsiębiorstwa niefinansowe	6 254	2 537
Razem	16 017	4 086

Ponadto poziom 3 obejmuje głównie wartość godziwą kapitałowych papierów wartościowych w kwocie 50 244 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 181 449 tys. zł). Na dzień 31 grudnia 2016 roku kwota ta obejmuje wartość uprzywilejowanych akcji Visa Inc. w wysokości 38 392 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2015 roku kwota ta obejmuje wartość udziału w Visa Europe Ltd w wysokości 167 243 tys. zł, który został wyceniony do wartości godziwej na podstawie informacji posiadanych przez Bank w związku z transakcją przejęcia Visa Europe Ltd. przez Visa Inc. Pozostałe kapitałowe papiery wartościowe wykazane w poziomie 3 wyceniane są metodą mnożników rynkowych. Wycena metodą mnożników rynkowych polega na określeniu wartości kapitałów własnych wycenianej spółki poprzez zastosowanie relacji wartości rynkowych kapitałów własnych lub wartości całości zaangażowanych kapitałów (wartości spółki) porównywalnych spółek do wybranych wielkości ekonomiczno-finansowych.

3.17. Pozostała działalność

Bank świadczy usługi przechowywania aktywów, powiernictwa, zarządzania przedsiębiorstwami, zarządzania inwestycyjnego oraz usługi doradcze na rzecz osób trzecich. W związku z wykonywaniem tych usług Bank podejmuje decyzje dotyczące alokacji oraz kupna i sprzedaży wielu różnych instrumentów finansowych. Aktywa przechowywane na zasadach powierniczych nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

4. Ważniejsze oszacowania i oceny dokonane w związku z zastosowaniem zasad rachunkowości

Bank dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia, które mają wpływ na wartości aktywów i zobowiązań wykazywanych w następnym okresie. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione.

Utrata wartości kredytów i pożyczek

Bank przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem utraty wartości przynajmniej raz na kwartał. Aby ustalić, czy należy wykazać utratę wartości w rachunku zysków i strat, Bank ocenia czy istnieją jakiegokolwiek dane wskazujące na możliwe do zmierzenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela kredytowego. Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom. Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości uległa zmianie o +/- 10% to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby odpowiednio zmniejszeniu o 25,2 mln zł, lub

zwiększeniu o 30,8 mln zł. Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków zabezpieczeń. Zasady wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych zostały opisane w Nocie 3.4.6.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych i innych instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają faktyczne dane i porównywalne ceny rynkowe. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku. Metody ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych zostały opisane w Nocie 2.7. Gdyby stopy procentowe używane do wyceny uległy zmianie o +/- 1 punkt bazowy to wartość godziwa instrumentów finansowych uległaby odpowiednio zmniejszeniu lub zwiększeniu o 9,3 mln zł.

Utrata wartości inwestycji finansowych dostępnych do sprzedaży

Bank dokonuje przeglądu swoich dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży na każdy dzień sprawozdawczy w celu oszacowania czy nastąpiła utrata wartości. Wymaga to podobnego oszacowania jak w odniesieniu do indywidualnej oceny kredytów i należności. Bank księguje również odpisy aktualizujące wartość inwestycji kapitałowych dostępnych do sprzedaży w przypadku, gdy nastąpił istotny lub długotrwały spadek wartości godziwej poniżej ich kosztu nabycia. Ustalanie co oznacza „istotny” lub „długotrwały” spadek wartości wymaga profesjonalnego osądu. Dokonując tego oszacowania Bank ocenia między innymi historyczne ruchy cen akcji oraz czas trwania i zakres, w jakim wartość godziwa inwestycji jest niższa od jej kosztu nabycia.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikający ze straty podatkowej ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że będzie zrealizowany przyszły zysk do opodatkowania, od którego można odpisać straty podatkowe. Oszacowanie jest wymagane do określenia kwoty aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, które może być rozpoznane w oparciu o prawdopodobny moment wystąpienia i poziom przyszłych zysków do opodatkowania.

Przychody i koszty dotyczące sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami

Przychody z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami ujmuje się częściowo w przychodach odsetkowych, a częściowo w przychodach prowizyjnych w oparciu o analizę relatywnej wartości godziwej każdego z tych produktów.

Wynagrodzenie ujmowane w przychodach z tytułu prowizji ujmowane jest częściowo jednorazowo, a częściowo jest liniowo rozkładane w czasie na podstawie analizy stopnia zaawansowania usługi.

Bank uwzględnia obecnie jako przychód rozpoznawany jednorazowo mniej niż 10% przychodów z działalności bancassurance związanych z kredytami gotówkowymi i samochodowymi oraz od 0% do około 25% przychodów z działalności bancassurance związanych z kredytami hipotecznymi. Pozostała część przychodów rozpoznawana jest w czasie przez okres ekonomicznego życia odpowiednich kredytów. Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych rozliczane są w analogiczny sposób.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia

Koszty świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia są określone przy użyciu metody wyceny aktuarialnej. Wycena aktuarialna wymaga dokonywania założeń dotyczących stóp dyskontowych, przyszłego wzrostu płac, wskaźnika śmiertelności i innych czynników. Ze względu na długoterminowy charakter tych programów takie szacunki są obciążone dużym stopniem niepewności.

Klasyfikacja leasingu

Bank dokonuje osądu klasyfikując umowy leasingowe jako leasing finansowy bądź leasing operacyjny na podstawie analizy treści ekonomicznej transakcji opartej na profesjonalnym osądzie czy zasadniczo wszystkie ryzyka i korzyści wynikające z tytułu posiadania przedmiotu leasingu zostały przeniesione czy też nie.

5. Wynik z tytułu odsetek

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Przychody z tytułu odsetek		
Kredyty i pożyczki z uwzględnieniem odwrócenia dyskonta dotyczącego odpisu z tytułu utraty wartości	2 313 715	2 218 951
Inwestycyjne papiery wartościowe	695 421	743 943
Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe	56 381	50 421
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	79 719	52 552
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych zaklasyfikowanych do księgi bankowej	183 820	148 544
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	45 060	35 223
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	15 874	14 140
Pozostałe	4 106	10 720
Przychody z tytułu odsetek, razem	3 394 096	3 274 494
Koszty odsetek		
Z tytułu rozliczeń z bankami	(75 004)	(92 443)
Z tytułu rozliczeń z klientami	(772 211)	(869 339)
Z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	(11 612)
Z tytułu zobowiązań podporządkowanych	(68 661)	(78 966)
Pozostałe	(12 034)	(13 775)
Koszty odsetek, razem	(927 910)	(1 066 135)

W 2016 roku przychody z tytułu odsetek związane z aktywami finansowymi, które utraciły wartość, wyniosły 95 082 tys. zł (za okres zakończony 31 grudnia 2015 r.: 103 829 tys. zł).

Wynik z tytułu odsetek w podziale na poszczególne sektory przedstawia się następująco:

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Przychody z tytułu odsetek		
Od sektora bankowego	431 633	413 208
Od pozostałych podmiotów, w tym:	2 962 463	2 861 286
- od klientów indywidualnych	1 446 482	1 372 848
- od klientów korporacyjnych	798 753	777 429
- od sektora budżetowego	717 228	711 009
Przychody z tytułu odsetek, razem	3 394 096	3 274 494
Koszty odsetek		
Od sektora bankowego	(86 227)	(108 141)
Od pozostałych podmiotów, w tym:	(773 022)	(867 416)
- od klientów indywidualnych	(381 602)	(371 559)
- od klientów korporacyjnych	(377 768)	(458 472)
- od sektora budżetowego	(13 652)	(37 385)
Z tytułu emisji własnych i zobowiązań podporządkowanych	(68 661)	(90 578)
Koszty odsetek, razem	(927 910)	(1 066 135)

6. Wynik z tytułu opłat i prowizji

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
Prowizje za obsługę kart płatniczych	361 907	342 310
Opłaty i prowizje z tytułu działalności kredytowej	244 547	214 944
Prowizje za pośrednictwo w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych zewnętrznych podmiotów finansowych	17 882	46 669
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i za organizację emisji	109 292	24 760
Prowizje za prowadzenie rachunków	168 857	162 595
Prowizje za realizację przelewów	110 265	102 554
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji oraz operacji dokumentowych	54 508	44 351
Prowizje za pośrednictwo w sprzedaży innych produktów zewnętrznych podmiotów finansowych	81 073	70 568
Prowizje z działalności powierniczej	25 017	22 337
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	8 957	-
Prowizje z tytułu obsługi gotówkowej	51 082	39 686
Pozostałe	25 882	20 734
Przychody z tytułu opłat i prowizji, razem	1 259 269	1 091 508
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
Koszty obsługi i ubezpieczenia kart płatniczych	(229 856)	(204 864)
Koszty prowizji płacone na rzecz podmiotów zewnętrznych za sprzedaż produktów Banku	(113 826)	(98 468)
Uiszczone opłaty maklerskie	(48 572)	(12 386)
Koszty z tytułu obsługi gotówkowej	(47 906)	(40 666)
Koszty opłat na rzecz NBP i KIR	(11 453)	(10 614)
Uiszczone pozostałe opłaty	(124 434)	(101 655)
Koszty z tytułu opłat i prowizji, razem	(576 047)	(468 653)

7. Przychody z dywidend

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	410	140
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	166 423	197 732
Przychody z tytułu dywidend, razem	166 833	197 872

8. Wynik na działalności handlowej

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Wynik z pozycji wymiany	265 741	285 786
Różnice kursowe netto z przeliczenia	231 445	257 929
Zyski z transakcji minus straty	34 296	27 857
Wynik na pozostałej działalności handlowej oraz na rachunkowości zabezpieczeń	(16 196)	8 224
Instrumenty odsetkowe	(6 548)	(5 327)
Instrumenty kapitałowe	(358)	(230)
Instrumenty na ryzyko rynkowe	4 811	2 382
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej, w tym:	3 523	15 006
- Wynik z wyceny pozycji zabezpieczanych	(9 128)	(1 279)
- Wynik z wyceny instrumentów zabezpieczających wartość godziwą	12 651	16 285
Niefektywna część rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(17 624)	(3 607)
Wynik na działalności handlowej, razem	249 545	294 010

Wynik z pozycji wymiany obejmuje zyski i straty z transakcji spot i kontraktów terminowych, opcji, kontraktów typu futures i przeliczonych aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych. Wynik z operacji instrumentami odsetkowymi obejmuje wynik z tytułu obrotu instrumentami rynku pieniężnego, wynik z kontraktów swap dla stóp procentowych, opcji i innych instrumentów pochodnych. Wynik z operacji instrumentami kapitałowymi obejmuje wycenę oraz wynik z tytułu globalnego obrotu kapitałowymi papierami wartościowymi. Wynik z operacji instrumentami na ryzyko rynkowe obejmuje wynik z kontraktów futures na obligacje, na indeks, opcji na papiery wartościowe, indeksy giełdowe i kontrakty futures, wynik z transakcji terminowych na papiery wartościowe oraz wynik z kontraktów futures towarowy i swap towarowy.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej oraz rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Szczegółowe informacje na ten temat zostały zawarte w Nocie 20 „Rachunkowość zabezpieczeń”.

9. Pozostałe przychody operacyjne

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Przychody ze sprzedaży usług	16 859	19 741
Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na przyszłe zobowiązania	6 753	7 799
Przychody z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	373	234
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	230	73
Przychody z tytułu odzyskanych należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	581	1 758
Pozostałe	43 954	26 776
Pozostałe przychody operacyjne, razem	68 750	56 381

Przychody ze sprzedaży usług dotyczą usług niebankowych.

10. Ogólne koszty administracyjne

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Koszty pracownicze	(719 820)	(670 570)
Koszty rzeczowe, w tym:	(589 577)	(548 033)
- koszty logistyki	(292 687)	(283 348)
- koszty IT	(126 232)	(97 917)
- koszty marketingu	(115 651)	(109 570)
- koszty usług konsultingowych	(39 478)	(41 752)
- pozostałe koszty rzeczowe	(15 529)	(15 446)
Podatki i opłaty	(18 373)	(21 598)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(158 176)	(274 195)
Wpłata na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców	-	(51 727)
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(5 607)	(5 872)
Ogólne koszty administracyjne, razem	(1 491 553)	(1 571 995)

W 2016 roku w pozycji „Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny” ujęto koszty wpłat mBanku w kwocie 10 898 tys. zł, przeznaczonych na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Banku Spółdzielczego w Nadarzynie.

W 2015 roku w pozycji „Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny” ujęto koszty wpłat mBanku w kwocie 141 284 tys. zł, przeznaczonej na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie.

W dniu 9 października 2015 roku Sejm RP przyjął „Ustawę o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy”. Ustawa określa zasady przyznawania zwrotnego wsparcia finansowego osobom fizycznym zobowiązanym do spłaty kredytu mieszkaniowego, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej, oraz warunki korzystania ze wsparcia. Źródłem finansowania wsparcia oraz kosztów jego realizacji jest Fundusz Wsparcia Kredytobiorców (Fundusz), na który składają się wpłaty kredytodawców proporcjonalnie do wielkości posiadanego portfela kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych, których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 90 dni.

Zgodnie z informacją z dnia 5 stycznia 2016 roku otrzymaną od Rady Funduszu Wsparcia Kredytobiorców wpłata Banku została wyliczona w wysokości 51 727 tys. zł. mBank utworzył odpowiednią rezerwę z tego tytułu (Nota 32 Rezerwy), a jej koszt został ujęty w wyniku finansowym mBanku za 2015 rok w ogólnych kosztach administracyjnych. Płatność została wniesiona 18 lutego 2016 roku.

Pozycja „Koszty rzeczowe” obejmuje koszt rat leasingu operacyjnego środków trwałych (głównie nieruchomości) w wysokości 29 133 tys. zł (2015: 27 836 tys. zł).

Poniżej przedstawiono koszty pracownicze poniesione za 2016 rok i 2015 rok.

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Koszty wynagrodzeń	(591 543)	(540 836)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(92 221)	(85 595)
Koszty świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	(572)	(513)
Wynagrodzenie dotyczące płatności w formie akcji, w tym:	(9 223)	(15 744)
- płatności w formie akcji rozliczane w opcjach na akcje mBanku S.A.	(9 088)	(14 459)
- płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych	(135)	(1 285)
Pozostałe świadczenia na rzecz pracowników	(26 261)	(27 882)
Koszty pracownicze, razem	(719 820)	(670 570)

Płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych dotyczą kosztów programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2008 roku w części opartej na akcjach Commerzbanku. Szczegółowe

informacje na temat programów motywacyjnych, których dotyczą płatności w formie akcji, znajdują się w Nocie 44 „Programy motywacyjne oparte na akcjach”.

11. Pozostałe koszty operacyjne

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Odpisy z tytułu rezerw na przyszłe zobowiązania	(24 567)	(17 179)
Koszty z tytułu utworzonych rezerw na pozostałe należności (poza kredytowymi)	(927)	(782)
Przekazane darowizny	(2 621)	(2 599)
Koszty z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(483)	(275)
Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny	(1 359)	(2 438)
Koszty z tytułu spisanych należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	(92)	(140)
Pozostałe koszty operacyjne	(72 892)	(37 283)
Pozostałe koszty operacyjne	(102 941)	(60 696)

W 2016 roku odpisy z tytułu rezerw na przyszłe zobowiązania obejmują kwotę 19 684 tys. zł rezerw na ryzyko prawne (2015 r. - 8 744 tys. zł)(Nota 32).

12. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Odpisy netto na należności od banków (Nota 17)	(472)	(212)
Odpisy netto na kredyty i pożyczki udzielone klientom (Nota 21)	(314 228)	(329 199)
Odpisy netto na zobowiązania warunkowe wobec klientów (Nota 32)	2 505	4 086
Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(312 195)	(325 325)

13. Podatek dochodowy

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Podatek dochodowy bieżący	(361 451)	(259 330)
Podatek dochodowy odroczony (Nota 33)	10 636	7 533
Podatek dochodowy, razem	(350 815)	(251 797)
Zysk przed opodatkowaniem	1 570 154	1 553 030
Podatek zgodnie ze stawką obowiązującą w Polsce w danym roku podatkowym (19%)	(298 329)	(295 076)
Dochody wyłączone z opodatkowania *)	50 463	75 205
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów **)	(102 949)	(25 892)
Podatek odroczony z tytułu strat poniesionych przez Oddział mBank w Czechach w latach ubiegłych	-	(6 034)
Obciążenie podatkowe, razem	(350 815)	(251 797)
Kalkulacja efektywnej stopy podatkowej		
Zysk (strata) brutto	1 570 154	1 553 030
Podatek dochodowy	(350 815)	(251 797)
Efektywna stopa podatkowa	22,34%	16,21%

*) Pozycja zawiera między innymi dywidendy zwolnione z opodatkowania na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 roku (Dz. U. Nr 21, poz.86)

**) Pozycja zawiera wpływ między innymi podatku od niektórych instytucji finansowych regulowanego przez ustawę z dnia 15 stycznia 2016 roku o podatku od niektórych instytucji finansowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 68) oraz innych wydatków niestanowiących kosztów uzyskania przychodów zgodnie z art. 16 ust.1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 roku (Dz. U. Nr 21, poz.86).

Informacje na temat podatku dochodowego odroczonego przedstawiono w Nocie 33. Podatek dochodowy od dochodów Banku przed opodatkowaniem różni się od jego teoretycznej wysokości, która powstałaby przy zastosowaniu podstawowej stawki opodatkowania Banku tak jak to przedstawiono powyżej.

14. Zysk na jedną akcję

Zysk na jedną akcję za 12 miesięcy

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Podstawowy:		
Zysk netto	1 219 339	1 301 233
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	42 252 790	42 221 351
Podstawowy zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	28,86	30,82
Rozwodniony:		
Zysk netto zastosowany przy ustalaniu rozwodnionego zysku na akcję	1 219 339	1 301 233
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	42 252 790	42 221 351
Korekty na:		
- opcje na akcje	27 496	25 809
Ważona średnia liczba akcji zwykłych dla potrzeb rozwodnionego zysku na akcję	42 280 286	42 247 160
Rozwodniony zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	28,84	30,80

Zgodnie z MSR 33 Bank sporządza kalkulację rozwodnionego zysku na jedną akcję, uwzględniając akcje emitowane warunkowo w ramach programów motywacyjnych opisanych w Nocie 44. W kalkulacjach nie uwzględniono tych elementów programów motywacyjnych, które miały działanie antyrozwadniające w prezentowanych okresach sprawozdawczych, a które w przyszłości potencjalnie mogą wpłynąć na rozwodnienie zysku na akcję.

Podstawowy zysk na akcję wylicza się jako iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

Rozwodniony zysk na akcję wylicza się w oparciu o stosunek zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku do średniej ważonej liczby akcji zwykłych skorygowanych w taki sposób, jak gdyby nastąpiła zamiana na akcje wszystkich powodujących rozwodnienie potencjalnych akcji zwykłych. Bank posiada jedną kategorię powodującą rozwodnienie potencjalnych akcji zwykłych: opcje na akcje. Akcje rozwadniające wylicza się jako liczbę akcji, które zostałyby wyemitowane gdyby nastąpiła realizacja wszystkich opcji na akcje po cenie rynkowej ustalonej jako średnioroczna cena zamknięcia akcji Banku.

15. Pozostałe całkowite dochody

Ujawnienia efektu podatkowego dotyczącego poszczególnych elementów pozostałych dochodów całkowitych	Rok kończący się 31 grudnia 2016 r.			Rok kończący się 31 grudnia 2015 r.		
	Kwota brutto	Podatek dochodowy	Kwota netto	Kwota brutto	Podatek dochodowy	Kwota netto
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	(549 764)	102 306	(447 458)	(163 674)	48 486	(115 188)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	337	-	337	684	-	684
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	(545 931)	101 742	(444 189)	(159 928)	47 736	(112 192)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(2 968)	564	(2 404)	(3 947)	750	(3 197)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	(1 202)	-	(1 202)	(483)	-	(483)
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	411	(78)	333	(1 873)	355	(1 518)
Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	411	(78)	333	(1 873)	355	(1 518)
Dochody całkowite netto, razem	(549 353)	102 228	(447 125)	(165 547)	48 841	(116 706)

Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące pozostałych całkowitych dochodów netto za lata 2016 i 2015.

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat, w tym:	(447 458)	(115 188)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	337	684
Niezrealizowane zyski (dodatnie różnice kursowe) ujęte w roku obrotowym (netto)	(2 618)	3 882
Niezrealizowane straty (ujemne różnice kursowe) ujęte w roku obrotowym (netto)	2 955	(3 198)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	(444 189)	(112 192)
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych ujęte w roku obrotowym (netto)	2 925	35 771
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych ujęte w roku obrotowym (netto)	(297 740)	(110 055)
Reklasyfikacja do zysków/strat na instrumentach dłużnych zawartych w rachunku zysków i strat (netto)	(14 292)	(5 112)
Niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych ujęte w roku obrotowym (netto)	204 247	135 467
Niezrealizowane straty na instrumentach kapitałowych ujęte w roku obrotowym (netto)	(135 464)	(38 493)
Reklasyfikacja do zysków/strat na instrumentach kapitałowych zawartych w rachunku zysków i strat (netto)	(203 865)	(129 770)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(2 404)	(3 197)
Niezrealizowane zyski ujęte w roku obrotowym (netto)	3	8 256
Niezrealizowane straty ujęte w roku obrotowym (netto)	(2 407)	-
Reklasyfikacja do zysków/strat zawartych w rachunku zysków i strat (netto)	-	(11 453)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	(1 202)	(483)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności ujęty w roku obrotowym	(1 202)	(483)
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat, w tym:	333	(1 518)
Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	333	(1 518)
Zyski aktuarialne	333	-
Straty aktuarialne	-	(1 518)
Pozostałe dochody całkowite netto	(447 125)	(116 706)

W 2016 roku niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych ujęte w roku obrotowym w kwocie 204 247 tys. zł i reklasyfikacja do zysków na instrumentach kapitałowych zawartych w rachunku zysków i strat w kwocie 203 865 tys. dotyczą głównie transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. Szczegółowe informacje dotyczące tej transakcji zostały przedstawione w Nocie 22.

W 2015 roku reklasyfikacja do zysków na instrumentach kapitałowych zawartych w rachunku zysków i strat w kwocie 129 770 tys. zł dotyczy transakcji sprzedaży akcji PZU S.A.

W 2015 roku niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych obejmują dodatnią wartość wyceny udziału w Visa Europe Ltd (Visa Europe) w wysokości 39 245 tys. EUR brutto – równowartość 167 243 tys. zł (według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2015 roku).

16. Kasa, operacje z bankiem centralnym

	31.12.2016	31.12.2015
Środki pieniężne w kasie (skarbcu)	1 149 698	1 330 044
Środki pieniężne w rachunku bieżącym	8 009 053	4 600 567
Kasa, operacje z bankiem centralnym, razem (Nota 43)	9 158 751	5 930 611

Na podstawie Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, mBank utrzymuje rezerwę obowiązkową. Średnia arytmetyczna dziennych stanów środków rezerwy obowiązkowej, którą mBank zobligowany jest utrzymać w danym okresie na rachunkach bieżących w NBP, wynosiła:

- 2 674 432 tys. zł dla okresu od 30 listopada 2016 roku do 1 stycznia 2017 roku,
- 2 551 278 tys. zł dla okresu od 31 grudnia 2015 roku do 31 stycznia 2016 roku.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku środki rezerwy obowiązkowej w banku centralnym oprocentowane były stawką 1,35% (31 grudnia 2015 - 1,35%).

17. Należności od banków

	31.12.2016	31.12.2015
Rachunki bieżące	458 115	330 926
Lokaty w innych bankach do 3-ech miesięcy	1 867 789	452 402
Ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (Nota 43)	2 325 904	783 328
Kredyty i pożyczki	4 094 771	3 002 633
Lokaty terminowe w innych bankach	-	29 390
Transakcje reverse repo / buy sell back	-	593 465
Inne należności	890 351	574 204
Należności (brutto) od banków, razem	7 311 026	4 983 020
Rezerwa utworzona na należności od banków (wielkość ujemna)	(2 257)	(1 699)
Należności (netto) od banków, razem	7 308 769	4 981 321
Krótkoterminowe (do 1 roku)	3 806 105	2 379 913
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	3 502 664	2 601 408

Pozycja „Inne należności” obejmuje zabezpieczenia gotówkowe (na dzień 31 grudnia 2016 roku w kwocie 429 519 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2015 roku 367 970 tys. zł) złożone w bankach pod transakcje pochodne zawarte przez Bank (Nota 37).

Należności od banków w podziale na banki polskie i zagraniczne przedstawiają się następująco:

	31.12.2016	31.12.2015
Należności (brutto) od banków polskich	5 481 585	4 131 916
Rezerwa utworzona na należności od banków polskich	(62)	(152)
Należności (brutto) od banków zagranicznych	1 829 441	851 104
Rezerwa utworzona na należności od banków zagranicznych	(2 195)	(1 547)
Należności (netto) od banków, razem	7 308 769	4 981 321

Na dzień 31 grudnia 2016 roku kredyty udzielone bankom o zmiennej stopie wyniosły 4 064 881 tys. zł, a o stałej stopie 29 890 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: – kredyty na zmienną stopę – 2 986 866 tys. zł, a na stałą – 15 767 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku lokaty w bankach stanowiły lokaty na stałą stopę w kwotach odpowiednio 1 867 789 tys. zł i 481 792 tys. zł. Średnie oprocentowanie lokat w innych bankach oraz kredytów udzielonych innym bankom wynosiło 1,32% (31 grudnia 2015 r.: 1,33%).

Zmiana stanu rezerw na należności od banków przedstawia się następująco:

	31.12.2016	31.12.2015
Stan rezerw na należności od banków na początek okresu	(1 699)	(1 484)
- utworzenie rezerw (Nota 12)	(3 658)	(5 120)
- rozwiązanie rezerw (Nota 12)	3 186	4 908
- różnice kursowe	(86)	(3)
Stan rezerw na należności od banków na koniec okresu	(2 257)	(1 699)

Na dzień 31 grudnia 2016 roku kwota rezerw utworzonych na należności od banków obejmuje kwotę 1 525 tys. zł rezerwy na należności, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku kwota rezerw utworzonych na należności od banków dotyczy w całości należności bez utraty wartości.

Należności od banków	31.12.2016		31.12.2015	
	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)
Nieprzeterminowane, bez utraty wartości	7 280 542	99,58	4 983 020	100,00
Przeterminowane, bez utraty wartości	-	-	-	-
Pozycje z rozpoznaną utratą wartości	30 484	0,42	-	-
Razem brutto	7 311 026	100,00	4 983 020	100,00
Rezerwa (na pozycje z rozpoznaną utratą wartości oraz rezerwa IBNI)	(2 257)	0,03	(1 699)	0,03
Razem netto	7 308 769	99,97	4 981 321	99,97

Należności od banków, bez utraty wartości

Należności od banków		
Pod-portfel	31.12.2016	31.12.2015
1	5 456 459	3 558 944
2	1 391 810	1 096 822
3	246 902	173 829
4	64 314	29 263
5	-	45 451
6	-	-
7	1 945	14 336
8	119 112	64 375
Razem	7 280 542	4 983 020

18. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2016			31.12.2015		
	Papiery wartościowe, na których nie ustanowiono zabezpieczeń	Papiery wartościowe, na których ustanowiono zabezpieczenia	Razem papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Papiery wartościowe, na których nie ustanowiono zabezpieczeń	Papiery wartościowe, na których ustanowiono zabezpieczenia	Razem papiery wartościowe przeznaczone do obrotu
Dłużne papiery wartościowe	3 079 840	754 263	3 834 103	540 079	16 697	556 776
Emitowane przez rząd	2 748 766	754 263	3 503 029	161 795	16 697	178 492
- obligacje rządowe	2 748 766	754 263	3 503 029	161 795	16 697	178 492
Pozostałe dłużne papiery wartościowe	331 074	-	331 074	378 284	-	378 284
- obligacje banków	128 516	-	128 516	248 156	-	248 156
- certyfikaty depozytowe	16 146	-	16 146	73 124	-	73 124
- obligacje korporacyjne	167 378	-	167 378	50 923	-	50 923
- listy zastawne	19 034	-	19 034	6 081	-	6 081
Kapitałowe papiery wartościowe	3 503	-	3 503	1 814	-	1 814
- notowane	3 503	-	3 503	1 814	-	1 814
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe razem	3 083 343	754 263	3 837 606	541 893	16 697	558 590

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu obejmują papiery wartościowe stanowiące poręczenie umów odkupu zawartych z klientami (transakcje sell buy back), których wartość rynkowa na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 754 263 tys. zł (31 grudnia 2015 r. – 16 697 tys. zł).

19. Pochodne instrumenty finansowe

Bank posiada następujące rodzaje instrumentów pochodnych:

Walutowe transakcje terminowe to zobowiązania do kupna walut obcych i lokalnych, obejmujące nie zrealizowane transakcje spot. **Kontrakty typu futures dla walut i stóp procentowych** to zobowiązania w formie umowy do otrzymania lub zapłacenia określonej wartości netto, zależnie od zmian kursów wymiany walut lub stóp procentowych, bądź do kupna lub sprzedaży waluty obcej lub instrumentu finansowego w ustalonym terminie w przyszłości po ustalonej cenie, określonej na zorganizowanym rynku finansowym. Z uwagi na fakt, że kontrakty futures są zabezpieczone środkami pieniężnymi lub papierami wartościowymi wycenianymi według wartości godziwej, zaś zmiany wartości nominalnej tych kontraktów rozliczane są codziennie w odniesieniu do notowań giełdowych, ryzyko kredytowe jest nieznaczące. **Kontrakty FRA** to kontrakty analogiczne do futures, tyle że negocjowane indywidualnie i wymagające gotówkowego rozliczenia w określonym terminie w przyszłości różnicy pomiędzy określoną w umowie stopą procentową a aktualną stopą rynkową, na bazie teoretycznej kwoty kapitału.

Walutowe i procentowe kontrakty swap to zobowiązania do zamiany jednego strumienia przepływów pieniężnych na inny. Rezultatem takiej transakcji jest zamiana walut lub stóp procentowych (na przykład, oprocentowania stałego na zmienne) lub połączenia wszystkich tych czynników (na przykład, międzywalutowe kontrakty swap stóp procentowych). Z wyjątkiem określonych walutowych kontraktów swap, nie następuje w przypadku tych transakcji zamiana kapitału. Ryzyko kredytowe Banku stanowi potencjalny koszt zastąpienia kontraktów swap, jeżeli strony nie wywiążą się ze swoich zobowiązań. Ryzyko to jest monitorowane na bieżąco przez odniesienie do aktualnej wartości godziwej, proporcji wartości nominalnej kontraktów oraz płynności rynkowej. W celu kontrolowania poziomu podejmowanego ryzyka kredytowego Bank ocenia strony umowy przy pomocy tych samych metod, które stosuje się w działalności kredytowej.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej kaucji na stałą stopę procentową złożonych przez podmiot zależny od Banku. Ponadto Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych części portfela kredytów na zmienną stopę procentową, indeksowaną do stopy rynkowej, udzielonych przez Bank. Instrumentem zabezpieczającym w obu rodzajach rachunkowości zabezpieczeń jest Interest Rate Swap.

Szczegółowe informacje dotyczące rachunkowości zabezpieczeń zostały zaprezentowane w Nocie 20 poniżej.

Opcje walutowe i procentowe to umowy, na mocy których sprzedający przyznaje kupującemu prawo, ale nie obowiązek, nabycia (opcja kupna) lub sprzedaży (opcja sprzedaży) w ustalonym dniu, do ustalonego dnia lub też w ustalonym okresie – konkretnej ilości waluty obcej lub instrumentu finansowego po z góry ustalonej cenie. W zamian za powzięcie ryzyka walutowego lub ryzyka zmiany stóp procentowych sprzedający otrzymuje od kupującego premię. Opcje mogą być opcjami znajdującymi się w obrocie giełdowym lub negocjowanymi pomiędzy Bankiem a klientem (w transakcji pozagiełdowej). Bank jest narażony na ryzyko kredytowe z tytułu zakupionych opcji tylko i wyłącznie do wysokości ich wartości bilansowej, którą stanowi ich wartość godziwa.

Transakcje na ryzyko rynkowe obejmują kontrakty futures i opcje na towary oraz opcje na akcje i indeksy giełdowe.

Nominalne wartości niektórych rodzajów instrumentów finansowych stanowią podstawę do ich porównania z instrumentami ujmowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ale niekoniecznie wskazują, jaka będzie wartość przyszłych przepływów pieniężnych, bądź jaka jest bieżąca wartość godziwa instrumentów. Z tego względu nie pokazują, jaki jest stopień narażenia Banku na ryzyko kredytowe lub ryzyko zmiany cen. Instrumenty pochodne mogą mieć wycenę dodatnią (aktywa) lub ujemną (zobowiązania) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych lub kursów wymiany walut. Łączna wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych może podlegać znacznym wahaniom.

Wartości godziwe posiadanych instrumentów pochodnych przedstawiono w poniższej tabeli:

	Wartość kontraktu		Wartość godziwa	
	kupno	sprzedaż	aktywa	zobowiązania
Stan na 31 grudnia 2016				
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu				
Walutowe instrumenty pochodne				
- Walutowe transakcje terminowe (FX forward)	17 619 549	17 568 019	211 526	80 443
- Kontrakty FX swap	14 928 969	14 906 305	97 607	108 021
- Kontrakty CIRS	10 064 507	10 157 587	35 145	124 419
- Opcje walutowe kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	1 985 060	2 451 218	34 562	44 064
Razem instrumenty pochodne z transakcji pozagiełdowych	44 598 085	45 083 129	378 840	356 947
- Walutowe kontrakty futures	155 494	155 830	-	-
Razem walutowe instrumenty pochodne	44 753 579	45 238 959	378 840	356 947
Pochodne na stopę procentową				
- Kontrakty IRS, OIS	142 509 393	142 509 393	1 381 293	1 418 513
- Kontrakty FRA	13 225 000	15 200 000	7 383	6 204
- Opcje na stopę procentową kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	221 806	400 927	1 000	1 089
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową z transakcji pozagiełdowych	155 956 199	158 110 320	1 389 676	1 425 806
- Kontrakty futures na stopę procentową	110 543	1 473	-	-
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową	156 066 742	158 111 793	1 389 676	1 425 806
Transakcje na ryzyko rynkowe	2 161 160	4 297 119	41 342	30 961
Razem pochodne aktywa/zobowiązania przeznaczone do obrotu	202 981 481	207 647 871	1 809 858	1 813 714
Instrumenty pochodne zabezpieczające				
Instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	7 983 710	7 983 710	154 511	19 309
- Kontrakty IRS	7 983 710	7 983 710	154 511	19 309
Instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	2 665 000	2 665 000	30 926	1 786
- Kontrakty IRS	2 665 000	2 665 000	30 926	1 786
Razem instrumenty pochodne zabezpieczające	10 648 710	10 648 710	185 437	21 095
Efekt kompensowania	-	-	(176 989)	(190 559)
Razem rozpoznane pochodne aktywa/zobowiązania	213 630 191	218 296 581	1 818 306	1 644 250
Krótkoterminowe (do 1 roku)	96 569 330	98 250 790	617 497	526 050
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	117 060 861	120 045 791	1 200 809	1 118 200

Efekt kompensacji poza wyceną transakcji pochodnych obejmuje 20 204 tys. zł zabezpieczeń złożonych oraz 6 634 tys. zł zabezpieczeń otrzymanych w związku z zawartymi transakcjami na instrumentach pochodnych podlegającymi kompensacji.

	Wartość kontraktu		Wartość godziwa	
	kupno	sprzedaż	aktywa	zobowiązania
Stan na 31 grudnia 2015				
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu				
Walutowe instrumenty pochodne				
- Walutowe transakcje terminowe (FX forward)	13 962 295	14 011 671	105 911	118 931
- Kontrakty FX swap	16 897 716	16 778 526	151 039	91 040
- Kontrakty CIRS	6 446 870	6 492 050	43 495	78 674
- Opcje walutowe kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	3 439 254	4 097 450	47 872	54 577
Razem instrumenty pochodne z transakcji pozagiełdowych	40 746 135	41 379 697	348 317	343 222
- Walutowe kontrakty futures	80 433	80 339	-	-
Razem walutowe instrumenty pochodne	40 826 568	41 460 036	348 317	343 222
Pochodne na stopę procentową				
- Kontrakty IRS, OIS	205 429 613	205 429 613	2 789 981	2 821 011
- Kontrakty FRA	30 032 000	37 839 000	22 713	19 186
- Opcje na stopę procentową kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	222 315	326 127	2 267	2 571
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową z transakcji pozagiełdowych	235 683 928	243 594 740	2 814 961	2 842 768
- Kontrakty futures na stopę procentową	-	738	-	-
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową	235 683 928	243 595 478	2 814 961	2 842 768
Transakcje na ryzyko rynkowe	2 582 949	1 471 990	19 748	17 724
Razem pochodne aktywa/zobowiązania przeznaczone do obrotu	279 093 445	286 527 504	3 183 026	3 203 714
Instrumenty pochodne zabezpieczające				
Instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	5 245 822	5 245 822	116 959	204
- Kontrakty IRS	5 245 822	5 245 822	116 959	204
Instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	2 455 000	2 455 000	50 761	-
- Kontrakty IRS	2 455 000	2 455 000	50 761	-
Razem instrumenty pochodne zabezpieczające	7 700 822	7 700 822	167 720	204
Razem rozpoznane pochodne aktywa/zobowiązania	286 794 267	294 228 326	3 350 746	3 203 918
Krótkoterminowe (do 1 roku)	142 619 518	149 213 874	853 120	831 817
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	144 174 749	145 014 452	2 497 626	2 372 101

W obu prezentowanych okresach transakcje na ryzyko rynkowe obejmują wartość godziwą opcji na indeks giełdowy, akcje i inne papiery kapitałowe, kontraktów futures na towary, kontraktów swap na towary.

W ramach pochodnych instrumentów finansowych Bank wykazał instrumenty pochodne na kwotę 1 012 tys. zł (zobowiązania), które zostały wydzielone ze strukturyzowanych lokat inwestycyjnych (31 grudnia 2015 r.: 1 173 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku Bank nie posiadał żadnych aktywów i zobowiązań finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

20. Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej, w ramach której jedynym rodzajem zabezpieczanego ryzyka jest ryzyko zmiany stóp procentowych.

Na koniec każdego miesiąca Bank dokonuje oceny efektywności stosowanego zabezpieczenia analizując zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego oraz instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczanego ryzyka.

Opis relacji zabezpieczającej

Bank zabezpiecza ryzyko zmiany wartości godziwej:

- kaucji na stałą stopę procentową złożonych przez mFinance France (mFF), podmiot zależny od mBanku, ze środków pochodzących z emisji euroobligacji. Zabezpieczane ryzyko wynika ze zmian stóp procentowych,

- kredytu otrzymanego przez mBank z Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stałą stopę procentową na zmienną.

Pozycje zabezpieczone

Pozycjami zabezpieczanymi są:

- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 198 967 tys. CHF, o stałym oprocentowaniu,
- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 500 000 tys. CZK, o stałym oprocentowaniu,
- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 495 615 tys. EUR, o stałym oprocentowaniu,
- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 498 750 tys. EUR, o stałym oprocentowaniu,
- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 498 750 tys. EUR o stałym oprocentowaniu,
- kredyt otrzymany przez mBank z Europejskiego Banku Inwestycyjnego o wartości nominalnej 100 000 tys. EUR, o stałym oprocentowaniu.

We wszystkich powyżej opisanych przypadkach ryzyko zmiany stóp procentowych jest jedynym rodzajem ryzyka zabezpieczanym w ramach stosowanej przez Bank rachunkowości zabezpieczeń. Wynik z wyceny pozycji zabezpieczanych oraz instrumentów zabezpieczających zaprezentowany jest w pozycji „Wynik na pozostałej działalności handlowej oraz na rachunkowości zabezpieczeń” w Nocie 8.

Instrumenty zabezpieczające

Instrumentami zabezpieczającymi są transakcje Interest Rate Swap, zamieniające stałą stopę procentową na zmienną.

Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających

Korekta do wartości godziwej zabezpieczanych aktywów i zobowiązań oraz wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat w wyniku na działalności handlowej.

Łączny wynik na rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujęty w rachunku zysków i strat

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (Nota 5)	45 060	35 223
Wynik z wyceny pozycji zabezpieczanych (Nota 8)	(9 128)	(1 279)
Wynik z wyceny instrumentów zabezpieczających wartość godziwą (Nota 8)	12 651	16 285
Łączny wynik na rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujęty w rachunku zysków i strat	48 583	50 229

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych części portfela kredytów na zmienną stopę procentową, indeksowaną do stopy rynkowej, udzielonych przez Bank. Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stopę zmienną na stałą. Zabezpieczanym ryzykiem w ramach stosowanej przez Bank rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest ryzyko stopy procentowej. Nieefektywna część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym zaprezentowana jest w pozycji „Wynik na pozostałej działalności handlowej oraz na rachunkowości zabezpieczeń” w Nocie 8. Część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, która stanowi efektywne zabezpieczenie, zaprezentowana jest w Sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji „Zabezpieczenia przepływów pieniężnych (netto)”.

Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki, to okres od stycznia 2017 roku do listopada 2021 roku.

W poniższej nocie zaprezentowano pozostałe całkowite dochody z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku.

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Pozostałe dochody całkowite brutto z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na początek okresu	1 061	5 008
- niezrealizowane zyski/straty ujęte w pozostałych dochodach całkowitych brutto w okresie sprawozdawczym	(2 968)	(3 947)
Skumulowane pozostałe dochody całkowite brutto na koniec okresu sprawozdawczego	(1 907)	1 061
Podatek odroczone z tytułu skumulowanych pozostałych dochodów całkowitych na koniec okresu sprawozdawczego	362	(202)
Skumulowane pozostałe dochody całkowite netto na koniec okresu sprawozdawczego	(1 545)	859
Wpływ w okresie sprawozdawczym na pozostałe dochody całkowite (brutto)	(2 968)	(3 947)
Podatek odroczone z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	564	750
Wpływ w okresie sprawozdawczym na pozostałe dochody całkowite (netto)	(2 404)	(3 197)

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Zyski/straty odniesione na dochody całkowite brutto w okresie sprawozdawczym, w tym:		
- niezrealizowane zyski/straty ujęte w pozostałych dochodach całkowitych brutto	(2 968)	(3 947)
- kwota ujęta w okresie sprawozdawczym w przychodach z tytułu odsetek w rachunku zysków i strat	15 874	14 140
- nieefektywna część zabezpieczenia ujęta w rachunku zysków i strat w wyniku na pozostałej działalności handlowej	(17 624)	(3 607)
Wpływ w okresie sprawozdawczym na dochody całkowite brutto	(4 718)	6 586

Łączny wynik na rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujęty w rachunku zysków i strat

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (Nota 5)	15 874	14 140
Nieefektywna część rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (Nota 8)	(17 624)	(3 607)
Łączny wynik na rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujęty w rachunku zysków i strat	(1 750)	10 533

Poniżej podany został harmonogram sporządzony na dzień 31 grudnia 2016 roku prezentujący okresy w jakich Bank spodziewa się przepływów z kredytów zabezpieczonych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych i ich wpływu na rachunek zysków i strat.

Przepływy pieniężne z kredytów zabezpieczonych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (w tys. zł)		
okres do 3 miesięcy	okres od 3 miesięcy do 1 roku	okres od 1 roku do 5 lat
10 631	16 492	48 498

Poniżej podany został harmonogram sporządzony na dzień 31 grudnia 2015 roku prezentujący okresy w jakich Bank spodziewał się przepływów z kredytów zabezpieczonych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych i ich wpływu na rachunek zysków i strat.

Przepływy pieniężne z kredytów zabezpieczonych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (w tys. zł)		
okres do 3 miesięcy	okres od 3 miesięcy do 1 roku	okres od 1 roku do 5 lat
10 294	26 890	19 604

Wartość godziwa (równa wartości księgowej) instrumentów pochodnych zabezpieczających została zaprezentowana w Nocie 19 „Pochodne instrumenty finansowe”.

21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2016	31.12.2015
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym:	44 707 271	43 796 808
- należności bieżące	6 458 369	5 897 129
- kredyty terminowe, w tym:	38 248 902	37 899 679
- kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	30 958 397	31 557 258
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym:	28 746 183	28 577 197
- należności bieżące	4 185 972	4 088 604
- kredyty terminowe:	24 337 263	23 425 256
- udzielone dużym klientom	12 733 757	12 665 060
- udzielone średnim i małym klientom	11 603 506	10 760 196
- transakcje reverse repo / buy sell back	56 676	1 031 029
- pozostałe	166 272	32 308
Kredyty i pożyczki udzielone sektorowi budżetowemu	1 087 740	1 374 411
Inne należności	228 424	183 355
Kredyty i pożyczki (brutto) od klientów	74 769 618	73 931 771
Rezerwa utworzona na należności od klientów (wielkość ujemna)	(2 465 487)	(2 647 669)
Kredyty i pożyczki (netto) od klientów	72 304 131	71 284 102
Krótkoterminowe (do 1 roku)	26 716 486	25 183 989
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	45 587 645	46 100 113

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość brutto kredytów o zmiennej stopie procentowej wyniosła 73 019 115 tys. zł, a o stałej stopie procentowej wyniosła 1 750 503 tys. zł (31 grudnia 2015 roku odpowiednio: 69 917 613 tys. zł i 4 014 158 tys. zł). Średnie oprocentowanie kredytów udzielonych klientom (z wyłączeniem transakcji reverse repo) wynosiło 3,09% (31 grudnia 2015 r. 3,12%).

W 2016 roku pozycja „pozostałe” obejmuje należności od KDPW CCP w kwocie 135 977 tys. zł w związku z działalnością Biura Maklerskiego.

Ponadto, pozycja „pozostałe” obejmuje zabezpieczenia gotówkowe (na dzień 31 grudnia 2016 roku w kwocie 28 287 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2015 roku 32 303 tys. zł) złożone przez Bank pod transakcje pochodne (Nota 37).

W 2016 roku i w 2015 roku w ramach realizowanego w Grupie mBanku projektu finansowania kredytów hipotecznych ze środków pozyskanych z emisji listów zastawnych, mBank przeniósł część udzielonych już kredytów do mBanku Hipotecznego S.A. Przeniesienie to miało formę sprzedaży na warunkach rynkowych i w 2016 roku dotyczyło należności detalicznych o wartości nominalnej 530 mln zł (w 2015 roku sprzedano należności detaliczne o wartości nominalnej 469 mln zł oraz należności korporacyjne o wartości nominalnej 220 mln zł).

Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek

	31.12.2016	31.12.2015
Poniesione, ale nie zidentyfikowane straty		
Zaangażowanie bilansowe brutto	70 864 716	69 755 424
Rezerwy na utratę wartości ekspozycji analizowanych portfelowo	(188 644)	(202 772)
Zaangażowanie bilansowe netto	70 676 072	69 552 652
Należności, które utraciły wartość		
Zaangażowanie bilansowe brutto	3 904 902	4 176 347
Rezerwy na należności, które utraciły wartość	(2 276 843)	(2 444 897)
Zaangażowanie bilansowe netto	1 628 059	1 731 450

Zmiana stanu rezerw na utratę wartości kredytów i pożyczek

ZMIANA STANU REZERW NA KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ROK 2016	Stan rezerw na 01.01.2016	Utworzenie rezerw	Rozwiązanie rezerw	Reklasyfikacja i różnice kursowe	Należności spisane w ciężar rezerw	Stan rezerw na 31.12.2016
KLIENCI INDYWIDUALNI	(1 529 723)	(884 853)	617 184	(13 914)	299 985	(1 511 321)
Należności bieżące	(683 042)	(326 194)	222 533	(26)	172 350	(614 379)
Kredyty terminowe, w tym:	(846 681)	(558 659)	394 651	(13 888)	127 635	(896 942)
Kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	(488 550)	(286 094)	232 063	(9 044)	39 715	(511 910)
KLIENCI KORPORACYJNI	(1 116 879)	(334 812)	287 893	(6 079)	216 418	(953 459)
Należności bieżące	(204 860)	(98 524)	64 928	10 870	37 096	(190 490)
Kredyty terminowe, w tym:	(912 019)	(236 288)	222 965	(16 949)	179 322	(762 969)
Kredyty terminowe udzielone dużym klientom	(157 515)	(38 664)	73 697	(19 847)	113 541	(28 788)
Kredyty terminowe udzielone średnim i małym klientom	(754 504)	(197 624)	149 268	2 898	65 781	(734 181)
KLIENCI BUDŻETOWI	(1 067)	(197)	557			(707)
OGÓŁEM ZMIANA STANU REZERW NA KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	(2 647 669)	(1 219 862)	905 634	(19 993)	516 403	(2 465 487)

ZMIANA STANU REZERW NA KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ROK 2015	Stan rezerw na 01.01.2015	Utworzenie rezerw	Rozwiązanie rezerw	Reklasyfikacja i różnice kursowe	Należności spisane w ciężar rezerw	Stan rezerw na 31.12.2015
KLIENCI INDYWIDUALNI	(1 478 093)	(1 150 382)	928 806	169 578	368	(1 529 723)
Należności bieżące	(593 854)	(429 843)	260 277	80 195	183	(683 042)
Kredyty terminowe, w tym:	(884 239)	(720 539)	668 529	89 383	185	(846 681)
Kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	(539 032)	(450 128)	425 440	75 034	136	(488 550)
KLIENCI KORPORACYJNI	(1 055 102)	(638 876)	530 943	(6 538)	52 694	(1 116 879)
Należności bieżące	(241 111)	(150 230)	150 225	6 341	29 915	(204 860)
Kredyty terminowe, w tym:	(813 991)	(488 646)	380 718	(12 879)	22 779	(912 019)
Kredyty terminowe udzielone dużym klientom	(193 948)	(173 802)	205 938	(184)	4 481	(157 515)
Kredyty terminowe udzielone średnim i małym klientom	(620 043)	(314 844)	174 780	(12 695)	18 298	(754 504)
KLIENCI BUDŻETOWI	(1 317)	(8 462)	8 772	(64)	4	(1 067)
OGÓŁEM ZMIANA STANU REZERW NA KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	(2 534 512)	(1 797 720)	1 468 521	162 976	53 066	(2 647 669)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	31.12.2016		31.12.2015	
	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)
Nieprzeterminowane, bez utraty wartości	68 928 523	92,19	67 890 900	91,83
Przeterminowane, bez utraty wartości	1 936 193	2,59	1 864 524	2,52
Pozycje z rozpoznaną utratą wartości	3 904 902	5,22	4 176 347	5,65
Razem brutto	74 769 618	100,00	73 931 771	100,00
Rezerwa (na pozycje z rozpoznaną utratą wartości oraz rezerwa IBNI)	(2 465 487)	3,30	(2 647 669)	3,58
Razem netto	72 304 131	96,70	71 284 102	96,42

Kwota rozpoznanych rezerw na kredyty i pożyczki wynosi 2 465 487 tys. zł (31 grudnia 2015 r. – 2 647 669 tys. zł), z czego 2 276 843 tys. zł (31 grudnia 2015 r. – 2 444 897 tys. zł) reprezentuje rezerwy na kredyty i pożyczki udzielone klientom, dla których rozpoznano utratę wartości, a pozostała kwota 188 644 tys. zł reprezentuje rezerwę portfelową (31 grudnia 2015 r. – 202 772 tys. zł).

92,19% portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom nie należy ani do kategorii należności przeterminowanych ani z utratą wartości (31 grudnia 2015 r. – 91,83%).

Kredyty i pożyczki nieprzeterminowane, bez utraty wartości

31 grudnia 2016 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni				Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci	
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back				Pozostałe
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom					
1	159 577	9 287 514	9 206 248	90 633	27 424	400 816	-	20 439	27 602	-	10 014 005
2	1 336 592	17 793 173	16 000 937	993 576	9 002 292	1 436 928	-	143 825	680 603	-	31 386 989
3	1 010 228	3 517 730	1 904 957	730 179	2 379 696	3 798 834	-	6	343 154	-	11 779 827
4	1 753 167	2 920 008	909 473	1 699 863	1 228 783	3 984 201	-	-	36 121	-	11 622 143
5	685 038	1 119 044	488 866	407 193	13 935	864 082	-	-	260	-	3 089 552
6	54 296	114 492	65 706	16 457	-	20 468	-	-	-	-	205 713
7	125 959	292 173	182 398	11 037	-	18 731	-	-	-	-	447 900
8	29 661	-	-	31 226	-	-	56 676	-	-	228 410	345 973
kategoria default	2 275	34 132	28 503	-	-	-	-	-	-	14	36 421
Razem	5 156 793	35 078 266	28 787 088	3 980 164	12 652 130	10 524 060	56 676	164 270	1 087 740	228 424	68 928 523

31 grudnia 2015 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni				Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci	
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back				Pozostałe
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom					
1	73 738	2 784 347	2 748 338	173 605	135 496	357 596	-	15 857	19 102	-	3 559 741
2	986 459	21 859 600	20 810 550	865 087	8 800 032	950 763	-	16 446	910 399	-	34 388 786
3	1 078 038	4 941 330	3 492 288	554 663	1 670 328	3 078 575	-	5	353 910	-	11 676 849
4	1 676 851	3 374 483	1 230 970	1 688 765	1 701 494	3 912 961	-	-	87 106	-	12 441 660
5	525 269	1 251 197	687 710	505 774	155 116	1 204 018	-	-	3 894	-	3 645 268
6	50 144	174 096	103 541	17 110	-	16 416	-	-	-	-	257 766
7	141 419	432 953	301 722	46 768	-	53 325	-	-	-	-	674 465
8	-	-	-	5	-	-	1 031 029	-	-	183 355	1 214 389
kategoria default	3 733	28 243	25 152	-	-	-	-	-	-	-	31 976
Razem	4 535 651	34 846 249	29 400 271	3 851 777	12 462 466	9 573 654	1 031 029	32 308	1 374 411	183 355	67 890 900

Kredyty i pożyczki przeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości

Kwoty brutto kredytów i pożyczek, które były przeterminowane lecz dla których nie rozpoznano utraty wartości, przedstawiono poniżej w podziale na klasy aktywów. Dla kredytów i pożyczek przeterminowanych krócej niż o 90 dni nie rozpoznaje się utraty wartości chyba, że inne dostępne informacje świadczą o jej wystąpieniu.

31 grudnia 2016 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni				Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci	
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back				Pozostałe
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom					
do 30 dni	415 164	1 162 343	860 223	-	-	7 351	-	2 002	-	-	1 586 860
od 31 do 60 dni	44 472	193 112	128 047	1	1 274	-	-	-	-	-	238 859
od 61 do 90 dni	17 977	55 847	31 878	-	104	-	-	-	-	-	73 928
powyżej 90 dni	11 963	24 554	14 517	29	-	-	-	-	-	-	36 546
Razem	489 576	1 435 856	1 034 665	30	1 378	7 351	-	2 002	-	-	1 936 193

31 grudnia 2015 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni				Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci	
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back				Pozostałe
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom					
do 30 dni	411 472	1 131 361	891 939	81	1 665	41 662	-	-	-	-	1 586 241
od 31 do 60 dni	30 107	157 923	107 757	2	10 389	10 154	-	-	-	-	208 575
od 61 do 90 dni	12 780	34 425	20 175	88	-	-	-	-	-	-	47 293
powyżej 90 dni	8 568	13 847	7 402	-	-	-	-	-	-	-	22 415
Razem	462 927	1 337 556	1 027 273	171	12 054	51 816	-	-	-	-	1 864 524

Kredyty i pożyczki, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość netto kredytów i pożyczek z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości wyniosła 1 628 059 tys. zł (31 grudnia 2015 r. – 1 731 450 tys. zł). Poniżej przedstawiono kwoty brutto kredytów i pożyczek, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości (przed uwzględnieniem przepływów pieniężnych z tytułu posiadanych zabezpieczeń oraz oczekiwanych spłat), w podziale na klasy aktywów.

	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni				Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back			
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom				
31 grudnia 2016 r.										
Kredyty i pożyczki z utratą wartości	812 000	1 734 780	1 136 644	205 778	80 249	1 072 095	-	-	-	3 904 902
Rezerwy na kredyty i pożyczki z utratą wartości	(562 478)	(805 799)	(473 856)	(178 169)	(21 515)	(708 882)	-	-	-	(2 276 843)
31 grudnia 2015 r.										
Kredyty i pożyczki z utratą wartości	898 551	1 715 874	1 129 714	236 656	190 540	1 134 726	-	-	-	4 176 347
Rezerwy na kredyty i pożyczki z utratą wartości	(636 432)	(752 963)	(439 388)	(189 838)	(146 815)	(718 849)	-	-	-	(2 444 897)

Bank stosuje konserwatywne podejście w obszarze weryfikacji wartości zabezpieczeń i ustalania dopuszczalnych poziomów wskaźnika LtV. Polityka w tym zakresie narzuca szczególnie istotne ograniczenia w przypadku transakcji cechujących się wyższą od średniej szkodowością (pożyczki i kredyty konsolidacyjne) oraz/lub zabezpieczanych na nieruchomościach o niskiej płynności (zlokalizowanych na rynkach słabo rozwiniętych).

Finansowy efekt zabezpieczeń

W poniższej nocie zaprezentowano wpływ wartości przyjętych przez Bank zabezpieczeń związanych z udzielonymi przez Bank kredytami i pożyczkami na poziom utworzonych rezerw.

Stan na 31 grudnia 2016 roku	Wartość brutto	Rezerwa utworzona	Rezerwa bez uwzględnienia przepływów z zabezpieczeń	Finansowy efekt zabezpieczeń
Dane bilansowe				
Należności od banków	7 311 026	(2 257)	(2 257)	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	74 769 618	(2 465 487)	(3 196 684)	731 197
Klienci indywidualni:	44 707 271	(1 511 321)	(1 785 834)	274 513
– Należności bieżące	6 458 369	(614 379)	(629 109)	14 730
– Kredyty terminowe, w tym:	38 248 902	(896 942)	(1 156 725)	259 783
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	30 958 397	(511 910)	(738 682)	226 772
Klienci korporacyjni:	28 523 235	(953 459)	(1 410 101)	456 642
– Należności bieżące	4 185 972	(190 490)	(208 214)	17 724
– Kredyty terminowe:	24 337 263	(762 969)	(1 201 887)	438 918
udzielone dużym klientom	12 733 757	(28 788)	(87 138)	58 350
udzielone średnim i małym klientom	11 603 506	(734 181)	(1 114 749)	380 568
Klienci budżetowi	1 087 740	(707)	(749)	42
Razem dane bilansowe	82 080 644	(2 467 744)	(3 198 941)	731 197
Dane pozabilansowe				
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	21 601 090	(30 788)	(38 572)	7 784
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	13 373 654	(12 588)	(17 601)	5 013
Razem dane pozabilansowe	34 974 744	(43 376)	(56 173)	12 797

Stan na 31 grudnia 2015 roku	Wartość brutto	Rezerwa utworzona	Rezerwa bez uwzględnienia przepływów z zabezpieczeń	Finansowy efekt zabezpieczeń
Dane bilansowe				
Należności od banków	4 983 020	(1 699)	(1 716)	17
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	73 931 771	(2 647 669)	(3 499 889)	852 220
Klienci indywidualni:	43 796 808	(1 529 723)	(1 868 796)	339 073
– Należności bieżące	5 897 129	(683 042)	(703 700)	20 658
– Kredyty terminowe, w tym:	37 899 679	(846 681)	(1 165 096)	318 415
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	31 557 258	(488 550)	(743 157)	254 607
Klienci korporacyjni:	27 513 860	(1 116 879)	(1 630 026)	513 147
– Należności bieżące	4 088 604	(204 860)	(252 635)	47 775
– Kredyty terminowe:	23 425 256	(912 019)	(1 377 391)	465 372
udzielone dużym klientom	12 665 060	(157 515)	(205 283)	47 768
udzielone średnim i małym klientom	10 760 196	(754 504)	(1 172 108)	417 604
Klienci budżetowi	1 374 411	(1 067)	(1 067)	-
Razem dane bilansowe	78 914 791	(2 649 368)	(3 501 605)	852 237
Dane pozabilansowe				
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	19 404 563	(30 044)	(36 149)	6 105
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	10 207 884	(15 546)	(19 696)	4 150
Razem dane pozabilansowe	29 612 447	(45 590)	(55 845)	10 255

22. Inwestycyjne papiery wartościowe

	31.12.2016			31.12.2015		
	Inwestycyjne papiery wartościowe, na których nie ustanowiono zabezpieczeń	Inwestycyjne papiery wartościowe, na których ustanowiono zabezpieczenia	Razem inwestycyjne papiery wartościowe	Inwestycyjne papiery wartościowe, na których nie ustanowiono zabezpieczeń	Inwestycyjne papiery wartościowe, na których ustanowiono zabezpieczenia	Razem inwestycyjne papiery wartościowe
Dłużne papiery wartościowe:	23 743 219	6 673 478	30 416 697	24 406 027	5 394 411	29 800 438
Emitowane przez rząd	20 675 256	6 673 478	27 348 734	16 565 573	5 394 411	21 959 984
- obligacje rządowe	20 675 256	6 673 478	27 348 734	16 565 573	5 394 411	21 959 984
Emitowane przez bank centralny	1 584 615	-	1 584 615	6 972 521	-	6 972 521
Pozostałe dłużne papiery wartościowe	1 483 348	-	1 483 348	867 933	-	867 933
- certyfikaty depozytowe	50 466	-	50 466	-	-	-
- obligacje banków	140 880	-	140 880	233 158	-	233 158
- listy zastawne	223 494	-	223 494	11 372	-	11 372
- obligacje korporacyjne	1 031 538	-	1 031 538	583 456	-	583 456
- obligacje komunalne	36 970	-	36 970	39 947	-	39 947
Kapitałowe papiery wartościowe:	51 083	-	51 083	182 204	-	182 204
Nie notowane	51 083	-	51 083	182 204	-	182 204
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe razem:	23 794 302	6 673 478	30 467 780	24 588 231	5 394 411	29 982 642
Krótkoterminowe (do 1 roku)	4 374 301	57 216	4 431 517	10 632 634	88 905	10 721 539
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	19 420 001	6 616 262	26 036 263	13 955 597	5 305 506	19 261 103

Na dzień 31 grudnia 2016 roku kapitałowe papiery wartościowe obejmują wartość godziwą akcji uprzywilejowanych Visa Inc. w kwocie 38 392 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2015 roku kapitałowe papiery wartościowe obejmują wartość godziwą udziału w Visa Europe Ltd. w kwocie 167 243 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Bank utworzył rezerwę z tytułu utraty wartości kapitałowych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej w kwocie 7 677 tys. zł (31 grudnia 2015 r: 0).

Wartość bilansowa dłużnych papierów wartościowych opartych na stałej stopie procentowej wynosiła na dzień 31 grudnia 2016 r. 23 612 422 tys. zł, natomiast opartych na stopie zmiennej 6 804 275 tys. zł (31 grudnia 2015 r. odpowiednio: 24 447 400 tys. zł oraz 5 353 038 tys. zł).

Powyższa nota obejmuje obligacje rządowe pod zastaw Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (BFG), obligacje rządowe będące przedmiotem zastawu w transakcjach sell buy back, obligacje rządowe stanowiące zabezpieczenie kredytu otrzymanego z Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz obligacje rządowe stanowiące zabezpieczenie depozytu złożonego przez klienta.

Zgodnie z Ustawą z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, na dzień 31 grudnia 2016 r. Bank posiadał obligacje skarbowe ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie 559 550 tys. zł o wartości nominalnej 546 142 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: wartość bilansowa – 566 178 tys. zł, wartość nominalna – 535 000 tys. zł), które stanowiły zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych w ramach BFG i były zdeponowane na wydzielonym rachunku w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych.

Zyski i straty z inwestycyjnych papierów wartościowych oraz inwestycji w jednostki zależne i stowarzyszone

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Sprzedaż / wykup przez emitenta aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	269 329	133 645
Wynik związany ze sprzedażą jednostek zależnych i stowarzyszonych	3	163 704
Utrata wartości inwestycyjnych kapitałowych papierów wartościowych	(7 677)	-
Utrata wartości inwestycji w jednostkach zależnych	(442)	(8 096)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone, razem	261 213	289 253

- Zamknięcie transakcji przejęcia Visa Europe Limited (Visa Europe) przez Visa Inc.

W dniu 21 czerwca 2016 roku Bank otrzymał informację o zamknięciu transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. na warunkach opisanych poniżej.

W dniu 21 czerwca 2016 roku, w wyniku rozliczenia transakcji Bank otrzymał kwotę 46,5 mln EUR w gotówce, stanowiącą równowartość 204,2 mln zł (według średniego kursu NBP z dnia 21 czerwca 2016 roku) oraz uprzywilejowane akcje Visa Inc. Serii C (akcje uprzywilejowane) w liczbie 16 878 sztuk. Ponadto, na skutek zmienionych warunków rozliczenia transakcji wcześniej przewidywana płatność typu "earn-out" została zastąpiona przez zwiększenie kwoty płatnej w gotówce w II kwartale 2016 oraz odroczonej kwotą płatną w gotówce w II kwartale 2019 roku (odroczonej płatności). Łączna wysokość odroczonej płatności przypadająca na wszystkich uczestników Transakcji wyniesie 1,12 mld EUR, z czego na Bank przypada udział wynoszący 0,3582436136% tej kwoty. Odroczonej płatności może zostać skorygowana w przypadku, gdy w okresie poprzedzającym termin wypłaty przestanie istnieć któryś z podmiotów uprawnionych do otrzymania tej płatności lub w przypadku, gdy organ reprezentujący członków Visa Europe (Visa Europe Member Representative) uzna za zasadne zatrzymanie części gotówki w celu ochrony wartości akcyjnego komponentu rozliczenia transakcji. Akcje uprzywilejowane będą konwertowane na akcje zwykłe Visa Inc. Konwersja wszystkich akcji uprzywilejowanych nastąpi najpóźniej w 2028 roku. Obecny współczynnik konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe wynosi 13,952. Może on ulegać zmniejszeniu w okresie do 2028 roku, co jest uzależnione od wystąpienia ewentualnych zobowiązań z tytułu postępowań sądowych dotyczących opłat "interchange" w tym okresie. Akcje uprzywilejowane zostały zaklasyfikowane do inwestycyjnych papierów wartościowych i wycenione do wartości godziwej poprzez odniesienie do ceny rynkowej notowanych akcji zwykłych, z uwzględnieniem dyskonta biorącego pod uwagę nie płynność rynku akcji uprzywilejowanych oraz korekty wynikające z postępowań sądowych (bieżących lub potencjalnych), których stroną byłaby VISA Inc., mające wpływ na współczynnik konwersji.

W związku z rozliczeniem wyżej opisanej transakcji Bank zrealizował wynik w wysokości 251 732 tys. zł, który stanowi większość pozycji „Sprzedaż/wykup przez emitenta aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży” w 2016 roku.

W 2016 roku i w 2015 roku utrata wartości inwestycji w jednostkach zależnych dotyczy odpisu aktualizującego wartość zaangażowania Banku w spółkę Call Center Poland S.A., której 100% akcji Bank zbył w 2016 roku (Nota 23).

W 2016 roku utrata wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży dotyczy spółki Polski Standard Płatności Sp. z o.o.

W 2015 roku pozycja „Wynik związany ze sprzedażą jednostek zależnych i stowarzyszonych” obejmuje głównie wynik Banku na sprzedaży 100% akcji BRE Ubezpieczenia TUIR S.A. w kwocie 168 265 tys. zł.

Ponadto w 2015 roku pozycja „Sprzedaż/ wykup przez emitenta aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży” obejmuje wynik zrealizowany na sprzedaży kapitałowych papierów wartościowych w kwocie 127 333 tys. zł, głównie akcji PZU w kwocie 124 994 tys. zł, oraz wynik na sprzedaży obligacji rządowych i listów zastawnych w kwocie 6 312 tys. zł.

Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych

	31.12.2016	31.12.2015
Inwestycyjne papiery wartościowe		
Stan na początek okresu	29 982 642	27 246 034
Różnice kursowe	58 002	21 388
Zwiększenia	139 980 506	310 544 680
Zmniejszenia (sprzedaż, wykup, umorzenie)	(139 165 813)	(307 800 045)
Straty z tytułu utraty wartości inwestycyjnych kapitałowych papierów wartościowych	(7 677)	-
Zyski/straty z tytułu zmian wartości godziwej	(379 880)	(29 415)
Stan na koniec okresu	30 467 780	29 982 642

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku nie występują rezerwy na utratę wartości dłużnych inwestycyjnych papierów wartościowych.

23. Inwestycje w jednostkach zależnych

31 grudnia 2016 r. (w tys. zł)

Lp.	Nazwa spółki	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Przychody	Zysk/strata netto	Bezpośrednio posiadane udziały %	Wartość bilansowa
1.	mFinanse S.A. (poprzednio Aspiro S.A.)	Polska	455 974	165 840	304 456	125 574	100,00	205 807
2.	BDH Development Sp. z o.o.	Polska	91 768	1 210	18 442	(2 116)	100,00	90 558
3.	BRE Property Partner Sp. z o.o.	Polska	2 930	118	1 469	895	100,00	1 536
4.	Garbary Sp. z o.o.	Polska	43 440	111	201	(2 168)	100,00	43 329
5.	JMD III Sp. z o.o.	Polska	0	4	6	(8)	100,00	20
6.	mBank Hipoteczny S.A.	Polska	10 652 140	9 745 806	355 607	37 837	100,00	894 716
7.	mCentrum Operacji Sp. z o.o.	Polska	44 242	9 798	36 796	(321)	100,00	34 444
8.	mCorporate Finance S.A.	Polska	506	127	3 554	(101)	99,998	5 532
9.	mFaktoring S.A.	Polska	1 502 921	1 430 526	56 938	11 342	100,00	72 395
10.	mFinance France S.A.	Francja	7 574 029	7 571 150	141 190	891	100,00	2 848
11.	mLeasing Sp. z o.o.	Polska	8 216 046	7 883 676	370 884	56 329	100,00	332 450
12.	mLocum S.A.	Polska	229 841	92 886	105 038	14 702	79,99	94 996
13.	Octopus Sp. z o.o.	Polska	3 248	12	256	196	99,90	3 047
14.	Tele -Tech Investment Sp. z o.o.	Polska	120 819	120 278	10 224	31	100,00	541

1 782 219

31 grudnia 2015 r. (w tys. zł)

Lp.	Nazwa spółki	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Przychody	Zysk/strata netto	Bezpośrednio posiadane udziały %	Wartość bilansowa
1.	Aspiro S.A.	Polska	483 894	210 507	392 984	197 052	100,00	187 244
2.	BDH Development Sp. z o.o.	Polska	93 428	754	12 278	(4 649)	100,00	92 674
3.	Call Center Poland S.A.	Polska	19 994	19 655	24 755	(1 346)	100,00	2 000
4.	Dom Maklerski mBanku S.A.	Polska	1 013 833	880 350	121 190	22 320	100,00	133 483
5.	Garbary Sp. z o.o.	Polska	43 370	73	265	(2 089)	100,00	43 297
6.	JMD III Sp. z o.o.	Polska	10	5	-	(2)	100,00	20
7.	mBank Hipoteczny S.A.	Polska	8 407 344	7 636 787	275 172	8 159	100,00	759 396
8.	mCentrum Operacji Sp. z o.o.	Polska	43 105	8 307	37 159	(64)	100,00	34 798
9.	mCorporate Finance S.A.	Polska	1 736	1 256	4 570	121	100,00	5 532
10.	mFaktoring S.A.	Polska	1 387 780	1 326 727	61 742	(27 124)	100,00	61 053
11.	mFinance France S.A.	Francja	5 147 035	5 145 130	167 102	(10)	99,998	1 904
12.	mLeasing Sp. z o.o.	Polska	6 942 275	6 666 492	332 212	43 793	100,00	275 783
13.	mLocum S.A.	Polska	221 840	58 839	101 670	14 399	79,99	110 725
14.	MLV 45 Sp. z o.o.	Polska	74	6	120	(10)	100,00	8
15.	mWealth Management S.A.	Polska	50 621	7 380	47 810	22 090	100,00	46 773
16.	Octopus Sp. z o.o.	Polska	3 055	1	16	6	99,90	3 047
17.	Tele -Tech Investment Sp. z o.o.	Polska	106 586	106 076	8 990	(138)	100,00	510

1 758 247

Zmiana stanu inwestycji w jednostki zależne

	31.12.2016	31.12.2015
Inwestycje w jednostki zależne		
Stan na początek okresu	1 758 247	1 580 226
Różnice kursowe	(18)	-
Zwiększenia	103 754	516 867
Zmniejszenia	(171 294)	(348 121)
Zmiany wynikające z zastosowania wyceny metodą praw własności, w tym:	91 972	17 371
- odniesione do rachunku zysków i strat	93 174	17 854
- odniesione do pozostałych pozycji kapitału	(1 202)	(483)
Odpisy/odwrócenie odpisu z tytułu utraty wartości	(442)	(8 096)
Stan na koniec okresu	1 782 219	1 758 247

W 2016 roku pozycja zwiększenia dotyczy głównie podwyższenia kapitałów w spółkach mBank Hipoteczny S.A. i Garbary Sp. z o.o. odpowiednio o: 100 000 tys. zł i 2 200 tys. zł oraz nabycia 100 % udziałów w spółce BRE Property Partner Sp. z o.o. o wartości 1 536 tys. zł.

W 2016 roku większość pozycji zmniejszenia dotyczy podziału Domu Maklerskiego mBanku S.A. oraz spółki mWealth Management S.A. co zostało szczegółowo opisane w Nocie 34.

W 2016 roku i w 2015 roku odpisy z tytułu utraty wartości dotyczą odpisu aktualizującego wartość udziałów w spółce Call Center Poland S.A., które zostały sprzedane przez Bank w pierwszym kwartale 2016 roku.

W 2015 roku większość pozycji zwiększenia oraz całość pozycji zmniejszenia wynikała z przeprowadzonej reorganizacji w Grupie mBanku S.A. w związku z zaprzestaniem działalności przez spółkę MLV 45 Sp. z o.o. spółka komandytowa. Reorganizacja ta polegała na przeniesieniu akcji i udziałów posiadanych przez spółkę MLV 45 Sp. z o.o. spółka komandytowa w spółkach mBank Hipoteczny S.A., mLeasing Sp. z o.o., mFaktoring S.A. i mLocum S.A. pod bezpośrednią kontrolę mBanku S.A. W dniu 10 września 2015 roku wspólnicy MLV 45 Sp. z o.o. sp.k. – mBank S.A. i MLV 45 Sp. z o.o., podjęli uchwałę o rozwiązaniu MLV 45 Sp. z o.o. sp.k., otwarciu jej likwidacji i powołaniu likwidatora. Wniosek w sprawie otwarcia likwidacji został złożony do Sądu Rejonowego dla M. St. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 10 września 2015 roku, a spółka została wykreślona z rejestru w dniu 22 grudnia 2015 roku. Reorganizacja nie miała wpływu na ciągłość sprawowania przez Bank pełnej kontroli nad wymienionymi powyżej spółkami.

Ponadto, pozycja zwiększenia w 2015 roku dotyczy podwyższenia kapitałów w spółkach mBank Hipoteczny S.A, Octopus Sp. z o.o., Garbary Sp z o.o., mFinance France SA, Tele-Tech Investment Sp. z o.o. i JMD III Sp. z o.o. odpowiednio o: 140 000 tys. zł, 2 997 tys. zł, 1 326 tys. zł, 1 182 tys. zł, 500 tys. zł i 10 tys. zł.

24. Wartości niematerialne

	31.12.2016	31.12.2015
Wartość firmy	3 532	-
Patenty, licencje i podobne wartości, w tym:	320 119	317 812
- oprogramowanie komputerowe	247 168	224 531
Inne wartości niematerialne	4 044	5 115
Wartości niematerialne w toku wytwarzania	212 757	150 889
Wartości niematerialne, razem	540 452	473 816

W 2016 roku i w 2015 roku Bank wykonał testy na utratę wartości wartości niematerialnych w toku wytworzenia. W wyniku testów nie stwierdzono utraty wartości.

Zmiana stanu wartości niematerialnych

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2016 roku do 31.12.2016 roku	Nabyte patenty, licencje i podobne wartości, w tym:		Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Wartość firmy	Wartości niematerialne razem
		nabyte oprogramowanie komputerowe				
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu: 01.01.2016 r.	915 979	645 801	10 982	150 889	-	1 077 850
Zwiększenia z tytułu	129 498	99 416	10	169 849	3 532	302 889
- zakupu	9 024	-	8	130 784	-	139 816
- przejęcia z wartości niematerialnych w toku wytwarzania	91 409	81 423	2	-	-	91 411
- poniesionych kosztów wytworzenia	-	-	-	23 698	-	23 698
- innych zwiększeń	29 065	17 993	-	15 367	3 532	47 964
Zmniejszenia z tytułu	(28 835)	(28 495)	(403)	(107 981)	-	(137 219)
- likwidacji	(28 787)	(28 495)	(403)	-	-	(29 190)
- przekazania na wartości niematerialne oddane do użytku	-	-	-	(91 411)	-	(91 411)
- innych zmniejszeń	(48)	-	-	(16 570)	-	(16 618)
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2016 r.	1 016 642	716 722	10 589	212 757	3 532	1 243 520
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2016 r.	(598 167)	(421 270)	(5 867)	-	-	(604 034)
Amortyzacja za okres z tytułu	(98 356)	(48 284)	(678)	-	-	(99 034)
- odpisów	(106 154)	(65 617)	(1 081)	-	-	(107 235)
- innych zwiększeń	(20 989)	(11 162)	-	-	-	(20 989)
- likwidacji	28 787	28 495	403	-	-	29 190
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2016 r.	(696 523)	(469 554)	(6 545)	-	-	(703 068)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2016 r.	320 119	247 168	4 044	212 757	3 532	540 452

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2015 roku do 31.12.2015 roku	Nabyte patenty, licencje i podobne wartości, w tym:		Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Wartości niematerialne razem
		nabyte oprogramowanie komputerowe			
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu: 01.01.2015 r.	882 959	652 654	10 975	87 059	980 993
Zwiększenia z tytułu	78 287	26 340	7	109 830	188 124
- zakupu	34 124	-	2	80 955	115 081
- przejęcia z wartości niematerialnych w toku wytwarzania	31 683	14 689	5	-	31 688
- poniesionych kosztów wytworzenia	-	-	-	20 376	20 376
- innych zwiększeń	12 480	11 651	-	8 499	20 979
Zmniejszenia z tytułu	(45 267)	(33 193)	-	(46 000)	(91 267)
- likwidacji	(33 591)	(33 193)	-	-	(33 591)
- przekazania na wartości niematerialne oddane do użytku	-	-	-	(31 688)	(31 688)
- innych zmniejszeń	(11 676)	-	-	(14 312)	(25 988)
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2015 r.	915 979	645 801	10 982	150 889	1 077 850
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2015 r.	(551 178)	(408 742)	(4 737)	-	(555 915)
Amortyzacja za okres z tytułu	(46 989)	(12 528)	(1 130)	-	(48 119)
- odpisów	(80 540)	(45 697)	(1 130)	-	(81 670)
- innych zwiększeń	(40)	(24)	-	-	(40)
- likwidacji	33 591	33 193	-	-	33 591
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2015 r.	(598 167)	(421 270)	(5 867)	-	(604 034)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2015 r.	317 812	224 531	5 115	150 889	473 816

W 2016 roku wartość firmy w kwocie 3 532 tys. zł powstała w wyniku podziału spółki mWealth Management S.A., co zostało szczegółowo opisane w Nocie 34.

25. Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2016	31.12.2015
Środki trwałe, w tym:	409 893	403 079
- grunty	1 033	1 033
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	158 577	163 485
- urządzenia	150 344	122 234
- środki transportu	28 495	39 855
- pozostałe środki trwałe	71 444	76 472
Środki trwałe w budowie	71 802	81 788
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	481 695	484 867

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016 roku	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu: 01.01.2016 r.	1 033	304 383	547 828	58 756	390 973	81 924	1 384 897
Zwiększenia z tytułu	-	877	94 291	6 269	28 044	80 990	210 471
- zakupu	-	266	26 388	-	1 513	67 180	95 347
- przejęcia ze środków trwałych w budowie	-	569	51 705	-	20 799	-	73 073
- innych zwiększeń	-	42	16 198	6 269	5 732	13 810	42 051
Zmniejszenia z tytułu	-	(80)	(32 861)	(18 052)	(15 522)	(90 976)	(157 491)
- sprzedaży	-	-	(28 345)	(1 200)	(5 994)	-	(35 539)
- likwidacji	-	(80)	(4 477)	-	(9 528)	-	(14 085)
- przekazania na środki trwałe	-	-	-	-	-	(73 073)	(73 073)
- innych zmniejszeń	-	-	(39)	(16 852)	-	(17 903)	(34 794)
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2016 r.	1 033	305 180	609 258	46 973	403 495	71 938	1 437 877
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2016 r.	-	(91 628)	(425 594)	(18 901)	(314 370)	-	(850 493)
Amortyzacja za okres z tytułu	-	(5 705)	(33 320)	423	(17 550)	-	(56 152)
- odpisów	-	(5 686)	(51 578)	(7 291)	(28 036)	-	(92 591)
- innych zwiększeń	-	(38)	(11 506)	(507)	(4 857)	-	(16 908)
- sprzedaży	-	-	25 297	351	5 959	-	31 607
- likwidacji	-	19	4 446	-	9 384	-	13 849
- innych zmniejszeń	-	-	21	7 870	-	-	7 891
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2016 r.	-	(97 333)	(458 914)	(18 478)	(331 920)	-	(906 645)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu: 01.01.2016 r.	-	(49 270)	-	-	(131)	(136)	(49 537)
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu: 31.12.2016 r.	-	(49 270)	-	-	(131)	(136)	(49 537)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2016 r.	1 033	158 577	150 344	28 495	71 444	71 802	481 695

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015 roku	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu: 01.01.2015 r.	1 033	304 737	497 662	56 731	402 824	71 438	1 334 425
Zwiększenia z tytułu	-	-	78 612	5 329	14 864	94 308	193 113
- zakupu	-	-	26 841	-	2 580	77 682	107 103
- przejęcia ze środków trwałych w budowie	-	-	50 930	-	11 715	-	62 645
- innych zwiększeń	-	-	841	5 329	569	16 626	23 365
Zmniejszenia z tytułu	-	(354)	(28 446)	(3 304)	(26 715)	(83 822)	(142 641)
- sprzedaży	-	-	(4 079)	-	(881)	-	(4 960)
- likwidacji	-	(354)	(11 906)	-	(12 335)	-	(24 595)
- przekazania na środki trwałe	-	-	-	-	-	(62 645)	(62 645)
- przekazania na wartości niematerialne	-	-	-	-	-	-	-
- innych zmniejszeń	-	-	(12 461)	(3 304)	(13 499)	(21 177)	(50 441)
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2015 r.	1 033	304 383	547 828	58 756	390 973	81 924	1 384 897
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2015 r.	-	(86 492)	(408 119)	(13 331)	(308 124)	-	(816 066)
Amortyzacja za okres z tytułu	-	(5 136)	(17 475)	(5 570)	(6 246)	-	(34 427)
- odpisów	-	(5 233)	(45 495)	(7 798)	(31 692)	-	(90 218)
- innych zwiększeń	-	(615)	(102)	(39)	(246)	-	(1 002)
- sprzedaży	-	-	4 006	-	864	-	4 870
- likwidacji	-	87	11 844	-	11 551	-	23 482
- innych zmniejszeń	-	625	12 272	2 267	13 277	-	28 441
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2015 r.	-	(91 628)	(425 594)	(18 901)	(314 370)	-	(850 493)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu: 01.01.2015 r.	-	(49 270)	-	-	(131)	(136)	(49 537)
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu: 31.12.2015 r.	-	(49 270)	-	-	(131)	(136)	(49 537)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2015 r.	1 033	163 485	122 234	39 855	76 472	81 788	484 867

Wartość środków transportu w całości objęta jest umową leasingu finansowego.

Wartość odzyskiwalną środków trwałych dotkniętych utratą wartości stanowi cena netto sprzedaży określona na podstawie ceny rynkowej podobnego aktywa.

26. Inne aktywa

	31.12.2016	31.12.2015
Inne aktywa, w tym:	367 796	279 019
- dłużnicy	126 724	138 004
- rozrachunki międzybankowe	11 520	2 365
- pozostałe rozliczenia międzyokresowe czynne	150 972	99 293
- przychody do otrzymania	47 532	36 283
- zapasy	2 646	3 074
- inne	28 402	-
Inne aktywa, razem	367 796	279 019
Krótkoterminowe (do 1 roku)	169 454	145 131
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	198 342	133 888

W 2016 roku pozycja „inne” dotyczy w całości rozliczeń z tytułu operacji na papierach wartościowych w ramach działalności Biura Maklerskiego.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku powyższa nota zawiera aktywa finansowe w kwocie 166 646 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 140 369 tys. zł).

Pozostałe aktywa finansowe ujęte w nocie powyżej

	31.12.2016	31.12.2015
Pozostałe aktywa finansowe brutto, w tym:	180 580	143 922
- nieprzeterminowe	166 340	133 107
- przeterminowe od 1 do 90 dni	5 642	5 847
- przeterminowe powyżej 90 dni	8 598	4 968
- rezerwy na należności przeterminowane (wielkość ujemna)	(13 934)	(3 553)
Pozostałe aktywa finansowe netto	166 646	140 369

27. Zobowiązania wobec innych banków

	31.12.2016	31.12.2015
Środki na rachunkach bieżących	959 658	1 424 073
Depozyty terminowe	44 293	144 870
Kredyty i pożyczki otrzymane	6 964 907	9 349 773
Transakcje repo / sell buy back	114 322	778 145
Zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	361 725	427 026
Zobowiązania w drodze	1 280	2 053
Pozostałe	56 829	57 251
Zobowiązania wobec innych banków, razem	8 503 014	12 183 191
Krótkoterminowe (do 1 roku)	4 863 141	6 076 967
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	3 639 873	6 106 224

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość depozytów innych banków o stałym oprocentowaniu wyniosła 44 293 tys. zł (31 grudnia 2015 rok - 144 870 tys. zł). W obu okresach brak depozytów o zmiennym oprocentowaniu.

Na dzień 31 grudnia 2016 i na dzień 31 grudnia 2015 roku kredyty i pożyczki otrzymane od banków były oprocentowane zmienną stopą procentową.

Średnie oprocentowanie depozytów i kredytów otrzymanych od banków w 2016 roku wynosiło 0,68% (31 grudnia 2015 r. - 0,69%).

mBank nie dostarczył zabezpieczeń kredytów innym bankom. Bank nie zarejestrował żadnych naruszeń warunków umownych związanych ze zobowiązaniami z tytułu zaciągniętych pożyczek.

28. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2016	31.12.2015
Klienci indywidualni:	53 494 777	45 671 744
Środki na rachunkach bieżących	38 051 354	32 022 887
Depozyty terminowe	15 380 844	13 604 623
Inne zobowiązania (z tytułu)	62 579	44 234
- zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	31 033	22 140
- pozostałe	31 546	22 094
Klienci korporacyjni:	44 926 009	39 652 525
Środki na rachunkach bieżących	22 148 665	16 841 006
Depozyty terminowe	8 952 129	12 315 556
Kredyty i pożyczki otrzymane	4 201 768	3 634 064
Transakcje repo	1 600 487	1 093 712
Inne zobowiązania (z tytułu)	8 022 960	5 768 187
- zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	7 962 137	5 710 450
- pozostałe	60 823	57 737
Klienci sektora budżetowego:	539 534	599 882
Środki na rachunkach bieżących	466 078	468 038
Depozyty terminowe	65 507	131 104
Inne zobowiązania (z tytułu)	7 949	740
- zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	3	-
- pozostałe	7 946	740
Zobowiązania wobec klientów, razem	98 960 320	85 924 151
Krótkoterminowe (do 1 roku)	85 163 858	75 246 365
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	13 796 462	10 677 786

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku większość depozytów przyjętych od klientów indywidualnych i korporacyjnych stanowiły depozyty na stałą stopę procentową. Średnie oprocentowanie zobowiązań wobec klientów (z wyłączeniem transakcji repo) wynosiło 0,85% (31 grudnia 2015 r. - 1,08%).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku kwota kredytów i pożyczek otrzymanych obejmuje kredyt otrzymany z EBI w kwocie 4 201 768 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 3 634 064 tys. zł). Zabezpieczeniem kredytu są obligacje rządowe, które są wykazywane w Nocie 22 i w Nocie 37 jako aktywa zastawione.

29. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

W listopadzie 2015 roku mBank S.A. dokonał wykupu obligacji o wartości nominalnej 385 000 tys. zł, wyemitowanych w listopadzie 2012 roku. W związku z tym na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku Bank nie miał zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych.

Transakcje dotyczące obligacji Banku zaliczanych do zobowiązań podporządkowanych zostały opisane w Nocie 30 poniżej.

30. Zobowiązania podporządkowane

ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania (%)	Efektywne oprocentowanie (%)	Termin wymagalności/ wykupu	Stan zobowiązania (tys. zł)
Stan na 31 grudnia 2016 r.						
- Commerzbank AG	400 000	CHF	3M LIBOR + 1,2%*	0,4598	08.03.2017	1 647 425
- Commerzbank AG	80 000	CHF	3M LIBOR + 3,4%**	2,6612	nieokreślony ¹⁾	329 676
- Commerzbank AG	170 000	CHF	3M LIBOR + 2,2%***	1,4668	nieokreślony ¹⁾	702 308
- Inwestorzy nie związani z mBankiem	500 000	PLN	6M WIBOR + 2,25%	4,0000	20.12.2023	500 573
- Inwestorzy nie związani z mBankiem	750 000	PLN	6M WIBOR + 2,1%	3,8600	17.01.2025	763 367
						3 943 349

ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania (%)	Efektywne oprocentowanie (%)	Termin wymagalności/ wykupu	Stan zobowiązania (tys. zł)
Stan na 31 grudnia 2015 r.						
- Commerzbank AG	400 000	CHF	3M LIBOR + 1,2%*	0,3800	08.03.2017	1 576 159
- Commerzbank AG	80 000	CHF	3M LIBOR + 1,4%**	0,6310	nieokreślony ¹⁾	315 213
- Commerzbank AG	170 000	CHF	3M LIBOR + 2,2%***	1,4750	nieokreślony ¹⁾	672 003
- Inwestorzy nie związani z mBankiem	500 000	PLN	6M WIBOR + 2,25%	4,0200	20.12.2023	500 567
- Inwestorzy nie związani z mBankiem	750 000	PLN	6M WIBOR + 2,1%	3,8900	17.01.2025	763 373
						3 827 315

* marża w wysokości 0,7% obowiązywała dla pierwszych pięciu lat. Od czerwca 2012 roku obowiązuje marża w wysokości 1,2%.

** marża w wysokości 1,4% obowiązywała do 20 grudnia 2016 roku. Od 20 grudnia 2016 roku obowiązuje marża w wysokości 3,4%.

***marża w wysokości 2,2% obowiązuje do stycznia 2018 roku. Dla następnych lat obowiązywać będzie marża w wysokości 4,2%.

¹⁾ Obligacje stają się wymagalne z inicjatywy Banku nie wcześniej niż po dwóch latach od daty emisji albo z inicjatywy Commerzbanku, nie wcześniej niż po pięciu latach od daty emisji, po uzyskaniu zgody KNF.

Efektywne oprocentowanie podane w tabelach powyżej oznacza oprocentowanie na dzień rozpoczęcia ostatniego okresu odsetkowego.

W 2016 roku i w 2015 roku Bank nie odnotował żadnych opóźnień w płatnościach rat odsetkowych ani nie naruszył żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

Zgodnie z decyzją z dnia 8 stycznia 2015 roku mBank uzyskał zezwolenie KNF na zaliczenie do kapitału Tier II kwoty 750 000 tys. zł, stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu przeprowadzonej w dniu 17 grudnia 2014 roku przez mBank emisji obligacji podporządkowanych na warunkach spełniających wymagania wynikające z postanowień Rozporządzenia CRR o łącznej wartości nominalnej 750 000 tys. zł z terminem wykupu 17 stycznia 2025 roku.

Zgodnie z decyzją z dnia 14 lutego 2014 roku mBank uzyskał zezwolenie KNF na zaliczenie do kapitału Tier II kwoty 500 000 tys. zł, stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu przeprowadzonej w dniu 3 grudnia 2013 roku przez mBank emisji obligacji podporządkowanych na okres 10 lat i na warunkach spełniających wymagania wynikające z postanowień Rozporządzenia CRR o łącznej wartości nominalnej 500 000 tys. zł.

Zgodnie z Art. 484 ust. 5 Rozporządzenia CRR, zobowiązania podporządkowane z tytułu emisji obligacji o nieokreślonym terminie wymagalności uwzględniane są w kalkulacji kapitału Tier II przy zastosowaniu zasady praw nabytych i limitów w zakresie zasady praw nabytych w okresie przejściowym trwającym od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2021 roku.

Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	31.12.2016	31.12.2015
Stan na początek okresu	3 827 315	4 127 724
- zmniejszenia (spłata, wcześniejszy wykup)	-	(637 661)
- różnice kursowe	115 635	337 144
- inne zmiany	399	108
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	3 943 349	3 827 315
Krótkoterminowe (do 1 roku)	1 664 119	16 799
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	2 279 230	3 810 516

W czerwcu 2015 roku Bank dokonał wcześniejszej spłaty pożyczki podporządkowanej w kwocie 90 mln CHF (równowartość 359 019 tys. zł po kursie z dnia 24 czerwca 2015 roku), zaciągniętej w dniu 24 czerwca 2008 roku z terminem wykupu 24 czerwca 2018 roku.

Ponadto w czerwcu 2015 roku Bank dokonał spłaty pożyczki podporządkowanej w kwocie 70 mln CHF (równowartość 278 719 tys. zł po kursie z dnia 18 czerwca 2015 roku), zaciągniętej w dniu 18 grudnia 2007 roku kwocie 120 000 tys. CHF z terminem wymagalności w dniu 18 grudnia 2017 roku i częściowo spłaconej w dniu 18 czerwca 2014 roku w kwocie 50 000 tys. CHF (równowartość 170 090 tys. zł po kursie z dnia 18 czerwca 2014 roku).

31. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2016	31.12.2015
Pozostałe zobowiązania (z tytułu)		
- zobowiązania z tytułu podatków	47 011	11 338
- rozrachunki międzybankowe	781 638	412 278
- wierzyciele	435 504	505 135
- bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	127 859	127 805
- przychody przyszłych okresów	197 062	155 967
- rezerwa na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia	12 918	12 332
- rezerwa na niewykorzystane urlopy	19 067	17 926
- rezerwy na pozostałe zobowiązania wobec pracowników	136 761	120 647
- pozostałe	34 920	22 836
Pozostałe zobowiązania, razem	1 792 740	1 386 264

Na dzień 31 grudnia 2016 roku powyższa nota zawiera zobowiązania finansowe w kwocie 1 345 001 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 1 045 218 tys. zł), których wymagalność została zaprezentowana w Nocie 3.10.1. Pozostałe składniki omawianych zobowiązań, za wyjątkiem części rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia, wyliczanych aktuarialnie, mają, co do zasady, charakter krótkoterminowy.

W 2016 roku kwota zobowiązań wobec wierzycieli obejmuje wartość zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego w wysokości 29 653 tys. zł (w 2015 r.: 41 396 tys. zł).

Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia

	31.12.2016	31.12.2015
Rezerwa na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia		
Stan rezerw na początek okresu	12 332	10 099
- rezerwa emerytalno - rentowa	5 964	4 943
- rezerwa pośmiertna	3 657	3 030
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	2 711	2 126
Zmiana w okresie, z tytułu:	586	2 233
Odpis na rezerwę, w tym:	572	513
- rezerwa emerytalno - rentowa	350	317
- rezerwa pośmiertna	121	115
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	101	81
Koszt odsetkowy, w tym:	360	320
- rezerwa emerytalno - rentowa	173	158
- rezerwa pośmiertna	110	98
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	77	64
Zyski i straty aktuarialne ujmowane w pozostałych dochodach całkowitych (Nota 15), w tym:	(411)	1 873
- rezerwa emerytalno - rentowa	(668)	723
- rezerwa pośmiertna	(202)	421
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	459	729
Świadczenia wypłacone, w tym:	(729)	(473)
- rezerwa emerytalno - rentowa	(370)	(177)
- rezerwa pośmiertna	-	(7)
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	(359)	(289)
Pozostałe zmiany, w tym:	794	-
- rezerwa emerytalno - rentowa	569	-
- rezerwa pośmiertna	225	-
Stan rezerw na koniec okresu	12 918	12 332
- rezerwa emerytalno - rentowa	6 018	5 964
- rezerwa pośmiertna	3 911	3 657
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	2 989	2 711
Krótkoterminowe (do 1 roku)	687	1 064
- rezerwa emerytalno - rentowa	410	817
- rezerwa pośmiertna	224	199
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	53	48
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	12 231	11 268
- rezerwa emerytalno - rentowa	5 608	5 147
- rezerwa pośmiertna	3 687	3 458
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	2 936	2 663

	31.12.2016	31.12.2015
Rozbicie zysków i strat aktuarialnych		
Zmiana założeń finansowych, w tym:	(1 292)	458
- rezerwa emerytalno - rentowa	(592)	182
- rezerwa pośmiertna	(372)	115
- rezerwa na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(328)	161
Zmiana założeń demograficznych, w tym:	270	571
- rezerwa emerytalno - rentowa	112	281
- rezerwa pośmiertna	132	11
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	26	279
Pozostałe zmiany, w tym:	611	844
- rezerwa emerytalno - rentowa	(188)	260
- rezerwa pośmiertna	38	295
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	761	289

Stopa dyskonta jest jednym z kluczowych założeń używanych w wycenie aktuarialnej rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia. W przypadku, gdyby stopa dyskonta użyta przy wyliczeniu tych rezerw została obniżona o 0,5 p.p. wartość rezerw wzrosłaby o 563 tys. zł, a w przypadku podwyższenia stopy dyskonta o 0,5 p.p. wartość rezerw spadłaby o 517 tys. zł.

32. Rezerwy

	31.12.2016	31.12.2015
Na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe*	43 376	45 590
Na sprawy sporne	113 192	99 526
Pozostałe	26 080	80 228
Rezerwy, razem	182 648	225 344

* kwoty obejmują wycenę gwarancji finansowych

Na dzień 31 grudnia 2015 roku pozostałe rezerwy obejmują rezerwę na wpłatę na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców w kwocie 51 727 tys. zł. Koszt rezerwy został ujęty wyniku finansowym mBanku za 2015 rok w ogólnych kosztach administracyjnych (Nota 10). Płatność z tego tytułu została wniesiona w dniu 18 lutego 2016 roku.

Szacunkowe terminy realizacji udzielonych zobowiązań warunkowych zostały zaprezentowane w Nocie 36.

Szacunkowe terminy ewentualnej realizacji przepływów dotyczących rezerw na sprawy sporne oraz pozostałych rezerw, co do zasady, wynoszą powyżej 1 roku.

Zmiana stanu rezerw

	31.12.2016	31.12.2015
Stan na początek okresu (wg tytułów)	225 344	176 878
Na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe	45 590	49 610
Na sprawy sporne	99 526	96 933
Pozostałe	80 228	30 335
Zmiana w okresie (z tytułu)	(42 696)	48 466
- odpis w koszty, w tym:	137 628	215 262
- na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe (Nota 12)	113 948	146 612
- na sprawy sporne	19 684	8 744
- pozostałe	3 996	59 906
- rozwiązanie rezerw, w tym:	(119 138)	(150 698)
- na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe (Nota 12)	(116 453)	(150 698)
- na sprawy sporne	(2 310)	-
- pozostałe	(375)	-
- spisanie w ciężar utworzonej rezerwy	(61 488)	(16 167)
- różnice kursowe	302	69
Stan na koniec okresu (wg tytułów)	182 648	225 344
Na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe	43 376	45 590
Na sprawy sporne	113 192	99 526
Pozostałe	26 080	80 228

Rezerwy na pozabilansowe udzielone zobowiązania

	31.12.2016	31.12.2015
Poniesione, ale nie zidentyfikowane straty		
Zaangażowanie pozabilansowe	34 942 356	29 584 188
Rezerwy na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe analizowane portfelowo (wielkość ujemna)	(25 772)	(31 131)
Zaangażowanie pozabilansowe netto	34 916 584	29 553 057
Zobowiązania, które utraciły wartość		
Zaangażowanie pozabilansowe	32 388	28 259
Rezerwy na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe analizowane indywidualnie (wielkość ujemna)	(17 604)	(14 459)
Zaangażowanie pozabilansowe netto	14 784	13 800

33. Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego obliczane są w stosunku do wszystkich różnic przejściowych zgodnie z metodą bilansową przy zastosowaniu stawki podatku dochodowego, która będzie obowiązywać w roku powstania obowiązku podatkowego (2016 r. i 2015 r.: 19%).

Aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie zalicza się do aktywów i zobowiązań krótkoterminowych.

Poniżej przedstawiono zmiany dotyczące aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Stan na 01.01.2016	Przez rachunek zysków i strat	Przez pozostałe dochody całkowite	Pozostałe zmiany	Stan na 31.12.2016
Odsetki naliczone	40 301	(122)	-	-	40 179
Wycena papierów wartościowych	42 719	(12 832)	15 942	-	45 829
Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	193 618	27 297	-	-	220 915
Rezerwy na świadczenia pracownicze	27 188	3 306	(78)	-	30 416
Pozostałe rezerwy	17 773	(12 121)	-	-	5 652
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	23 361	(524)	-	-	22 837
Pozostałe ujemne różnice przejściowe	44 650	(3 292)	-	547	41 905
Razem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	389 610	1 712	15 864	547	407 733

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Stan na 01.01.2016	Przez rachunek zysków i strat	Przez pozostałe dochody całkowite	Pozostałe zmiany	Stan na 31.12.2016
Odsetki naliczone	(54 743)	(1 257)	-	-	(56 000)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	(36 089)	1 530	564	-	(33 995)
Wycena papierów wartościowych	(149 805)	(7 136)	87 785	-	(69 156)
Odsetki i prowizje pobrane z góry	(38 626)	17 730	-	-	(20 896)
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(47 304)	1 652	-	-	(45 652)
Rozliczenia międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	(18 657)	-	-	-	(18 657)
Pozostałe dodatnie różnice przejściowe	(13 189)	(3 595)	-	-	(16 784)
Razem rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(358 413)	8 924	88 349	-	(261 140)

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Stan na 01.01.2015	Przez rachunek zysków i strat	Przez pozostałe dochody całkowite	Pozostałe zmiany	Stan na 31.12.2015
Odsetki naliczone	44 399	(4 098)	-	-	40 301
Wycena papierów wartościowych	21 340	15 763	5 616	-	42 719
Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	203 961	(10 343)	-	-	193 618
Rezerwy na świadczenia pracownicze	29 229	(2 396)	355	-	27 188
Pozostałe rezerwy	6 683	11 090	-	-	17 773
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	23 538	(177)	-	-	23 361
Straty podatkowe pozostałe do rozliczenia w następnych okresach	6 034	(6 034)	-	-	-
Pozostałe ujemne różnice przejściowe	25 591	16 738	-	2 321	44 650
Razem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	360 775	20 543	5 971	2 321	389 610

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Stan na 01.01.2015	Przez rachunek zysków i strat	Przez pozostałe dochody całkowite	Pozostałe zmiany	Stan na 31.12.2015
Odsetki naliczone	(50 170)	(4 573)	-	-	(54 743)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	(24 312)	(12 527)	750	-	(36 089)
Wycena papierów wartościowych	(155 275)	5 910	(440)	-	(149 805)
Odsetki i prowizje pobrane z góry	(40 451)	1 825	-	-	(38 626)
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(43 911)	(3 393)	-	-	(47 304)
Rozliczenia międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	(18 657)	-	-	-	(18 657)
Pozostałe dodatnie różnice przejściowe	(12 937)	(252)	-	-	(13 189)
Razem rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(345 713)	(13 010)	310	-	(358 413)

Podatek odroczony ujęty w rachunku zysków i strat	31.12.2016	31.12.2015
Odsetki naliczone	(1 379)	(8 671)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	1 530	(12 527)
Wycena papierów wartościowych	(19 968)	21 673
Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	27 297	(10 343)
Rezerwy na świadczenia pracownicze	3 306	(2 396)
Pozostałe rezerwy	(12 121)	11 090
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	(524)	(177)
Odsetki i prowizje pobrane z góry	17 730	1 825
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	1 652	(3 393)
Straty podatkowe pozostałe do rozliczenia w następnych okresach	-	(6 034)
Pozostałe różnice przejściowe	(6 887)	16 486
Razem podatek odroczony ujęty w rachunku zysków i strat (Nota 13)	10 636	7 533

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego zostały ujęte, ponieważ jest prawdopodobne, że w przyszłości wystąpi dochód do opodatkowania.

Poziom aktywa z tytułu podatku odroczonego za rok 2016 i 2015 nie obejmuje strat podatkowych Oddziału zagranicznego na Słowacji. Ewentualne uwzględnienie, w latach kolejnych, w kalkulacji aktywa z tytułu podatku odroczonego strat Oddziału poniesionych w latach ubiegłych, będzie zależało od oceny kształtowania się podstawy opodatkowania w podatku dochodowym w przyszłości (z uwzględnieniem okresów przewidzianych na rozliczenie strat podatkowych). Prawo do rozliczenia strat podatkowych wygasa w okresie między 2017 rokiem a 2018 rokiem.

34. Biuro Maklerskie

W dniu 20 maja 2016 roku nastąpił podział Domu Maklerskiego mBanku S.A. („mDM”) oraz mWealth Management S.A. („mWM”).

Podział mDM został dokonany w trybie art. 529 §1 pkt 1 Kodeksu Spółek Handlowych („KSH”), tj. przez przeniesienie na:

- Bank części majątku (aktywów i pasywów) mDM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa mDM związanej ze świadczeniem usług maklerskich;
- mCentrum Operacji sp. z o.o. części majątku (aktywów i pasywów) mDM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa mDM związanej z obsługą oraz świadczeniem usług kadrowych oraz płacowych.

Podział mWM został dokonany w trybie art. 529 §1 pkt 1 ksh, tj. przez przeniesienie na:

- Bank części majątku (aktywów i pasywów) mWM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa mWM związanej ze świadczeniem usług maklerskich, a także pozostałej działalności niestanowiącej Działalności Biura Rynku Nieruchomości oraz Inwestycji Alternatywnych opisanej poniżej; oraz
- poprzez przeniesienie na BRE Property Partner sp. z o.o., spółkę zależną od mBanku, części majątku (aktywów i pasywów) mWM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa mWM związanej z doradztwem oraz pośrednictwem w zakresie nabywania oraz inwestowania w nieruchomości oraz inne inwestycje alternatywne (złoto inwestycyjne, srebro inwestycyjne, dzieła sztuki) na rzecz osób fizycznych, jak również wykonywaniem analiz w zakresie rynku nieruchomości.

W związku z podziałem mDM i podziałem mWM, w dniu 20 maja 2016 roku, nastąpiło wykreślenie:

- mDM z Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego,
- mWM z Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Tym samym, zgodnie z art. 530 § 1 ksh, spółka mDM oraz spółka mWM w wyniku odpowiednio podziału mDM oraz podziału mWM zostały rozwiązane bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego w dniu wykreślenia ich z rejestru, natomiast ich działalność została przejęta i jest kontynuowana przez mBank oraz inne spółki Grupy.

Opisany powyżej podział mDM oraz mWM został rozliczony w oparciu o wartości księgowe i nie miał wpływu na wynik netto mBanku za 2016 rok ani na aktywa netto mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku. Zastosowane zostało ujęcie prospektywne - rachunek zysków i strat oraz bilans mDM i mWM zostały włączone do danych finansowych mBanku od daty podziału, natomiast dane porównawcze nie zostały przekształcone.

W wyniku podziału mBank przejął składniki majątku obu spółek związane z działalnością maklerską. Główne składniki przejętego majątku to: po stronie aktywów – kasa, środki pieniężne i ich ekwiwalenty, środki pieniężne klientów i należności od klientów z tytułu zawartych transakcji a po stronie pasywów – zobowiązania wobec klientów z tytułu zawartych transakcji i pozostałe zobowiązania. W efekcie suma bilansowa Banku na dzień podziału wzrosła o około 1,0 mld zł.

35. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Bank nie prowadził postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, dotyczących zobowiązań emitenta lub jednostki od niego zależnej, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta. Ponadto łączna wysokość roszczeń we wszystkich toczących się na dzień 31 grudnia 2016 roku postępowaniach przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczących zobowiązań emitenta lub jednostki od niego zależnej również nie przekroczyła 10% kapitałów własnych emitenta.

Bank monitoruje status wszystkich spraw sądowych wniesionych przeciwko Bankowi oraz poziom wymaganych rezerw.

Informacje na temat największych postępowań dotyczących zobowiązań warunkowych emitenta

1. Sprawa z powództwa Pekao SA (wcześniej Banku BPH SA) przeciwko Garbary Sp. z o.o. („Garbary”)

Powództwo zostało wniesione w dniu 17 lutego 2005 roku przez BPH. Wartość przedmiotu sporu określona została na kwotę 42 854 tys. zł. Przedmiotem sporu jest uznanie za bezskuteczne czynności związanych z zawiązaniem spółki Garbary oraz wniesieniem do niej aportu. Spór koncentruje się na określeniu wartości użytkowania wieczystego gruntu wraz z posadowionymi na nim budynkami, które zostały wniesione przez ZM Pozmeat SA jako aport do spółki Garbary na pokrycie udziałów w kapitale zakładowym o wartości 100 000 tys. zł. W dniu 6 czerwca 2006 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział IX Gospodarczy wydał wyrok oddalający w całości powództwo powoda. Od wyroku Sądu Okręgowego powód wniósł apelację. Sąd Apelacyjny w dniu 6 lutego 2007 roku oddalił apelację powoda. Powód wniósł od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną. Sąd Najwyższy w dniu 2 października 2007 roku uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w dniu 4 marca 2008 roku uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. W dniu 16 września 2010 roku Sąd Okręgowy w całości oddalił powództwo. W dniu 19 października 2010 roku BPH złożył apelację od przedmiotowego wyroku. W dniu 24 lutego 2011 roku Sąd Apelacyjny wydał postanowienie o uchyleniu wyroku i umorzeniu postępowania z udziałem Banku Pekao SA (przystąpił do postępowania jako następca prawny BPH SA) z uwagi na brak legitymacji procesowej po stronie tego banku. Sprawa została zwrócona do sądu pierwszej instancji, w której była kontynuowana z udziałem Pekao SA (wcześniej BPH SA) w charakterze powoda. Bank Pekao SA (wcześniej BPH SA) wniósł skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego na wyżej wymienione postanowienie. W dniu 25 kwietnia 2012 roku Sąd Najwyższy uchylił wyżej wymienione postanowienie Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W dniu 9 kwietnia 2014 roku Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego i uznał za bezskuteczne w stosunku do Banku Pekao S.A. czynności związane z zawiązaniem spółki Garbary oraz wniesieniem do niej aportu. Bank wniósł skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego od wyżej wymienionego wyroku. W dniu 5 sierpnia 2015 roku Sąd Najwyższy wydał postanowienie o nieprzyjęciu skargi do rozpoznania. Analizowane są możliwości ugodowego zakończenia sporu, z uwzględnieniem uwarunkowań prawnych skutecznej egzekucji przedmiotowego orzeczenia.

2. Sprawa z powództwa Banku Pekao SA (wcześniej BPH SA) przeciwko Bankowi oraz Tele-Tech Investment Sp. z o.o. („TTI”)

Powództwo zostało wniesione w dniu 17 listopada 2007 roku przez BPH o zapłatę odszkodowania w kwocie 34 880 tys. zł z odsetkami ustawowymi od dnia 20 listopada 2004 roku do dnia zapłaty, z tytułu rzekomych czynów niedozwolonych polegających na tym, iż w sytuacji grożącej ZM Pozmeat SA niewypłacalności doszło do wyzbycia się przez ten podmiot na rzecz TTI istotnego składnika majątku w postaci wszystkich udziałów w kapitale zakładowym Garbary Sp. z o.o. (poprzednio Milenium Center Sp. z o.o.).

Bank złożył odpowiedź na pozew, w którym wniósł o oddalenie pozwu z powodu braku podstaw prawnych do jego uwzględnienia. Postanowieniem z dnia 1 grudnia 2009 roku Sąd zawiesił postępowanie do czasu zakończenia postępowania upadłościowego spółki Pozmeat. W dniu 26 stycznia 2011 roku sąd wydał postanowienie o podjęciu zawieszono postępowania z uwagi na zakończenie postępowania upadłościowego. W dniu 5 czerwca 2012 roku Sąd ponownie zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia sprawy z powództwa Pekao SA (wcześniej BPH SA) przeciwko Garbary Sp. z o.o. W listopadzie 2015 roku zostało wydane postanowienie o podjęciu zawieszono postępowania.

3. Roszczenia klientów Interbrok

Od dnia 14 sierpnia 2008 roku do Banku zwróciło się 170 podmiotów, które były w przeszłości klientami spółki Interbrok Investment E. Drożdż i Spółka Spółka jawna (dalej zwana Interbrok), i za pośrednictwem Sądu Rejonowego w Warszawie zaważwały Bank do próby ugodowej na łączną kwotę 385 520 tys. zł. Do Banku wpłynęło 9 pozwów o odszkodowania. Osiem z dziewięciu pozwów zostało złożonych przez byłych klientów Interbrok na łączną kwotę 800 tys. zł, z zastrzeżeniem iż roszczenia mogą ulec rozszerzeniu do łącznej kwoty 5 950 tys. zł. Powodowie zarzucili Bankowi pomocnictwo w sprzecznym z prawem działaniu Interbrok, które wyrządziło Powodom szkodę. W siedmiu z wymienionych spraw powództwa przeciwko Banku zostały oddalone i sprawy zostały prawomocnie zakończone. W ósmej sprawie powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia i Sąd Okręgowy umorzył postępowanie. W dziewiątej sprawie wartość przedmiotu sporu wynosi 275 423 tys. zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu. Suma ta według żądania pozwu ma obejmować nabyte przez Powoda w drodze cesji wierzytelności przysługujące poszkodowanym w stosunku do Interbrok z tytułu pomniejszenia (wskutek upadłości Interbrok) wierzytelności o zwrot wpłaconych przez poszkodowanych depozytów przeznaczonych na inwestowanie na rynku forex. Powód odpowiedzialność Banku opiera na pomocnictwie Banku do czynu niedozwolonego Interbrok, polegającego na prowadzeniu działalności maklerskiej bez zezwolenia. Aktualnie postępowanie w sprawie znajduje się na etapie postępowania przed sądem pierwszej instancji.

Bank wnosi o oddalenie powództwa w całości nie zgadzając się z zawartymi w pozwie zarzutami. Analiza prawna wskazuje, iż brak jest istotnych przesłanek, które pozwalaby na przyjęcie odpowiedzialności Banku w przedmiotowej sprawie.

4. Pozew zbiorowy przeciwko mBankowi S.A. dotyczący klauzuli zmiany oprocentowania

W dniu 4 lutego 2011 roku doręczono Bankowi pozew zbiorowy wniesiony do Sądu Okręgowego w Łodzi w dniu 20 grudnia 2010 roku przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów jako reprezentanta grupy 835 osób fizycznych - klientów bankowości detalicznej Banku. W pozwie zażądano ustalenia odpowiedzialności Banku za nienależyte wykonywanie umów o kredyty hipoteczne. W szczególności zarzucono, iż Bank niewłaściwie stosował postanowienia umów dotyczących zmiany oprocentowania, a mianowicie, że Bank nie obniżał oprocentowania kredytu, mimo, iż zdaniem powoda był do tego zobowiązany. Bank nie zgadza się z powyższymi zarzutami. W dniu 18 lutego 2011 roku została złożona odpowiedź na pozew, w której Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W dniu 6 maja 2011 roku Sąd Okręgowy w Łodzi postanowił oddalić wniosek mBanku S.A. o odrzucenie pozwu oraz postanowił rozpoznać sprawę w postępowaniu grupowym. Na to postanowienie mBank S.A. w dniu 13 czerwca 2011 roku złożył zażalenie do Sądu Apelacyjnego w Łodzi. W dniu 28 września 2011 roku Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie mBanku S.A. Sprawa obecnie toczy się w trybie właściwym dla postępowania grupowego. W marcu 2012 roku zakończył się etap przystępowania nowych członków do postępowania grupowego. Na dzień 17 października 2012 roku skład grupy uprawomocnił się w liczbie 1247 członków. Sąd Okręgowy w Łodzi nie ustanowił również kaucji na rzecz mBanku S.A., o którą Bank wnosił. Bank w tej kwestii złożył zażalenie na to postanowienie. W dniu 29 listopada 2012 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił zażalenie Banku dotyczące ustanowienia kaucji. Postanowienie jest prawomocne i Powód nie ma obowiązku wnoszenia kaucji. W styczniu 2013 roku została wysłana ostateczna odpowiedź na pozew, a w dniu 15 lutego 2013 roku Powód odniósł się w piśmie procesowym do odpowiedzi na pozew. Postanowieniem z dnia 18 lutego 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi postanowił skierować strony do mediacji. Pismem z dnia 26 lutego 2013 roku Miejski Rzecznik Konsumentów złożył sprzeciw wobec skierowania sprawy do mediacji. W dniu 22 czerwca 2013 roku odbyła się rozprawa, a w dniu 3 lipca 2013 roku Sąd ogłosił wyrok, w którym uwzględnił w całości powództwo uznając, iż Bank nienależyte wykonywał umowę przez co konsumenci ponieśli szkodę. W dniu 9 września 2013 roku Bank od powyższego wyroku wniósł apelację. Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2014 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację mBanku podtrzymując w zasadzie stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w zaskarżonym wyroku. Po otrzymaniu pisemnego uzasadnienia wyroku mBank złożył skargę kasacyjną. Skarga kasacyjna została wniesiona do Sądu Najwyższego przez mBank 3 października 2014 roku. Postanowieniem z dnia 7 października 2014 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi wstrzymał skuteczność wyroku Sądu Okręgowego do czasu rozpoznania skargi kasacyjnej mBanku. W dniu 18 lutego 2015 roku Sąd Najwyższy przyjął do rozpoznania Skargę kasacyjną złożoną przez mBank. W dniu 14 maja 2015 roku Sąd Najwyższy wydał wyrok, w którym uchylił wyrok

Sądu Apelacyjnego w Łodzi i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi. Postanowieniem z dnia 24 września 2015 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi dopuścił dowód z opinii biegłego w celu weryfikacji poprawności wykonywania przez mBank zmian oprocentowania kredytów hipotecznych objętych pozwem zbiorowym w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 28 lutego 2010 roku.

Biegły sporządził opinię właściwą oraz uzupełniającą. Obecnie trwa wymiana stanowisk między stronami odnośnie opinii biegłego. Ostatnia rozprawa odbyła się w dniu 24 lutego 2017 roku. Sprawa jest w toku.

5. Pozew zbiorowy przeciwko mBankowi S.A. dotyczący klauzul waloryzacyjnych

W dniu 4 kwietnia 2016 roku został wniesiony do Sądu Okręgowego w Łodzi przeciwko mBankowi pozew zbiorowy przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów jako reprezentanta grupy 390 osób fizycznych - klientów bankowości detalicznej mBanku, którzy zawarli z mBankiem umowy o kredyty hipoteczne waloryzowane kursem CHF. Pismem z dnia 23 maja 2016 roku powód rozszerzył listę członków grupy o kolejne 144 osoby. W pozwie zawarte zostały alternatywne roszczenia o ustalenie nieważności umów kredytowych w części tj. w zakresie postanowień odnoszących się do waloryzacji, bądź ustalenie, że przedmiotowe umowy są nieważne w całości, albo o ustalenie że postanowienia umowy odnoszące się do waloryzacji są nieważne w zakresie dopuszczającym waloryzację ponad 20% i poniżej 20% wartości kursu CHF z tabeli kursowej mBanku S.A. z dnia zawarcia odpowiednio każdej z umów kredytowych. Przedmiotowy pozew został mBankowi doręczony w dniu 13 czerwca 2016 roku. Na rozprawie w dniu 19 grudnia 2016 roku Sąd wydał postanowienie o dopuszczeniu do rozpoznania pozwu w postępowaniu grupowym jednocześnie oddalając wniosek Banku o ustanowienie kaucji. Bank wniósł zażalenia na powyższe postanowienia. Sprawa jest w toku.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Bank nie prowadził postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczących wierzytelności emitenta lub jednostki od niego zależnej, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta. Natomiast łączna wysokość roszczeń we wszystkich toczących się na dzień 31 grudnia 2016 roku postępowaniach przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczących wierzytelności emitenta również nie przekroczyła 10% kapitałów własnych emitenta.

Podatki

Organy podatkowe mogą przeprowadzać kontrole i weryfikować zapisy operacji gospodarczych ujętych w księgach rachunkowych w ciągu 5 lat od zakończenia roku podatkowego, w którym złożono deklaracje podatkowe, dokonać ustalenia dodatkowego zobowiązania podatkowego i nałożyć związane z tym kary. W opinii Zarządu nie istnieją okoliczności wskazujące na możliwość powstania istotnych zobowiązań podatkowych w tym zakresie.

36. Zobowiązania pozabilansowe

Zobowiązania pozabilansowe Banku obejmują:

■ **Zobowiązania do udzielenia kredytu**

Kwoty oraz odpowiadające im terminy, w których Bank zobowiązany będzie do zrealizowania pozabilansowych zobowiązań finansowych poprzez udzielenie kredytów lub innych świadczeń pieniężnych, zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

■ **Gwarancje i inne produkty finansowe**

Gwarancje zostały przedstawione w poniższej tabeli na podstawie najwcześniejszej umownej daty zapadalności.

■ **Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego**

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania pozabilansowe udzielone i otrzymane przez Bank oraz wartość nominalną otwartych transakcji pochodnych Banku na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku.

31.12.2016	Do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
1. Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	22 465 978	13 920 265	1 270 051	37 656 294
Zobowiązania udzielone	21 269 832	12 816 725	982 775	35 069 332
1. Zobowiązania finansowe:	17 585 423	3 604 271	505 984	21 695 678
a) Zobowiązania do udzielenia kredytu	17 560 920	3 534 186	505 984	21 601 090
b) Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego	24 503	70 085	-	94 588
2. Gwarancje i inne produkty finansowe:	3 684 409	9 212 454	476 791	13 373 654
a) Akcepty bankowe	21 562	-	-	21 562
b) Gwarancje i akredytywy stand by	3 662 847	9 212 454	476 791	13 352 092
Zobowiązania otrzymane:	1 196 146	1 103 540	287 276	2 586 962
a) Otrzymane zobowiązania finansowe	779	-	-	779
b) Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	1 195 367	1 103 540	287 276	2 586 183
2. Pochodne instrumenty finansowe (wartość nominalna kontraktów)	194 820 120	203 397 910	33 708 742	431 926 772
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	123 802 952	179 135 335	32 537 668	335 475 955
2. Walutowe instrumenty pochodne	69 669 171	20 144 772	178 595	89 992 538
3. Instrumenty pochodne na ryzyko rynkowe	1 347 997	4 117 803	992 479	6 458 279
Pozycje pozabilansowe razem	217 286 098	217 318 175	34 978 793	469 583 066
31.12.2015	Do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
1. Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	20 869 028	7 000 378	3 554 681	31 424 087
Zobowiązania udzielone	20 036 217	6 433 624	3 217 604	29 687 445
1. Zobowiązania finansowe:	16 783 485	2 025 057	671 019	19 479 561
a) Zobowiązania do udzielenia kredytu	16 762 057	1 971 487	671 019	19 404 563
b) Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego	21 428	53 570	-	74 998
2. Gwarancje i inne produkty finansowe:	3 252 732	4 408 567	2 546 585	10 207 884
a) Akcepty bankowe	11 142	-	-	11 142
b) Gwarancje i akredytywy stand by	3 225 073	4 408 567	2 546 585	10 180 225
c) Akredytywy dokumentowe i handlowe	16 517	-	-	16 517
Zobowiązania otrzymane:	832 811	566 754	337 077	1 736 642
b) Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	832 811	566 754	337 077	1 736 642
2. Pochodne instrumenty finansowe (wartość nominalna kontraktów)	291 833 392	242 701 003	46 488 198	581 022 593
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	223 054 121	227 992 009	43 634 920	494 681 050
2. Walutowe instrumenty pochodne	67 757 825	12 656 451	1 872 328	82 286 604
3. Instrumenty pochodne na ryzyko rynkowe	1 021 446	2 052 543	980 950	4 054 939
Pozycje pozabilansowe razem	312 702 420	249 701 381	50 042 879	612 446 680

Wykazane powyżej zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego dotyczą w całości leasingu budynków.

Najważniejszą umową leasingu operacyjnego jest zawarta przez Bank umowa leasingu głównej siedziby Banku. Zgodnie z umową okres leasingu trwa do 31 grudnia 2020 roku. Umowa została zawarta na oznaczony okres czasu i co do zasady nie podlega przedterminowemu rozwiązaniu. Umowa przewiduje opcję kupna przedmiotu umowy na pisemny wniosek leasingobiorcy złożony leasingodawcy na co najmniej 6 miesięcy i nie więcej niż 12 miesięcy przed datą zakończenia umowy leasingu, a także prawo pierwokupu na warunkach zawartych w umowie. Na mocy umowy Bank zobowiązany jest do utrzymania przedmiotu leasingu w odpowiednim stanie.

Wartości nominalne instrumentów pochodnych zaprezentowane są w Nocie 19.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku zobowiązania otrzymane przez Bank wyniosły 2 586 962 tys. zł i dotyczyły głównie otrzymanych gwarancji stanowiących zabezpieczenie udzielonych kredytów i pożyczek (31 grudnia 2015 r.: 1 736 642 tys. zł).

37. Aktywa zastawione

Na aktywach ustanawia się zabezpieczenia w związku z umowami odkupu papierów wartościowych oraz transakcji pochodnych zawartymi z innymi bankami oraz ustanawia się depozyty zabezpieczające w związku z zawarciem kontraktów giełdowych typu futures, opcjami i członkostwem w giełdach.

Zabezpieczenie może być złożone w różnej formie (gotówka, papiery wartościowe, zastaw na aktywach itp.).

Analogicznie, na rzecz Banku kontrahenci ustanawiają zabezpieczenia transakcji na swoich aktywach. Jeśli przedmiotem takiego zabezpieczenia są papiery wartościowe (w transakcji buy-sell-back), mogą one zostać ponownie użyte jako zabezpieczenie w transakcji przeciwstawnej (sell-buy-back).

Ponadto Bank przyjmuje zabezpieczenia o charakterze rzeczowym (w formie zastawu bądź hipoteki) związane z transakcjami o charakterze kredytowym, takich jak udzielone kredyty, linie kredytowe, gwarancje bankowe.

W tabeli poniżej zaprezentowano zestawienie środków możliwych do zastawienia w rozbiciu na główne pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej mBanku, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku. Głównym składnikiem stanowiącym zabezpieczenie płynności Banku z tytułu możliwych do ustanowienia zabezpieczeń są skarbowe papiery wartościowe.

31.12.2016

Pozycja (w tys. zł)	Aktywa			Zabezpieczenia przyjęte w formie papierów wartościowych związane z transakcjami buy sell back			Środki możliwe do zastawienia (3+6)
	Aktywa ogółem	Aktywa zastawione	Aktywa możliwe do zastawienia	Zabezpieczenia przyjęte w formie papierów wartościowych związane z transakcjami buy sell back			
				Przyjęte	Ponownie zastawione	Możliwe do zastawienia	
	1	2	3	4	5	6	7
Papiery dłużne (Nota 18 i 22), w tym:	34 250 800	7 427 741	25 652 046	-	-	-	25 652 046
- Bony pieniężne NBP	1 584 615	-	1 584 615	-	-	-	1 584 615
- Papiery skarbowe	30 851 763	7 427 741	23 424 022	-	-	-	23 424 022
- Listy zastawne	242 528	-	242 528	-	-	-	242 528
- Pozostałe papiery nieskarbowe	1 571 894	-	400 881	-	-	-	400 881
Zabezpieczenie gotówkowe (pod transakcje pochodne) (Nota 17 i 21)	457 806	457 806	-	-	-	-	-
Zabezpieczenie rzeczowe	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa	93 506 659	-	-	-	-	-	-
Razem	128 215 265	7 885 547	25 652 046	-	-	-	25 652 046

31.12.2015

Pozycja (w tys. zł)	Aktywa			Zabezpieczenia przyjęte w formie papierów wartościowych związane z transakcjami buy sell back			Środki możliwe do zastawienia (3+6)
	Aktywa ogółem	Aktywa zastawione	Aktywa możliwe do zastawienia	Zabezpieczenia przyjęte w formie papierów wartościowych związane z transakcjami buy sell back			
				Przyjęte	Ponownie zastawione	Możliwe do zastawienia	
	1	2	3	4	5	6	7
Papiery dłużne (Nota 18 i 22), w tym:	30 357 214	5 411 108	23 757 289	1 571 852	668 953	902 989	24 660 278
- Bony pieniężne NBP	6 972 521	-	6 972 521	-	-	-	6 972 521
- Papiery skarbowe	22 138 476	5 411 108	16 727 368	1 571 852	668 953	902 989	17 630 357
- Listy zastawne	17 453	-	17 453	-	-	-	17 453
- Pozostałe papiery nieskarbowe	1 228 764	-	39 947	-	-	-	39 947
Zabezpieczenie gotówkowe (pod transakcje pochodne) (Nota 17 i 21)	400 273	400 273	-	-	-	-	-
Zabezpieczenie rzeczowe	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa	88 357 883	-	-	-	-	-	-
Razem	119 115 370	5 811 381	23 757 289	1 571 852	668 953	902 989	24 660 278

Wartość papierów skarbowych wykazanych jako aktywa zastawione, poza zabezpieczeniem transakcji sell-buy-back, obejmuje zabezpieczenie zobowiązań Banku z tytułu kredytu otrzymanego z EBI, zabezpieczenie z tytułu depozytu przyjętego od klienta oraz zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych (BFG).

38. Zarejestrowany kapitał akcyjny

Łączna liczba akcji zwykłych na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniosła 42 280 127 sztuk (31 grudnia 2015 r.: 42 238 924 sztuk) o wartości nominalnej 4 zł na akcję. Wszystkie wyemitowane akcje są w pełni opłacone.

ZAREJESTROWANY KAPITAŁ AKCYJNY (STRUKTURA) NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU						
Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Rok rejestracji
zwykłe na okaziciela*	-	-	9 988 000	39 952 000	w całości opłacone gotówką	1986
imienne zwykłe*	-	-	12 000	48 000	w całości opłacone gotówką	1986
zwykłe na okaziciela	-	-	2 500 000	10 000 000	w całości opłacone gotówką	1994
zwykłe na okaziciela	-	-	2 000 000	8 000 000	w całości opłacone gotówką	1995
zwykłe na okaziciela	-	-	4 500 000	18 000 000	w całości opłacone gotówką	1997
zwykłe na okaziciela	-	-	3 800 000	15 200 000	w całości opłacone gotówką	1998
zwykłe na okaziciela	-	-	170 500	682 000	w całości opłacone gotówką	2000
zwykłe na okaziciela	-	-	5 742 625	22 970 500	w całości opłacone gotówką	2004
zwykłe na okaziciela	-	-	270 847	1 083 388	w całości opłacone gotówką	2005
zwykłe na okaziciela	-	-	532 063	2 128 252	w całości opłacone gotówką	2006
zwykłe na okaziciela	-	-	144 633	578 532	w całości opłacone gotówką	2007
zwykłe na okaziciela	-	-	30 214	120 856	w całości opłacone gotówką	2008
zwykłe na okaziciela	-	-	12 395 792	49 583 168	w całości opłacone gotówką	2010
zwykłe na okaziciela	-	-	16 072	64 288	w całości opłacone gotówką	2011
zwykłe na okaziciela	-	-	36 230	144 920	w całości opłacone gotówką	2012
zwykłe na okaziciela	-	-	35 037	140 148	w całości opłacone gotówką	2013
zwykłe na okaziciela	-	-	36 044	144 176	w całości opłacone gotówką	2014
zwykłe na okaziciela	-	-	28 867	115 468	w całości opłacone gotówką	2015
zwykłe na okaziciela	-	-	41 203	164 812	w całości opłacone gotówką	2016
Liczba akcji, razem			42 280 127			
Zarejestrowany kapitał akcyjny, razem (w zł)				169 120 508		
Wartość nominalna jednej akcji (w zł)			4			

*Stan akcji na dzień bilansowy

W 2016 roku Krajowy depozyt Papierów Wartościowych (KDPW) dokonał rejestracji 41 203 akcji mBanku wyemitowanych w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Banku w drodze emisji akcji z wyłączeniem prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy, w celu umożliwienia objęcia akcji mBanku osobom biorącym udział w programach motywacyjnych. W wyniku rejestracji akcji Banku kapitał zakładowy mBanku wzrósł w 2016 roku o kwotę 164 812 zł.

Akcjonariuszem posiadającym powyżej 5% kapitału zakładowego i ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu jest Commerzbank AG, który na dzień 31 grudnia 2016 roku posiadał 69,42% kapitału zakładowego i głosów na walnym zgromadzeniu mBanku S.A.

W 2016 roku nie było zmian w strukturze własności znacznych pakietów akcji Banku.

W dniu 20 marca 2015 roku Bank otrzymał od ING Otwarty Fundusz Emerytalny (obecnie Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny) (Fundusz) zawiadomienie o zwiększeniu stanu posiadania akcji mBanku S.A. powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu mBanku S.A.

Przed nabyciem akcji Fundusz posiadał 2 110 309 akcji mBanku S.A., co stanowiło 4,99% kapitału zakładowego mBanku S.A. i uprawniało do 2 110 309 głosów na Walnym Zgromadzeniu mBanku S.A. W dniu 18 marca 2015 roku na rachunku Funduszu znajdowało się 2 130 699 akcji mBanku S.A., co stanowiło 5,05% kapitału zakładowego mBanku S.A. Akcje te uprawniały do 2 130 699 głosów na Walnym Zgromadzeniu mBanku S.A., co stanowiło 5,05% ogólnej liczby głosów.

39. Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku.

Zwiększenie kapitału zapasowego w 2016 roku i w 2015 roku wynika z emisji akcji w ramach realizacji programów motywacyjnych, opisanych w Nocie 44.

40. Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe, fundusz ogólnego ryzyka, niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych oraz wynik roku bieżącego.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ogólnego ryzyka tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

mBank S.A.

Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

	31.12.2016	31.12.2015
Pozostały kapitał zapasowy	4 384 011	4 384 011
Pozostałe kapitały rezerwowe	26 891	32 976
Fundusz ogólnego ryzyka	1 095 143	1 065 143
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	2 761 506	1 490 284
Wynik roku bieżącego	1 219 339	1 301 233
Zyski zatrzymane, razem	9 486 890	8 273 647

Zgodnie z polskimi przepisami prawa 8% zysku netto banku przenosi się na niepodlegający podziałowi kapitał zapasowy tworzony ustawowo, aż do czasu, gdy osiągnie on poziom jednej trzeciej kapitału akcyjnego banku.

Dodatkowo Bank przenosi część zysku netto na fundusz ogólnego ryzyka na pokrycie nieprzewidzianych ryzyk oraz przyszłych strat. Fundusz ogólnego ryzyka podlega podziałowi wyłącznie za zgodą akcjonariuszy wyrażoną w trakcie walnego zgromadzenia.

41. Inne pozycje kapitału własnego

	31.12.2016	31.12.2015
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(5 953)	(6 290)
Niezrealizowane zyski (dodatnie różnice kursowe)	3 706	6 324
Niezrealizowane straty (ujemne różnice kursowe)	(9 659)	(12 614)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	(2 431)	441 758
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych	68 772	360 744
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych	(89 072)	(1 881)
Niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych	1 307	168 075
Podatek odroczony	16 562	(85 180)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(1 545)	859
Niezrealizowane zyski	1 065	1 061
Niezrealizowane straty	(2 972)	-
Podatek odroczony	362	(202)
Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	(3 517)	(3 850)
Straty aktuarialne	(4 342)	(4 753)
Podatek odroczony	825	903
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	(737)	465
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek stowarzyszonych	(737)	465
Inne pozycje kapitału własnego razem	(14 183)	432 942

W 2015 roku niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych dotyczą głównie wyceny posiadanego udziału w Visa Europe Ltd.

Szczegółowe informacje dotyczące transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. zaprezentowano w Nocie 22.

42. Dywidenda na akcję

W dniu 24 marca 2016 roku XXIX Zwyczajne Walne Zgromadzenie mBanku S.A. podjęło uchwałę dotyczącą podziału zysku za 2015 rok, która nie przewiduje wypłaty dywidendy za rok 2015.

43. Noty objaśniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych**Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych**

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

	31.12.2016	31.12.2015
Kasa, operacje z bankiem centralnym (Nota 16)	9 158 751	5 930 611
Należności od banków (Nota 17)	2 325 904	783 328
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Nota 18)	3 503 029	178 492
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych, razem	14 987 684	6 892 431

Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych.

Wyjaśnienie różnic pomiędzy zmianą stanu wynikającą z sald bilansowych a zmianą stanu wykazaną w przepływach środków pieniężnych z działalności operacyjnej

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Należności od banków - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(2 327 448)	666 726
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(70 361)	(60 414)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	1 542 576	(314 554)
Zmiana stanu należności od banków, razem	(855 233)	291 758
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(3 279 016)	692 474
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	3 324 537	(439 414)
Zmiana stanu papierów wartościowych, razem	45 521	253 060
Pochodne instrumenty finansowe - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(27 228)	(27 802)
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	81 994	91 987
Wycena ujęta w pozostałych dochodach całkowitych	(2 967)	(3 948)
Zmiana stanu aktywów z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, razem	51 799	60 237
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (w tym różnice z rachunkowości zabezpieczeń) - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(1 019 899)	(1 753 903)
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(59 986)	5 808
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom, razem	(1 079 885)	(1 748 095)
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży oraz inwestycje w jednostki zależne - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(509 110)	(2 883 566)
Wycena ujęta w pozostałych dochodach całkowitych	(584 986)	(130 627)
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(39 471)	(245 966)
Sprzedaż kapitałowych papierów inwestycyjnych oraz udziałów w jednostkach zależnych	165 243	(124 994)
Zwiększenie zaangażowania w jednostkach zależnych oraz udziałach mniejszościowych ujęte w działalności finansowej	102 200	154 229
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych, razem	(866 124)	(3 230 924)
Zmiana stanu pozostałych aktywów - zmiana wynikająca z sald bilansowych	(88 777)	(79 614)
Niezrealizowane kasowo rozrachunki ujęte w rachunku zysków i strat	(4 294)	48 562
Zmiana stanu pozostałych aktywów, razem	(93 071)	(31 052)
Zobowiązania wobec innych banków - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(3 680 177)	(1 201 033)
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(60 042)	(91 899)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych z działalności finansowej	2 380 870	1 952 769
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków, razem	(1 359 349)	659 837
Zobowiązania wobec klientów (w tym różnice z rachunkowości zabezpieczeń) - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	13 045 167	6 612 834
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(138 151)	140 405
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych z działalności finansowej	(2 723 902)	1 697 108
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów, razem	10 183 114	8 450 347

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	-	(386 423)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych z działalności finansowej	-	385 000
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, razem	-	(1 423)
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	406 476	273 459
Wycena programów motywacyjnych ujęta w wyniku (Nota 10)	9 088	14 458
Wyłączenie zobowiązań z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych	29 820	-
Nierozliczona część zobowiązania z tytułu długoterminowych umów powiązanych i dystrybucyjnych związanych ze sprzedażą BRE TUIR S.A.	-	55 500
Wyłączenie rozliczeń z tytułu zastosowania wyceny metodą praw własności	20 460	-
Wycena aktuarialna rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia ujęta w pozostałych dochodach całkowitych (Nota 15)	411	(1 873)
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań i rezerw, razem	466 255	341 544

Odsetki otrzymane i zapłacone wykazane w działalności operacyjnej

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Przychody z tytułu odsetek otrzymanych z tytułu:		
Należności od banków	126 742	110 835
Kredytów i pożyczek udzielonych klientom	2 375 517	2 213 301
Dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	79 719	52 552
Inwestycyjnych papierów wartościowych	901 357	989 446
Instrumentów pochodnych zakasifikowanych do księgi bankowej	101 826	56 557
Instrumentów pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń	60 934	49 363
Pozostałe odsetki otrzymane	2 290	10 562
Przychody z tytułu odsetek otrzymanych, razem	3 648 385	3 482 616

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2016	2015
Koszty odsetek zapłaconych z tytułu:		
Rozliczeń z bankami z tytułu przyjętych depozytów	(14 962)	(544)
Rozliczeń z klientami z tytułu przyjętych depozytów	(642 102)	(852 459)
Kaucji przyjętej w związku z udzieloną gwarancją emisji papierów wartościowych	(130 947)	(157 285)
Pozostałe odsetki zapłacone	(3 992)	(1 701)
Koszty z tytułu odsetek zapłaconych, razem	(792 003)	(1 011 989)

Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

W ramach wpływów z działalności inwestycyjnej, poza otrzymanymi przez Bank dywidendami, wpływami ze sprzedaży środków trwałych oraz udziałów w spółce zależnej (Nota 23), Bank otrzymał środki w związku z rozliczeniem transakcji przejęcia akcji Visa Europe Limited przez Visa Inc.

Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej dotyczą głównie rozliczeń z tytułu długoterminowych kredytów otrzymanych od innych banków (Nota 27) oraz z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (Nota 28).

Ponadto, w 2016 roku wpływy z działalności finansowej Bank obejmują kaucję przyjętą od spółki zależnej mFinance France S.A., z tytułu gwarancji udzielonej przez Bank w związku z emisją euroobligacji o wartości nominalnej 500 000 tys. EUR.

44. Programy motywacyjne oparte na akcjach**Program motywacyjny dla Członków Zarządu Banku z 2008 roku**

W dniu 14 marca 2008 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie mBanku, podejmując stosowną uchwałę, wyraziło zgodę na przeprowadzenie przez mBank programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku. W ramach programu Członkowie Zarządu Banku mają prawo do objęcia obligacji z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji mBanku S.A. oraz, jak pierwotnie planowano, objęcia akcji jednostki dominującej najwyższego szczebla, Commerzbanku AG.

W roku 2010 program został zmieniony w części dotyczącej akcji Commerzbanku w ten sposób, że Członkowie Zarządu mają możliwość uzyskania prawa do otrzymania ekwiwalentu pieniężnego odpowiadającego wartości akcji Commerzbanku obliczonej na podstawie średniej ceny giełdowej akcji w dniu, w którym powstało prawo do otrzymania ekwiwalentu.

Wszystkie uprawnienia w ramach płatności rozliczanych w ekwiwalencie pieniężnym opartym na akcjach Commerzbanku oraz wszystkie uprawnienia w ramach płatności rozliczanych w akcjach mBanku S.A. w ramach tego programu zostały już przyznane i rozliczone. Ostatnie rozliczenia z tytułu tego programu zostały zrealizowane w 2016 roku.

Obligacje zostały nabyte przez osoby uprawnione, a wynikające z obligacji prawa do objęcia akcji w ramach warunkowego podwyższenia kapitału, zostały zrealizowane.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w środkach pieniężnych

Wszystkie uprawnienia w ramach płatności rozliczanych w ekwiwalencie pieniężnym opartym na akcjach Commerzbanku w ramach tego programu zostały już przyznane. Ponieważ płatności są rozliczane w trzech równych rocznych odroczonej transzach, po upływie odpowiednio: 12, 24 i 36 miesięcy od dnia nabycia przez Członków Zarządu uprawnień dla danego roku obowiązywania programu koszty wynikające z płatności opartych na akcjach Commerzbanku rozliczanych w gotówce były rozpoznawane w rachunku zysków i strat w korespondencji z zobowiązaniami wobec pracowników. Zobowiązania Banku wynikające z nierozliczonej części programu wyceniane były do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat do momentu jego rozliczenia. Ostatnie rozliczenia z tytułu tego programu zostały zrealizowane w 2016 roku.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Wszystkie uprawnienia w ramach płatności rozliczanych w akcjach mBanku S.A. w ramach tego programu zostały już przyznane. Ponieważ płatności są rozliczane w trzech równych rocznych odroczonej transzach, po upływie odpowiednio: 12, 24 i 36 miesięcy od dnia nabycia przez Członków Zarządu uprawnień dla danego roku obowiązywania programu koszty wynikające z płatności rozliczanych w akcjach były rozpoznawane w rachunku zysków i strat w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi. Ostatnie rozliczenia tego programu zostały zrealizowane w 2016 roku.

Program oparty był na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

Poniższa tabela przedstawia liczbę oraz średnie ważone ceny wykonania opcji na akcje w odniesieniu do programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2008 roku.

	31.12.2016		31.12.2015	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	181	-	3 650	-
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Umorzone w danym okresie	-	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	181	4	3 469	4
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	-	-	181	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	-	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2016 wyniosła 329,60 zł (2015 r. – 399,40 zł).

Program motywacyjny dla Członków Zarządu Banku z 2012 roku

W dniu 7 grudnia 2012 roku Rada Nadzorcza zgodnie z rekomendacją Komisji ds. Wynagrodzeń uchwaliła Regulamin Programu Motywacyjnego w spółce mBank S.A., który zastąpił postanowienia Regulaminu Programu Motywacyjnego w Spółce mBank S.A. z 14 marca 2008 roku.

W ramach tego programu Członkowie Zarządu Banku mają prawo do premii, w tym do premii bezgotówkowej wypłacanej w akcjach Banku, w tym akcjach fantomowych.

Premia gotówkowa w ramach programu została wypłacona za lata 2012-2013 i ujmowana była jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona była do rachunku zysków i strat w danym roku, za który została przyznana.

Premia bezgotówkowa, w ramach której Członkowie Zarządu mają prawo do objęcia obligacji z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji, została przyznana w ramach programu za lata 2012-2013. Prawo do nabycia obligacji będzie realizowane w trzech równych rocznych odroczonej transzach, po upływie odpowiednio: 12, 24 i 36 miesięcy od dnia nabycia przez Członka Zarządu uprawnień do premii bezgotówkowej. Warunki otrzymania oraz wysokość odroczonej i jeszcze niewypłaconej transzy w ramach przyznanej premii bezgotówkowej uzależnione są od oceny sytuacji finansowej Banku przez Komisję ds. Wynagrodzeń oraz oceny pracy Członka Zarządu w dłuższym horyzoncie czasowym niż okres jednego roku obrotowego.

Rada Nadzorcza na podstawie rekomendacji Komisji ds. Wynagrodzeń może podjąć decyzję o wstrzymaniu w całości lub zmniejszeniu prawa do nabycia obligacji z prawem pierwszeństwa do nabycia akcji Banku w całości lub części odroczonej transzy z uwagi na późniejszą ocenę pracy Członka Zarządu w dłuższym horyzoncie czasowym niż jeden rok obrotowy (tj. za okres co najmniej 3 lat), który bierze pod uwagę cykl biznesowy Banku, jak również ryzyko związane z prowadzeniem działalności przez Bank, ale tylko wtedy, gdy działania bądź zaniechania Członka Zarządu miały bezpośredni i negatywny wpływ na wynik finansowy i pozycję rynkową Banku w okresie oceny. Rada Nadzorcza, na podstawie rekomendacji Komisji ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej, może podjąć decyzję o wstrzymaniu w całości bądź zmniejszeniu kwoty premii za dany rok obrotowy, w zakresie odroczonej transzy jeszcze niewypłaconej, w sytuacji, o której mowa w art.142 ust.1 ustawy Prawo bankowe. Wstrzymanie w całości bądź zmniejszenie jakiegokolwiek odroczonej transzy przez Komisję ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej dotyczyć może również odroczonej transzy niewypłaconej Członkowi Zarządu po wygaśnięciu bądź rozwiązaniu umowy o zarządzanie.

Obligacje będą mogły być nabywane przez osoby uprawnione w latach 2014-2021.

Poniższa tabela przedstawia liczbę opcji na akcje w odniesieniu do programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2012 roku.

	31.12.2016		31.12.2015	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	19 363	-	33 352	-
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Umorzone w danym okresie	-	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	13 982	4	13 989	4
Wygaste w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	5 381	-	19 363	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	-	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2016 wyniosła 329,60 zł (2015 r. – 399,40 zł).

Część gotówkowa premii

Premia w równowartości 40% kwoty bazowej za dany rok ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona jest do rachunku zysków i strat w danym roku, za który została przyznana.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Premia w równowartości 60% kwoty bazowej stanowi płatność rozliczaną w akcjach mBanku S.A.

Ponieważ płatności są rozliczane w trzech równych rocznych odroczonej transzach, po upływie odpowiednio: 12, 24 i 36 miesięcy od dnia nabycia przez Członków Zarządu uprawnień dla danego roku obowiązywania programu, koszty wynikające z płatności rozliczanych w akcjach są nadal rozpoznawane w rachunku zysków i strat w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi. Ostatnie rozliczenia tego programu przypadają na 2017 rok.

Program oparty jest na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

Program motywacyjny dla Członków Zarządu Banku z 2014 roku

W dniu 31 marca 2014 roku Rada Nadzorcza zgodnie z rekomendacją Komisji ds. Wynagrodzeń uchwaliła Regulamin Programu Motywacyjnego w spółce mBank S.A., który zastąpił postanowienia Regulaminu Programu Motywacyjnego w Spółce mBank S.A. z 7 grudnia 2012 roku.

W ramach tego programu Członkowie Zarządu Banku mają prawo do premii, w tym do premii bezgotówkowej wypłacanej w akcjach Banku, w tym akcjach fantomowych.

Za podstawę nabycia prawa do premii oraz wyliczenia jej wysokości za dany rok obrotowy przyjmuje się wartość netto współczynnika zwrotu z kapitału ROE netto Grupy mBanku i miesięczne wynagrodzenie Członka Zarządu należne mu na dzień 31 grudnia roku obrotowego, za który premia jest przyznawana. Równowartość 50% wysokości wyliczonej na podstawie wskaźnika ROE kwoty bazowej stanowi tzw. pierwszą część premii bazowej. W ramach pozostałej 50%-wej kwoty bazowej Komisja ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej jeżeli uzna, że Członek Zarządu wykonał ustalony roczny/wieloletni cel biznesowo-rozwojowy, może przyznać drugą część premii. Decyzja o przyznaniu drugiej części premii leży w wyłącznej gestii Komisji ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej, która według własnej oceny i decyzji potwierdza osiągnięcie MBO, biorąc pod uwagę sytuację na rynkach finansowych w ostatnim/poprzednich okresach finansowych.

Suma pierwszej i drugiej części premii bazowej stanowi premię bazową dla Członka Zarządu za dany rok obrotowy. 40% kwoty premii bazowej stanowi premię nieodroczoną i zostaje wypłacone w roku ustalenia premii bazowej w następujący sposób: 50% w formie wypłaty gotówkowej i 50% w akcjach Banku lub obligacjach z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji lub akcjach fantomowych.

60% kwoty premii bazowej stanowi premię odroczoną i zostaje wypłacone w trzech równych transzach w kolejnych trzech latach następujących po roku ustalenia wysokości premii bazowej w następujący sposób: 50% z każdej z odroczonej transz w formie wypłaty gotówkowej i 50% z każdej z odroczonej transz w formie wypłaty bezgotówkowej w akcjach Banku lub obligacjach z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji lub akcjach fantomowych.

Rada Nadzorcza na podstawie Rekomendacji Komisji ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej może podjąć decyzję o wstrzymaniu w całości bądź zmniejszeniu kwoty odroczonej transzy z uwagi na późniejszą ocenę pracy Członka Zarządu w dłuższym horyzoncie czasowym niż 1 rok finansowy/obrotowy, tj. za okres co najmniej 3 lat, który bierze pod uwagę cykl biznesowy Banku, jak również ryzyko związane z prowadzeniem działalności przez Bank, ale tylko gdy działania bądź zaniechania Członka Zarządu miały bezpośredni i negatywny wpływ na wynik finansowy i pozycję rynkową Banku w okresie oceny oraz w przypadku gdy co najmniej jeden z elementów zawartych w karcie wyników nie zostanie spełniony.

Komisja ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej może podjąć decyzję o wstrzymaniu w całości bądź zmniejszeniu kwoty premii nieodroczonej i odroczonej za dany rok finansowy/obrotowy, w tym również w zakresie odroczonej transzy jeszcze niewypłaconych, w sytuacji, o której mowa w art. 142 ust. 1 ustawy Prawo Bankowe. Wstrzymanie w całości bądź zmniejszenie premii nieodroczonej i odroczonej, jak również jakiegokolwiek odroczonej transzy przez Komisję ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej dotyczyć może również premii odroczonej i nieodroczonej, w tym odroczonej transzy niewypłaconej Członkowi Zarządu po wygaśnięciu bądź rozwiązaniu umowy o zarządzanie.

Poniższa tabela przedstawia liczbę opcji na akcje w odniesieniu do programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2014 roku.

	31.12.2016		31.12.2015	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	9 776	-	-	-
Przyznane w danym okresie	17 828	-	16 295	-
Umorzone w danym okresie	-	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	10 394	4	6 519	4
Wygaste w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	17 210	-	9 776	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	-	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2016 wyniosła 329,60 zł (2015 r. – 399,40 zł).

Część gotówkowa premii

Premia w równowartości 50% kwoty bazowej stanowi płatność rozliczaną w gotówce. Ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona jest do rachunku zysków i strat w korespondencji z zobowiązaniami wobec pracowników.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Premia w równowartości 50% kwoty bazowej stanowi płatność rozliczaną w akcjach mBanku S.A. Koszty programu w tej części obciążają rachunek zysków i strat i ujmowane są w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi.

Program oparty jest na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

W dniu 2 marca 2015 roku Rada Nadzorcza zgodnie z rekomendacją Komisji ds. Wynagrodzeń wydłużyła czas trwania programu z 31 grudnia 2018 roku do 31 grudnia 2021 roku.

Program dla kluczowej kadry kierowniczej Grupy mBanku z 2008 roku

W dniu 27 października 2008 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku przyjęło program motywacyjny dla kluczowej kadry Grupy mBanku.

Uczestnicy programu to:

- Dyrektorzy Banku,
- przedstawiciele kluczowej kadry.

Są to osoby odpowiedzialne za podejmowanie decyzji, które w istotny sposób wpływają na realizację strategii określonej przez Zarząd Banku, wyniki Grupy, trwałość i bezpieczeństwo prowadzenia biznesu oraz rozwój i tworzenie wartości dodanej organizacji.

W roku 2010 Zarząd Banku podjął decyzję o rozpoczęciu realizacji programu zatwierdzając listę osób uczestniczących w programie w odniesieniu do Transzy III. W ramach III Transzy przyznano 13 000 opcji. W roku 2011 w ramach IV i V Transzy programu przyznano odpowiednio 20 000 opcji i 19 990 opcji. Realizacja uprawnień rozpoczęła się w 2012 roku dla III Transzy, w 2013 roku dla IV Transzy i w 2014 roku dla transzy V. W 2011 roku podjęto decyzję o zawieszeniu programu i nieuruchamianiu pozostałych transz. Wszystkie obligacje przyznane w ramach tego programu zostały już nabyte przez osoby uprawnione.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Koszty programu dla kluczowej kadry kierowniczej obciążają rachunek zysków i strat i ujmowane są w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi.

Koszty wynikające z płatności rozliczanych w akcjach rozpoznane zostały w rachunku zysków i strat począwszy od dnia przyznania programu do dnia nabycia uprawnień, tj.:

- od 23.08.2010 r. do 30.04.2012 r. dla Transzy III,
- od 1.02.2011 r. do 30.04.2013 r. dla Transzy IV,
- od 1.02.2011 r. do 30.04.2014 r. dla Transzy V.

Program oparty jest na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie opcji na akcje oraz średnie ważone ceny wykonania opcji w odniesieniu do programu motywacyjnego dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2008 roku.

	31.12.2016		31.12.2015	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	100	-	1 277	-
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Umorzone w danym okresie	-	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	100	4	1 177	4
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	-	-	100	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	100	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2016 wyniosła 329,60 zł (2015 r. – 399,40 zł).

Program pracowniczy dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2013 roku

W dniu 11 kwietnia 2013 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło uchwałę zmieniającą regulamin programu pracowniczego, który zastąpił pracowniczy program motywacyjny dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2008 roku.

Celem programu jest zapewnienie wzrostu wartości akcji Spółki poprzez związanie interesu kluczowej kadry Grupy mBanku SA z interesem Spółki i jej akcjonariuszy oraz wdrożenie w Grupie mBanku polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie mBanku zgodnie z uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego.

Program będzie stosowany w odniesieniu do pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy mBanku, w szczególności Członków Zarządu strategicznych podmiotów zależnych, Dyrektorów Banku oraz kluczowej kadry mBanku, których decyzje w istotny sposób wpływają na realizację strategii określonej przez Zarząd Banku, wyniki Grupy mBanku, wzrost wartości Banku.

W okresie obowiązywania programu zostały przyznane prawa do nabycia obligacji w ramach VI transzy, które będą mogły być realizowane odpowiednio po upływie 12, 24 i 36 miesięcy od dnia przyznania tego prawa, stosownie do przyjętych w Grupie mBanku regulacji wewnętrznych określających zasady zmiennego wynagradzania pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka w Grupie mBanku.

Obligacje będą mogły być nabywane przez osoby uprawnione w czasie trwania programu, jednakże nie później niż do dnia 31 grudnia 2022 roku.

Zarząd Banku/Rada Nadzorcza spółki, w których jest przeprowadzany Program, może podjąć decyzję o wstrzymaniu realizacji Programu w całości bądź zmniejszeniu liczby obligacji lub liczby obligacji odroczonej w danej transzy dla osoby uprawnionej w przypadku wystąpienia sytuacji, o których mowa w art. 142 ust. 1 ustawy Prawo Bankowe, tj. powstania straty bilansowej bądź groźby jej nastąpienia, powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności, spełnienia przesłanek określonych w umowach z uczestnikami programu, będących podstawą świadczenia pracy lub innych usług na rzecz Banku oraz podmiotów zależnych.

Część gotówkowa premii

Premia w równowartości 50% kwoty premii za dany rok ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona jest do rachunku zysków i strat w danym roku, za który została przyznana.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Ponieważ płatności są rozliczane w trzech równych rocznych odroczonej transzach, po upływie odpowiednio: 12, 24 i 36 miesięcy od dnia nabycia przez uczestników programu uprawnień dla danego roku obowiązywania programu, koszty wynikające z płatności rozliczanych w akcjach są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi.

Program oparty jest na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie opcji na akcje oraz średnie ważone ceny wykonania opcji w odniesieniu do programu motywacyjnego dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2013 roku.

	31.12.2016		31.12.2015	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	1 486	-	2 233	-
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Umorzone w danym okresie	-	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	744	4	747	4
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	742	-	1 486	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	-	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2016 wyniosła 329,60 zł (2015 r. – 399,40 zł).

Program pracowniczy dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2014 roku

W dniu 31 marca 2014 Rada Nadzorcza mBanku podjęła na podstawie rekomendacji Komisji ds. Wynagrodzeń uchwałę zmieniającą regulamin programu pracowniczego, który zastąpił pracowniczy program motywacyjny dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2013 roku, przy czym względem osób, które nabyły obligacje lub którym zostały przyznane prawa do nabycia obligacji w transzach III, IV, V i VI program będzie przeprowadzany na dotychczasowych zasadach.

Celem Programu jest zapewnienie wzrostu wartości akcji Spółki poprzez związanie interesu kluczowej kadry Grupy mBanku z interesem Spółki i jej akcjonariuszy oraz wdrożenie w Grupie mBanku polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie mBank S.A.

Począwszy od VII Transzy przyznane osobie uprawnionej prawo do nabycia obligacji zostanie podzielone na cztery części, które będą mogły być realizowane odpowiednio: I część - obligacje nieodroczone, stanowiąca 50% z 60% kwoty premii uznaniowej przyznanej za dany rok obrotowy w roku ustalenia tego prawa, a następnie kolejne trzy równe części - obligacje odroczone, stanowiące 50% z 40% kwoty premii uznaniowej przyznanej za dany rok obrotowy po upływie 12, 24 i 36 miesięcy od dnia przyznania tego prawa, stosownie do przyjętych w Grupie mBanku regulacji wewnętrznych określających zasady zmiennego wynagradzania pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka podmiotów w Grupie mBanku S.A.

Zarząd Banku/Rada Nadzorcza spółki, w której jest prowadzony Program, może podjąć decyzję o wstrzymaniu realizacji Programu w całości bądź zmniejszeniu liczby obligacji nieodroczone lub odroczone w danej transzy dla osoby uprawnionej w przypadku wystąpienia sytuacji, o których mowa w art. 142 ust. 1 ustawy Prawo Bankowe, tj. powstania straty bilansowej bądź groźby jej nastąpienia, powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności, spełnienia przesłanek określonych w umowach z uczestnikami programu, będących podstawą świadczenia pracy lub innych usług na rzecz Banku oraz podmiotów zależnych.

Część gotówkowa premii

Premia w równowartości 50% kwoty premii przyznanej za dany rok stanowi płatność rozliczaną w gotówce. Ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona jest do rachunku zysków i strat w korespondencji z zobowiązaniami wobec pracowników.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Premia w równowartości 50% kwoty premii przyznanej za dany rok stanowi płatność rozliczaną w akcjach mBanku S.A.

Koszty programu w tej części obciążają rachunek zysków i strat i ujmowane są w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi.

Program oparty jest na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

W dniu 2 marca 2015 roku Rada Nadzorcza zgodnie z rekomendacją Komisji ds. Wynagrodzeń wydłużyła czas trwania programu z 31 grudnia 2019 roku do 31 grudnia 2022 roku.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie opcji na akcje oraz średnie ważone ceny wykonania opcji w odniesieniu do programu motywacyjnego dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2014 roku.

	31.12.2016		31.12.2015	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	2 322	-	-	-
Przyznane w danym okresie	24 789	-	5 288	-
Umorzone w danym okresie	-	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	15 802	4	2 966	4
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	11 309	-	2 322	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	206	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2016 wyniosła 329,60 zł (2015 r. – 399,40 zł).

Podsumowanie wpływu opisanych programów na bilans i rachunek zysków i strat Banku

Płatności oparte na akcjach – rozliczane w akcjach

Poniższa tabela przedstawia zmiany stanu pozostałych kapitałów rezerwowych powstałych w związku z opisanymi powyżej programami motywacyjnymi dla płatności opartych na akcjach i rozliczanych w akcjach mBanku S.A.

	31.12.2016	31.12.2015
Programy motywacyjne		
Stan na początek okresu	32 976	30 256
- wartość usług świadczonych przez pracowników	9 088	14 459
- rozliczenie zrealizowanych opcji	(15 173)	(11 739)
Stan na koniec okresu	26 891	32 976

Płatności oparte na akcjach – rozliczane w gotówce

Program motywacyjny dla Zarządu Banku, w części odnoszącej się do akcji Commerzbanku nie ma wpływu na stan pozostałych kapitałów rezerwowych, jako że jego koszt jest księgowany w rachunku zysków i strat w korespondencji z zobowiązaniami. Wartość świadczonych usług przypadających na tę część programu wyniosła 135 tys. zł w 2016 roku (31 grudnia 2015 r.: 1 285 tys. zł) (Nota 10). Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość zobowiązania z tytułu tego programu wyniosła 0. Wszystkie rozliczenia z tytułu tego programu zostały już zrealizowane.

Płatności gotówkowe

Koszty z tytułu części gotówkowej omawianych programów są zaprezentowane w Nocie 10 Ogólne koszty administracyjne.

45. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

mBank S.A. jest jednostką dominującą Grupy mBanku S.A., a Commerzbank AG jest jednostką dominującą najwyższego szczebla i jednocześnie bezpośrednią jednostką dominującą wobec mBanku S.A.

Wszystkie transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązаныmi były transakcjami typowymi i rutynowymi, zawartymi na warunkach nie odbiegających od warunków rynkowych, a ich charakter i warunki wynikały z bieżącej działalności operacyjnej, prowadzonej przez Bank. Transakcje z podmiotami powiązаныmi przeprowadzone w ramach zwykłej działalności operacyjnej obejmują kredyty, depozyty oraz transakcje w walutach obcych.

W 2016 roku i w 2015 roku w ramach realizowanego w Grupie mBanku projektu finansowania kredytów hipotecznych ze środków pozyskanych z emisji listów zastawnych, mBank przeniósł część udzielonych już kredytów do mBanku Hipotecznego S.A. Przeniesienie to miało formę sprzedaży na warunkach rynkowych i w 2016 roku dotyczyło należności detalicznych o wartości nominalnej 530 mln zł (w 2015 roku sprzedano należności detaliczne o wartości nominalnej 469 mln zł oraz należności korporacyjne o wartości nominalnej 220 mln zł).

Bank świadczy na rzecz kluczowego personelu kierowniczego Banku, członków Rady Nadzorczej Banku oraz bliskich członków rodzin tych osób standardowe usługi finansowe obejmujące, między innymi, prowadzenie rachunków bankowych, przyjmowanie depozytów, udzielanie kredytów i inne usługi finansowe. Zdaniem Banku transakcje te są zawierane na warunkach rynkowych.

Zgodnie z ustawą Prawo bankowe udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia Członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, osobom zajmującym kierownicze stanowiska w Banku jak również podmiotom powiązаныm z nimi kapitałowo lub organizacyjnie, następuje na podstawie Regulaminów uchwalonych przez Radę Nadzorczą mBanku S.A.

Regulaminy określają szczegółowe zasady oraz limity zadłużenia z tytułu udzielonych kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń w stosunku do wyżej wymienionych osób i podmiotów, które są zgodne z przepisami wewnętrznymi Banku, określającymi kompetencje do podejmowania decyzji kredytowych, obowiązującymi dla klientów detalicznych i korporacyjnych Banku. Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia Członkowi Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, osobie zajmującej kierownicze stanowiska w Banku jak również podmiotowi powiązanemu z nimi kapitałowo lub organizacyjnie w kwocie przekraczającej limity ustanowione przez Prawo Bankowe powoduje, że decyzja o udzieleniu takiego produktu jest podejmowana w formie uchwały Zarządu i uchwały Rady Nadzorczej.

Warunki takich kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń, w tym zwłaszcza w odniesieniu do oprocentowania oraz prowizji i opłat, nie mogą być korzystniejsze od warunków stosowanych przez Bank odpowiednio dla klientów detalicznych lub korporacyjnych.

Poniższa tabela przedstawia wartości transakcji Banku i spółek Grupy mBanku z Członkami Rady Nadzorczej i Zarządu mBanku, kluczowym personelem kierowniczym mBanku, Członkami Rady Nadzorczej i Zarządu Commerzbanku oraz innymi osobami i podmiotami powiązаныmi, a także ze

mBank S.A.

Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

spółkami Grupy Commerzbank AG. Wartość transakcji obejmuje salda aktywów i zobowiązań oraz związane z nimi koszty i przychody według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku.

(w tys. zł)	Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu mBanku, kluczowy personel kierowniczy mBanku, Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu Commerzbanku		Inne osoby i podmioty powiązane*		Spółki zależne od mBanku		Commerzbank AG		Pozostałe spółki Grupy Commerzbank AG poza spółkami zależnymi od mBanku	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Stan na koniec okresu										
Sprawozdanie z sytuacji finansowej										
Aktywa	7 764	7 747	49	30	13 390 749	11 058 645	698 299	567 886	1 783	13 559
Zobowiązania	25 091	46 920	1 768	2 833	7 800 587	6 249 037	9 570 604	12 219 206	34 643	875
Rachunek zysków i strat										
Przychody z tytułu odsetek	308	920	2	2	192 094	172 096	125 233	174 384	785	1 273
Koszty z tytułu odsetek	(472)	(872)	(24)	(34)	(136 306)	(177 416)	(129 296)	(209 400)	(359)	(92)
Przychody z tytułu prowizji	57	18	6	4	10 671	35 651	-	-	-	-
Koszty z tytułu prowizji	-	-	-	-	(99 261)	(120 337)	-	-	-	-
Pozostałe przychody operacyjne	-	-	-	-	12 244	12 405	18	20	-	-
Ogólne koszty administracyjne amortyzacja i pozostałe koszty operacyjne	-	-	-	-	(20 120)	(9 702)	(9 503)	(9 285)	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane										
Zobowiązania udzielone	1 341	827	114	60	8 906 259	5 959 926	1 295 444	1 357 006	12 923	22 197
Zobowiązania otrzymane	-	-	-	-	-	-	1 442 052	594 695	12 422	24 063

* Inne osoby i podmioty powiązane obejmują: bliskich członków rodzin Członków Rady Nadzorczej i Zarządu mBanku, kluczowego personelu kierowniczego mBanku, Członków Rady Nadzorczej i Zarządu Commerzbanku, podmioty kontrolowane lub współkontrolowane przez wyżej wymienione osoby.

W 2016 roku i w 2015 roku nie utworzono rezerw w związku z kredytami udzielonymi podmiotom powiązanym.

Wynagrodzenie Członków Zarządu Banku

Zarząd mBanku S.A. pracuje w siedmioosobowym składzie, który na koniec 2016 roku przedstawiał się następująco:

1. Cezary Stypułkowski – Prezes Zarządu,
2. Lidia Jabłonowska-Luba – Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem,
3. Przemysław Gdański – Wiceprezes Zarządu ds. Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej,
4. Christoph Heins – Wiceprezes Zarządu ds. Finansów,
5. Hans-Dieter Kemler – Wiceprezes Zarządu ds. Rynków Finansowych,
6. Cezary Kocik – Wiceprezes Zarządu ds. Bankowości Detalicznej,
7. Jarosław Mastalerz – Wiceprezes Zarządu ds. Operacji i Informatyki.

Zmiany w składzie Zarządu mBanku S.A.

- W dniu 12 kwietnia 2016 roku mBank S.A. otrzymał od Pana Joerga Hessenmuellera informację o jego rezygnacji z funkcji Wiceprezesa Zarządu mBanku S.A. do spraw Finansów z dniem 30 czerwca 2016 roku. Przyczyną złożenia rezygnacji przez Pana Hessenmuellera było przyjęcie nowych obowiązków w ramach Grupy Commerzbanku.
- W dniu 10 czerwca 2016 roku Rada Nadzorcza mBanku S.A. podjęła uchwałę w sprawie powołania Pana Christopa Heinsa z dniem 1 lipca 2016 roku na stanowisko Wiceprezesa Zarządu ds. Finansów mBanku S.A., na okres do czasu zakończenia obecnej kadencji Zarządu.
- W dniu 12 grudnia 2016 roku mBank S.A. powziął informację, iż Wiceprezes Zarządu mBanku S.A., Pan Hans-Dieter Kemler, zamierza w niedalekiej przyszłości złożyć rezygnację z pełnionych w Banku funkcji. Powodem rezygnacji Pana Kemlera jest zamiar podjęcia w przyszłości współpracy z niemieckim bankiem Landesbank Hessen Thuringen (Helaba) poprzez objęcie funkcji członka Zarządu odpowiedzialnego za rynki kapitałowe, skarb i zarządzanie aktywami.
- W dniu 16 lutego 2017 roku mBank S.A. powziął informację, iż Wiceprezes Zarządu Banku ds. Operacji i Informatyki, Pan Jarosław Mastalerz, zamierza w niedalekiej przyszłości złożyć rezygnację z pełnionych w Banku funkcji. Powodem rezygnacji Pana Mastalerza jest zamiar osobistego zaangażowania się w rozwijanie i komercjalizowanie nowoczesnych technologii w sektorze finansów, w ramach projektu realizowanego we współpracy z Bankiem.

Poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych i należnych Członkom Zarządu Banku, którzy pełnili swoje funkcje na koniec 2016 roku, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku:

		Wynagrodzenie wypłacone w 2016 roku (w zł)			
		Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2015 rok	Bonus odroczony*
1.	Cezary Stypułkowski	2 725 108	252 868	500 000	325 000
2.	Lidia Jabłonowska-Luba	1 500 000	170 504	280 000	180 000
3.	Przemysław Gdański	1 500 000	194 440	280 000	180 000
4.	Christoph Heins	841 392	368 824	-	-
5.	Hans-Dieter Kemler	1 509 926	348 238	280 000	180 000
6.	Cezary Kocik	1 500 000	185 316	300 000	200 000
7.	Jarosław Mastalerz	1 500 000	203 396	340 000	180 000
Razem		11 076 426	1 723 586	1 980 000	1 245 000

*W 2016 roku wypłacono I odroczoną transzę w ramach rozliczenia części gotówkowej bonusu za rok 2014.

Wynagrodzenia byłych Członków Zarządu wypłacone w 2016 roku:

		Wynagrodzenie wypłacone w 2016 roku (w zł)				Rozliczenie gotówkowe programu motywacyjnego opartego na akcjach Commerzbanku**
		Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2015 rok	Bonus odroczony*	
Wynagrodzenia byłych Członków Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje w 2016 roku						
1.	Joerg Hessenmueller	781 500	93 768	300 000	190 000	-
Wynagrodzenia byłych Członków Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje w 2012 roku						
2.	Christian Rhino	-	-	-	-	134 206

*W 2016 roku Pan Joerg Hessenmueller otrzymał I odroczoną transzę w ramach rozliczenia części gotówkowej bonusu za rok 2014.

** Rozliczenie dotyczy programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2008 roku w części opartej na akcjach Commerzbanku. W roku 2016 Pan Christian Rhino otrzymał ekwiwalent pieniężny za akcje Commerzbanku w ramach rozliczenia trzeciej transzy programu motywacyjnego za rok 2012.

Poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych i należnych Członkom Zarządu Banku, którzy pełnili swoje funkcje na koniec 2015 roku, według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku:

		Wynagrodzenie wypłacone w 2015 roku (w zł)			
		Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2014 rok	Rozliczenie gotówkowe programu motywacyjnego opartego na akcjach Commerzbanku*
1.	Cezary Stypułkowski	2 092 108	174 833	650 000	827 941
2.	Lidia Jabłonowska-Luba	1 219 483	228 872	360 000	-
3.	Przemysław Gdański	1 200 000	143 184	360 000	658 950
4.	Joerg Hessenmueller	1 263 000	166 535	380 000	-
5.	Hans-Dieter Kemler	1 218 561	366 354	360 000	688 900
6.	Cezary Kocik	1 200 000	156 825	400 000	-
7.	Jarosław Mastalerz	1 200 000	125 670	360 000	778 749
Razem		9 393 152	1 362 273	2 870 000	2 954 540

*Dla Pana Przemysława Gdańskiego, Pana Hansa - Dietera Kemlera, Pana Jarosława Mastalerza rozliczenie dotyczy programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2008 roku w części opartej na akcjach Commerzbanku. W roku 2015 wymienieni Członkowie Zarządu otrzymali ekwiwalent pieniężny za akcje Commerzbanku w ramach rozliczenia trzeciej transzy programu motywacyjnego za rok 2011. Dla Pana Cezarego Stypułkowskiego rozliczenie dotyczy odroczonej, opartej na akcjach Commerzbanku, części bonusu za rok 2011.

Ponadto w 2015 roku, w ramach rozliczenia programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2008 roku w części opartej na akcjach Commerzbanku, uprawniony był Członek Zarządu Banku, Pan Christian Rhino, otrzymał ekwiwalent pieniężny za akcje Commerzbanku w ramach rozliczenia drugiej transzy programu motywacyjnego za 2012 rok w kwocie 213 065 zł.

Łączne kwoty wynagrodzeń Członków Zarządu Banku obejmują: wynagrodzenia zasadnicze, nagrody, odprawy z tytułu rozwiązania umowy o zarządzanie, odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji, koszty polis oraz koszty mieszkań.

Wymienione wyżej świadczenia mają charakter krótkoterminowy.

Zgodnie z obowiązującym w Banku systemem wynagrodzeń, Członkom Zarządu Banku może przysługiwać bonus za rok 2016, który byłby wypłacony w roku 2017. W związku z tym została utworzona rezerwa na wypłatę gotówkową bonusu za rok 2016 dla Członków Zarządu, która wynosiła 4 970 850 zł na dzień 31 grudnia 2016 roku. Ostateczną decyzję na temat wysokości tego bonusu podejmie Komisja ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej Banku do dnia 1 marca 2017 roku.

W 2016 roku i w 2015 roku Członkowie Zarządu mBanku S.A. nie uzyskali wynagrodzenia z tytułu zasiadania w zarządach i radach nadzorczych spółek powiązanych.

Łączna kwota wynagrodzeń otrzymanych przez Członków Zarządu Banku pełniących funkcje w 2016 roku wyniosła 17 390 280 zł (2015: 16 579 965 zł).

Informacje dotyczące zasad wypłacania innych składników wynagrodzenia (odpraw) dla Członków Zarządu Banku

Od dnia powołania Członków Zarządu na nową kadencję, tj. od dnia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego wyniki finansowe za rok 2012, wszyscy Członkowie Zarządu w razie odwołania Zarządcy z funkcji Członka Zarządu przed upływem kadencji mają prawo do odprawy, której wysokość jest uzależniona od okresu pełnienia funkcji Członka Zarządu i wyliczana jest następująco: (i) 4 miesięczne wynagrodzenia, jeżeli Członek Zarządu pełnił funkcję Członka Zarządu przez okres krótszy niż 1 rok, (ii) 8 miesięcznych wynagrodzeń, jeżeli Członek Zarządu pełnił swoją funkcję przez okres od 1 do 2 lat, (iii) 12 miesięcznych wynagrodzeń, jeżeli Członek Zarządu pełnił swoją funkcję przez okres powyżej 2, ale mniej niż 5 lat albo (iv) 18 miesięcznych wynagrodzeń, jeżeli Członek Zarządu pełnił swoją funkcję przez okres powyżej 5 lat. W razie nie powołania na kolejną kadencję Członkowie Zarządu mają prawo do odprawy w wysokości 12 miesięcznych wynagrodzeń.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej

Skład Rady Nadzorczej mBanku S.A. na koniec 2016 roku przedstawiał się następująco:

1. Maciej Leśny – Przewodniczący Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji Prezydialnej, Członek Komisji ds. Audytu, Członek Komisji ds. Ryzyka, Członek Komisji ds. Wynagrodzeń,
2. Dr Andre Carls – Członek Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji ds. Wynagrodzeń, Członek Komisji ds. Audytu, Członek Komisji Prezydialnej,
3. Stephan Engels – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji ds. Audytu, Członek Komisji Prezydialnej, Członek Komisji ds. Wynagrodzeń,
4. Dr Marcus Chromik – Członek Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji ds. Ryzyka,
5. Michael Mandel – Członek Rady Nadzorczej,
6. Thorsten Kanzler – Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Ryzyka,
7. Teresa Mokrysz – Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji Prezydialnej,
8. Waldemar Stawski – Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Audytu,
9. Dr Agnieszka Słomka-Gołębiowska – Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Ryzyka,
10. Prof. Marek Wierzbowski – Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Wynagrodzeń,
11. Joerg Hessenmueller – Członek Rady Nadzorczej,
12. Wiesław Thor – Członek Rady Nadzorczej.

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej mBanku S.A.

- W dniu 16 marca 2016 roku mBank S.A. otrzymał od Pana Martina Blessinga, Członka Rady Nadzorczej mBanku S.A. i Komisji Prezydialnej Rady Nadzorczej, pismo z rezygnacją z pełnionych funkcji. Rezygnacja nastąpiła z dniem 30 kwietnia 2016 roku.

- W dniu 24 marca 2016 roku Rada Nadzorcza mBanku S.A. podjęła uchwałę w sprawie powołania Pana Michaela Mandela z dniem 1 maja 2016 roku na Członka Rady Nadzorczej. Zastąpił on, do czasu zakończenia obecnej kadencji Rady Nadzorczej (tj. do dnia Walnego Zgromadzenia Banku zatwierdzającego sprawozdanie finansowe Banku za rok obrotowy 2016), ustępującego ze stanowiska Pana Martina Blessinga.
- W dniu 27 października 2016 roku Bank otrzymał od Pana Martina Zielke, Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Banku i Członka Komisji ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej oraz Członka Komisji Prezydialnej, pismo z rezygnacją z pełnionych funkcji. Rezygnacja nastąpiła z dniem 15 grudnia 2016 roku.
- W dniu 15 grudnia 2016 roku Rada Nadzorcza mBanku S.A. powołała Pana Joerga Hessenmuellera na stanowisko Członka Rady Nadzorczej mBanku S.A., w miejsce ustępującego Pana Martina Zielke, z dniem 16 grudnia 2016 roku na okres do czasu zakończenia obecnej kadencji Rady Nadzorczej. W okresie od kwietnia 2012 roku do czerwca 2016 roku Pan Joerg Hessenmueller był Członkiem Zarządu mBanku S.A. odpowiedzialnym za obszar finansów. Od lipca 2016 roku jest Dyrektorem Zarządzającym w Grupie Commerzbanku, odpowiedzialnym za Group Management Development & Strategy.

Poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych Członkom Rady Nadzorczej Banku, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku:

		Wynagrodzenie wypłacone w 2016 roku (w zł)	Wynagrodzenie wypłacone w 2015 roku (w zł)
1.	Maciej Leśny	367 235	367 235
2.	Andre Carls	252 000	252 000
3.	Marcus Chromik	-	-
4.	Stephan Engels	-	-
5.	Joerg Hessenmueller	-	-
6.	Michael Mandel	-	-
7.	Thorsten Kanzler	216 000	216 000
8.	Teresa Mokrysz	220 225	220 225
9.	Agnieszka Słomka-Gołębiowska	221 435	221 435
10.	Waldemar Stawski	221 435	221 435
11.	Wiesław Thor	149 435	149 435
12.	Marek Wierzbowski	216 000	216 000
	Martin Zielke*	-	-
	Martin Blessing**	-	-
	Stefan Schmittmann***	-	-
	Razem	1 863 765	1 863 765

* Pan Martin Zielke złożył z dniem 15 grudnia 2016 roku rezygnację z pełnionej funkcji.

** Pan Martin Blessing złożył z dniem 30 kwietnia 2016 roku rezygnację z pełnionej funkcji.

*** Pan Stefan Schmittmann złożył z dniem 31 grudnia 2015 roku rezygnację z pełnionej funkcji

Zgodnie z brzmieniem par. 11 litera j) Statutu mBanku S.A., Walne Zgromadzenie ustala w formie uchwały zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej. W odniesieniu do wynagrodzeń członków Zarządu kompetencje w tym względzie posiada Rada Nadzorcza (par. 22 ust. 1 lit. e) Statutu mBanku S.A.).

Łączna kwota wynagrodzeń otrzymanych przez Członków Rady Nadzorczej Banku, Członków Zarządu Banku oraz pozostałych członków kluczowego personelu kierowniczego Banku pełniących funkcje w 2016 roku wyniosła 24 397 959 zł (2015: 22 920 768 zł).

Informacje o stanie posiadania akcji Banku przez osoby zarządzające i nadzorujące

Na dzień 31 grudnia 2016 roku akcje Banku posiadało czterech Członków Zarządu Banku: Pan Cezary Stypułkowski – 12 359 sztuk, Pan Przemysław Gdański – 3 500 sztuk, Pan Cezary Kocik – 1 394 sztuki i Pan Jarosław Mastalerz – 4 180 sztuk.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku akcje Banku posiadało pięciu Członków Zarządu Banku: Pan Cezary Stypułkowski – 6 784 sztuki, Pani Lidia Jabłonowska-Luba – 818 sztuk, Pan Przemysław Gdański – 4 689 sztuk, Pan Joerg Hessenmueller – 1 254 sztuki i Pan Jarosław Mastalerz – 818 sztuk.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie posiadali akcji Banku. Na dzień 31 grudnia 2015 roku akcje Banku posiadał jeden Członek Rady Nadzorczej mBanku, Pan Wiesław Thor –

2 192 sztuki. Na dzień 31 grudnia 2015 roku pozostali Członkowie Rady Nadzorczej nie posiadali akcji Banku.

46. Przejęcie i zbycie

W dniu 20 maja 2016 roku nastąpił podział Domu Maklerskiego mBanku S.A. („mDM”) oraz podział mWealth Management S.A. („mWM”), co zostało szczegółowo opisane w Nocie 34 niniejszego sprawozdania finansowego. Podział mDM oraz mWM został rozliczony w oparciu o wartości księgowe i nie miał wpływu na wynik netto mBanku za 2016 rok ani na aktywa netto mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Ponadto, w 2016 roku Bank zbył akcje spółki zależnej, Call Center Poland S.A., o wartości 2 000 tys. zł.

47. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, z którym mBank S.A. zawarł umowę, jest PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Umowa o przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego mBanku S.A. i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy mBanku S.A. została zawarta w dniu 24 marca 2016 roku.

Wyboru nowego audytora do badania sprawozdań finansowych mBanku S.A. i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy mBanku S.A. za 2016 rok dokonało w dniu 24 marca 2016 roku XXIX Zwyczajne Walne Zgromadzenie mBanku S.A., działając na podstawie paragrafu 11 lit. n) Statutu Banku.

Łączna wysokość wynagrodzenia wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu badania i przeglądu sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego mBanku S.A. wyniosła w 2016 roku 3 346 tys. zł brutto.

Łączna wysokość pozostałego wynagrodzenia wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz mBanku S.A. wyniosła w 2016 roku 464 tys. zł brutto.

W 2015 roku podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych mBanku była firma Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., a łączna wartość wynagrodzenia z tytułu badania i przeglądu sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego mBanku S.A. wyniosła w 2015 roku 2 759 tys. zł brutto.

Łączna wysokość pozostałego wynagrodzenia wypłaconego Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz mBanku S.A. wyniosła w 2015 roku 1 007 tys. zł brutto.

48. Adekwatność kapitałowa

Jedno z głównych zadań Banku polega na zapewnieniu odpowiedniego poziomu kapitału. W ramach polityki zarządzania kapitałem Bank tworzy ramy i wytyczne dla jak najbardziej efektywnego planowania i wykorzystania bazy kapitałowej, które:

- są zgodne z obowiązującymi przepisami zewnętrznymi oraz regulacjami wewnętrznymi,
- zabezpieczają kontynuację realizacji celów finansowych zapewniających odpowiedni poziom zwrotu dla akcjonariuszy,
- zapewniają utrzymanie silnej bazy kapitałowej będącej podstawą wsparcia dla rozwoju biznesu.

Polityka zarządzania kapitałem w Banku opiera się o dwa podstawowe filary:

- utrzymanie optymalnego poziomu i struktury funduszy własnych, przy wykorzystaniu dostępnych metod i środków, między innymi takich jak zatrzymanie zysku netto, pożyczka podporządkowana czy emisja akcji,
- efektywne wykorzystanie istniejącego kapitału, między innymi poprzez zastosowanie systemu mierników efektywności wykorzystania kapitału, ograniczenie działalności nie przynoszącej oczekiwanej stopy zwrotu oraz rozwój produktów o niższej absorpcji kapitału.

Efektywne wykorzystanie kapitału jest integralną częścią polityki zarządzania kapitałem zorientowanej na osiągnięcie optymalnej stopy zwrotu z kapitału i dzięki temu stworzenia stabilnych podstaw zasilania bazy kapitałowej w przyszłych okresach. Pozwala to na utrzymanie współczynnika kapitału podstawowego Tier I (wyliczanego jako iloraz kapitału podstawowego Tier I i łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko), współczynnika kapitału Tier I (wyliczonego jako iloraz kapitału Tier I i łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko) oraz łącznego współczynnika kapitałowego (wyliczanego jako iloraz funduszy własnych i łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko) na poziomie co najmniej wymaganym przez instytucję nadzorującą.

Kapitałowe cele strategiczne mBanku zorientowane są na utrzymanie zarówno łącznego współczynnika kapitałowego jak i współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie odpowiednio wyższym niż poziom wymagany przez instytucję nadzorującą. Pozwala to na rozwój biznesu przy jednoczesnym spełnieniu norm nadzorczych w dłuższej perspektywie.

Współczynniki kapitałowe

Pomiar adekwatności funduszy własnych, w tym m.in. kalkulacja współczynników kapitałowych i wskaźnika dźwigni finansowej, funduszy własnych, całkowitego wymogu kapitałowego mBanku oraz wymogu porównawczego odbywała się w oparciu o następujące przepisy:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, z późniejszymi zmianami (Rozporządzenie CRR),
- Ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665) z późniejszymi zmianami,
- Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku (Dz. U. 2015 poz. 1513) o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym,
- Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) NR 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z późniejszymi zmianami (Rozporządzenie ITS).

Na poziom współczynników kapitałowych mBanku w 2016 roku wpływ miały następujące zdarzenia:

- zaliczenie do kapitału podstawowego Tier I pozostałej części zysku netto Banku za 2015 rok niezaliczonej do kapitału podstawowego Tier I w 2015 roku na podstawie decyzji KNF otrzymanej w 2015 roku;
- zaliczenie do kapitału podstawowego Tier I zweryfikowanego zysku netto Banku za I, II i III kwartał 2016 roku, pomniejszonego o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, zgodnie z pozwoleniem KNF odpowiednio z dnia 21 czerwca 2016 roku, z dnia 7 września 2016 roku i z dnia 14 grudnia 2016 roku;
- zaliczenie do kapitału podstawowego Tier I zweryfikowanej kwoty stanowiącej element zysków zatrzymanych Banku wynikającej ze zmiany metody wyceny inwestycji w jednostkach zależnych, stowarzyszonych oraz we wspólnych przedsięwzięciach z metody ceny nabycia na metodę praw własności w związku ze zmianą zasad rachunkowości, zgodnie z decyzją KNF z dnia 29 grudnia 2016 roku;
- zaklasyfikowanie instrumentów kapitałowych wyemitowanych w ramach programów motywacyjnych w okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 lipca 2016 roku jako instrumentów w kapitale podstawowym Tier I, zgodnie z decyzją KNF z dnia 29 grudnia 2016 roku;
- zmiana metody kalkulacji dodatkowych korekt wartości pomniejszających kapitał podstawowy Tier I;
- zmiana limitu uwzględniania w kalkulacji funduszy własnych niezrealizowanych zysków wycenianych według wartości godziwej z 40% w 2015 roku na 60% w 2016 roku;
- zmiana limitu uwzględniania w kalkulacji funduszy własnych instrumentów podporządkowanych podlegających zasadzie praw nabytych;
- dostosowanie sposobu ujmowania floora regulacyjnego do wymagań art. 500 Rozporządzenia CRR, uwzględniające przepisy Rozporządzenia ITS. Celem dostosowania było zapewnienie pełnej porównywalności, transparentności oraz zgodności prezentowanej w sprawozdawczości regulacyjnej i finansowej pozycji kapitałowej z praktyką stosowaną przez podmiot dominujący najwyższego szczebla (Commerzbank AG) oraz obserwowaną w krajach członkowskich UE. Poprzednio stosowana przez Bank metoda była zgodna z podejściem nadzorcy lokalnego w przedmiotowym zakresie. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, w ramach korespondencji prowadzonej przez Bank w sprawie przedmiotowego dostosowania, wskazał na brak zachowania spójności z dotychczas stosowanym oraz wciąż oczekiwanym lokalnym podejściem nadzorczym do tematu szacowania poziomu funduszy własnych;
- rozszerzenia metody i zmiany w modelach AIRB - implementacja, po spełnieniu warunków zawieszających, zmienionego modelu wewnętrznego dla parametru LGD w obszarze korporacyjnym, na którą Bank otrzymał łączną zgodę Europejskiego Banku Centralnego oraz KNF zgodnie z decyzją z dnia 15 września 2016 roku;
- rozwój działalności biznesowej Banku;

■ osłabienie się złotego względem walut obcych.

W związku z wejściem w życie w 2015 r. Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Ustawa), która transponuje przepisy Dyrektywy CRD IV do polskiego porządku prawnego, na dzień 31 grudnia 2016 roku Bank zobowiązany jest dodatkowo utrzymywać fundusze własne na poziomie, który pozwoli pokryć wyznaczony na mocy przepisów ustawy bufor zabezpieczający (conservation buffer) w wysokości 1,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

Wskaźnik bufora antycyklicznego dla ekspozycji kredytowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który miał zastosowanie na koniec 2016 roku, zgodnie z artykułem 83 Ustawy, wyniósł 0%. Wskaźnik bufora antycyklicznego specyficznego dla mBanku, wyznaczany zgodnie z przepisami Ustawy jako średnia ważona wskaźników bufora antycyklicznego mających zastosowanie w jurysdykcjach, w których odnośne ekspozycje kredytowe Banku się znajdują, wyniósł 0% na dzień 31 grudnia 2016 roku.

W IV kwartale 2016 roku Bank otrzymał decyzję administracyjną KNF, zgodnie z którą Bank został uznany za instytucję o znaczeniu systemowym (O-SII). Na mocy decyzji KNF na Bank został nałożony bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym, którego wartość wynosi 0,5% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 Rozporządzenia CRR. Bufor ten powinien być utrzymywany zarówno na poziomie indywidualnym jak i skonsolidowanym.

Ostatecznie wymóg połączony bufora wyznaczony dla mBanku na koniec 2016 roku wyniósł 1,75%.

Dodatkowo w wyniku przeprowadzonej przez Urząd KNF w 2016 roku oceny ryzyka w ramach procesu badania i oceny nadzorczej (BION), w szczególności oceny ryzyka związanego z portfelem walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, Bank otrzymał indywidualne zalecenie, aby utrzymywać fundusze własne na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego na poziomie skonsolidowanym w wysokości 3,25% na poziomie łącznego współczynnika kapitałowego oraz 2,44% na poziomie współczynnika kapitału Tier I (na poziomie jednostkowym odpowiednio 3,81% i 2,86%).

Wysoki poziom dodatkowego wymogu kapitałowego wynikał z zastosowanej przez KNF wobec wszystkich banków w Polsce jednakowej metodyki, która nie uwzględnia wskazań modeli wewnętrznych wykorzystywanych przez Bank do kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. Metodyka ta zakłada wspólny dla wszystkich banków punkt wyjścia do ustalenia dodatkowego wymogu kapitałowego, polegający na zastosowaniu wagi ryzyka z metody standardowej (waga ryzyka 100%) obowiązującej w Polsce w kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego dla walutowych ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach, stosowanej w bankach posługujących się metodą standardową. W efekcie, ponad połowa wyznaczonego przez KNF dodatkowego wymogu kapitałowego dla mBanku wynika z „dorównania” wymogu kapitałowego do poziomu wymogu kalkulowanego przy zastosowaniu metody standardowej. Drugi ważny element składowy, który miał wpływ na poziom dodatkowego wymogu kapitałowego w ramach drugiego filara związany był z nadzorcą oceną BION kwantyfikującą ryzyko przypisane do portfela walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, gdzie biorąc pod uwagę specyfikę portfela Banku, brane były pod uwagę następujące czynniki:

- udział w portfelu kredytów o LTV > 100%,
- poziom realizowanej przez Bank marży z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych,
- wrażliwość łącznego współczynnika kapitałowego Banku na zmiany kursów walut i stóp procentowych,
- przygotowanie Banku na przewalutowanie zadanej puli portfela kredytów.

Wartości wymagane współczynników kapitałowych uwzględniają łącznie następujące elementy:

- podstawowe wymaganie KNF w zakresie współczynników kapitałowych adresowane do banków w Polsce: 12% na poziomie funduszy własnych oraz 9% na poziomie kapitału Tier I;
- wymóg połączony bufora - 1,75%;
- dodatkowy wymóg kapitałowy w filarze II ze względu na posiadany portfel kredytów hipotecznych w walutach obcych – 3,81%.

Współczynniki kapitałowe w ujęciu jednostkowym znajdowały się powyżej wymaganych wartości w trakcie I na koniec 2016 roku, a także w trakcie I na koniec 2015 roku.

mBank	31 grudnia 2016		31 grudnia 2015	
	Poziom wymagany	Poziom zaraportowany	Poziom wymagany	Poziom zaraportowany
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	17,56%	24,07%	16,39%	20,18%
Współczynnik kapitału Tier 1 (Tier 1 ratio)	13,61%	20,59%	12,29%	16,70%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET 1 ratio)	12,88%	20,59%	-	16,70%

Bez dostosowania sposobu ujmowania floora regulacyjnego do wymagań art. 500 Rozporządzenia CRR, współczynniki kapitałowe mBanku S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku kształtowałyby się następująco: łączny współczynnik kapitałowy = 21,93%, współczynnik kapitału podstawowego Tier I = 18,76%. Ponadto, gdyby Bank dostosował sposób ujmowania floora regulacyjnego na dzień 31 grudnia 2015 roku to współczynniki kapitałowe Banku na ten dzień wzrosłyby odpowiednio o 0,33% w przypadku łącznego współczynnika kapitałowego oraz o 0,27% w przypadku współczynnika kapitału Tier I oraz współczynnika kapitału podstawowego Tier I.

Obok rachunku współczynników kapitałowych i porównania ich z wartościami wymaganymi, z uwzględnieniem wspomnianych buforów kapitałowych oraz dodatkowego wymogu kapitałowego nakładanego w ramach II filara, drugim elementem kontroli adekwatności funduszy własnych Banku jest weryfikacja, czy spełnione są wymagania wynikające z art. 500 Rozporządzenia CRR. W tym celu porównywana jest wartość funduszy własnych Banku z wartością tzw. floora regulacyjnego, który stanowi 80% wartości całkowitego wymogu kapitałowego wyliczonego przy zastosowaniu metody standardowej do kalkulacji wymogu z tytułu ryzyka kredytowego. Tak przeprowadzona równoległa kalkulacja ma zapewnić, że fundusze własne Banku w wyniku stosowania metody wewnętrznych ratingów nie będą zbyt niskie, tzn. nie spadną poniżej poziomu 80% funduszy własnych, jakie Bank musiałby utrzymywać stosując metodę standardową. Bank posiada fundusze własne, które są istotnie wyższe niż poziom wyznaczony przez floor regulacyjny.

Fundusze własne

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR, na fundusze własne składa się kapitał podstawowy Tier I, kapitał dodatkowy Tier I oraz kapitał Tier II, przy czym w mBanku nie identyfikuje się pozycji, które kwalifikowałyby się jako dodatkowy kapitał Tier I.

Kapitał podstawowy Tier I mBanku obejmuje:

- opłacone instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne,
- zyski zatrzymane w poprzednich latach,
- niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu,
- inne skumulowane całkowite dochody,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusze ogólne ryzyka bankowego,
- pozycje pomniejszające kapitał podstawowy Tier I (zyski i straty wycenione według wartości godziwej wynikające z własnego ryzyka kredytowego instytucji związanego z instrumentami pochodnymi będącymi zobowiązaniami, korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny, wartości niematerialne, niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat, instrumenty własne w kapitale podstawowym Tier I, korekty regulacyjne dotyczące innych skumulowanych całkowitych dochodów oraz odpisy netto).

Kapitał Tier II mBanku obejmuje:

- instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne (zobowiązania podporządkowane o określonym terminie wymagalności),
- kwotę kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5 Rozporządzenia CRR i powiązane azio emisyjne, przeznaczoną do wycofania z kapitału Tier II (zobowiązania podporządkowane z tytułu papierów wartościowych o nieokreślonym terminie wymagalności).

Fundusze własne mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniosły 13 433 772 tys. zł. Jednocześnie kapitał podstawowy Tier I mBanku wyniósł 11 492 865 tys. zł.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko (TREA)

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko mBanku obejmuje:

- kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rozmycia oraz dostaw z późniejszym terminem rozliczenia,
- kwotę ekspozycji na ryzyko rynkowe, obejmującą ryzyko pozycji, ryzyko walutowe i ryzyko cen towarów,
- kwotę ekspozycji na ryzyko operacyjne,
- kwotę ekspozycji na ryzyko korekty wyceny kredytowej,
- kwoty innych ekspozycji na ryzyko, obejmujące kwoty wynikające z zastosowania floora nadzorczego.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku metoda AIRB stosowana była do wyliczania wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta dla:

- ekspozycji korporacyjnych mBanku,
- portfela detalicznych kredytów mBanku zabezpieczonych hipotecznie,
- ekspozycji mBanku z tytułu kredytowania specjalistycznego dla nieruchomości przychodowych (metoda IRB „slotting approach”),
- ekspozycji detalicznych mBanku niezabezpieczonych hipotecznie (zgoda warunkowa),
- ekspozycji detalicznych mBanku wobec mikrofirm zabezpieczonych hipotecznie (zgoda warunkowa),
- ekspozycji wobec banków komercyjnych (zgoda warunkowa).

W przypadku portfeli objętych warunkową zgodą na stosowanie metody AIRB mBank zobowiązany jest stosować tzw. floor nadzorczy, który oznacza konieczność uzupełnienia kwoty wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego do wartości wymogu obliczonej według metody standardowej w sytuacji, gdy wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego obliczony z wykorzystaniem metody AIRB byłby niższy niż wyliczony z wykorzystaniem metody standardowej.

W 2016 roku miała miejsce implementacja, po spełnieniu warunków zawieszających, zmienionego modelu wewnętrznego dla parametru LGD stosowanego dla ekspozycji korporacyjnych mBanku, na którą Bank otrzymał łączną zgodę Europejskiego Banku Centralnego oraz KNF zgodnie z decyzją z dnia 15 września 2016 roku.

W przypadku ekspozycji detalicznych Banku niezabezpieczonych hipotecznie, ekspozycji detalicznych Banku zabezpieczonych hipotecznie (mikrofirmy) oraz ekspozycji wobec banków komercyjnych, określone przez nadzór warunki o istotności wysokiej zostały zrealizowane i Bank aktualnie oczekuje na potwierdzenie ich realizacji ze strony nadzoru.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniosła 55 821 861 tys. zł, w tym kwota ekspozycji ważonej ryzykiem z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta z uwzględnieniem floora nadzorczego stanowiła 49 077 766 tys. zł.

Kapitał wewnętrzny

Wdrożony w mBanku proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, tzw. ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), ma na celu utrzymanie funduszy własnych na poziomie adekwatnym do profilu i poziomu ryzyka wynikającego z działalności mBanku.

W związku z tym, że całkowity wymóg kapitałowy Banku wyznaczony zgodnie z Rozporządzeniem CRR jak również kapitał wewnętrzny oszacowany dla Banku na podstawie Uchwały nr 258/2011 są niższe niż wartość funduszy własnych Banku, na dzień 31 grudnia 2016 roku mBank utrzymywał fundusze własne na poziomie zgodnym z wymaganiami Rozporządzenia CRR.

Kapitał wewnętrzny mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniósł 3 613 181 tys. zł.

mBank S.A.

Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Adekwatność kapitałowa	31.12.2016	31.12.2015
Kapitał podstawowy Tier I	11 492 865	9 859 893
Fundusze własne	13 433 772	11 915 951
Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem na ryzyko kredytowe, kredytowe kontrahenta, rozmycia oraz dostaw z późniejszym terminem rozliczenia:	48 939 431	51 577 447
- w tym przy zastosowaniu metody standardowej	11 451 615	10 765 886
- w tym przy zastosowaniu metody AIRB	37 486 311	40 811 340
- w tym kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	1 505	221
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko rozliczenia / dostawy	-	-
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko pozycji, ryzyko walutowe i ryzyko cen towarów	824 349	627 907
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne	5 706 442	5 613 843
Dodatkowa kwota ekspozycji na ryzyko stałych kosztów pośrednich	-	-
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko korekty wyceny kredytowej	213 304	262 151
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko dużych ekspozycji w portfelu handlowym	-	-
Kwoty innych ekspozycji na ryzyko	138 335	958 621
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	55 821 861	59 039 969
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	20,59%	16,70%
Łączny współczynnik kapitałowy	24,07%	20,18%
Kapitał wewnętrzny	3 613 181	3 619 044

FUNDUSZE WŁASNE	31.12.2016	31.12.2015
Fundusze własne	13 433 772	11 915 951
KAPITAŁ TIER I	11 492 865	9 859 893
Kapitał podstawowy Tier I	11 492 865	9 859 893
Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	3 550 593	3 535 412
Opłacone instrumenty kapitałowe	169 016	168 916
Ażio	3 381 975	3 366 802
(-) Instrumenty własne w kapitale podstawowym Tier I	(398)	(306)
Zyski zatrzymane	3 220 308	1 509 068
Zyski zatrzymane w poprzednich latach	2 761 506	1 223 305
Uznany zysk lub uznana strata	458 802	285 763
Inne skumulowane całkowite dochody	(14 183)	432 477
Pozostałe kapitały rezerwowe	4 410 902	4 416 987
Fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 095 143	1 065 143
Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	(44 333)	(70 999)
Zyski i straty wycenione według wartości godziwej, wynikające z własnego ryzyka kredytowego instytucji związanego z instrumentami pochodnymi będącymi zobowiązaniami	(5 880)	(4 418)
(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	(38 453)	(66 581)
(-) Wartości niematerialne	(505 612)	(439 280)
(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych	(540 452)	(473 816)
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z innymi aktywami niematerialnymi	34 840	34 536
(-) Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	(180 877)	(169 249)
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	(22 390)	(268 841)
Elementy kapitału podstawowego Tier I lub odliczenia od kapitału podstawowego Tier I – inne	(16 686)	(150 825)
Kapitał dodatkowy Tier I	-	-
KAPITAŁ TIER II	1 940 907	2 056 058
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	1 250 000	1 250 000
Elementy kapitału Tier II lub odliczenia od kapitału Tier II – inne	-	-
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale Tier II podlegających zasadzie praw nabytych i pożyczki podporządkowane	690 907	806 058

Ryzyko kredytowe	31.12.2016	31.12.2015
Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rozmycia oraz dostaw z późniejszym terminem rozliczenia	48 939 431	51 577 447
Metoda standardowa	11 451 615	10 765 886
Kategorie ekspozycji według metody standardowej z wyłączeniem pozycji sekurytyzacyjnych	11 451 615	10 765 886
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	33 608	17 925
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	197 874	245 276
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	16 533	17 226
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	-	-
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	-	-
Ekspozycje wobec instytucji	631 279	600 312
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	3 431 635	3 610 130
Ekspozycje detaliczne	809 205	943 541
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1 921 372	1 694 660
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	218 609	221 228
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	28 833	17 594
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	-	-
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	-	-
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	-	-
Ekspozycje kapitałowe	4 151 269	3 394 111
Inne pozycje	11 398	3 883
Metoda AIRB	37 486 311	40 811 340
Metody IRB w przypadku gdy nie są stosowane oszacowania własne LGD ani współczynniki konwersji	-	-
Metody IRB w przypadku gdy stosowane są oszacowania własne LGD lub współczynniki konwersji	35 916 711	39 732 471
Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	-	-
Ekspozycje wobec instytucji	1 601 493	2 267 332
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw – MŚP	4 406 293	4 445 331
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw – kredytowanie specjalistyczne	1 986 271	1 728 869
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw – inne	12 142 226	14 339 594
Ekspozycje detaliczne – wobec MŚP zabezpieczone nieruchomością	1 098 692	1 281 631
Ekspozycje detaliczne – wobec przedsiębiorstw niebędących MŚP zabezpieczone nieruchomością	6 930 867	8 601 759
Kwalifikowane odnawialne ekspozycje detaliczne	-	-
Ekspozycje detaliczne – inne ekspozycje wobec MŚP	2 034 073	1 811 983
Ekspozycje detaliczne – inne ekspozycje wobec przedsiębiorstw niebędących MŚP	5 716 796	5 255 972
Ekspozycje kapitałowe według metody IRB	-	-
Pozycje sekurytyzacyjne według metody IRB	-	-
Inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego	1 569 600	1 078 869
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	1 505	221

49. Pozostałe informacje

■ Propozycje dotyczące restrukturyzacji hipotecznych kredytów walutowych

W ostatnim czasie prowadzone były dyskusje dotyczące propozycji restrukturyzacji kredytów hipotecznych udzielonych w walutach obcych klientom indywidualnym, w tym rozwiązań przedstawionych przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Na posiedzeniu rozpoczynającym się w dniu 19 października 2016 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej rozpoczął prace nad trzema projektami ustaw regulujących w różny sposób powyższą kwestię: przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektem *ustawy o zasadach zwrotu niektórych należności wynikających z umów kredytu i pożyczki* oraz poselskimi projektami *ustawy o restrukturyzacji kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty innej niż waluta polska* oraz *o wprowadzeniu zakazu udzielania takich kredytów* i *ustawy o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej*. Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania ostateczny kształt przedstawionych rozwiązań nie jest znany. W związku z tym Bank nie jest w stanie na chwilę obecną wiarygodnie oszacować prawdopodobieństwa wdrożenia powyższych rozwiązań jak również potencjalnego wpływu docelowych rozwiązań na sprawozdania finansowe Banku i Grupy mBanku.

50. Zdarzenia po dniu bilansowym

■ Rekomendacja Komitetu Stabilności Finansowej (KSF) dotycząca restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych

W dniu 13 stycznia 2017 roku KSF przyjął uchwałę w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych. Uchwała ta zawiera szereg rekomendacji, z których najważniejsze to:

- podniesienie przez Ministra Finansów w drodze dedykowanego rozporządzenia wartości parametru LGD dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej, których zakup finansowany był kredytem w walucie obcej (narzędzie to będzie dotyczyło banków stosujących do kalkulacji wymogów kapitałowych metodę ratingów wewnętrznych, w tym mBanku S.A.);
- podniesienie przez KNF dodatkowych wymogów kapitałowych na pokrycie ryzyka wynikającego z portfela walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych w wyniku uwzględnienia kolejnych czynników ryzyka przy wyznaczaniu wysokości tego wymogu: ryzyka operacyjnego, ryzyka rynkowego oraz ryzyka zbiorowego niewykonywania zobowiązań;
- nałożenie przez Ministra Finansów bufora ryzyka systemowego w wysokości 3% z zastosowaniem do wszystkich ekspozycji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- podniesienie do poziomu 150% wagi ryzyka stosowanej przez banki do kalkulacji wymogów kapitałowych przy zastosowaniu metody standardowej dla walutowych ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach poprzez dedykowane rozporządzenie Ministra Finansów.

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania ostateczny sposób realizacji przedstawionych przez KSF rekomendacji nie jest znany. W związku z tym Bank nie jest w stanie na chwilę obecną oszacować potencjalnego wpływu docelowych rozwiązań na współczynniki kapitałowe oraz sprawozdania finansowe Banku i Grupy mBanku.

Podpisy Członków Zarządu mBanku S.A.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko	Podpis
01.03.2017	Cezary Stypułkowski	Prezes Zarządu	
01.03.2017	Lidia Jabłonowska-Luba	Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem	
01.03.2017	Przemysław Gdański	Wiceprezes Zarządu ds. Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej	
01.03.2017	Christoph Heins	Wiceprezes Zarządu ds. Finansów	
01.03.2017	Hans-Dieter Kemler	Wiceprezes Zarządu ds. Rynków Finansowych	
01.03.2017	Cezary Kocik	Wiceprezes Zarządu ds. Bankowości Detalicznej	
01.03.2017	Jarosław Mastalerz	Wiceprezes Zarządu ds. Operacji i Informatyki	